

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ

ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉՆԵՐ

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ -	041301.00.6.ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ -	041301.01.6 ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ /ըստ ոլորտի/
ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄ -	ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԲԱԿԱԼԱՎՐ

ՎԱՆԱՁՈՐ 2022

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/Բ-048-Հայոց պատմության հիմնահարցեր -1			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի,1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
Ընդամենը	60			
Ստուգման ձևը	Ստուգաթք			
Դասընթացի նպատակը	Հայոց պատմության հիմնահարցեր առարկայի դասավանդումը նպատակ ունի ուսանողին գիտելիքներ տալ հայոց պատմության հին, միջին և նոր շրջանների ազատագրական պայքարի և հայոց պետականության պատմության վերաբերյալ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> Հայոց պատմության հին, միջին և նոր շրջանների ազատագրական պայքարը, հայոց պետականության պատմությունը, 5-րդ դարի ազատագրական պայքարից մինչև Արևելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին: <i>Հմտություն</i> • տեղեկույթը կառավարելու հմտություն (տեղեկույթի ձեռք բերում, համակարգում, վերլուծում) • սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ • ձեռք բերած տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ <i>Կարողունակություն</i> • առարկայական գիտելիքներին տիրապետելու կարողություն • վերլուծության և համադրության կարողություն • քննադատության և ինքնաքննադատության կարողություն • պատմական փաստերը համադրելու և երևույթները համակողմանի գնահատել կարողություն • պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից բացահայտելու կարողություն			
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. V դ. ազատագրական պայքարը Թեմա 2. VI-VII դդ. ազատագրական պայքարը Թեմա 3. VIII-IX դդ. ազատագրական պայքարը արաբական տիրապետության դեմ Թեմա 4. Հայաստանի ազատագրության ծրագրերը Թեմա 5. Հայ ժողովրդի ազգային ազատագրության որոնումները XVII երկրորդ կեսին և XVIIIդ. առաջին քառորդին Թեմա 6. Հովսեփ Էմինը և Հայաստանի ազատագրության նրա ծրագրերը			

	Թեմա 7. Հայաստանի ազատագրության ծրագրերը XVIII դ. II կեսին Թեմա 8. Ազատագրական պայքարը Արցախում և Սյունիքում Թեմա 9. Արևելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատումն իրականացվում է 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ՝ • ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճան • ինքնուրույն աշխատանքի կատարում • սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն • ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ • Հարգախույզ, ճեպահարցում • թեստային առաջադրանքներ՝ պատասխանի ընտրությամբ կամ կարճ ազատ պատասխանով հարցերով:
Գրականություն	Պարտադիր 1. Սիմոնյան Հր. «Հայ ժողովրդի պատմություն, հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը», Երևան, 2000թ. 2. Սիմոնյան Հր. Հայոց պատմություն: Հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը, Երևան, 2012թ. 3. Մելքոնյան Ա, Մինասյան Է. «Հայ ժողովրդի պատմություն, հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը», Երևան, 2009թ. 4. Աշոտ Մելքոնյան «Հայոց պատմության ակնարկներ (հնագույն ժամանակներից մինչև XIX դարի վերջ» Երևան, 2018 5. Էդուարդ Դանիելյան, Աշոտ Մելքոնյան «Հայոց պատմություն: Հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը», Երևան, 2015 6. Հայ ժողովրդի պատմություն, հտ. IV–VIII, ՀԽՍՀ ԳԱ հրատ., 1967, 1970, 1972, 1974, 1981: 7. Ժամկոչյան Հ., Գ. Աբրահամյան Ա., Մելիք- Բախշյան Ս. « Հայ ժողովրդի պատմություն», Երևան, 1876: 8. Հայ ժողովրդի պատմություն, հտ. I-IV, ՀՀ ԳԱԱ հրատ., 2018 Լրացուցիչ 1. Աբրահամյան Ա.Գ., «Իսրայել Օրի», 1978թ. 2. Գալոյան Գ. Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատումներում, 2004թ. 3. Համբարյան Ա.Ա., «Ազատագրական շարժումները Արևմտյան Հայաստանում», Երևան, 1999: 4. Հայոց պատմություն /խմբ. խորհուրդ՝ Վ. Բարխուդարյան և ուրիշ., Եր., 2014: Հ. 2, Գիրք II: Միջին դարեր: (IX դարի կես-XVII դարի I տասնամյակ): 5. Հայոց պատմություն /խմբ. խորհուրդ՝ Վ. Բարխուդարյան և ուրիշ., Եր., 2010: Հ. 3, Գիրք I: Նոր ժամանակաշրջան (XVII դարի II կես -XIX դարի վերջ):

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/Բ-049-Հայոց պատմության հիմնահարցեր -2			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
Ընդամենը	60			
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Հայոց պատմության հիմնահարցեր առարկայի դասավանդումը նպատակ ունի ուսանողին գիտելիքներ տալ հայոց պատմության հին, միջին և նոր շրջանների ազատագրական պայքարի և հայոց պետականության պատմության վերաբերյալ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> Հայոց պատմության հին, միջին և նոր շրջանների ազատագրական պայքարը, հայոց պետականության պատմությունը, հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների ձևավորումից մինչև Հայաստանի անկախության հռչակագիրը. անկախ պետականության վերականգնումը <i>Հմտություն</i> • տեղեկությոը կառավարելու հմտություն (տեղեկույթի ձեռք բերում, համակարգում, վերլուծում) • սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ • ձեռք բերած տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ <i>Կարողունակություն</i> • առարկայական գիտելիքներին տիրապետելու կարողություն • վերլուծության և համադրության կարողություն • քննադատության և ինքնաքննադատության կարողություն • պատմական փաստերը համադրելու և երևույթները համակողմանի գնահատել կարողություն • պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից բացահայտելու կարողություն			
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքները Թեմա 2. Արևմտահայ ազգային-ազատագրական շարժումների վերելքը XIXդ. 90ական թթ Թեմա 3. Հայկական հարցի ծագումը և նրա միջազգայնացումը Թեմա 4. Հայաստանի ազատագրության ծրագրերը Թեմա 5. Ֆիդայական շարժումը Թեմա 6. Ազատագրական խմբակներն ու կազմակերպությունները Թեմա 7. Ազգային կուսակցությունների առաջացումը Թեմա 8. Հայկական հարցը 1912-1914 թթ			

	Թեմա 9. Հայոց Մեծ եղեռնը Թեմա 10. 1915 թ. ինքնապաշտպանական մարտերը Թեմա 11. 1918 թ. մայիսյան հերոսամարտերը. Հայաստանի հանրապետության հռչակումը Թեմա 11. Հայաստանի Առաջին հանրապետությունը 1918-1920 թթ Թեմա 12. Արցախյան շարժման նոր փուլը, Հայաստանի անկախության հռչակագիրը. անկախ պետականության վերականգնումը Թեմա 13. ՀՀ պետական խորհրդանիշները, դրոշը, օրհներգը, զինանշանը
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատումն իրականացվում է 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ՝ • ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճան • ինքնուրույն աշխատանքի կատարում • սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն • ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ • Հարգախոսը, ճեպահարցում • թեստային առաջադրանքներ՝ պատասխանի ընտրությամբ կամ կարճ ազատ պատասխանով հարցերով:
Գրականություն	Պարտադիր 1. Սիմոնյան Հր. «Հայ ժողովրդի պատմություն, հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը», Երևան, 2000թ. 2. Սիմոնյան Հր. Հայոց պատմություն: Հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը, Երևան, 2012թ. 3. Մելքոնյան Ա., Մինասյան Է. «Հայ ժողովրդի պատմություն, հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը», Երևան, 2009թ. 4. Աշոտ Մելքոնյան «Հայոց պատմության ակնարկներ (հնագույն ժամանակներից մինչև XIX դարի վերջը)» Երևան, 2018 5. Էդուարդ Դանիելյան, Աշոտ Մելքոնյան «Հայոց պատմություն: Հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը», Երևան, 2015 6. Հայ ժողովրդի պատմություն, հտ. IV–VIII, ՀԽՍՀ ԳԱ հրատ., 1967, 1970, 1972, 1974, 1981: 7. Ժամկոչյան Հ., Գ. Աբրահամյան Ա., Մելիք-Բախչյան Ս. «Հայ ժողովրդի պատմություն», Երևան, 1876: 8. Հայ ժողովրդի պատմություն, հտ. I-IV, ՀՀ ԳԱԱ հրատ., 2018 9. Խաչատրյան Կ. «Հայ-ռուսական հարաբերությունները 1920-1922 թթ.», Երևան, 2007: Լրացուցիչ 1. Գալոյան Գ. Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատումներում, 2004թ. 2. Համբարյան Ա.Ա., «Ազատագրական շարժումները Արևմտյան Հայաստանում», Երևան, 1999: 3. Հայոց պատմություն /խմբ. խորհուրդ՝ Վ. Բարխուդարյան և ուրիշ., Եր., 2014: Հ. 2, Գիրք II: Միջին դարեր: (I X դարի կես- XVII դարի առաջին տասնամյակ):

	4. Հայոց պատմություն /խմբ. խորհուրդ՝ Վ. Բարխուդարյան և ուրիշ., Եր., 2010: 3. 3: Գիրք I : Նոր ժամանակաշրջան (XVII դարի երկրորդ կես -XIX դարի վերջ): 5. Ավետիսյան Յ.Ա. «Հայկական հարցը 1918թ.». Երևան, 1997 6. Վրացյան Ս. «Հայաստանի Հանրապետություն», Երևան, 1993 7. Սիմոնյան Հր. «Անդրանիկի ժամանակը», գիրք 1-2, Երևան, 1996:
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՕԼԳ/Բ-001 Ռուսաց լեզու-1 ՕԼԳ/Բ-002 Ռուսաց լեզու-2			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ/4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին և 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56/56	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	56/56
	Ինքնուրույն	64/64		
	Ընդամենը	120/120		
Ստուգման ձևը	ստուգաք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է զարգացնել ուսանողների լեզվական գիտելիքները և հաղորդակցական կարողությունները լեզվախոսքային բոլոր ոլորտներում (ունկնդրել, կարդալ, խոսել, գրել):			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> Գիտի - կարդալու հիմնական կանոնները; - շեշտի տեղը ամենատարածված բառերում, - ուսումնասիրված բառային միավորների հիմնական իմաստները, որոնք ծառայում են ռուսալեզու հաղորդակցության իրավիճակներին առօրյա, սոցիալ-մշակութային և կրթական և մասնագիտական գործունեության ոլորտներում. - կրթության տվյալ փուլի բանավոր և գրավոր հաղորդակցության մեջ օգտագործվող հիմնական քերականական երևույթները, կառուցվածքները. - ռուսալեզու խոսքի վարքագծի տարրական նորմերը <i>Հմտություն</i> • գրավոր և բանավոր խոսքի բոլոր տեսակները կիրառելու հմտություններ; • կրթական և մասնագիտական հաղորդակցության ոլորտներում և իրավիճակներում ռուսաց լեզվի օգտագործման հմտություններ ձեռք բերելու տարրական տեխնիկա (ռազմավարություն և մարտավարություն); • բանավոր և գրավոր խոսքի մշակույթի նորմեր ձեռք			

	բերելու հմտություն; - գրագետ բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելու հմտություն; - տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվության հետ աշխատելու հմտություն; - հրապարակային խոսքի, փաստարկի, քննարկման և վիճաբանության հմտություններ. <i>Կարողություն</i> <i>Կարող է</i> - կարդալ ցանկացած բովանդակության տեքստ; - որոշել տեքստի թեման; - բավարար ամբողջականությամբ և ճշգրտությամբ հասկանալ տեքստի հիմնական տեղեկատվությունը; - տարբերակել բառի ուղղակի և փոխաբերական իմաստը; - խոսքում օգտագործել հոմանիշներ, հականիշներ և բազմիմաստ բառեր, դարձվածքաբանական միավորներ; - ինքնուրույն արտադրել համահունչ, տրամաբանական հայտարարություններ ուսումնասիրված թեմաների վերաբերյալ տրված միջավայրին համապատասխան; - երկխոսություններ կառուցել; - օգտագործել ուղղակի և անուղղակի խոսք; - հասկանալ մենախոսության թեման և նրա մեջ պարունակվող հիմնական տեղեկատվությունը; - հասկանալ գրուցակցի հայտարարության բովանդակությունը, նրա հաղորդակցական մտադրությունները.
Դասընթացի բովանդակությունը	1 կիսամյակ Թեմա 1. Օտար լեզուների դերն ու նշանակությունը մարդու կյանքում Թեմա 2. Մարդ.Դիմանկար. Բնավորություն Թեմա 3. Կյանքի ոճ Թեմա 4. Դար ապրի- դար սովորի Թեմա5. Գեղեցկությունը կփրկի աշխարհը. Մշակույթ. Արվեստ Թեմա 6. Աշխարհը ճանապարհորդի աչքերով Թեմա 7. Տոներ. Ավանդույթներ. Սովորույթներ Թեմա 8. Հայրեր և երեխաներ. Սերունդների բախում 2 կիսամյակ Թեմա 1. Գիտություն և տեխնիկա Թեմա 2. Բնությունը և մարդը Թեմա 3. Առողջ ապրելակերպ. Մնունդ Թեմա 4. Առողջ ապրելակերպ. Սպորտ Թեմա 5. ՉԼՄ. Ինտերնետ. Շփում սացցանցերում՝դրական և բացասական կողմերը Թեմա 6. Թերթելով պատմության էջերը Թեմա 7. Գրավոր և բանավոր խոսքի մշակույթը գարծնական հաղորդակցման մեջ
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գրավոր և բանավոր հարցում, ինքնուրույն աշխատանք, թեստ, սալիկահանդես, ֆրոնտալ հարցում, ստուգողական աշխատանք, ամփոփիչ աշխատանք
Գրականություն	Պարտադիր 1. Русская грамматика. – Т. 1,2. М., 1980. 2. Современный русский язык / Под ред. Д.Э. Розенталя. Ч. 1,2. М., 1979. 3. Современный русский литературный язык / под ред. П.А. Леканта. М., 1988. 4. Новикова А.С. Русский язык. Фундаментальный курс.

М., 1993

5. Костомаров В.Г., Максимов В.И. Современный русский язык. М., 2010.
6. Ремчукова Е.Н. Морфология современного русского языка. Учебное пособие. М., 2004.
7. Ипполитова Н.А., Князева О.Ю., Савова М.Р. Русский язык и культура речи. М., 2003.
8. Гончарова Т.В., Плеханова Л.П. Речевая культура личности: практикум. М., 2011.
9. Шулежкова С.Г. «И жизнь, и слезы, и любовь» Происхождение, значение, судьба 1500 крылатых слов и выражений русского языка. М., 2011.
10. Лексический минимум по русскому языку как иностранному. Элементарный уровень. Общее владение. СПб, 2012.
11. Лексический минимум по русскому языку как иностранному. Базовый уровень. Общее владение. СПб, 2011.
12. Лексический минимум по русскому языку как иностранному. Первый сертификационный уровень. Общее владение. СПб, 2011.
13. Лексический минимум по русскому языку как иностранному. Второй сертификационный уровень. Общее владение. СПб, 2013.
14. Программа по русскому языку для иностранных граждан. Первый сертификационный уровень. Общее владение. 1-й уровень. СПб, 2012.
15. Типовые тесты по русскому языку как иностранному. Элементарный уровень. Общее владение. Варианты. Книга + 1cd. СПб, 2012.
16. Типовые тесты по русскому языку как иностранному. Базовый уровень. Общее владение. Варианты. Книга + 1cd. СПб, 2012.
17. Типовые тесты по русскому языку как иностранному. Первый сертификационный уровень. Общее владение. Второй вариант. Книга + cd. М., СПб, 2012.
18. Одинцова И.В. Что вы сказали? СПб, 2007.
19. Баско Н.В. Изучаем русский, узнаем Россию. М., 2011.
20. Киселева М.С. Русский язык как иностранный. М., 2010

2. Лrшgnлrлr

1. Современный русский язык в трех частях / В.В. Бабайцева, Л.Ю. Максимов. М, 1987.
2. Современный русский язык. Теория. Анализ языковых единиц: В 2-х частях. – Часть II. Морфология. Синтаксис / под ред. Е.И. Дибровой. М., 2001.
3. Распопов И.П. Строение простого предложения в современном русском языке. М., 1970.
4. Лекант П.А. Синтаксис простого предложения в современном русском языке. М., 1974.
5. Современный русский язык / Р.Н. Попов, Д.П. Валькова, Л.Я. Маловицкий, А.К. Федоров. М., 1978.
6. Ковтунова И.И. Современный русский язык. Порядок слов и актуальное членение предложения. М., 1976.
7. Наши трёхязычные дети. Елена Мадден. СПб, 2011.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՅԼԳ/բ-031- Հայոց լեզու և գրականություն 1			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	28
	Ինքնուրույն	32		
Ընդամենը	60			
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Հայոց գրական լեզվի զարգացման նորագույն շրջանի՝ ժամանակակից հայոց լեզվի ուսումնասիրությունը կոչված է օգնելու ուսանողներին առավել ամբողջական դարձնելու հայերենի իմացությունը, խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական և գործնական գիտելիքները, հայոց լեզվի վերաբերյալ գիտելիքները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ, նախապատրաստել ուսանողներին հետագա ինքնուրույն ուսումնասիրությունների:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> - Կիմանա հայոց լեզվի կառուցվածքային օրինաչափությունները, ծագումնաբանական և տիպաբանական առանձնահատկությունները, լեզվական համակարգերի և ենթահամակարգերի հարաբերակցությունը, ժամանակակից հայերենի ուղղագրության և ուղղախոսության նորմերը, ապագա մասնագիտության հիմնական հասկացություններն ու դրույթները: <i>Կարողունակություն</i> - Կկարողանա ցույց տալ լեզվի կառուցվածքային միավորները և արժևորել դրանք որպես խոսքի կառուցման բաղադրիչներ, կարողանա հայերենի և օտար լեզուների զուգադրությամբ հիմնավորել քերականական իմաստների արտահայտման ընդհանրություններն ու տարբերությունները, շարադրել իր միտքը գրագետ բանավոր և գրավոր հայերենով:			
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Հայոց լեզվի զարգացման փուլերը: Հայերենի հնչյունային համակարգը: Ձայնավորներ: Բաղաձայններ և երկհնչյուններ, դրանց ուղղագրությունը: Հնչյունափոխություն. տեսակները: Հայերեն ռուսերեն-գուգահեռներ: Թեմա 2. Բառագիտություն: Բառի սահմանումը: Բառերի տեսակներն ըստ կազմության: Ձևույթ. տեսակները: Բառակազմ. հիմքեր: Բարդության տեսակները: Իմաստաբանություն: Բառերի ձևաիմաստային խմբերը: Իմաստափոխության տեսակները: Հայերենի բառապաշարը: Բառապաշարի համաժամանակյա և			

	տարածամանակյա դասակարգում: Դարձվածաբանություն և բառարանագրություն: Թեմա 3. Ձևաբանություն. առարկան, խնդիրները, հիմնական հասկացությունները: Քերականական կարգեր, նրանց արտահայտությունը: Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները: Հայերեն ռուսերեն-գուգահեռներ: Թեմա 4. Գոյականը որպես խոսքի մաս: Գոյականի իմաստային քերականական խմբերը: Գոյականի թվի քերականական կարգը: Անեզական և անհոգնական գոյականներ: Ռուսերեն-հայերեն գուգահեռներ: Թեմա 5. Հոլովի ըմբռնումը հայ քերականության մեջ: Հայերենի հոլովները: Հոլովման տիպերը: Արտաքին հոլովումներ: Ներքին և անկանոն հոլովումներ: Գոյականի առկայացման քերականական կարգը: Ռուսերեն-հայերեն գուգահեռներ: Թեմա 6. Թվականը որպես խոսքի մաս: Այբուբենի թվային արժեքը: Դերանունը որպես խոսքի մաս: Թեմա 7. Մակբայը որպես խոսքի մաս: Նրա հարաբերակցությունն այլ խոսքի մասերի հետ: Մակբայների կազմությունը: Կապը որպես խոսքի մաս: Թեմա 8. Շաղկապը որպես խոսքի մաս: Տեսակներն ըստ կազմության: Համադասական և ստորադասական շաղկապներ, տեսակները: Վերաբերական: Ձայնարկություն: Թեմա 9. 5-րդ դարի հայ պատմագրությունը: Հայ հին և միջնադարյան քնարերգությունը: «Սասնա ծռեր» Էպոսը: Միջնադարյան տաղերգություն հայրենիք: Հայ նոր գրականության ընդհանուր նկարագիրը: Հ.Թումանյան: Ավ. Իսահակյան: Վ.Տերյան: Ե. Չարենց: Ուրվագիծ արևմտահայ պոեզիայի /Դուրյան, Մեծարենց, Վարուժան, Թեքեյան/: Սփյուռք - «Կարոտի» և «Նահանջի» գրականության ուրվագիծ / Համաստեղ, Մնձուրի, Ծ. Ծահնուկ/:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքներին հասնելու ընթացքի գնահատում`</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Մասնակցությունը դասընթացին (ընդհանուր գնահատականի 20 %-ը կամ 20 միավոր) <ul style="list-style-type: none"> <li>• Գնահատման մեթոդը` - Հաճախումների հաշվառում • Գնահատման չափանիշը`</li> <li>• Ներկայություն</li> </ul> </li> <li>2. Մասնակցությունը գործնական աշխատանքներին (ընդհանուր գնահատականի 20 %-ը կամ 20 միավոր) <ul style="list-style-type: none"> <li>• Գնահատման մեթոդը` • մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին • բանավոր հարցման արդյունքների հաշվառում 3. Ինքնուրույն աշխատանքներ (ընդհանուր գնահատականի 10 %-ը կամ 10 միավոր) • Գնահատման մեթոդը` • ռեֆերատների կատարում • դիտարկվող նյութի մասնագիտական վերլուծության ներկայացման որակ, • լեզվաբանական այլ բնույթի աշխատանքների ստուգում: 6. Գործնական հմտություններ (ընդհանուր գնահատականի 10 %-ը կամ 10 միավոր)

	• Գնահատման մեթոդը՝ • Միավորը տրվում է ուսանողին գործնական հանձնարարություններից դրական գնահատական ստանալու դեպքում: ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ Հանրագումարային քննություն (ընդհանուր գնահատականի 20 %-ը կամ 20 միավոր) • Ստուգման ձևը և գնահատման մեթոդը՝ • բանավոր քննություն հարցատոմսերի միջոցով և պատասխանների գնահատում լսարանում: • Գնահատման չափանիշները՝ • տեսական հարցերի ճիշտ պատասխանները և եզրահանգումները, • նշանագիտական հայեցակետերի մատուցման ճշգրտությունը, • խոսքի տրամաբանական կառուցվածքը, առարկայի ընդհանուր իմացությունը:
Գրականություն	<i>Պարտադիր</i> 1. Սուքիասյան Ա.Ժամանակակից հայոց լեզու, Ե., 1982: 2. Առաքելյան Վ., Խաչատրյան Ա., Էլոյան Ս., Ժամանակակից հայոց լեզու. հ.1, Զ. 2, 1975, 1979: 3. Ս.Աբրահամյան, Հայերենի կետադրությունը, Ե., 1999: 4. Դ.Գյուրջինյան Հայերեն բառարան-տեղեկատու, Միասին, անջատ կամ գծիկով գրվող բառեր, Մեծատա՞ռ, թե փոքրատառ, Ե., 2001: 5. Դ. Գյուրջինյան, Հայերեն բառարան-տեղեկատու, Միասին, անջատ կամ գծիկով գրվող բառեր, Մեծատա՞ռ, թե փոքրատառ, Ե., 2001: 6. Ս. Աբրահամյան, Ն. Պառնասյան, Հ. Օհանյան, Խ. Բադիկյան, Ժամանակակից հայոց լեզու . հ.3, 1976 7. Ս.Աբրահամյան, Ն. Պառնասյան, Հ. Օհանյան, Խ. Բադիկյան, Ժամանակակից հայոց լեզու, հ. 3, Շարահյուսություն, Ե., 2002: 8. Գ.Խաչատրյան, Հայոց լեզվի ոլորաններում, Ե., 1994: <i>Լրացուցիչ</i> 1. Ս. Աբրահամյան, Ժամանակակից հայերենի քերականություն, Ե, 1976: 2. Էդ. Աղայան, Ժամանակակից հայերենի հոլովումը և խոնարհումը, Ե., 1967: 5. Մ. Ասատրյան, Բայի սեռերը Ժամանակակից հայերենում, Ե., 1959: 6.Վ. Առաքելյան, Հայերենի շարահյուսություն,հ. 1,2, Ե., 1958, 1964:

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՀԼԳ/բ-032- Հայոց լեզու և գրականություն 2			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	28
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգաթք			
Դասընթացի նպատակը	Հայոց գրական լեզվի զարգացման նորագույն շրջանի՝ ժամանակակից հայոց լեզվի ուսումնասիրությունը կոչված է օգնելու ուսանողներին առավել ամբողջական դարձնելու հայերենի իմացությունը, խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական և գործնական գիտելիքները, հայոց լեզվի վերաբերյալ գիտելիքները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ, նախապատրաստել ուսանողներին հետագա ինքնուրույն ուսումնասիրությունների:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> - Կիմանա հայոց լեզվի կառուցվածքային օրինաչափությունները, ծագումնաբանական և տիպաբանական առանձնահատկությունները, լեզվական համակարգերի և ենթահամակարգերի հարաբերակցությունը, ժամանակակից հայերենի ուղղագրության և ուղղախոսության նորմերը, ապագա մասնագիտության հիմնական հասկացություններն ու դրույթները: <i>Կարողունակություն</i> - Կկարողանա ցույց տալ լեզվի կառուցվածքային միավորները և արժևորել դրանք որպես խոսքի կառուցման բաղադրիչներ, կարողանա հայերենի և օտար լեզուների զուգադրությամբ հիմնավորել քերականական իմաստների արտահայտման ընդհանրություններն ու տարբերությունները, շարադրել իր միտքը գրագետ բանավոր և գրավոր հայերենով:			
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Բայը որպես խոսքի մաս: Բայի արտահայտության երկու ձևերը: Բայի կազմությունը Թեմա 2. Բայահիմքեր: Բայածանցներ: Բայի սեռը, սեռային զուգահեռներ. կրկնասեռություն Թեմա 3. Դերբայներ: Դերբայների դասակարգումն ըստ քերականական նշանակության: Թեմա 4. Եղանակային ձևեր. եղանակ. ժամանակ. դեմք. թիվ: Թեմա 5. Հաստատական և ժխտական խոնարհում: Խոնարհիչներ և խոնարհումներ: Եղանակային ձևերի կազմությունը:			

	Թեմա 6. Համադրական և վերլուծական ժամանակաձևեր. գլխավոր և երկրորդական ժամանակներ: Սահմանական, ըղձական, ենթադրական, հարկադրական և հրամայական եղանակները. նրանց ժամանակային ձևերը, կազմությունը, գլխավոր ու երկրորդական կիրառությունները: Ածանցավոր բայերի խոնարհումը: Անկանոն բայեր. նրանց խոնարհումը: Թեմա 7. Շարահյոյսություն. շարահյուսության ուսումնասիրության առարկան: Գաղափար բառակապակցության մասին: Բառերի կապակցության տեսակներն ըստ շարահյուսական արժեքի: Բառակապակցության տեսակներն ըստ կազմության: Բառակապակցության տեսակներն ըստ գերադաս անդամի արտահայտության: Թեմա 8. Նախադասություն. քերականական հիմնական հատկանիշները՝ Նախադասությունների դասակարգումը: Թեմա 9. Ենթակա, տեսակները, արտահայտությունը: Թեմա 10. Ստորոգյալ, քերականական ձևավորումը, տեսակները, արտահայտությունը: Թեմա 11. Գոյականական անդամի լրացումներ: Թեմա 12. Բայական անդամի խնդիր լրացումներ: Բայական անդամի պարագա լրացումներ: Թեմա 13. Դերբայական դարձված և նախադասության կողմնակի անդամներ: Տրոհվող լրացումներ: Նախադասության հարակից միավորներ: Թեմա 14. Բարդ նախադասությունը և նրա կառուցվածքը: Բարդ համադասական նախադասություն. տեսակները: Բարդ ստորադասական նախադաս. կառուցվածքը և իմաստային առանձնահատկությունները: Թեմա 15. Նախադաս. գլխավոր անդամներին փոխարինող երկրորդ. նախադաս.: Նախադաս. երկրորդ. անդամներին փոխարինող երկրորդ. նախադաս. (գոյականական անդամին փոխարինող): Նախադաս. երկրորդ. անդամներին փոխարինող երկրորդ. նախադաս. (բայական անդամին փոխարինող): Փոխակերպում: Կետադրություն: Թեմա 16. Նախադասությունների կապակցություն: Նախադասությունների ինքնուրույնության հարաբերականությունը խոսքի մեջ: Նախադասությունների իմաստային քերականական հարաբերությունները խոսքի մեջ: Նախադասությունների կապակցման միջոցները՝ բառական և շարահարական:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքներին հասնելու ընթացքի գնահատում՝ 1. Մասնակցությունը դասընթացին (ընդհանուր գնահատականի 20 %-ը կամ 20 միավոր) • Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում • Գնահատման չափանիշը՝ • Ներկայություն 2. Մասնակցությունը գործնական աշխատանքներին (ընդհանուր գնահատականի 20 %-ը կամ 20 միավոր) • Գնահատման մեթոդը՝ • մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին • բանավոր հարցման արդյունքների հաշվառում 3. Ինքնուրույն աշխատանքներ (ընդհանուր գնահատականի 10 %-ը կամ 10 միավոր)

	• գնահատման մեթոդը՝ • ռեֆերատների կատարում • դիտարկվող նյութի մասնագիտական վերլուծության ներկայացման որակ, • լեզվաբանական այլ բնույթի աշխատանքների ստուգում: 6. Գործնական հմտություններ (ընդհանուր գնահատականի 10 %-ը կամ 10 միավոր) • գնահատման մեթոդը՝ • Միավորը տրվում է ուսանողին գործնական հանձնարարություններից դրական գնահատական ստանալու դեպքում: ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ Հանրագումարային քննություն (ընդհանուր գնահատականի 20 %-ը կամ 20 միավոր) • Ստուգման ձևը և գնահատման մեթոդը՝ • բանավոր քննություն հարցատոմսերի միջոցով և պատասխանների գնահատում լսարանում: • գնահատման չափանիշները՝ • տեսական հարցերի ճիշտ պատասխանները և եզրահանգումները, • նշանագիտական հայեցակետերի մատուցման ճշգրտությունը, • խոսքի տրամաբանական կառուցվածքը, առարկայի ընդհանուր իմացությունը:
Գրականություն	<i>Պարտադիր</i> 1. Սուքիասյան Ա.Ժամանակակից հայոց լեզու, Ե., 1982: 2. Առաքելյան Վ., Խաչատրյան Ա., Էլոյան Ս., Ժամանակակից հայոց լեզու. հ.1, 3. 2, 1975, 1979: 3. Ս.Աբրահամյան, Հայերենի կետադրությունը, Ե., 1999: 4. Դ.Գյուրջիսյան Հայերեն բառարան-տեղեկատու, Միասին, անջատ կամ գծիկով գրվող բառեր, Մեծատա՞ռ, թե փոքրատառ, Ե., 2001: 5. Դ. Գյուրջիսյան, Հայերեն բառարան-տեղեկատու, Միասին, անջատ կամ գծիկով գրվող բառեր, Մեծատա՞ռ, թե փոքրատառ, Ե., 2001: 6. Ս. Աբրահամյան, Ն. Պառնասյան, Հ. Օհանյան, Խ. Բադիկյան, Ժամանակակից հայոց լեզու . հ.3, 1976 7. Ս.Աբրահամյան, Ն. Պառնասյան, Հ. Օհանյան, Խ. Բադիկյան, Ժամանակակից հայոց լեզու, հ. 3, Շարահյուսություն, Ե., 2002: 8. Գ.Խաչատրյան, Հայոց լեզվի ոլորաններում, Ե., 1994: <i>Լրացուցիչ</i> 1. Ս. Աբրահամյան, Ժամանակակից հայերենի քերականություն, Ե, 1976: 2. Էդ. Աղայան, Ժամանակակից հայերենի հոլովումը և խոնարհումը, Ե., 1967: 5. Մ. Ասատրյան, Բայի սեռերը Ժամանակակից հայերենում, Ե., 1959: 6.Վ. Առաքելյան, Հայերենի շարահյուսություն,հ. 1,2, Ե., 1958, 1964:

Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	44	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	20
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	76		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Փիլիսոփայությունն առարկայի դասավանդումը նպատակ ունի ուսանողին գիտելիքներ տալ աշխարհայացքի, նրա տարատեսակների և ձևերի մասին, բացահայտել իրականության սկզբնապատճառը, զարգացման օրենքներն ու օրինաչափությունները, մեկնաբանել շարժման մեխանիզմը, ձևերը և դրանց դերը զարգացման գործընթացում: Ուսանողները գիտելիքներ են ստանում նաև հասարակության, նրա առանձնահատկությունների և գործառույթների մասին: Դասընթացը ներկայացնում է փիլիսոփայական գիտելիքների պատմականությունը, ուսումնասիրման ընթացքում ուսանողը գաղափար կունենա նորագույն շրջանի փիլիսոփայական տեսությունների և ուղղությունների, հայ փիլիսոփայական մտքի զարգացման շրջանների մասին: Առարկայի ուսումնասիրումը հնարավորություն կտա կատարել ընդհանրացումներ աշխարհայացքի, տարբեր գաղափարական հոսանքների, տեսությունների և հիմնադրույթների վերաբերյալ: Փիլիսոփայությունն առարկայի ուսումնասիրմամբ ուսանողը միաժամանակ կշփվի տրամաբանության, մշակութաբանության, քաղաքագիտության և այլ գիտությունների հետ: Փիլիսոփայությունն առարկան նախատեսված է ներկայացնել բոլոր բաժինների համար, որպեսզի ապագա մասնագետի մոտ ձևավորվի իրականության վերաբերյալ ընդհանրական գիտելիքներից եզրահանգումներ կատարելու հմտություն և կարողություն:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> 1.ինքնուրույն վերլուծել փիլիսոփայական հիմնախնդիրները 2.տարբերել փիլիսոփայական տարբեր ուղղությունների գաղափարական հիմնավորումները 3.տարբարակել փիլիսոփայության մտքի պատմության հիմնական էտապները, յուրաքանչյուրի հիմնական մոտեցումները 4. Ներկայացնել հասարակական գիտակցությունը ձևերը, դրանց ընդհանրությունն ու տարբերությունը 5. հասկանալ փիլիսոփայական հասկացությունների, կատեգորիաների և օրենքների էությունը, կիրառման բնագավառը Հմտություն			

	1. գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն 2. հետազոտություններ կատարելու ունակություններ 3. սովորելու ունակություն 4. առաջնորդի հատկություններ որակի կարևորության գիտակցում 6. Կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները Կարողունակություն վերլուծման և համադրման ունակություն բազմակերպման և պլանավորման ունակություն 3. հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ 4. տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն, տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն 5. քննադատական վերլուծություն և ինքնաքննադատման ունակություն 6. միջառարկայական թիմում աշխատելու ունակություն
Պատրաստի բովանդակությունը	Թեմա 1. Փիլիսոփայությունը որպես գիտություն Թեմա 2. Փիլիսոփայության զարգացման պատմական փուլերը Թեմա 3. Մատերիա և կեցություն Թեմա 4. Հոգևորի / գիտակցության/ պրոբլեմը փիլիսոփայության մեջ Թեմա 5. Չարգացման հիմնախնդիրը/ օրենքները և կատեգորիաները/ Թեմա 6. Իմացության տեսություն: Գիտական իմացություն Թեմա 7. Սոցիալական փիլիսոփայություն, հասարակության սոցիալ-տնտեսական համակարգը Թեմա 8. Հասարակության քաղաքական և հոգևոր համակարգը Թեմա 9. Հասարակական գիտակցություն Թեմա 10. Մարդու հիմնախնդիրը փիլիսոփայության մեջ
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ. • ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճան, • ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, • սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, • ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, • թեստային առաջադրանք պատասխանի ընտրությամբ կամ կարճ ազատ պատասխանով • ամփոփիչ քննություն համակարգչային ստուգմամբ
Գրականություն	Պարտադիր 1. Ս. Հակոբյան – Փիլիսոփայության դասընթաց, Երևան 2005 2. Մ. Ասատրյան – Փիլիսոփայության ներածություն, Երևան 2004 3. Վ. Կանկե - Փիլիսոփայություն, Երևան, 2000 4. Հ. Շաքարյան – Փիլիսոփայություն, Երևան, 2005 5. Փիլիսոփայական բառարան, Երևան, 1975. 6. Ս. Չաքարյան – Փիլիսոփայության պատմություն, Երևան 2005

	Լրացուցիչ 1.Իովչուկ – Փիլիսոփայության պատմության համառոտ ակնարկ, Երևան, 1979 2.Էդ. Հարությունյան, Քաղաքական համակարգի զարգացման հիմնախնդիրները անցումային հասարակությունում, Երևան, 2005 3. И.Т. Фралов, Введение философии			
Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/բ – 171 -Տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	16
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	12
		Ինքնուրույն	62	
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	ստուգաթք			
Դասընթացի նպատակը	Տվյալ դասընթացի ուսուցման հիմնական նպատակը հանդիսանում է տնտեսագիտական ուսմունքների պատմության ուսումնասիրությունը, գիտելիքների հաղորդումը տնտեսագիտական ուսմունքների ծագման և վերջիններիս տրամաբանական զարգացման վերաբերյալ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք — տնտեսագիտական այն ուսմունքների վերաբերյալ, որոնք ներկայացվել են — տնտեսագիտական ուսմունքների էվոլյուցիայի տրամաբանությունից • տնտեսագիտական արդի ուսմունքների վերաբերյալ Հմտություն Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը պետք է տիրապետի. • - համագիտական և տնտեսագիտական բոլոր մեթոդներին Կարողունակություն ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել պրակտիկայում, - Կարողանա կողմնորոշվել տնտեսական գործընթացների մեջ, կատարել ինքնուրույն և ճիշտ եզրահանգումներ:			
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Տնտեսագիտական ուսմունքների պատմության առարկան: • Տնտեսագիտական ուսմունքների պատմության առարկան • Տնտեսագիտական ուսմունքների պատմության հետազոտության մեթոդաբանությունը և դրա առանձնահատկությունները: Թեմա 2 Հին աշխարհի և միջնադարի տնտեսագիտական ուսմունքները • Տնտեսագիտական հայացքները հին Ասիայում և			

	անտիկ աշխարհում • Միջնադարյան տնտեսագիտական գաղափարների ձևավորման առանձնահատկությունները տարբեր երկրներում <i>Թեմա 3 Մերկանտիլիզմ և ֆիզիոկրատիզմ</i> • Մերկանտիլիզմի էությունը և պատմական նշանակությունը • Մերկանտիլիզմի զարգացման փուլերը և դրամական ու առևտրային հաշվեկշռի ուսմունքը • Մերկանտիլիզմը Արևմտյան Եվրոպայի երկրներում • Մերկանտիլիզմը հայ իրականության մեջ • Ֆիզիոկրատիզմի ընդհանուր բնութագիրը • Ֆ. Բենեթի տնտեսագիտական հայացքները • Ֆիզիոկրատական հայացքների հետագա զարգացումը Ա. Թյուրգոյի կողմից <i>Թեմա 4 Դասական քաղաքատնտեսության ծագումը</i> • Դասական քաղաքատնտեսության ծագման • պատմական պայմանները և դրա ընդհանուր բնութագիրը • Վ. Պետտին՝ որպես դասական քաղաքատնտեսության նախահայր • Դասական դպրոցի ծագումը Ֆրանսիայում: Պ. Բուազիլբեր <i>Թեմա 5 Ադամ Սմիթի և Դավիդ Ռիկարդոյի տնտեսագիտական ուսմունքները</i> • Ադամ Սմիթը և նրա հետազոտության մեթոդոլոգիան • Հարստության ստեղծման և աճի գործոնների տեսությունը • Դավիթ Ռիկարդոն և նրա հետազոտության մեթոդաբանությունը • Արժեքի և փողի տեսությունը <i>Թեմա 6 Մարքսյան տնտեսագիտական ուսմունք</i> • Մարքսյան տնտեսագիտական ուսմունքը • Մարքսյան տնտեսագիտության տեղը և դերը տնտեսագիտական մտքի պատմության մեջ <i>Թեմա 7 Քեմբրիջյան և ամերիկյան տնտեսագիտական դպրոցները</i> • Քեմբրիջյան դպրոցը: Ա. Մարշալի տնտեսագիտական տեսությունը • Ամերիկյան դպրոցը: Ջ. Բ. Կլարկ <i>Թեմա 8 Քեյնսականություն</i> • Ջ. Մ. Քեյնսը՝ որպես տնտեսագիտության նոր ուղղության հիմնադիր • Ջ. Մ. Քեյնսի «Զբաղվածության, տոկոսի և փողի ընդհանուր տեսությունը» աշխատությունը՝ որպես մակրոտնտեսագիտական տեսության ձևավորման ու զարգացման հիմք <i>Թեմա 9 Հետքեյնսյան մակրոտնտեսագիտություն</i> • Քեյնսականությունը XX դարի երկրորդ կեսին • Տնտեսական հավասարակշռությունը և տնտեսական միասնությունը: Սինթեզավորված տեսությունը և ազգային տարբերակներ • Գործազրկության բնական նորման: Ֆիլիպսի կորը <i>Թեմա 10 Մոնետարիզմ</i> • Մոնետարիզմի էությունը
--	--

	Մոնետարիզմի հիմնական դրույթները
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում <u>Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում</u> - Թեմաների ուսումնասիրության և վերլուծության համակարգված գնահատում Ընթացիկ գրավոր ստուգում: - իրականացվում է 8-րդ և 15-րդ շաբաթներում՝ անցած նյութի ամփոփմամբ: Հաճախելիություն - Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում - Գնահատման չափանիշը - ներկայություն Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. История экономических учений / Под ред. В Автономова, О. Ананьина, Н. Макашевой. – М: ИНФРА-М. 2008. -784с. 2. Агапова И.И. История экономических учений. М., 1997. Лекция № 3. 3. Архитектор макроэкономики. Дж. Кейнс и его макроэкономическая теория. Ростов н/Д, 1997. 4. Бартенев. С.А. Экономические теории и школы. М., 1996. С. 31—40. 5. Бартенев. С.А. Экономические теории и школы. М., 1996. 6. Зарицкий Б.Л. Л. Эрхард: секреты экономического чуда. М., 1997 7. История экономических учений. Ч. 2. М., 1994. 8. История экономической мысли/ Под ред. В.В.Круглова, Е.В.Балахоновой. – СПб.: Питер, 2008. – 240с. 9. Костюк В.Н. История экономических учений. М.,1997. 10. Майбурд Е.М. Введение в историю экономической мысли. М., 1996. 11. Майбурд Е.М. Введение в историю экономической мысли. М., 1996. 12. Негиши Т. История экономической теории. М., 1995. 13. Пайда Г., Мамедов О. Архитектор макроэкономики (Дж. Кейнс и его макроэкономическая теория) Ростов Н/Д, 1997. 14. История экономических учений / Под ред. В Автономова, О. Ананьина, Н. Макашевой. – М: ИНФРА-М. 2008. -784с. 15. Агапова И.И. История экономических учений. М., 1997. Лекция № 3. 16. Архитектор макроэкономики. Дж. Кейнс и его макроэкономическая теория. Ростов н/Д, 1997. Լրացուցիչ- 1. Холопов А.В. История экономических учений: учебное пособие. –М.: Эксмо, 2008. – 448с.

	2. Худокормов А.Г. История экономических учений (современный этап). М., 1998. 3. Ядгаров Я.С. История экономических учений. М., 1999.
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	OLԳ/Բ-042 // OLԳ/Բ-043 // OLԳ/Բ-044			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	16 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ տարի (I, II և III կիսամյակներ)			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56/56/56	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատորաշխատանք	56/56/56
			Գործնականաշխատանք	
	Ինքնուրույն	64/64/64		
	Ընդամենը	120/120/120		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է անգլերեն լեզվի քերականության ընդհանուր կառուցվածքին զուգահեռ ուսանողի մոտ ձևավորել լեզվի հաղորդակցական կարողություններ և ձեռք բերված գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ: Այլ կերպ ասած, դասընթացի նպատակն է լուսաբանել անգլերեն լեզվի բառապաշարի և քերականականության հիմնահարցերը, սովորեցնել տեսական գիտելիքը գործնականում կիրառելու հմտություններ, ինչպես նաև. • ուսանողներին տալ գործնական գիտելիքներ անգլերեն լեզվի կառուցվածքի մասին, որն անհրաժեշտ է անգլերենի^ա որպես օտար լեզվի հաղորդակցման համար: • մշակել անգլերեն լեզվի հաղորդակցական կայուն հմտություններ^ա դրսևորման բանավոր և գրավոր ձևերում: Այսպիսի դասընթացի խնդիրներով է պայմանավորված ծրագրի ֆունկցիոնալ հաղորդակցական ուղղվածությունը:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք • Անգլերեն լեզվի գործնական հմտությունների և կարողությունների ձևավորում • Անգլերեն լեզվի կադապարի շրջանակներում մտածելու կարողություն • Մասնաժամանակյա օտարալեզու լրականությունից օժտվելու հմտություններ • Անգլերեն լեզվի քերականական կայուն հմտություններ, միևնույն բառապաշարի տիրապետում բանավոր և գրավոր ձևերում Հմտություն			

	- կատարել ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, գույքահեռներ անցկացնի դրանց միջև - ցուցաբերել համապատասխան լեզվամտածողություն - ձեռք բերել ուսուցանվող լեզվով հաղորդակցվելու հմտություններ և կարողություններ Կարողունակություն - հանձնառություն սովորողների առաջադիմության և ձեռքբերումների նկատմամբ - ուսուցման ժամանակակից մեթոդները և տեխնոլոգիաները ուսումնասիրելու, ներդնելու կարողություն - առարկայական գիտելիքներին տիրապետելու կարողություն - ժամանակը արդյունավետ օգտագործելու կարողություն - մասնագիտական կատարելագործման անհրաժեշտության գիտակցում
Դասընթացի բովանդակությունը	<i>Թեմա 1.</i> Unit 1.Work, rest and play. 1A. Life stories. Vocabulary: day to day phrases, question words. Grammar: review of verb forms and questions 1B. Super commuters. Vocabulary: work, questions about travel. Grammar: subject questions. Word stress. 1C.Time to relax. Vocabulary: free time activities; frequency adverbs and expressions. Reading: a newspaper article. Listening: a survey 1D. Speed dating. Review and Progress Portfolio <i>Թեմա 2.</i> Unit 2.Beginnings. 2A. Starting small Vocabulary: Irregular verbs: past time phrases Grammar: Past Simple. 2 B. First meetings. Vocabulary; relationships. Grammar: Past Continuous. Week forms (1): was and were 2 C. The 1001 Nights. Vocabulary: connecting words. Reading: A book cover. Reading and listening: a story. Weak forms (2). 2D. Small talk. Reading and Writing: starting and ending conversations Review and Progress Portfolio <i>Թեմա 3.</i> Unit 3. <u>The world of work</u> 3A. <u>Getting qualified</u> <u>Vocabulary:</u> employment <u>Grammar:</u>

	The Adjective (degrees of comparison) have to // had to HwL(Help with Listening): have to & have 3B. <u>Job Hunting</u> <u>Vocabulary</u>: looking for a job <u>Grammar</u>: present continuous & present simple; activity and state verbs 3C. <u>Strange jobs</u> <u>Vocabulary</u>: word building: noun endings <u>Skills</u>: <i>Reading</i>: a magazine article <i>Listening</i>: a radio interview 3D. <u>I'm really sorry!</u> Real world: apologies, reasons and promises 3.D Review and Progress Portfolio Reading and Writing Portfolio R: a formal letter W: a curriculum vitae(CV) <i>ඔබ්බ 4.</i> Unit 4. <u>That's entertainment</u> 4A. <u>The silver screen</u> <u>Vocabulary</u>: types of film <u>Grammar</u>: Personal Pronouns present perfect for life experiences (1): positive and negative 4B. <u>The rhythm of life</u> <u>Vocabulary</u>: music <u>Grammar</u>: present perfect for life experiences (2): positive and negative Do the Facts Support Your Educated Guess? (glossary) Psychological Methods of Collect data (glossary) 4C. <u>TV or not TV?</u> <u>Vocabulary</u>: TV nouns and verbs; -ed and -ing adjectives <u>Skills</u>: <i>Reading</i>: a newspaper article <i>Reading & Listening</i>: a magazine quiz 4D. <u>What do you think?</u> Real world: agreeing, disagreeing and asking for Review and Progress Portfolio Reading and Writing Portfolio R: a film review W: describing a film <i>ඔබ්බ 5.</i> Unit 5 <u>Into the Future.</u> 5A. <u>Man or Machine</u> 5B. <u>Never Too Old</u> 5C. <u>Out of this World</u> 5D. <u>It is for Charity</u>
	Specific Professional Vocabulary Grammar: Future plans and Ambitions: be going to//be planning to, etc <i>ඔබ්බ 6.</i> Unit 6 <u>Family and Friends</u>

6A. Life with Teenagers
6B. Roles People Play
6C. Family Business
6D. Call Me Back

Specific Professional Vocabulary

Grammar: Superlatives

፳፻፲፱ 7.

Unit 7

You Need a Holiday

7A. 50 Places to Go

7B. What are You Taking?

7C. Wish You were here

7D. I Have got a Problem

Specific Professional Vocabulary

Grammar: Future Cont. for future arrangements

፳፻፲፱ 8.

Unit 8

Different Cultures

8A. Home Sweet Home

8B. Meet the Parents

8C. Cultural Differences

8D. What is Edinburgh like?

Specific Professional Vocabulary

Grammar: should; should not; must

፳፻፲፱ 9.

Unit 9.

Life isn't perfect

9A. Problems, problems

Vocabulary: everyday problems

Grammar: first conditional; future time clauses with *when, as soon as, before, after, until*

9B. Sleepless nights

Vocabulary: adjectives to describe feelings

Grammar: too, too much, too many, (not) enough

9C. In the neighborhood

Vocabulary: phrasal verbs

Skills:

Reading: a letter to a newspaper

Listening: a news report

9D. Invitations

Real world: invitations and making arrangements

.....

9.

Review and Progress Portfolio

Reading and Writing Portfolio

R: a personal email

W: paragraphs; expressing sympathy and giving advice; an email(2)

፳፻፲፱ 10.

Unit 10.

Shop till you drop

10A. Going, going, gone

Vocabulary: verbs often used in the passive

Grammar: present simple passive; past simple passive

10B. Changing trends

Vocabulary: anything, someone, no one, everywhere, etc.

Grammar: used to

HwL: used to

10C. Fashion victims

Vocabulary: use of articles: a, an, the, no article

Skills:

Reading: a magazine article

Reading & Listening: a profile

10D. Can I help you?

Real world: in a shop

Vocabulary: shopping

HwL: what shop assistants say

.....

Review and Progress Portfolio

Reading and Writing Portfolio

R: a letter to a newspaper

W: connecting words(3); giving your opinion

ආචාර්ය 11.

Unit 11.

Gossip and news

11A. Guess what?

Vocabulary: verb-noun collocations(3)

Grammar: present perfect for giving news with *just, yet, already*

11B. Murder mystery

Vocabulary: crime

Grammar: relative clauses with *who, which, that, where*

11C. Here is today's news

Vocabulary: guessing meaning from context

Skills:

Reading: a newspaper article

Listening: the news

11D. Did you?

Review and Progress Portfolio

Reading and Writing Portfolio

R: stories

W: use of verb forms; a narrative

ආචාර්ය 12.

Unit 12.

Achieving your goals

12A. A year off

Vocabulary: money

Grammar: reported speech

12B. Taking chances

Vocabulary: unusual activities

Grammar: second conditional

12C. Men of magic

Vocabulary: connecting words (2): *first, next, then, etc.*

Skills:

Reading: a magazine article

Reading & Listening: a radio interview

HwL: linking: review(2)

12.

Review and Progress Portfolio

End of Course Review

R: an online diary; a posting on a website

W: common mistakes; describing your goals in a posting

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում, հաճախելիության ցուցանիշների հաշվառում, գործնական աշխատանքների գնահատում:
Գրականություն	<i>Պարտադիր-</i> Face2face, Pre-intermediate, Cambridge University Press (Student' s book & Workbook <i>Լրացուցիչ-</i> Լ.Համբարձումյան, English in Use, Երևան, 2013 Լ.Համբարձումյան, English Step by Step, Երևան, 2014 Առցանց տեղեկություններ թեմաների համապատասխան

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԿԿ/Բ-105 - Իրավագիտություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	• ուսանողներին զինել գիտելիքներով հանցավորության և դրա հետ կապված հարաբերությունների մասին, • ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական, իրավագիտական աշխարհայացքը, • նախապատրաստել ուսանողներին ուսումնասիրված նյութի գործնական կիրառմանը, • խորացնել ընդհանուր իրավագիտական գիտությունների առարկայաչափի ուսումնասիրությունը:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> • Իրավունքի հիմնական ճյուղերի (մասնավորապես՝ սահմանադրական իրավունքի, վարչական իրավունքի և վարչական դատավարության, քաղաքացիական իրավունքի և քաղաքացիական դատավարության, աշխատանքային իրավունքի, քրեական իրավունքի և քրեական դատավարության, Էկոլոգիական իրավունքի, միջազգային հանրային իրավունքի, դրանց սկզբունքների, ինստիտուտների, նորմերի ծագումնաբանության և էության, այդ ինստիտուտների և նորմերի օրենսդրական ամրագրման և կիրառման գործընթացի վերաբերյալ հիմնարար և համակարգված գիտելիք: <i>Չմտություն</i> • Կարող է կիրառել մասնագիտական գիտելիքներն			

	առավել հաճախ հանդիպող իրավական խնդիրների լուծման համար: <i>Կարողունակություն</i> Ունակ է՝ պարբերաբար ուսումնասիրելու օրենսդրությունը և իրավակիրառ պրակտիկան, մասնագիտական գրականությունը և ինտեգրվելու հարափոփոխ բազմամշակութային աշխատանքային միջավայրին:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1- Պետության և իրավունքի առաջացումը, Թեմա 2- Պետության Էությունը և գործառույթները, Թեմա 3- Իրավունքը սոցիալական Նորմերի համակարգում, Թեմա 4- Սոցիալական Նորմերի հասկացությունն ու տեսակները, Թեմա 5- Իրավունք և իրավագիտակցություն, Թեմա 6- Օրինականություն և իրավակարգ, Թեմա 7- Իրավունքի համակարգը, Թեմա 8- Իրավական պետություն, Թեմա 9- Սահմանադրական իրավունք, Թեմա 10- Սահմանադրական կարգ հասկացությունը
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդներին և չափորոշիչներն ուղղորդված են կրթության վերջնարդյունքներին Առարկան ամփոփվում է քննությամբ՝ 4-րդ կիսամյակում) Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ Նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային Նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային Նյութից դուրս իմացությունը Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում - Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում - անհատական աշխատանքների հանձնարարում - իրավաբանական խնդիրների լուծում Հաճախելիություն Նահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը - Ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները - համակարգչային թեստային ստուգում Նախատեսված չէ Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուր միավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր՝ - ՀՀ Սահմանադրություն - Վ.Ն Խոռոպանյուկ «Պետության և իրավունքի տեսություն», 2001թ. - Վ.Ս. Ներսեսյանց «Իրավունքի և պետության տեսություն», 2001թ. - Ապիյան Ն. «Պետության և իրավունքի հիմնահարցեր», 2003թ. - Васильев А. В. «Теория государства и права, 1998 - Алексеев С Г « Теория государства и права. 2004

	Լրացուցիչ՝ 1. www.lib.ru 2. www.books.ru
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/Բ-065-Քաղաքագիտություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգաթք			
Դասընթացի նպատակը	Քաղաքագիտություն առարկայի դասավանդումը նպատակ ունի ուսանողին գիտելիքներ տալ քաղաքական պատմության, գործընթացների և զարգացման փուլերի մասին: Դասընթացի ուսումնասիրման ընթացքում ուսանողը պետք է գաղափար ունենա քաղաքական համակարգի, պետության կառավարման տիպերի և ձևերի, քաղաքական իշխանության, քաղաքական կուլտուրայի, քաղաքական կազմակերպությունների, իշխանության ձևավորման սկզբունքների, միջազգային քաղաքական կազմակերպությունների մասին: Առարկայի ուսումնասիրումը հնարավորություն կտա պատկերացում կազմել հայ ժողովրդի մշակութային նվաճումների մասին, գնահատել գեղեցիկն ու մշակութային արժեքները: Քաղաքագիտություն առարկայի ուսումնասիրմամբ ուսանողը միաժամանակ կշփվի համաշխարհային քաղաքական պատմության, մշակութաբանության, փիլիսոփայության և այլ գիտությունների հետ: Քաղաքագիտություն առարկան նախատեսված է ներկայացնել ոչ մասնագիտական բաժիններին, որպեսզի ապագա մանկավարժը գիտելիքներ ունենա քաղաքական համակարգի և պետական կառավարման մասին			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> 1.ինքնուրույն վերլուծել քաղաքական իրադարձությունները 2.տարբերել քաղաքաբան և քաղաքագիտական սուբյեկտների գործառնությունները 3.տարբարակել պետական կառավարման համակարգի տիպերը 4.տարբերակել պետության տիպերն ու ձևերը 5. հասկանալ քաղաքական կոնֆլիկտների տիպերն ու կառուցվածքը, լուծման ուղիները <i>Չմտություն</i> 1.գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն 2.հետազոտություններ կատարելու ունակություններ			

	3. սովորելու ունակություն 4. առաջնորդի հատկություններ որակի կարևորության գիտակցում <i>Կարողությունակություն</i> 1. վերլուծման և համադրման ունակություն 2. կազմակերպման և պլանավորման ունակություն 3. հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ 4. տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն, տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն 5. քննադատական վերլուծություն և ինքնաքննադատման ունակություն 6. միջառարկայական թիմում աշխատելու ունակություն
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Քաղաքագիտության առարկան, խնդիրները, մեթոդները, կապը հասարակական այլ գիտությունների հետ Թեմա 2. Քաղաքագիտության սուբյեկտները: Հասարակական քաղաքական համակարգ Թեմա 3. Պետություն, տիպերը, ձևերը Թեմա 4. Քաղաքական իշխանություն Թեմա 5. Քաղաքական գործընթացներ և կոնֆլիկտներ: Քաղաքական կոլտուրայի տիպերը Թեմա 6. Մարդու դերը քաղաքականության մեջ Թեմա 7. Անցումային հասարակության քաղաքական համակարգը: Իրավական պետություն
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ. • ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճան, • ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, • սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, • թեստային առաջադրանք պատասխանի ընտրությամբ կամ կարճ ազատ պատասխանով
Գրականություն	Պարտադիր 1 Վ. Թումանյան «Քաղաքագիտություն», 1992թ. 2.Քաղաքագիտության ներածություն, 1994թ. 3.Քաղաքագիտություն ներածություն, Երևան, 1996թ. 4.Ռ. Պետրոսյան, Քաղաքագիտություն, Երևան 2002թ. 5.ՀՀ Սահմանադրություն, Երևան, 2015թ. Լրացուցիչ 1Հ. Մանուչարյան «Դրվագներ հայ քաղաքական մտքի պատմության» Երևան, 2002թ. 2.Գ. Միրումյան «Քաղաքական ուսմունքների պատմություն» 2006թ 3.Зеркин, Основы политологии, 1999г. 4.Բ. Խաչատրյան, Քաղաքագիտություն, 2017թ.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-064- Մշակութաբանություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 1-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	- Մշակութաբանություն դասընթացի ծրագրային բովանդակության տիրապետումը, մշակույթի, մարդու, հասարակության ու աշխարհի մասին ընդհանուր գիտելիքների յուրացում: - աշխարհայացքային կողմնորոշումների հստակեցում - մասնագիտական, ընդհանուր գիտական և մշակութաբանական խնդիրների փոխառնչությունների պարզաբանման սկզբունքային մոտեցումների իմացում - մասնագիտական գիտելիքների զարգացմանը նպաստող մշակութա-մեթոդաբանական մտածելակերպի տարրերի ձևավորում - համաշխարհային և ազգային մշակույթի նվաճումներին հաղորդակից լինելը և մշակութաբանության բարդ հիմնախնդիրների համակարգում ճիշտ կողմնորոշվելը			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> Մշակութաբանության որպես ինքնուրույն գիտության ձևավորումը, հետազոտման մեթոդները: Մշակույթ հասկացության մեկնաբանումը և սահմանումները: Մշակույթի գործառնությունները: Մշակույթի դասակարգման հիմնական չափորոշիչները, մշակույթի առանձին տիպերի բնութագիրը, կրոն և մշակույթ, բարոյականություն, արվեստ, գիտություն: Բնությունն իբրև փիլիսոփայական և մշակութաբանական կատեգորիա: Արժեք հասկացության բնորոշումը, մշակույթի և արժեքների կապը, արժեքների դասակարգումը: Քաղաքակրթություն հասկացության բնութագիրը, քաղաքակրթության և մշակույթի ընդհանրություններն ու տարբերությունները; <i>Չմտություն</i> - մշակութային երևույթների օրինաչափությունները, կառուցվածքը, տիպաբանությունը, պատճառա-հետևանքային կապերը հասկանալու ունակություն - մշակույթի վերաբերյալ եղած սկզբնաղբյուրների			

	հետ աշխատելու ունակություն • ունեցած ինֆորմացիայի և տեղեկատվության տարբեր ձևերը օգտագործելու հմտություններ • մշակույթի վերաբերյալ ունեցած գիտելիքների համակարգում և վերլուծություն • մասնագիտական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ • տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման ունակություն, • միջանձնային գործնական հմտություններ <i>Կարողությունակություն</i> • Ինքնուրույն աշխատելու ունակություն • Հետազոտություններ կատարելու ունակություն • Անկախ սովորելու ունակություն • Հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները • Համապատասխան համատեքստում ընկալել և մեկնաբանել նոր տեղեկատվություն, • Հասկանալ և օգտագործել քննադատական վերլուծության տեսությունների զարգացման մեթոդները • Ցուցաբերել ուսումնասիրման ոլորտում հետազոտությունների որակի իմացություն
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Մշակութաբանության ուսումնասիրության առարկան, մեթոդները, գործառույթները Թեմա 2. Չանգվածային և էլիտար մշակույթ Թեմա 3. Հոգևոր գործունեության մշակութային ձևերը Թեմա 4. Մարդ, բնություն, մշակույթ Թեմա 5. Մշակույթ և արժեքներ, մշակույթ և քաղաքակրթություն Թեմա 6. Մշակութային երկխոսություն և գլոբալիզացիա
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գիտելիքների ստուգումը և գնահատումը իրականացվում են հետևյալ բաղադրիչներով՝ ա) ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասահաճախումների հաշվառման միջոցով, բ) գործնական (սեմինար) աշխատանքներին ուսանողի մասնակցության, նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում, գ) ինքնուրույն կատարվող աշխատանքների (անհատական առաջադրանքների) հաշվառում գնահատում, դ) կրթական մոդուլի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում ու գնահատում կիսամյակի ընթացքում, ե) ստուգման արդյունքների ինտեգրում՝ դասընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի, անհատական առաջադրանքների, գործնական աշխատանքներին ուսանողի ակտիվության, հմտությունների և կարողությունների գնահատման, ընթացիկ և հանրագումարային գնահատումների հիման վրա դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում

Գրականություն	<i>Պարտադիր-</i> 1. Մելքումյան Գ.Ա. Մշակութաբանություն, 2001 2. Գուրնիչ Ս., Մշակութաբանություն, 1996 3. Բորև Յու.Բ., Գեղագիտություն, 1989 4. Սարգսյան Ս.Ա., Մշակութաբանություն, 1996 <i>Լրացուցիչ-</i> 1. Հովհաննիսյան Ս., Կուլտուրան և բնությունը, Երևան, 1984 2. Макарян Э.С. , Теория культуры и современная наука, Ереван 1984 3. Малюра Ю.А. Культурология, Москва, 1999 4. Лосев А.Д. Философия. Мифология. Культура, Москва, 1991 5. Культурология. История мировой культуры, Москва, 1995 6. Розин В.М. Введение в культурологию, Москва, 1994 7. Швейцер А. Культура и этика, Москва, 1994 8. Шенен О. Закат Европы, Москва, 1991 9. Философский словарь, Москва, 1983 10. Փիլիսոփայական բառարան
----------------------	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-060-հայաստանի պատմական և ճարտարապետական հուշարձաններ				
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ				
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի տարի, 1-ին կիսամյակ				
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10	
			Սեմինար	14	
			Լաբորատոր աշխատանք		
			Գործնական աշխատանք		
	Ինքնուրույն	36			
	Ընդամենը	60			
Ստուգման ձևը	Ստուգարք				
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է համակարգված ձևով ուսանողներին ներկայացնել հայ ժողովրդի հանճարով ստեղծված պատմա-մշակութային, ճարտարապետական հուշարձանները, լուսաբանել նյութական մշակույթի այդ բնագավառի կազմավորումն ու զարգացումը, օրինաչափություններն ու առանձնահատկությունները, ինչպես նաև բնապատմական ու պատմա-մշակութային այն պայմանները, որոնք նպաստել կամ խոչընդոտել են այս ոլորտի զարգացմանը:				
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> • Տիրապետում է Հայաստանի պատմական հուշարձանների պատմությանը, դրանց ուսումնասիրման խնդիրներին, նպատակներին, տեսակներին և պատկերացում ունենա դրանցից յուրաքանչյուրի մասին: <i>Հմտություն</i>				

	• Կարողանում է կատարել պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և տեսական վերլուծություն, • Կարողանում է համադրել պատմական փաստերը և համակողմանի գնահատել երևույթները, • Ունի սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ, • Կարողանում է կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառել պատմական իրողությունները հասկանալու համար, • Կարողանում է պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները բացահայտել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից: • Ունի պատմագիտական հետազոտություններ կատարելու ունակություններ: <i>Կարողունակություն</i> • Կարողանում է կատարել Հայաստանի պատմական հուշարձանների վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և վերլուծություն,
Դասընթացի բովանդակությունը	Ներածություն. «Հայաստանի պատմական և ճարտարապետական հուշարձաններ» առարկայի բովանդակությունը Թեմա 1. Հայաստանի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները 4-5-րդ դդ. Թեմա 2. Հայաստանի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները 6-7-րդ դդ. Թեմա 3. Հայաստանի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները 8-10-րդ դդ. Թեմա 4. Հայկական Վերածննդի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները 10-14-րդ դդ. Թեմա 5. Հայաստանի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները 15-17-րդ դդ. Թեմա 6. Սյունիքի, Վասպուրականի և Անի-Շիրակի ճարտարապետական դպրոցները: Միջնադարյան Հայաստանի խաչքարային արվեստը Թեմա 7. Արցախի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները Թեմա 8. Հայաստանի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները 17-20-րդ դդ.
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	• զեկուցումներ • քննարկումների կազմակերպում • կիրառական առաջադրանքների կատարում • փոքրածավալ ինքնուրույն աշխատանքներ
Գրականություն	Պարտադիր 1. Հարությունյան Վ., Հայկական ճարտարապետության պատմություն, Եր., 1992 2. Ղաֆադարյան Կ., Միջնադարյան հուշարձանները և վիմական արձանագրությունները, Եր., 1975 3. Իսաբեկյան Հ., Հայկական Ռենեսանսի ճարտարապետությունը (10-14-րդ դդ.), Եր., 1990 4. Հայաստանի միջնադարյան կոթողային հուշարձանները. 9-13-րդ դդ. Խաչքարերը. Բ. Առաքելյանի խմբագրությամբ, Եր., 1984 5. Մկրտչյան Շ., Լեռնային Ղարաբաղի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները, Եր., 1988

	Լրացուցիչ 1. Գրիգորյան Վ., Հայաստանի վաղ միջնադարյան կենտրոնագմբեթ փոքր հուշարձանները, 1982 2. Կարապետյան Ս., Հյուսիսային Արցախ, Եր., 2004 3. Հայկական եկեղեցիներ, Սբ. Էջմիածին, 1970 4. Չալոյան Վ., Հայկական Ռենեսանս, Եր., 1964 5. Բարխուդարյան Ս., Միջնադարյան հայ ճարտարապետները և քարագործ վարպետները, Եր., 1963 6. Չարյան Ա., Ակնարկներ հին և միջնադարյան Հայաստանի քաղաքիչության պատմության, 1986 7. Հարությունյան Վ., Միջնադարյան Հայաստանի քարավանատներն ու կամուրջները, 1960 8. Խալփախչյան Հ., Հայաստանի արտադրական կառուցումները, 1961 9. Ղաֆադարյան Կ., Դվին քաղաքը և նրա պեղումները, 1982 10. Հովհաննիսյան Կ., ճարտարապետական հուշարձանների վերականգնումը Սովետական Հայաստանում, 1978
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄՅ/Բ-130- Տնտեսական սոցիոլոգիա			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14
			Լաբորատորաշխատանք	
			Գործնականաշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Ուսանողների մոտ գիտելիքներ ձևավորել լոկալ և գլոբալ տնտեսական համակարգերում տեղի ունեցող գործընթացների և դրանց սոցիոլոգիական՝ հնարավոր չափելիության վերաբերյալ: Ձևավորել տնտեսական համակարգն ուսումնասիրելու համար համապատասխան պրակտիկ սոցիոլոգիական գիտելիքներ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> Իմանալ տնտեսական սոցիոլոգիայի հիմնական հասկացությունները, տեսությունները, պատկերացնի էմպիրիկ դաշտ: <i>հմտություն</i> Տիրապետել տնտեսական սոցիոլոգիայի հիմնական հասկացություններին, տեսություններին, հետազոտման հիմնական մեթոդներին, գործիքների մշակման ձևերին, վերլուծության հիմնական եղանակներին: <i>Կարողունակություն</i>			

	իրականացնել տնտեսական գործընթացների ուսումնասիրմանն ուղղված սոցիոլոգիական հետազոտություն: Ձևավորել և վերլուծել տնտեսական տվյալներ: Ինքնուրույն մշակել վերլուծական աշխատանքներ տնտեսական սոցիոլոգիայի ոլորտում:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա1.Տնտեսական սոցիոլոգիայի տեղը հասարակագիտական առարկաների շարքում Թեմա 2. Տնտեսական մշակույթ. Էությունը և ֆունկցիաները: Թեմա 3. Հասարակության սոցիալական կառուցվածքի ուսումնասիրության սոցիալ-տնտեսական մոտեցման առանձնահատկությունները: Թեմա 4. Ձեռներեցությունը որպես սոցիալական գործառույթ: Թեմա5.Տնտեսական սոցիոլոգիային առնչվող Էմպիրիկ հետազոտությունները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>Գնահատման մեթոդները</p> • Խմբային աշխատանք, անհատական ներկայացումներ,բանավեճ,հարց ու պատասխան, հարցախույզ: <p>Գնահատման չափանիշները</p> <p>Ուսանողների գիտելիքը`</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• տեսական գիտելիքներ տնտեսական սոցիոլոգիայի առարկայի և մեթոդների վերաբերյալ,</li> <li>• տնտեսության մեջ տեղի ունեցող սոցիալ-տնտեսական գործընթացների, հասկացությունների, երևույթների եւ սոցիալական խմբերի փոխհարաբերությունների վերաբերյալ` սոցիալ-տնտեսական արժեքների, նորմերի և ինստիտուցիոնալ մեխանիզմների տեսանկյունից, • տնտեսական սոցիոլոգիայի դասական մոտեցումներ, • ձեռներեցության որպես տնտեսական գործառույթի առանձնահատկությունների իմացություն, • հասարակական կյանքի տնտեսական ոլորտում առկա սոցիալական կառուցվածքների հետ կապված տեղեկատվության վերլուծությունը:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Մ. Վ. Գալստյան <<Տնտեսական սոցիոլոգիա>>, Երևան 2014 2. Ա. Սահակյան, Ա. Բախշյան <<Տնտեսական սոցիոլոգիա>>, Երևան, 2014 3. Добренчиков В.И., Кравченко А.И. Социология: В 3 т. Т.2: Социальная структураи стратификация. – М.: ИНФРА-М, 2000. (4 раздел) 4. Соколова Г.Н. Экономическая социология. Учебник. – М.: ИИД ,Филинь, Мн.: ,Белорусская наука, 2000. (1, 2, 3, 4 разделы) 5. Neil J. Smelser and Richard Swedberg EDITORS “The Handbook of Economic Sociology”, 2005 6. Swedberg, Richard "The Classics in Economic Sociology". Principles of Economic Sociology. Princeton University Press. pp. 1–31. 2003. Լրացուցիչ- 1. Алешина И В. Поведение потребителей: Учебное пособие для вузов. – М.:ФАИР-ПРЕСС, 1999. (2 раздел) 2. Безгодов А.В. Очерки социологии предпринимательс

	տա / Под ред. проф.П. Гаврог. – СПб.: Изд-во ,Петрополис, 1999. (5 раздел) 3.Бортникова Т.В. Экономическая культура как регулятор экономического поведения. // Проблемы переходной экономики России: Сборник научных статей. – Барнаул: Изд-во АГУ, 2001. (3 раздел) 4. Бреев Б. Труд в условиях рыночной трансформации // Общество и экономика. – 2003. - №1. (3, 6, 7 разделы) 5.Дилигенский Г.Г. Люди среднего класса. М.: Институт Фонда,Общественноемнение, 2002. (4 раздел) 6.Князев Ю. Общемировые тенденции экономического развития и российская самобытность // Общество и экономика. – 2003. - №1. (2 раздел) 7.Мовсесян А., Либман А. Экономическая власть: ресурсы, инструменты, основания, этические проблемы // Общество и экономика. – 2002. - №2. (1, 2, 5 разделы) 8. Gilding, Michael (September 2005). "The New Economic Sociology and Its Relevance to Australia". <i>Journal of Sociology</i>. 309–325
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄՅ/բ 058-Սոցիոլոգիա			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացին պատասկը	Ուսանողների մոտ գիտելիքներ ձևավորել սոցիոլոգիայի պատմական անհրաժեշտության, հասարակության ուսումնասիրության համար ունեցած դերի, սոցիոլոգիական աշխարհայացքի բազմազանության և բազմաձևության մասին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> Հասարակությունն իբրև համակարգ, դրա հիմնական տարրերը, դրանց միջև փոխկախվածության գործընթացները և վերահսկողության մեխանիզմները: <i>Հմտություն</i> Սոցիոլոգիական տեսությունների հիմնական ձևերին, մեթոդներին, գործիքներին, վերլուծության եղանակներին: <i>Կարողունակություն</i> Նախագծել սոցիալական որևէ երևույթի ուսումնասիրմանն ուղղված սոցիոլոգիական հետազոտության ծրագիր:			

Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Սոցիոլոգիայի ձևավորման նախադրյալները. պատմական ակնարկ: ՌԻսուսմասիրության օբյեկտը, առարկան, ֆունկցիաները, կապն այլ գիտությունների հետ: Թեմա 2 Հասարակության կառուցվածքային տարրերը. անհատ, խումբ (տեսակները), կազմակերպություն, ինստիտուտ: Թեմա 3 Հասարակության վերահսկողության մեխանիզմներ. մշակույթ և սոցիալականացում: Թեմա 4 Հասարակության շերտավորում: Թեմա 5 Սոցիոլոգիական հետազոտության մեթոդները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները. խմբային աշխատանք, անհատական ներկայացումներ, բանավեճ, հարց ու պատասխան, հարցախույզ: Գնահատման չափանիշները Ուսանողի գիտելիքը՝ • Սոցիոլոգիայի առաջացման պատմական անհրաժեշտության, վերջինիս ուսումնասիրման օբյեկտի, առարկայի, գործառույթների, հիմնական խնդիրների, սոցիոլոգիական գիտելիքի բազմամակարդակ կառուցվածքի վերաբերյալ, • հասարակության պատմական տիպերի, զարգացման օրինաչափությունների, հիմնական ընդհանրությունների եւ տարբերությունների, համակարգային մոտեցման, հասարակության իբրեւ համակարգի՝ բազմամակարդակ կառուցվածքում գործառնող և փոխկախված տարրերի (անհատը՝ սոցիալական գործողություն կատարելու տեսանկյունից, խմբեր, կազմակերպություններ, ինստիտուտներ) վերաբերյալ, • հասարակության վերահսկողության մեխանիզմների, դրանց փոխադրման ավորվածության վերաբերյալ, • հասարակության ստրատիֆիկացիոն կառուցվածքի (շերտավորման), այն մեկնաբանող մոտեցումների, հիմնական շերտերի բնութագրի, մոբիլության, վերջինիս տեսակների, ըստ մոբիլության «բաց» եւ «փակ» հասարակությունների մեկնաբանման վերաբերյալ • Սոցիոլոգիական հետազոտության առանձնահատկությունների վերաբերյալ:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Կրավչենկո «Սոցիոլոգիա» Եր. 2004 2. Մկրտչյան Ե.Ռ., Բալայան Ն.Մ., Սոցիոլոգիա, Երևան 2002 3. Социология, Учебник для студентов вузов, Батурын В.К., 2012 4. Giddens, Anthony, Duneier, Mitchell, Applebaum, Richard. 2007. <i>Introduction to Sociology. Sixth Edition</i>. New York: W.W. Norton and Company. Chapter Լրացուցիչ- 1. Социология, Волков Ю.Е., 2012

	2. История теоретической социологии, Предыстория социологии, Учебное пособие для вузов, Давыдов Ю.Н., 2010 3. Социология, Курс лекций, Акимова И.А., Багдасарьян Н.Г., 2010 4. Steven Loyal "The Sociology of Anthony Giddens", 2003
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄԻ/Բ-138- Ինֆորմատիկա			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1 –ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	32
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Ճանութացնել ուսանողներին ինֆորմացիա գաղափարի, նրա ներկայացման եղանակների և չափման միավորների, համակարգչի կառուցվածքի, ծրագրային ապահովման հետ: Սովորեցնել աշխատել MS Windows օպերացիոն համակարգի միջավայրում, մուտքագրել և խմբագրել տեքստեր, աշխատել աղյուսակների հետ: Կատարել տվյալների տեսակավորում և գտում MS Excel – ում, կառուցել դիագրամներ, տնտեսագիտական խնդիրները լուծել Solver-ի միջոցով, ստեղծել տվյալների բազաներ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> • ինչ է ինֆորմացիան, որոնք են նրա չափման միավորները • համակարգչի կառուցվածքը, աշխատանքի սկզբունքները • ինչ է ալգորիթմը, որոնք են նրա տրման եղանակները • ալգորիթմի տեսակները ըստ կառուցվածքի • MS Word, MS Excel և MS Access ծրագրերի նշանակությունը • ինչ է ծրագրավորման լեզուն • աշխատել VBA մակրոհրամանային միջավայրում <i>Չմտություն</i> • ինֆորմացիայի տեսակավորմանը • Windows միջավայրում աշխատանքի սկզբունքներին • MS Office ծրագրային փաթեթին • Solver-ի հետ աշխատելու սկզբունքներին • VBA ծրագրավորման միջոցներին: <i>Կարողունակություն</i> • կատարել ինֆորմացիայի տեսակավորում • կազմել տարբեր խնդիրների լուծման ալգորիթմների բլոկ-սխեմաներ • աշխատել տեքստային խմբագրի միջավայրում • մուտքագրել և խմբագրել տեքստեր			

	• աշխատել աղյուսակների, խորագրերի, հղումների հետ • կազմել բովանդակություն • կատարել տվյալների տեսակավորում և ֆիլտրում • կառուցել դիագրամաներ և գրաֆիկներ • ստեղծել և աշխատացնել մակրոսներ • տնտեսագիտական խնդիրները լուծել Excel ծրագրի միջոցով • ստեղծել տվյալների բազաներ կազմել և աշխատեցնել ծրագրեր VBA մակրոծրագրեր:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Համակարգչային հիմնական և լրացուցիչ սարքավորումները, դրանց դերն ու նշանակությունը/hardware/: • տեղեկատվական տեխնոլոգիաների գործնական կիրառման հմտություններ տարբեր սարքավորումների համադրում Թեմա 2 Տարբեր ձևաչափի փաստաթղթերի կառուցման հմտություններ. • Էլեկտրոնային փաստաթղթերի ստեղծում, ձևաչափի տեղակայում • տարբեր Էլեկտրոնային ուղեցույցների և հուշագրերի կազմում, ձևավորում • Էլեկտրոնային փաստաթղթում տարբեր օբյեկտների (նկար, սիմվոլ, աղյուսակ) ներկառուցում • տարբեր ձևաչափի գովազդային նյութերի հմուտ շարված Թեմա 3 Տարբեր օբյեկտներով համալրված հիերարխիկ կառուցվածքով շնորհանդեսային նյութերի կառուցում. • մասնագիտական ասելիքի տրամաբանված կառուցվածքի ստեղծում • նյութի ժամանակակից ստանդարտներով Էլեկտրոնայի մատուցման հմտություններ • տրամաբանական անցումների /hiperlink.../ կառուցման հմտություններ • տուրիզմի տարբեր ծառայությունների տարբեր ձևաչափի Էլեկտրոնային հարթակների կառուցում Բոլոր հանձնարարվելիք շնորհանդեսային նյութերը վերաբերելու են ՀՀ տարբեր տեսարժան վայրերի ներկայացմանը: Թեմա 4 Պարզագույն տվյալների բազայի ավտոմատ ղեկավարման համակարգի ստեղծում • տվյալների տիպեր • տվյալների սիստեմավորում և պարզագույն հենքերի կառուցում • աղյուսակների ստեղծում, ձևերի կառուցում • պարզագույն հարցումների ստեղծում Բոլոր հանձնարարվելիք տվյալների հենքերի ավտոմատ համակարգերը լինելու են ուսանողների կողմից ստեղծված իրականանման տուրիստական գործակալությունների և ծառայությունների տվյալների բազաների կառուցում այնպես, որ արդյունքում դրանցից ստանանք տարբեր իրատեսական հարցումներ: Թեմա 5 Աղյուսակային պրոցեսորի հետ աշխատելու և ալգորիթմական մտածողության զարգացում • Էլեկտրոնային փաստաթղթի կառուցում • պարզագույն և միջին բարդության բանաձևերի կազմում և կիրառում • Էլեկտրոնային ինֆորմացիայի դասավորում և

	ֆիլտրում - գրաֆիկական վերլուծությունների կառուցում Բոլոր հանձնարարվելիք հաշվարկները վերաբերվելու են երևակայական տուրիստական գործակալությունների և ծառայությունների տարբեր իրականանմա գործընթացների հաշվարկների: Թեմա 6 Համացանցից գրագետ օգտվելու հմտություններ - Էլեկտրոնային հասցե կառուցում - տարբեր ձևաչափի հարցումներ կազմում
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները ուղղորդված են կրթության վերջնարդյունքներին. Մասնակցությունը դասընթացին (20 միավոր) Գնահատման մեթոդը`</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Դասերին հաճախման հաշվառում</li> </ul> <p>Գնահատման չափանիշները` - Ներկայություն - Մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Մասնակցությունը և ակտիվությունը լաբորատոր աշխատանքներին (20 միավոր) Գնահատման մեթոդը`</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում</li> </ul> <p>Գնահատման չափանիշները` - Ներկայությունը - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին Ստուգողական աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 20 % կամ 20 միավոր) Գնահատման մեթոդը`</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ստուգողական աշխատանքի գնահատում դասախոսի կողմից</li> </ul> <p>Գնահատման չափանիշները` - Առաջադրված հարցերի պատասխանները - Առարկայի իմացությունը - Խնդիրների լուծումը Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) Գնահատման մեթոդը`</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Անհատական աշխատանքի արդյունքում լուծված խնդիրների պաշտպանություն</li> </ul> <p>Գնահատման չափանիշները` - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խնդիրների լուծման համար կիրառված մեթոդների և միջոցների ընտրության հիմնավորում Բոնուսներ (ընդհանուր գնահատականի 30% կամ 30 միավոր) Գնահատման մեթոդը`</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Վերը նշված 5 տարբեր կետերից առաջացած արդյունքների հանրագումարը</li> </ul> <p>Գնահատման չափանիշները` Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 5 կետերի արդյունքների հիման վրա տվյալ ուսանողի ունակության, կարողության և հմտության միավորների հաշվում: Ստուգարք Հաշվարկվում է վերը նշված կետերից առաջացած արդյունքներից Եզրափակիչ քննություն

	Գնահատման մեթոդը՝ • Գրավոր քննությունների համակցված գնահատում դասախոսի և ուսանողների կողմից Գնահատման չափանիշները՝ • Հարցատոմսում առաջադրված հարցերի պատասխանները • Առարկայի իմացությունը • Հարցատոմսում նշված խնդիրների լուծումը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Ս Կոստյան MS EXCEL ԱՂՅՈՒՍԱԿԱՅԻՆ ԽՄԲԱԳԻՐ (ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿ), 2017 2. Կ. Սիրադեղյան Պատմողականից գրաֆիկական ալգորիթմին անցման կազմակերպումը որպես մինչծրագրային արդյունավետ փուլ, Բնագետ, Երևան 3. Հովսեփյան Վ. Ս. - "Ինֆորմատիկայի և հաշվողական տեխնիկայի հիմունքներ", Ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, 4. Մակարով, Մակարեան Ինֆորմատիկայի հիմունքներ Վենետիկ 5. Карчевский Е.М., Филиппов И.Е. -Excel 2007 в примерах 6. Харитонов И.А. Microsoft Office Access 2007, СПб.: БХВ – Петербург Լրացուցիչ- 1. М. С. Кукушкина-Работа в MS Office 2007, Ульяновск 2. Կ. Սիրադեղյան Ինֆորմատիկայում պայմանավորվածությունների իմաստային շեղումներ մաթեմատիկայից 3. Долженков В.А. Microsoft Office Excel 2007 СПб.: БХВ – Петербург 4. Աշխատանք Solvet գործիքով, ամացանց

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄԻ/Բ-152 Ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաները տնտեսագիտության մեջ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-ին տարի,1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	32
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Առարկայի ուսուցման նպատակն է ուսանողներին տալ գիտելիքներ տեղեկատվական համակարգերի և նրանց տեսակների վերաբերյալ: Ծանոթացնել տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ գաղափարի, նրանց զարգացման և կառավարման բնագավառում նրա կիրառության մեթոդների և հեռանկարների հետ: Առարկան ուսանողների մոտ զարգացնում է տեղեկատվական տեխնոլոգիաների միջոցներով կառավարման հետ կապված խնդիրներ լուծման			

	հմտություններ և գիտելիքները հետագա տնտեսական զործունեության բնագավառում կիրառելու կարողություններ:
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> • տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ծրագրային և ապարատային միջոցների մասին • ինֆորմացիոն համակարգերի տեսական հիմունքների մասին • տեղեկատվական հասարակարգի խնդիրները, առավելությունները, զարգացումների մասին <i>Չմտություն</i> • Նախագծել տարբեր առարկայական ուղղվածության տվյալների հենքեր • Նախագծել և աշխատել տեղեկատվական համակարգերի հետ • աշխատել լոկալ և գլոբալ ցանցային միջոցների հետ <i>Կարողունակություն</i> • տեղեկատվական տեխնոլոգիաների հետ աշխատանքի սկզբունքներին • լոկալ և գլոբալ ցանցերի հետ աշխատանքի սկզբունքներին
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Տեղեկույթ: Տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ: Տեղեկատվական հասարակություն: Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ծրագրային և ապարատային միջոցների ընդհանուր բնութագիրը: Թեմա 2. Տեղեկատվական համակարգերի տեսակները, բնութագրումն ու կառուցվածքը, ֆունկցիոնալ ենթահամակարգերը: Թեմա 3. Տնտեսական տեղեկույթի մշակման հնարավորությունները MS Office ծրագրային փաթեթի միջոցներով: Թեմա 4. Տվյալների հենքեր, տվյալների հենքերի կառավարման համակարգեր: Թեմա 5. Կառավարման համակարգի կառուցվածքը: Կառավարման տեղեկատվական համակարգերի տեսակներ: Աշխատանք նախագծերի կառավարման համակարգեր Ms Project Թեմա6: Հեռահաղորդակցական տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառությունը տնտեսագիտության մեջ:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Նախատեսված է ամփոփիչ քննություն: Գնահատումը կատարվում է ըստ ՎԴՀ-ի «Բալային-ռեյթինգային համակարգով ուսանողների գիտելիքների ստուգման, եվ հաշվառման կանոնակարգի»
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Շ.Դ.Համբարձումյան, Ինֆորմացիոն համակարգեր և տեխնոլոգիաներ, Լրացուցիչ- 2. Ս. Գյուլումյան, Ա. Գալանտերյան, Մ. Պողոսյան Տեղեկատվական համակարգեր և տեխնոլոգիաներ: Ուսումնական Ձեռնարկ, 3. И.С. Осетрова УПРАВЛЕНИЕ ПРОЕКТАМИ в Microsoft Project 2010 Учебное пособие 4. Компьютерные сети. И.И.Попов, Н.В.Максимов

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՔԿ/բ-156 Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքներ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Ուսանողների մոտ ձևավորել գիտելիքներ բույսերի, կենդանիների և շրջակա միջավայրի փոխհարաբերությունների և օրինաչափությունների վերաբերյալ, ուսանողներին ապահովել Էկոլոգիական գործոնների, բույսերի, կենդանիների առանձին խմբերի յուրահատուկ վերաբերմունքն արտաքին միջավայրի և որոշ Էկոլոգիական օրինաչափությունների, համակեցությունների հարմարվողական դերի մասին, կենսահամակեցությունների կառուցվածքի և թվակազմի կարգավորման մեխանիզմների մասին, ներտեսակային և միջտեսակային փոխհարաբերությունների, սուկցեսիաների և բույսերի կյանքի ձևերի մասին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> - Էկոլոգիական գործոնների ազդեցությունը բույսերի վրա և նրանց միջև ստեղծվող փոխհարաբերությունների մասին, - համակեցությունների կառուցվածքի, նրանցում ընթացող միջտեսակային և ներտեսակային փոխհարաբերությունների մասին: - համակեցությունների առաջնային և երկրորդային հերթափոխության մասին: <i>Չմտություն</i> - Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքներ ուսումնասիրման մեթոդներին, - բնության օրինաչափությունների վերլուծությանը: - Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքների բնագավառում գործնական հմտություններին: <i>Կարողունակություն</i> - Յուրացնելով բույսերի Էկոլոգիական առանձնահատկությունների մասին գիտելիքները իրականացնել բույսերի, կենդանիների պահպանության միջոցառումներ - Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքներ առարկայի վերաբերյալ տեսական գիտելիքներն ու ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ, - հանձնարարված գրականության հիման վրա կազմել ռեֆերատներ			
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա1. Դասընթացի ծրագրի ներկայացում և ուսումնական գործողությունների պլանավորում: Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքներ			

	առարկան» խնդիրները զարգացման տարբեր Էտապներում: Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքներ զարգացման պատմությունը: Ժամանակակից Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքներ առարկայի կառուցվածքն ու խնդիրները, դիրքը կենսաբանական գիտությունների համակարգում: Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքներ որպես բնության պահպանության և բնության ռացիոնալ օգտագործման տեսական հիմք: <u>Թեմա 2. Բույսերի, կենդանիների վրա արտաքին</u> <u>գործոնների ազդեցության ընդհանուր</u> <u>օրինաչափությունները:</u> Հասկացողություն Էկոլոգիական գործոնների մասին: Աբիոտիկ« բիոտիկ» անթրոպոգեն, Էդաֆիկ գործոններ: Սահմանափակող գործոններ: Գործոնի ազդեցության ուժ: Օպտիմում և պեսիմում: Կրիտիկական կետեր: Տեսակի Էկոլոգիական վալենտականություն: Օրգանիզմների Էկոլոգիական դասակարգման սկզբունքները: <u>Թեմա 3. Լույսի դերը բույսերի, կենդանիների կյանքում:</u> Բույսերի, կենդանիների Էկոլոգիական խմբերը լույսի նկատմամբ և դրանց ադապտացիոն յուրահատկությունները: Լուսապարբերականություն: Բույսերի, կենդանիների հարմարվողականությունը թույլ լուսավորվածության պայմաններին: <u>Թեմա 4. Ջերմության նկատմամբ բույսերի, կենդանիների</u> <u>Էկոլոգիական վալենտականությունը:</u> Ջերմաստիճանի ազդեցությունը օրգանիզմների կենսագործունեության վրա: Բույսերի, կենդանիների ջերմային ռեժիմի յուրահատկությունը: Բույսերի, կենդանիների մոտ ջերմակարգավորման հիմնական ուղիները: Բույսերի, կենդանիների ջերմային ռեժիմը և նրանց ոչնչացման պատճառները ցածր և բարձր ջերմաստիճանի դեպքում: <u>Թեմա 5. Խոնավության նշանակությունը ցամաքային</u> <u>օրգանիզմների կյանքում:</u> Ցամաքի վրա խոնավության ձևերը և աղբյուրները: Բույսերի մոտ խոնավության մուտքի ե ելքի ուղիները: Բույսերի Էկոլոգիական խմբերը ըստ ջրային հաշվեկշռի, հիդրոֆիտներ« մեզոֆիտներ և քսերոֆիտներ: Ջրի տարբեր ձևերի ազդեցությունը բույսերի վրա: <u>Թեմա 6. Տեղումների տեսակը և դրանց Էկոլոգիական</u> <u>դերը:</u> Բույսերի, կենդանիների կյանքում Էդաֆիկ գործոնը: Օդի կազմը և շարժումը: Քամու դերը տեսակների Էկոլոգիայում: Հողը որպես կյանքի միջավայր: Հողի յուրահատկությունը: Հողերի ջրային ռեժիմը: Հողի մեխանիկական կազմի Էկոլոգիական նշանակությունը բույսերի, կենդանիների համար: <u>Թեմա 7. Ժամանակը որպես Էկոլոգիական գործոն</u> <u>բույսերի, կենդանիների կյանքում:</u> 'Կենսաբանական ժամացույց': Բույսերի, կենդանիների, կենդանիների օրական և ցիրկադային ռիթմը: Բույսերի, կենդանիների Էկոլոգիական խմբերն ըստ օրական ակտիվության: Հիմնական ադապտացիաները: Լուսնային ռիթմեր, դրանց յուրահատկությունը: Մակընթացության և տեղատվության ռիթմերը օվկիանոսում: Սեզոնային ռիթմեր: Դրանց ադապտիվ բնույթը: Բույսերի, կենդանիների հարմարվածությունը տարվա անբարենպաստ պայմաններին: Սեզոնային զարգացումը
--	--

	ղեկավարող գործոններ: Բույսերի, կենդանիների մոտ պերիոդիզմի երևույթի էությունը: <u>Թեմա 8.</u> Բիոտիկ կապերի հիմնական տիպերը՝ դրանց դրսևորման յուրահատկությունը միջտեսակային և ներտեսակային հարաբերություններում: Գրշատիչ-զոի՝ մակաբույծ-տեր փոխհարաբերությունները: Այդ կապերի ընդհանուր գծերը և յուրահատկությունը: <u>Թեմա 9.</u> Համակեցություն: Հասկացողություն բուսական համակեցության մասին, համակեցության կառուցվածքը: Ստաբիլ և ոչ ստաբիլ համակեցություններ Հասկացողություն կենսացենոզի մասին: Ֆիտոցենոզ: Կենսացենոզի կառուցվածքը: Սահմանային էֆեկտ: Կենսացենոզի տարածական կառուցվածքը: Ջրային և ցամաքային կենսացենոզների տարբերությունը: <u>Թեմա 10.</u> Համակեցության ստաբիլության հիմնախնդիրը: Սուկցեսիաների ընդհանուր օրինաչափությունները: Առաջնային և երկրորդային սուկցեսիաներ: Սուկցեսիաների յուրահատուկ տարբերակները: <u>Թեմա 11.</u> Բույսերի, կենդանիների վրա միջավայրի գործոնների ձևառաջացնող ազդեցությունը: Հասկացողություն բույսերի, կենդանիների կյանքի ձևերի մասին: Կյանքի ձևերի ձևավորման հարմարվողական նշանակությունը: Կյանքի ձևերի դասակարգումը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<u>6. Գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները.</u> 6.1. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1. Մասնակցությունը դասընթացին • 20 միավոր • - Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվում - Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 2. Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին • 20 միավոր • - Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում - Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 3. քննություն 4. Գործնական և ստուգողական աշխատանք • ընդհանուր գնահատականի 20 • կամ 20 միավոր • - Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 5. Ինքնուրույն աշխատանք • ընդհանուր գնահատականի 10 • կամ 10 միավոր • - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում

- Խմբային աշխատանքի ներկայացում
- Թիմային աշխատանքի մասնակցության աստիճան
- Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն 6•Բոնուսներ •ընդհանուր գնահատականի 30 • կամ 30 միավոր •
- Գնահատման մեթոդը`
- Վերը նշված 6 տարբեր կետերից առաջացած արդյունքների հանրագումարը
- Գնահատման չափանիշները`

Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը

6.1. Գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները

Գնահատումը կատարվում է բուհում ընդունված 100 միավորանոց բազմագործոնային գնահատման կանոնակարգի համաձայն.

- մեկ եզրափակիչ քննություն
- երկու ինքնուրույն աշխատանք
- երկու ստուգողական աշխատանք
- մասնակցությունը դասընթացին (մինչև 20 միավոր)
- մասնակցությունը և ակտիվությունը •ործնական աշխատանքներին (մինչև 20 միավոր)
- եզրափակիչ քննություն
- ործնական և ստու•ողական աշխատանք (մինչև 20 միավոր)
- ինքնուրույն աշխատանք (մինչև 10 միավոր)
- ուսանողի հմտությունները և կարողությունները (մինչև 30 միավոր)
- դրական համարվում է 8-ից 20 միավորը

Գնահատականը ըստ 5 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ 100 միավորանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ կրեդիտային համակարգի
“գերազանց” (5)	96-100	A ⁺
“գերազանց” (5)	91-95	A
“գերազանց” (5)	86-90	A ⁻
“լավ” (4)	81-85	B ⁺
“լավ” (4)	76-80	B
“լավ” (4)	71-75	B ⁻
“բավարար” (3)	66-70	C ⁺
“բավարար” (3)	61-65	C
“բավարար” (3)	55-60	C ⁻
“անբավարար” (2) ¹	40- 54	D
“անբավարար” (2) ²	մինչև 40	F
“ստուգված”	55-100	S
“չստուգված” ¹	40-54	U
“չստուգված” ²	մինչև 40	U

Գնահատման սանդղակը

¹)Թույլատրվում է մասնակցել քննության պարտքերի մարմանը

²)Զի թույլատրվում մասնակցել պարտքերի մարմանը

Գրականություն

Պարտադիր-

1. Двороковский М. С.- Экология растений-1983 г.
2. Горышина Т. К.- Экология растений-1978 г.
3. Березина Н.А., Афанасьева Н.Б.- Экология растений.2009г
4. Մելքունյան- Էկոլոգիա, 2009թ.
5. В.А.Радкевич "Экология" Минск.
6. Н. М. Черпова, А.М.Былова "Экология", М., 1980թ.
7. А.А. Хван "Экология" М., 2002թ.
8. Հարությունյան Լ. Վ.- Ընդհանուր Էկոլոգիա,1998թ.

Լրացուցիչ-

1. Юджин, Одум "Экология". В 2-х томах. 1986
2. Чернова Н.И., Былова А.М.- "Общая экология". 2004
3. Бигон "Экология" М., 1999.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԱՍ/բ-051 - Քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 7-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	14
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել քաղպաշտպանության համակարգին և հիմնական խնդիրներին, ինչպես նաև, արտակարգ իրավիճակներում վարքի կանոններին և բնակչության պաշտպանության հիմնահարցերին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.			
	Գիտելիք Ուսանողը պետք է իմանա - արտադրական իրավիճակների դասակարգումը, բնութագիրը, կանխարգելման միջոցները, ինչպես նաև բնական, Էկոլոգիական, տեխնաժին աղետներից պաշտպանվելու միջոցառումները: - զանգվածային ոչնչացման գեների տեսակների, դրանց կիրառման ժամանակ առաջացած հետևանքների, պայքարի ու կանխարգելիչ խնդիրները - բնակչության պաշտպանության միջոցները արտադրական իրավիճակներում և պատերազմի ժամանակ - ապաստարանների, հակաճառագայթային թաքստոցների կառուցվածքները, տարիանման և ապակենտրոնացման կազմակերպման սկզբունքները - ռիսկի գործոնը արտակարգ իրավիճակներում, ճգնաժամային կառավարման մի շարք հարցերի գաղափարները: Հմտություն - բնակչության պաշտպանությանը անհատական և կոլեկտիվ միջոցներով - հակազագից օգտվելու կանոններին - շնչառական օրգանների պաշտպանության պարզագույն միջոցներին - մարդասիրական օգնության կազմակերպմանը արտակարգ իրավիճակներում: Կարողունակություն - դիմակայել բնական, Էկոլոգիական, տեխնաժին աղետներին			

	- միջուկային, քիմիական, կենսաբանական զենքերից պաշտպանվել ապաստարաններում, հակաճառագայթային թաքստոցներում - ցուցաբերի առաջին բուժօգնություն տուժածներին - աշխատել փրկարարական ջոկատներում:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Արտակարգ իրավիճակներ, առաջացման պատճառները, զարգացման փուլերը և դասակարգումը: Թեմա 2. Տարերային աղետներ, վտանգավոր երևույթներ, առաջացման պատճառները: Տեխնածին աղետներ բնակչության պաշտպանության հրատապ միջոցները: Թեմա 3. Չանգվածային ոչնչացման զենքի տեսակները, բնութագիրը և բնակչության պաշտպանությունը նրանից: Թեմա 4. Բնակչության պաշտպանության կազմակերպումը արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ: Թեմա 5. Քաղաքացիական պաշտպանությունը, նրա նպատակները և խնդիրները: Քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցները: Թեմա 6. Արտակարգ իրավիճակների ռիսկի գնահատումը: Ռիսկի նվազեցման համալիր ծրագիր: Թեմա 7. Փրկարար աշխատանքի կազմակերպումը ԱԻ և պատերազմի ժամանակ:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ`</p> <p>1) Ստուգաթղթ 7-րդ կիսամյակում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Գնահատման մեթոդը` - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր - Գնահատման չափանիշները`</li> <li>Մշակված նորմատիվների կատարում</li> <li>Առարկայի իմացությունը</li> </ul> <p>2• Մասնակցությունը դասընթացին • 10 միավոր•</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Գնահատման մեթոդը` - Հաճախումների հաշվառում - Գնահատման չափանիշները`</li> <li>Ներկայությունը</li> </ul> <p>3• Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին • 20 +10 միավոր•</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Գնահատման մեթոդը` - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում - Գնահատման չափանիշները`</li> <li>Ներկայությունը</li> </ul> <p>ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ` 4• Գործնական և ստուգողական աշխատանք • 20 միավոր • - Գնահատման մեթոդը`</li> <li>Ներգրավվածության աստիճանի հաշվառում</li> <li>Գնահատման չափանիշները` - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 5• Ինքնուրույն աշխատանք • ընդհանուր գնահատականի 10 • կամ 10 միավոր •

	• Գնահատման մեթոդը՝ • Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն • Գնահատման չափանիշները՝ • Անհատական աշխատանքի ներկայացում • Խմբային աշխատանքի ներկայացում • Թիմային աշխատանքի մասնակցություն • Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 5 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր -Յ.Մ.Գրիգորյան-«Արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության հիմնահարցեր», Երևան 2014թ. Ալավերդյան Ռ., Սարաֆյան Կ., «Ջրհեղեղներ», Երևան 2000 թ. Ասրյան Հ., Մամիկոնյան Յու., Մաթևոսյան Հ., Սարաֆյան Կ., «Ձեռնարկ ռազմական և արտակարգ իրավիճակներում վարելակերպի կանոնների մասին», Երևան 2001թ. Բալասանյան Ս., «Սեյսմիկ պաշտպանությունը և նրա կազմակերպումը», Գյումրի, Էլդորադո, 200 թ. Մաթևոսյան Հ., Սարաֆյան Կ. և ուրիշներ «Ռազմական և արտակարգ իրավիճակներում վարվելակերպի կանոնների մասին», Ձեռնարկ, Երևան 2001թ. Հովհաննիսյան Ս., «Աղետների ռիսկերի նվազեցման կրթություն», Երևան, Փրինթինֆո 2011թ. Հարությունյան Ս., Արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության հիմունքներ, Երևան, Տնտեսագետ 2003 թ. Լրացուցիչ- Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասին»1998 թ. 2-ը դեկտեմբերի Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Քաղաքացիական պաշտպանության մասին»,2002 թ. 5-ը մարտի ՀՀ օրենք «Տեղական ինքնակառավարման մասին», Երևան, Նորք-Ֆիրմա ՍՊԸ1996 թ ՀՀ օրենքը «Սեյսմիկ պաշտպանության մասին», Երևան 2007թ. ՀՀ օրենքը «Ահ-ում բնակչության պաշտպանության մասին»1998 թ. ՀՀ օրենքը «Քաղաքացիական պաշտպանության մասին» 2002 թ.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-002-Մասնագիտության ներածություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի,1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	40	Դասախոսություն	20
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	20
	Ինքնուրույն	50		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	«Մասնագիտության ներածություն» առարկայի դասավանդումը նպատակ է հետապնդում ներկայացնել կառավարման ժամանակակից տեսությունը զարգացման պատմական ընթացքի մեջ, բացահայտել տնտեսավարման հանգուցային հիմնախնդիրները: «Մասնագիտության ներածություն» դասընթացը ներառում է կառավարման տեսության զարգացման ուղղությունները և դասական դպրոցները, կառավարման տեսության դասական դպրոցները, մարդկային հարաբերությունների և վարքաբանական գիտությունների դպրոցը, կառավարման մեթոդները, մարդկային գործունեության կառավարման համակարգում,կառավարման հիմնական գործառնությունները:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> • Կառավարման էությունը և խնդիրները • Կառավարման տեսության դասական դպրոցները • Մարդկային գործունեության դերը կառավարման համակարգում • Կառավարման հիմնական գործառնությունները <i>Չմտություն</i> • կառավարման հիմունքներին, էությանը, բովանդակությանը, արդիականությանը • կառավարման հիմնական գործառնությունների բովանդակությանը • կառավարման տեսության դասական դպրոցների ներկայացուցիչների գաղափարները • կառավարման հիմնական գործառնություններին <i>Կարողունակություն</i> • ճիշտ կողմնորոշվել և գնահատել կառավարման պատմական զարգացումները • հասկանալ կառավարման էությունը և խնդիրները • հասկանալ կառավարման տեսության դասական դպրոցների ներկայացուցիչների գաղափարները և դրանց կիրառումը կառավարման գործընթացում • գնահատել մարդկային գործունեության դերը կառավարման համակարգում			

	• տիրապետել կառավարման հիմնական գործառույթներին
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմա 1 Կառավարման Էությունը և խնդիրները</u> Կառավարման տեսության զարգացման ուղղությունները և դասական դպրոցները: Էմերսոն: Ֆորդ: Ֆայոլ: Այլ խոշորագույն ներկայացուցիչների տեսակետները: Կառավարման արտասահմանյան փորձը: <u>Թեմա 2 Կառավարման տեսության դասական դպրոցները</u> Կառավարչական մտքի զարգացումը, կառավարման առաջին դասական դպրոցը, կառավարման գիտության ձևավորման հիմնական տնտեսական նախադրյալները : Թեյլորի, Ռոբինսոն Թաունի, Յենրի Գրանտի, Յարինգտոն Էմերսոնի, Ֆրենկ և Լիլիան Ջիլ Բրետների, Յենրի Ֆորդի հիմնական աշխատությունները և գաղափարները , գիտական կառավարման հիմնադրույթները: <u>Թեմա 3 Մարդկային հարաբերությունների և վարքաբանական գիտությունների դպրոցը:</u> Մերի Ֆոլետի հայացքները և դրանց ազդեցությունը վարքաբանական գիտությունների զարգացման վրա:«Մարդկային հարաբերությունների» դպրոցի ներկայացուցիչների ուսումնասիրության առարկան, խնդիրները, նպատակը: <u>Թեմա 4 Կառավարման մեթոդները:</u> Կառավարման մեթոդների էությունն ու դասակարգումը: Կառավարման տնտեսական,վարչակազմակերպական, սոցիալ-հոգեբանական մեթոդները: <u>Թեմա 5 Մարդկային գործունը կառավարման համակարգում:</u> Ղեկավարի դերը կառավարման համակարգում կիրառվող ոչ նյութական խթանները: <u>Թեմա 6 Կառավարման հիմնական գործառույթները:</u> Ռազմավարական պլանավորման էությունը և խնդիրները: Կազակերպման գործառույթի էությունը: Մոտիվացիայի էությունը: Ժամանակակից տեսությունները: Վերահսկողության անհրաժեշտությունը կառավարման գործընթացում: Վերահսկողության տեսակները: Վերահսկողության գործընթացի հիմնական փուլերը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում <u>Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում</u> արտադրության լոգիստիկայի համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն SS կիրառմամբ արտադրության լոգիստիկայի կիրառման ալգորիթմի մշակում Ընթացիկ գրավոր ստուգում: - իրականացվում է 8-րդ և 15-րդ շաբաթներում՝ անցած նյութի ամփոփմամբ: Հաճախելիություն - Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում - Գնահատման չափանիշը

	- ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. . "Основы логистики" Миротин Л. Б., Сергеев В. И., Москва 2. 'Логистика" Аникин Б.А., Федоров Л.С., Москва 2000 3. . "Логистика и маркетинг" Чеботаев А.А., Чеботаев Д.А., Москва 4. 4. "UN Convention on International Sales Contracts" 5. В. Ардашев, В. Канашевский "Применение ИНКОТЕРМС при 6. заключении и исполнении внешнеторговых контрактов" 7. 'INCOTERMS 2000" 8. www.logistpro.ru 9. Логистика" Неруш Ю. М., М.: Юнити-Дана, 200 10. "Contemporary Logistics" Johnson, James S., М.; Williams 2002 11. 'Транспортная логистика" Миротин Л. Б. и др. Москва-Омск Լրացուցիչ- 1. «Ֆինանսներ և Էկոնոմիկա»- Արխիվ #3 (129) / մարտ 2011 Երևան 2. Белокрылова О.С., Теория переходной экономики, М., 1993. 3. Кирцнер И., Конкуренция и предпринимательство, М., 2001.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-003-Վիճակագրություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	48	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	24
	Ինքնուրույն	42		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	ուսանողի մոտ ձևավորել հավաքագրված անհրաժեշտ ինֆորմացիան տնտեսական գործունեության ընթացքում կիրառելու տեսական և կիրառական բնույթի ունակություններ. 2. ուսանողը կարողանա ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել պրակտիկայում. 3. Կարողանա հավաքագրել, խմբավորել և վերլուծել			

	վիճակագրական տվյալներ. 4. Կարողանա ստացված տեղեկատվությունների հիման վրա կատարել ճիշտ եզրահանգումներ:
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> • վիճակագրության հիմնական հասկացությունները, կարողանա օգտվել "ՀՀ վիճակագրության մասին օրենք"-ի դրույթներից , կարողանա ուսումնասիրել վիճակագրության ոլորտում առաջացած հիմնախնդիրները և կատարել համարժեք եզրահանգումներ, վիճակագրության մեթոդներին տիրապետելու և խնդիրների լուծման կարողություն, վիճակագրական ցուցանիշների վերլուծության և կիրառության կարողություն: <i>Չմտություն</i> • մաթեմատիկական և վիճակագրության մեթոդներին, ինչպես նաև մաթեմատիկական մոդելավորման եղանակներին • վիճակագրական " տնտես³գիտ³կ³ն բոլոր մեթոդներին: • Տիրապետում է մաթեմատիկական և վիճակագրության մեթոդներին, ինչպես նաև մաթեմատիկական մոդելավորման եղանակներին: • <i>Կարողունակություն</i> ✓ իրագործել վիճակագրության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և տեսական վերլուծություններ • իրականացնել վիճակագրության բնագավառում առաջացած խնդիրների ուսումնասիրում ✓ մշակել վիճակագրական հետազոտության համար անհրաժեշտ փաստաթղթեր:
Դասընթացի բովանդակությունը	<u><i>Թեմա 1. Վիճակագրության առարկան, մեթոդը և խնդիրները</i></u> Վիճակագրության գիտության առարկան: Հասարակական կյանքի օրենքների բնույթը և վիճակագրության դերը դրանց ճանաչողության մեջ: Նշանավոր մարդկանց կարծիքը վիճակագրության գիտության մասին: Քանակական և որակական վերլուծության փոխկապակցվածությունը վիճակագրության մեջ: Վիճակագրության մեթոդը և նրա հիմնական հիմնական հիմնական առանձնահատկությունները: Մեծ թվերի օրենքը: Վիճակագրական օրինաչափությունները: Վիճակագրական գիտության կառուցվածքը: Վիճակագրական գիտության ճյուղերը: Վիճակագրության կապը մյուս գիտությունների հետ: Վիճակագրական հետազոտության հիմնական փուլերը: Վիճակագրական համակցություն: Համակցության միավորը: Հատկանիշ: Հատկանիշների դասակարգումը: Վիճակագրական ցուցանիշ: Ընդհանրական ցուցանիշներ: Հասկացություն վիճակագրական ցուցանիշների համակարգի մասին: Վիճակագրության հիմնական ֆունկցիաները: Վիճակագրության խնդիրները շուկայական

	հարաբերությունների ձևավորման և զարգացման ժամանակաշրջանում: Վիճակագրության մեթոդոլոգիայի կատարելագործման հարցերը: Վիճակագրության կազմակերպումը հանրապետությունում և այլ երկրներում: Միջազգային վիճակագրության մարմինները: <u>Թեմա 2. Վիճակագրական դիտարկում</u> Վիճակագրական դիտարկումը որպես վիճակագրական հետազոտության սկզբնական փուլ: Վիճակագրական դիտարկման տեսակները, ձևերը և եղանակների դասակարգումը: Վիճակագրական դիտարկման պլանը: Դիտարկման նպատակը, օբյեկտը և միավորը: Դիտարկման ծրագիրը: Հրահանգը: Վիճակագրական դիտարկման կազմակերպման հարցերը: Դիտարկման մարմինները: Նախապատրաստական աշխատանքները: Սկզբնական հաշվառման և հաշվետվությունների կազմակերպման սկզբունքները: Հաշվետվությունների տեսակները: Վիճակագրական հատուկ դիտարկումներ: <u>Թեմա 3. Վիճակագրական խմբավորումը: Աղյուսակներ:</u> <u>Բաշխման շարքեր</u> Խմբավորման մեթոդը, որպես վիճակագրության կարևորագույն մեթոդներից մեկը: Խմբավորվող հատկանիշների ընտրության պրոբլեմները: Խմբերի թվի և խմբավորման միջակայքի որոշումը: Խմբավորումների դասակարգումը: Վիճակագրական աղյուսակը և նրա տարրերը: Վիճակագրական աղյուսակների տեսակները: Վիճակագրական աղյուսակների ենթակայի կառուցման և ստորոգյալի մշակման սկզբունքները: Բաշխման շարքեր, դրանց ելությունը և հիմնական տարրերը: Բաշխման շարքերի կառուցումը ըստ որակական և քանակական հատկանիշների: Ընդհատվող և միջակայքային շարքեր: Բաշխման հիմնական վիճակագրական բնութագիրը: Բաշխման օրենքները: <u>Թեմա 4. Բացարձակ, հարաբերական միջին մեծությունները և վարիացիայի ցուցանիշները</u> Բացարձակ մեծությունները և նրանց նշանակությունը վիճակագրական հետազոտություններում: Բացարձակ մեծությունների տեսակները, ստացման եղանակները: Բացարձակ մեծությունների չափման միավորները: Հարաբերական մեծությունների նշանակությունը, տեսակները և արտահայտության ձևերը: Բացարձակ և հարաբերական մեծությունների փոխկապվածությունը, նրա կոմպլեքսային կիրառման անհրաժեշտությունը: Միջին մեծությունների մեթոդը որպես գիտական ընդհանրացման կարևորագույն հնարք: Համակցության միջին և որակական համասեռությունը: Միջինների և խմբավորումների մեթոդները, դրանց փոխկապվածությունը: Ընդհանուր և մասնակի միջիններ: Միջին ձևերի ընտրությունը: Միջին կշիռների նշանակությունը և ընտրությունը: Վարիացիայի հասարակական կյանքի երևույթները, պատճառները և ուսումնասիրման անհրաժեշտությունն ու հնարավորությունները: Վարիացիայի հիմնական
--	---

	ցուցանիշները: Վարիացիայի ցուցանիշների օգտագործումը սոցիալ-տնտեսական հետազոտություններում: <u>Թեմա 5. Ինդեքսներ</u> Վիճակագրության ինդեքսային մեթոդը: Ագրեգատային, միջին թվաբանական և միջին հարմոնիկական ինդեքսներ: Միջին մակարդակի դինամիկայի վերլուծության ինդեքսային մեթոդը: Կառուցվածքային տեղաշարժերի ինդեքսը: Կարևորագույն տնտեսական ինդեքսները: Ինդեքսների փոխկապակցվածությունը: Տերիտորյալ ինդեքսներ: <u>Թեմա 6. Երևույթների փոխկապակցվածության ուսումնասիրումը</u> Քանակական վերլուծության դերը փոխադարձ կապերի մեջ; Չուգահեռ տվյալների մեթոդը: Վերլուծության խմբավորումների կիրառումը կապերի ուսումնասիրման համար: Կապերի ուսումնասիրման հաշվեկշռային և ինդեքսային մեթոդները, կոռելացիայի և ռեգրեսիայի մեթոդները: Գծային և ոչ գծային ռեգրեսիա և կորելյացիա: Մասնակի և բազմակի կորելյացիա: Կորելյացիոն և ռեգրեսիոն հավասարումների պարամետրերի իմաստի մեկնաբանումը: Դիսպերսիոն վերլուծության կիրառման հնարավորությունը սոցիալ-տնտեսական երևույթների վերլուծության մեջ: Քանակական և որակական հատկանիշների կապերի սերտության ցուցանիշների կառուցման մեթոդալոգիական հիմունքները: <u>Թեմա 7. Սոցիալ-տնտեսական երևույթների դինամիկայի ուսումնասիրումը</u> Դինամիկ շարքերի հիմնական ցուցանիշները: Դինամիկ միջին ցուցանիշները: Դինամիկ շարքերի հարթեցումը: Հիմնական միտումների դրսևորումը: Դինամիկ շարքերի էքստրապոլյացիան և ինտերպոլյացիան: Դինամիկ շարքերի կառուցման և փոխկապակցությունների ուսումնասիրման մեթոդալոգիական հիմունքները: Սեզոնային տատանումների վիճակագրական ուսումնասիրության հիմնական հիմնական հարցերը: Դինամիկ շարքերի օգտագործումը կանխագուշակման նպատակով: <u>Թեմա 8. Ընտրանքային դիտարկում</u> Հասկացություն ընտրանքային դիտարկման մասին: Ընտրանքային մեթոդի տոսական հիմունքները: Ընտրանքային դիտարկման և կիրառման անհրաժեշտությունը շուկայական հարաբերությունների պայմաններում: Գլխավոր և ընտրանքային համակցությունները, նրանց ընդհանրացնող բնութագրերը: Ընտրանքի տեսակները: Գլխավոր համակցությունից միավորի ընտրման եղանակները: Ընտրանքային դիտարկման սխալները: Ընտրանքային տվյալների տարածման եղանակները գլխավոր համակցության վրա: Ընտրանքային հետազոտության կիրառման հնարավորությունները ներկա էտապում: <u>Թեմա 9. Մաթեմատիկական վիճակագրության</u>
--	---

	<u>մեթոդների կիրառումը սոցիալ-տնտեսական երևույթների հետազոտություններում</u> Մաթեմատիկական վիճակագրության մեթոդների կիրառման մեթոդաբանական սկզբունքները: Վիճակագրական եզրակացություններ: Առավելագույն ճշմարտության մեթոդը: Դիսպերսիոն վերլուծություն: Գծային մոդելը: Դիսպերսիոն վերլուծության մոդելներ: Բազմաչափ բաշխման տեսությունը: Դինամիկ շարքերի տարապատկերային վերլուծություն: Համակցության տարրերի միակցության և մասնատվածության մեթոդները: Հատկանիշների միակցության/ գործոնային վերլուծություն, Գլխավոր բաղադրամասերի մեթոդը և այլն:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում - վիճակագրության համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն - վիճակագրական խնդիրների լուծում Հաճախելիություն - Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում - Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները համակարգչային թեստային ստուգում նախատեսված չէ Ստուգարք Գնահատման մեթոդը - Վիճակագրության ուսումնասիրության և վերլուծության համակարգված գնահատում Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուր միավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Հակոբյան Կ.Յ.. Վիճակագրության տեսություն և ուսումնական ձեռնարկ, 2003 2. Ֆահրադյան, Կոնստանդյան Վիճակագրության ընդհանուր տեսության խնդիրների ժողովածու 1984 3. Կոզլով, Էռլիխ, Դոլգուշևսկի, Պոլյուշին, Վիճակագրության ընդհանուր տեսություն 1981 4. Պետրոսյան Ա.Ն. Վիճակագրության ընդհանուր տեսություն և ուսումնական ձեռնարկ, 2008

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-004 –Սոցիալ- տնտեսական վիճակագրություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի,2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	44	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	20
	Ինքնուրույն	46		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	քննություն			
Դասընթացի նպատակը	« Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրություն » առարկայի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել տեսական և կիրառական բնույթի այնպիսի ունակություններ ու հատկանիշներ, որոնք հնարավորություն կտան նրանց ճիշտ կողմնորոշվել տնտեսական հարաբերություններում, օգտվելով հավաքագրված անհրաժեշտ ինֆորմացիայից՝ արդյունավետ կիրառել այն տնտեսական գործունեության ընթացքում: Հաշվի առնելով դասընթացի գիտագործնական նշանակությունը կառավարում բաժնի ուսանողներն « Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրություն» առարկան ուսումնասիրում են երկրորդ կուրսի II կիսամյակում: ուսանողի մոտ ձևավորել հավաքագրված անհրաժեշտ ինֆորմացիան տնտեսական գործունեության ընթացքում կիրառելու տեսական և կիրառական բնույթի ունակություններ. 2. ուսանողը կարողանա ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել պրակտիկայում. 3. Կարողանա հավաքագրել, խմբավորել և վերլուծել վիճակագրական տվյալներ. 4. Կարողանա ստացված տեղեկատվությունների հիման վրա կատարել ճիշտ եզրահանգումներ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> • ՀՀ վիճակագրության մասին օրենք”-ի դրույթներից , կարողանա ուսումնասիրել վիճակագրության ոլորտում առաջացած հիմնախնդիրները և կատարել համարժեք եզրահանգումներ, վիճակագրության մեթոդներին տիրապետելու և խնդիրների լուծման կարողություն, վիճակագրական ցուցանիշների վերլուծության և կիրառության կարողություն: <i>Հմտություն</i> • վիճակագրական և տնտեսագիտական բոլոր մեթոդներին: • Տիրապետում է մաթեմատիկական և վիճակագրության մեթոդներին, ինչպես նաև մաթեմատիկական մոդելավորման եղանակներին: • <i>Կարողունակություն</i> ✓ իրագործել վիճակագրության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և տեսական վերլուծություններ			

	✓ իրականացնել վիճակագրության բնագավառում առաջացած խնդիրների ուսումնասիրում, ✓ մշակել վիճակագրական հետազոտության համար անհրաժեշտ փաստաթղթեր:
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմա 1</u> Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրությունն առարկան և մեթոդը Վիճակագրությունն է կոչվում թվային ցուցանիշների այն համակցությունները, որոնք բնութագրում են հասարակական կյանքի տարբեր կողմերը: Վիճակագրությունը դասվում է հասարակական գիտությունների խմբին: Վիճակագրության առանձին բաժին է սոցիալ-տնտեսական վիճակագրությունը: Այն ուսումնասիրում է տնտեսության մեջ տեղի ունեցող տնտեսական երևույթների ու պրոցեսների քանակական կողմը՝ դրանց որակական բովանդակության հետ անխզելի կապի մեջ: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության կարևորագույն խնդիրն է տնտեսության բոլոր օղակներում աշխատանքի որակի և հասարակական արտադրության տնտեսավիճակագրական բնութագրումը: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության ցուցանիշների համակարգն է՝ ՀԱԱ-ը, ԱԵ-ը, բնակչության իրական եկամուտները, ոչ արտադրական սպառումը, ազգային հարստությունը, արտադրողականությունը, արդյունավետությունը և այլն: Նրա հիմնական բաժինը տնտեսության հաշվեկշիռն է, որը հնարավորություն է տալիս բացահայտել զարգացման համամասնականությունն ու հավասարակշռվածությունը: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության մեթոդի բովանդակությունը հանգում է հետևյալին. 1. Տնտեսական երևույթների և պրոցեսների վերաբերյալ տվյալների հավաքագրում 2. Հավաքագրված տվյալների մշակումը, ամփոփումը և ժմբավորումը 3. Միջին մեծությունների հաշվառումը 4. Հասարակական- տնտեսական երևույթների ու պրոցեսների միջև գոյություն ունեցող կապերի բացահայտումը: 5. Գրաֆիկական պատկերների միջոցով վիճակագրական նյութի մատուցումը <u>Թեմա 2</u> Աշխատանքի շուկայի վիճակագրություն Աշխատանքային ռեսուրսները երկսեռ բնակչության այն ներուժն են, որ կարող են մասնակցել ապրանքների և ծառայությունների արտադրությանը: Աշխատանքային ռեսուրսներն ընդգրկում են այնպիսի կատեգորիաներ, ինչպիսիք են տնտեսաապես ակտիվ և տնտեսաապես ոչ ակտիվ բնակչությունը: Տնտեսաապես ակտիվ բնակչությունը երկսեռ բնակչության այն մասն է, որն ապահովում է ապրանքների արտադրության և ծառայությունների մատուցման համար անհրաժեշտ աշխատուժի առաջարկը: Աշխատանքի շուկայի վիճակագրությունը որոշում է բնակչության տնտեսական ակտիվության, գործազրկության գործակիցները, աշխատողների միջին ցուցակային թիվը, աշխատողների կազմը, աշխատուժի որակավորման

ցուցանիշը, կադրերի հոսունության գործակիցը, աշխատաժամանակի արդյունավետ օգտագործման ցուցանիշը և այլն:

Թեմա 3

Ազգային հարստության վիճակագրություն

Ազգային հաշիվների համակարգում ազգային հարստությունը բնորոշվում է որպես երկրում կուտակված ակտիվների համակցություն: Բոլոր ակտիվները, որոնք ընդգրկված են ազգային հարստության կազմում, ստորաբաժանվում են 2 հիմնական խմբի՝ ոչ ֆինանսական և ֆինանսական ակտիվներ:

Ոչ ֆինանսական ակտիվները այն օբյեկտներն են, որոնք օգտագործվում կամ պահպանվում են ինստիտուցիոնալ միավորների կողմից և որոշակի ժամանակաշրջանի տերերին բերում են իրական կամ պոտենցիալ տնտեսական շահ:

Չվերարտադրվող ոչ ֆինանսական նյութական ակտիվների թվին են դասվում ջրային, հողային, ընդերքի և այլ ռեսուրսները:

Թեմա 4

Մակրոտնտեսական ցուցանիշների վիճակագրություն

Տնտեսության զարգացումը բնութագրող ցուցանիշների համակարգը ներառում է արտադրության բոլոր մակարդակներում տնտեսական գոնձույթության արդյունքները: Մակրոտնտեսական ցուցանիշները որոշվում են ազգային հաշիվների համակարգի հիման վրա և բնութագրում են տնտեսական գործունեության տարբեր փուլերի՝ ապրանքների և ծառայությունների արտադրությունը, եկամուտների ձևավորումը, բաշխումը:

Արտադրության փուլը բնութագրվում է հետևյալ ցուցանիշներով.

1. Համախառն թողարկում
2. Միջանկյալ սպառում
3. Համախառն ավելացված արժեք
4. Համախառն ներքին արդյունք

Նշված ցուցանիշների հաշվարկման համար օգտագործվում են ծախսերի և հարկերի ցուցանիշները:

Թեմա 5

Գների վիճակագրություն

Գների վիճակագրության ցուցանիշների համակարգն իր մեջ ներ է առնում գների մակարդակի, կառուցվածքի և դինամիկայի ցուցանիշները:

Կշռված միջին թվաբանական և միջին հարմոնիկ եղանակներով որոշվում է միասեռ ապրանքների միավորի միջին գինը:

Ըստ Դյուտոյի, Կարլի մեթոդաբանությունների և միջին երկրաչափական մեթոդներով հաշվարկվում են միսեռ ապրանքների ագրեգատային ինդեքսները:

Կատարվում են գների միջազգային համադրումներ: Գների դինամիկան ուսումնասիրելիս օգտվում են գների փոփոխուն կազմի, կայուն կազմի և կառուցվածքային տեղաշարժերի ինդեքսներից:

Թեմա 6

Աշխատավարձի և աշխատուժի ծախսերի վիճակագրություն

Աշխատավարձի և աշխատուժի ծախսերի վիճակագրությունն ուսումնասիրում է աշխատավարձի ֆոնդի կազմակերպումը, կառուցվածքը, ֆոնդի փոփոխության վրա ազդող գործոնները:

	Աշխատավարձի ֆոնդի կազմի մեջ մտնում են. 1. Աշխատած ժամանակի համար տրված վճարները 2. Չաշխատած ժամանակի համար տրված վճարները 3. Միանվագ վճարներ 4. Այլ վճարներ Ժամային, օրական, ամսական աշխատավարձերի ֆոնդերի տվյալների հիման վրա հաշվարկվում են միջին ժամային, օրական, ամսական աշխատավարձերը: Վիճակագրությունն ուսումնասիրում է նաև աշխատավարձի դեցիլային և կվարտիլային տարբերակումը: <u>Թեմա 7</u> Պետական բյուջեի վիճակագրություն Պետական բյուջեն տնտեսության պետական կարգավորման կարևոր գործիք է: Այն իրենից ներկայացնում է ռեսուրսների ձևավորման և օգտագործման ուղղություններ՝ հոգուտ հասարակության և առանձնապես սոցիալապես թույլ պաշտպանված բնակչության կատեգորիաների: Պետական բյուջեի վիճակագրական խնդիրներն են՝ 1. Եկամուտների և ծախսերի ընդհանուր ծավալը 2. Դեֆիցիտը կամ պրոֆիցիտը 3. Եկամուտների կառուցվածքը 4. Ծախսերի կառուցվածքը 5. Դեֆիցիտի ֆինանսավորման աղբյուրները 6. Ներքին պարտքի չափը 7. Հարկային քաղաքականության արդյունավետ անցկացումը Պետական բյուջեի վիճակագրական հիմնական ցուցանիշներն են՝ 1. Եկամուտները 2. Ծախսերը 3. Պաշտոնական տրանսֆերտները 4. Չուտ վարկավորում 5. Դեֆիցիտ 6. Պրոֆիցիտ <u>Թեմա 8</u> Ապահովագրության վիճակագրություն Ապահովագրությունը տնտեսական գործունեության առանձնահատուկ տիպ է, որը տնտեսության կարգավորիչ գործիքներից է և անհրաժեշտ նախադրյալներ է ստեղծում տվյալ երկրի համաչափ զարգացման համար: Ապահովագրության շուկան բազմազան է: Այն իր մեջ ընդգրկում է ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, գույքի, դժբախտ պատահարների, բեռների փոխադրումների, բժշկական և այլ ապահովագրությունների տեսակները: Ապահովագրության վիճակագրությունն ուսումնասիրում է բացարձակ և հարաբերական ցուցանիշներ: Բացարձակ ցուցանիշներ են համարվում՝ ապահովագրական դաշտը, ապահովագրված գույքի ապահովագրական գումարը, ապահովագրական մուծումների մուտքերի գումարը, տուժած օբյեկտների թիվը և այլն: Միջին ցուցանիշների թվին են դասվում՝ ապահովագրված օբյեկտների միջին ապահովագրական գումարը, տուժած օբյեկտների միջին ապահովագրական գումարը, ապահովագրական հատուցումների միջին չափը, ապահովագրական մուծումների միջին չափը: Ապահովագրության վիճակագրությունը հաճվարկում
--	---

Է նաև մի շարք հարաբերական ցուցանիշներ՝ ապահովագրական դեպքերի հաճախականությունը, տուժած օբյեկտների տեսակարար կշիռը, ապահովագրավճարների գործակիցը, եկամտաբերության գործակիցը և այլն:

Թեմա 9

Բնակչության կենսամակարդակի և սոցիալական ոլորտի վիճակագրություն

Բնակչության կենսամակարդակի բնութագրման համար վիճակագրությունը հաշվարկում է հետևյալ հիմնական ցուցանիշները.

1. Բնակչության դրամական եկամուտների և ծախսերի, դրանց կազմի և օգտագործման ցուցանիշները
2. Լայն սպառման ապրանքների և ծառայությունների ցուցանիշները
3. Եկամուտների տարբերակման ցուցանիշները
4. Բնակչության աղքատացման մակարդակը
5. Այլ ցուցանիշներ:

Ազգային հաշիվների համակարգում հաշվարկվում են տնային տնտեսության եկամուտների ցուցանիշները, որոնք արտացոլում են եկամուտների բաշխման պրոցեսի տարբեր փուլերը

- սկզբնական եկամուտներ
- տնորինված եկամուտներ
- ճշգրտված տնորինված եկամուտներ

Վիճակագրական պրակտիկայում օգտագործվում է սպառման ճկունության գործակիցը՝ եկամուտների փոփոխության հետ:

Թեմա 10

Բանկերի վիճակագրություն

Խնայողական գործի վիճակը բնութագրվում է բացարձակ և հարաբերական ցուցանիշներով: Դրանց թվին են դասվում բանկերի և դրանց մասնաճյուղերի քանակը, ավանդատուների թիվը, ավանդների գումարը, ավանդների գումարի միջին մնացորդը, ավանդների միջին չափը, ներհոսման և արտահոսման գործակիցները, ավանդների պահպանման միջին ժամկետը և այլն:

Ուսումնասիրման ենթակա են վարկային տոկոսադրույքը, ավանդների դիմաց վճարվող տոկոսների դրույքները, պետական և առևտրային բանկերի գործառնությունները և դրանց արդյունավետության ցուցանիշները:

Թեմա 11

Տնտեսության առանձին ճյուղերի արտադրանքի վիճակագրություն (6 ժամ)

Վիճակագրությունն ուսումնասիրում և հաշվարկում է տնտեսության բոլոր ճյուղերի արտադրական ցուցանիշները:

Վերլուծության ենթակա են.

1. Իրացված արտադրանքի ծավալը
2. Արտադրանքի արժեքը, որը որպես աշխատավարձ փոխանցվել է աշխատավարձի ֆոնդին
3. Չիրացված պատրաստի արտադրանքը և նրա հավելուճը
4. Անավարտ արտադրությունը և նրա հավելուճը
5. Բուսաբուծության և անասնապահության հում արտադրանքի արժեքը
6. Գյուղատնտեսական միջանկյալ և վերջնական արտադրանքի արժեքը
7. Շինարարության մոնտաժային աշխատանքների

	արժեքը 8. Երկրաբանական, նախագծային, հետախուզական և հորատման աշխատանքների արժեքը 9. Շենքերի և կառույցների կառուցման և ընթացիկ նորոգման արժեքը 10. Տրանսպորտային ծառայությունների համախառն արժեքը Կապի արտադրանքի արժեքը
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում - վիճակագրության համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն - վիճակագրական խնդիրների լուծում Հաճախելիություն Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները - համակարգչային թեստային ստուգում նախատեսված չէ Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Ю.Н.Иванова Экономическая статистика 1999 2. В.М. Симчеры Практикум по статистике, уч. пос. под ред. В.М. Симчеры ,М. 1999 3. Հովհաննիսյան Ջ.Կ.Ֆահրադյան Մ.Վ.«Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրություն» ուսումնական ձեռնարկ, 2000 4. А.В.Циденко,Г.ЮёПопов, В.М.Матвеева,,,Статистика,,,учебник2000 5. Ֆահրադյան, Կոնստանդյան Վիճակագրության ընդհանուր տեսության խնդիրների ժողովածու1984 Լրացուցիչ- 1. Կոզլով, Էռլիխ, Դոլգուշևսկի, Պոլյուշին, Վիճակագրության ընդհանուր տեսություն1981 2. Боровков А.А. Математическая статистик1992

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՔԿ/Բ-178. Բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ ուստարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	14
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	«Բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում» առարկայի հիմնական նպատակն է ուսանողների տալ գիտելիքներ բժշկագիտության հիմունքների, հիվանդությունների դասակարգման, առաջացման պատճառների, ընթացքի, կանխարգելման մասին: Նրանց մոտ զարգացնել անհրաժեշտ հմտություններ աղետների օջախում տուժածներին առաջին և մինչբժշկական օգնություն ցույց տալու համար, պատրաստել նրանց պրակտիկ աշխատանքի բժշկական օգնություն ցուցաբերելու համար արտակարգ իրավիճակների պայմաններում: Ուսանողների մոտ արմատավորել հմտություններ և կարողություններ կատարելու վիրակապություն, դնել բեկակալ, չափել հիվանդի կամ տուժվածի զարկերակային ճնշումը, որոշել պուլսը, շնչառության հաճախականությունը, չափել մարմնի առավելագույն ջերմությունը, վերահսկել տուժվածի վիճակը, կանխել վնասվածքային շոկի առաջացումը, կազմակերպել ճիշտ օգնություն վնասվածքների ժամանակ, կատարել ճիշտ տեղափոխություն: Գաղափար կազմել առողջ ապրելակերպի, սեռական դաստիարակության մասին: Ծրագրով նախատեսված են դասախոսություններ և գործնական պարապմունքներ լսարաններում և կաբինետներում, իսկ կլինիկային հատկացված ժամերը անց են կացվում հիվանդանոցում և պոլիկլինիկայում:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> • Հիվանդությունը (ոչ վարակիչ և վարակիչ): • Հիվանդի (վարակիչ և ոչ վարակիչ) հետազոտությունը և ախտորոշումը: • Հիվանդի խնամքը՝ սիրտ-անոթային, շնչառության, մարսողության, էնդոկրին, միզազատական և վարակիչ հիվանդությունների ժամանակ: • Սիրտ-անոթային օրգանների հիվանդություններ: • Սիրտ անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի նվազման պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Սիրտ անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի կանգի պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Արյան գերճնման պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Բրոնխների բորբոքումը՝ պատճառը,			

	ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը: • Բրոնխների ասթման՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Թոքերի բորբոքումը՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Մարսողության օրգանների հիվանդությունները՝ • Ստամոքսի բորբոքումը՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Խոցային հիվանդություն՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Էնդեմիկ խալիպ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Շաքարախտը՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Երիկամի բորբոքում՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Մեզահեռացնող ուղու բորբոքումը՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Վարակիչ հիվանդությունների (անվանախմբավորումները, պատճառները): • Դիզենտերիա՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: • Լյարդի բորբոքում՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը: • Ջրծաղիկ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: • Դիֆտերիա՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: • Էպիդեմիկ պարոտիտ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: • Բժավոր տիֆ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: • Բրուցելյոզ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: • Սիբիրախտ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: • Իմունիտետը: Պատվաստումը: • Անոթազարկի հաճախականությունը չափելը: • Մեխանիկական ճնշումաչափիչով և հնչյունալսիչով արյան ճնշման չափելը: • Մեխանիկական ճնշումաչափիչով առանց հնչյունալսիչով արյան ճնշման չափելը: • Շնչառության շարժումների հաճախականությունը չափելը: • Դեղանոթից դեղանյութի գետեղումը ներարկիչի մեջ: • Դեղանյութի ենթամաշկային ներարկումը: • Դեղանյութի ներմկանային ներարկումը: • Դեղանյութի ներանոթային ներարկումը: • Դեղանյութի ներմուծումը ականջի մեջ: • Դեղանյութի ներմուծումը քթի խոռոչ: • Մարմնի ջերմաստիճանի չափելը: • Արյան տեղային արյունահոսությունը առաջացնող միջոց դնելը: <i>Հմտություն</i> • Ձեռք բերված տեսական և գործնական գիտելիքների կիրառում:
--	--

	• անոթագարկի հաճախականությունը չափել: • մեխանիկական ճնշումաչափիչով և հնչյունալսիչով արյան ճնշման չափել: • շնչառության շարժումների հաճախականությունը չափել: • դեղանոթից դեղանյութ գետեղել ներարկիչի մեջ: • մարմին ենթամաշկային ներարկել դեղանյութ • մարմին ներմկանային ներարկել դեղանյութ • մարմին ներանոթային ներարկել դեղանյութ • Դեղանյութ ներմուծել ականջի մեջ: • Դեղանյութ ներմուծել քթի խոռոչ: • Մարմնի ջերմություն չափել: • Արյան տեղային արյունահորդություն առաջացնող միջոց դնել <i>Կարողունակություն</i> • Հիվանդի հետազոտության մեթոդներին և առաջին բուժօգնությունը ցուցաբերելուն • անձնական հիգիենայի կանոններին • հիվանդի խնամքի կազմակերպմանը • առողջությունը պայմանավորող բաղադրիչների ճիշտ կիրառումը
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմա 1.</u> Բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում՝ առարկայի նպատակը, խնդիրները, առանձնահատկությունները և հետազոտության մեթոդները: Հիվանդություն (ոչ վարակիչ, վարակիչ), հիվանդի (ոչ վարակիչ, վարակիչ) հետազոտությունը և ախտորոշումը: <u>Թեմա 2.</u> Սիրտ-անոթային օրգանների հիվանդություններ՝ սիրտը անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի նվազում՝ առաջին բուժօգնությունը, սիրտը անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի կանգ՝ առաջին բուժօգնությունը, արյան գերճնշում: <u>Թեմա 3.</u> Շնչառության օրգանների հիվանդություններ՝ բրոնխի բորբոքում (բրոնխաբորբ), բրոնխների ասթմա (բրոնխադժվարաշնչառություն), թոքի բորբոքում (թոքաբորբ): <u>Թեմա 4 .</u> Մարսողության օրգանների հիվանդություններ՝ ստամոքսի բորբոքում (ստամոքսաբորբ), բարակ աղու խոց: Ներզատիչ օրգանների հիվանդություններ՝ շաքարախտ, Էնդեմիկ խափա: Դիզենտերիա (Աղիքամանրեախտ): Լյարդի բորբոքում: Իմունիտետ: Ջրծաղիկ, կարմրուկ, Էպիդեմիկ պարոտիտ: <u>Թեմա 5.</u> Մեզագոյացնող և մեզ հեռացնող օրգանների հիվանդություններ՝ երիկամի բորբոքում (երիկամաբորբ), մեզահեռացնող ուղու բորբոքում (մեզաուղաբորբ): Վարակիչ հիվանդություններ: Դիֆտերիա, բժավոր տիֆ, բրուցելլոզ, սիբիրախտ, դաբաղ: <u>Թեմա 6.</u> Բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում՝ առարկայի նպատակը, խնդիրները, առանձնահատկությունները և հետազոտության մեթոդները: Հիվանդություն (ոչ վարակիչ, վարակիչ), հիվանդի (ոչ վարակիչ, վարակիչ) հետազոտությունը և ախտորոշումը: Անոթագարկի հաճախականության չափումը: Արյան ճնշման չափումը: <u>Թեմա 7.</u> Սիրտ-անոթային օրգանների հիվանդություններ՝ սիրտը անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի նվազում՝ առաջին բուժօգնությունը, սիրտը անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի կանգ՝ առաջին

	բուժօգնությունը, արյան գերճնշում: Դեղանյութի գետեղումը դեղանյութից ներարկիչի մեջ, դեղանյութի ենթամաշկային ներարկումը, դեղանյութի ներմկանային ներարկումը, դեղանյութի ներանոթային ներարկումը: <u>Թեմա 8.</u> Շնչառության օրգանների հիվանդություններ՝ բրոնխի բորբոքում (բրոնխաբորբ), բրոնխների ասթմա (բրոնխադժվարաշնչառություն), թոքի բորբոքում (թոքաբորբ): Շնչառության շարժումների հաճախականության չափումը: Հիվանդի անհատական հիգիենան և պահպանման կանոնները: <u>Թեմա 9.</u> Մարսողության օրգանների հիվանդություններ՝ ստամոքսի բորբոքում (ստամոքսաբորբ), բարակ աղու խոց: Ներզատիչ օրգանների հիվանդություններ՝ շաքարախտ, Էնդեմիկ խափա: Արյան տեղային արյունահորդում: Ստամոքսի լվացում: <u>Թեմա 10.</u> Մեզագոյացնող և մեզ հեռացնող օրգանների հիվանդություններ՝ երիկամի բորբոքում (երիկամաբորբ), մեզահեռացնող ուղու բորբոքում (մեզաուղաբորբ): Վարակիչ հիվանդություններ: Իմունիտետ, պատվաստում: Դիզենտերիա (Աղիքամանրեախտ): Լյարդի բորբոքում: Ջրծաղիկ: Հոգևանների տեսակները և դրան տեխնիկան: <u>Թեմա 11.</u> Դիֆտերիա, Էպիդեմիկ պարոտիտ, կարմրուկ, բժավոր տիֆ: Բուժական սնունդ և դիետիկ սեղաններ: <u>Թեմա 12.</u> Բրուցելլոզ, սիբիրախտ, դաբաղ: Բնական, խառը և արհեստական սնուցում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<u>Գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները.</u> ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Առաջին ընթացիկ ստուգում (դասընթացի 8-րդ թեմա՝ 20 միավոր) • Գնահատման մեթոդը՝ • Գրավոր ստուգում համակցված գնահատում դասախոսի և ուսանողների կողմից • Գնահատման չափանիշները՝ • Հարցատոմսում առաջադրված հարցերի պատասխանները • Առարկայի իմացությունը -հրավիճակի գնահատում 2) Երկրորդ ընթացիկ ստուգումը (դասընթացի 12-րդ թեմա՝ 20 միավոր) • Գնահատման մեթոդը՝ • Բանավոր հարցում դասախոսի կողմից • Գնահատման չափանիշները՝ • Առարկայի իմացությունը 3.Մասնակցությունը դասընթացին • 20 միավոր• • Գնահատման մեթոդը՝ • Հաճախումների հաշվում • Գնահատման չափանիշները՝ • Ներկայությունը 4.Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին •20 միավոր• • Գնահատման մեթոդը՝ • Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում • Գնահատման չափանիշները՝ • Ներկայությունը 5 Եզրափակիչ ստուգում 6• Գործնական և ստուգողական աշխատանք •ընդհանուր գնահատականի 20 • կամ 20 միավոր •

	• Գնահատման մեթոդը՝ • Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում • Գնահատման չափանիշները՝ • Տնային աշխատանքների կատարում • Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին • Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 7• Ինքնուրույն աշխատանք • ընդհանուր գնահատականի 10 • կամ 10 միավոր • • Գնահատման մեթոդը՝ • Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն • Գնահատման չափանիշները՝ • Անհատական աշխատանքի ներկայացում • Խմբային աշխատանքի ներկայացում • Թիմային աշխատանքի մասնակցության աստիճան • Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն 8• Բոնուսներ • ընդհանուր գնահատականի 30 • կամ 30 միավոր • • Գնահատման մեթոդը՝ • Վերը նշված 6 տարբեր կետերից առաջացած արդյունքների հանրագումարը • Գնահատման մեթոդներ • Ռեֆերատ, Չեկույց, Թեստ, Գործարար խաղեր (ակտիվ մասնակցություն), Կլոր սեղան (ակտիվ մասնակցություն), Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծութ յուն, Նախագծերի մեթոդ, Հարցի նախապատրաստման մոդել, Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում, Աշխատանքային տետրի վարում, Կուրսային աշխատանք, Հարցազրույց, Ստուգողական աշխատանք: Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդներ ա/Լսարանային պարապմունքներ Մտագրոհ, Նախագծային մեթոդ, T-աձև աղյուսակ, M-աձև աղյուսակ, Պրիզմա, Խճանկար, Անկյուններ, Բանավեճ, Բառային քարտեզ, Իրադրությունների վերլուծության մեթոդ, գուգակցված դաս, հիմնահարցային դասախոսություն, դրույթային դասախոսություն, դասախոսություն-ամփոփում, ակնադիտական դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-զրույց, դասախոսություն-քննարկում, թեստերի և փոքր-թեստերի կատարում, դասախոսություն-ամփոփում, գործնական պարապմունքներ, ընդհանրական դասախոսություններ, հակիրճ դասախոսություն, պրակտիկում, գուգակցված դաս, անհատական աշխատանքով, ինտեգրատիվ դաս, գործնական (արտադրական) ուսուցման տիպային դաս, ակնադիտական դասախոսություն, Նախօրոք պլանավորված սխալներով դասախոսություն, թրեյնինգ, թեմատիկ սեմինար, սեմինար-կոլոկվիում, անհատական աշխատանքով սեմինար, սեմինար-հարց-պատասխան, թեմատիկ սեմինար, սեմինար-հարց-պատասխան, խմբային աշխատանքով սեմինար, որոնողական սեմինար, ընտրովի խմբերում կազմակերպվող սեմինար, համակարգային սեմինար, լաբորատոր պարապմունք: բ/արտալսարանային պարապմունքներ ինտեգրատիվ դաս, սեմինար-բանավեճ, հիմնահարցային
--	---

	սեմինար, արտադրական գործնական պարապմունքներ, հիմնահարցային սեմինար, բազմատարբերակային հարցաթերթերի լրացում, թատերային ներկայացում, տվյալների բազայի ստեղծում, մասնագիտական գործունեության հետևում և իրական վերարտադրություն, դասախոսություն- խորհրդատվություն, խմբային աշխատանքով սեմինար, միջառարկայական սեմինար, ստեղծագործական սեմինարներ, միջառարկայական սեմինար, սեմինար- էքսկուրսիա, կողմնորոշիչ սեմինար: 8 • Բոնուսներ • ընդհանուր գնահատականի 30 • կամ 30 միավոր • • Գնահատման մեթոդը`</li> <li>• Վերը նշված 6 տարբեր կետերից առաջացած արդյունքների հանրագումարը</li> <li>• Գնահատման չափանիշները` • Գնահատման չափանիշները` Ուսանողների գիտելիքների վերջնական գնահատման ձևերը Գնահատման սկզբունքները Հաճախումները դասերին 10 միավոր Ինքնուրույն աշխատանք 20 միավոր Գործնական աշխատանք 20 միավոր Առաջին ընթացիկ ստուգում 20 միավոր Երկրորդ ընթացիկ ստուգում 20 միավոր Ամփոփիչ ստուգում 10 միավոր		
	Ը Ն Դ Ա Մ Ե Ն Ը — 100 % Գնահատման սանդղակը		
	Գնահատականը ըստ 5 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ 100 միավորանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ կրեդիտային □ համակարգի
	"գերազանց" (5)	96-100	A ⁺
	"գերազանց" (5)	91-95	A
	"գերազանց" (5□)	86-90	A ⁻
	"լավ" (4)	81-58	B ⁺
	"լավ" (4)	76-80	B
	"լավ" (4)	71-75	B ⁻
	"բավարար" (3)	66-70	C ⁺
	"բավարար" (3)	61-65	C
	"բավարար" (3)	55-60	C ⁻
	"անբավարար" (2) ¹	40- 54	D
	"անբավարար" (2) ²	մինչև 40	F
	"ստուգված"	55-100	S
	"չստուգված" ¹	40-54	U
	"չստուգված" ²	մինչև 40	U

	¹⁾Թուլլատրվում է մասնակցել քննության պարտքերի մարմանը ²⁾Չի թուլլատրվում մասնակցել պարտքերի մարմանը Գնահատման կառուցվածքը Գնահատումը կատարվում է բուհում ընդունված 100 միավորանոց բազմագործոնային գնահատման կանոնակարգի համաձայն. • Երկու ընթացիկ և մեկ եզրափակիչ ստուգարք • 2-4 ինքնուրույն աշխատանք • 2-4 ստուգողական տեստային աշխատանք • առաջին ընթացիկ ստուգում (դասընթացի 9-րդ թեմա՝ մինչև 20 միավոր) • Երկրորդ ընթացիկ ստուգում (դասընթացի 12-րդ թեմա՝ մինչև 20 միավոր) • առաջին և երկրորդ ընթացիկ ստուգումների արդյունքները միջինացվում են • մասնակցությունը դասընթացին (մինչև 20 միավոր) • մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (մինչև 20 միավոր) • Եզրափակիչ քննություն • գործնական և ստուգողական աշխատանք •մինչև 20 միավոր • • դրական համարվում է 8-ից 20 միավորը • ինքնուրույն աշխատանք •մինչև 20 միավոր • ուսանողի հմտությունները և կարողությունները (մինչև 30 միավոր •
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Ն. Ավետիսյան , "Ներքին հիվանդություններ", 2004 2. Վ. Աստվածատրյան , "Կլինիկական մանկաբուժություն ", 2000 3. В.И.Покровский. Популярная медицинская энциклопедия. 1989 4. А. Воробьева. Учебное пособие для подготовки медицинский сестер. 2001 5. Ա. Ն. Մուրատով , Վիրաբուժություն և հիվանդների խնամքը , 1989 6. Գ. Ստամբուլցյան , " Ներքին հիվանդություններ ", 2000 7. Ս. Մինասյան, Առողջագիտություն , 2008 8. Օ. Զուհարյան , Կենսագործունեության անվտանգություն , 2005 9. А. Воробьева. Справочник практического врача. 2000 10. Վ. Ս. Մադոյան, Լ. Վ. Եդոյան, Մեթոդական ցուցումներ բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում ու արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժօգնություն առարկաների գործնական պարապմունքների վերաբերյալ, 2018 Լրացուցիչ- 1. Винакмен. Инфекционные болезни. 2000 2. Կարմիր խաչ, Առաջին օգնության հիմունքներ, 1999 3. Վ. Մադոյան , "Մեթոդական ցուցումներ բժշկագիտության հիմունքներ առարկայից " , 2000 4. Е.А.Федина. Справочник провизора – консультанта. 2005 5. Է. Ս.Գաբրիելյան , Ֆարմակոլոգիա, 1998 6. Վ. Ա. Աբովյան , Առաջին օգնություն / հանրամատչելի ձեռնար/, 2012

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՔԿ/Բ-184.Արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժ. օգնություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ կուրս, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	14
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	«Արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժ. օգնություն » առարկայի հիմնական նպատակն է ուսանողների տալ գիտելիքներ արտակարգ և մարտական իրավիճակներում տուժվածի կամ հիվանդի վիճակի գնահատման, համակարգված և պրակտիկ թերապևտիկ օգնության ձևերի,պաթոլոգիկ պրոցեսների ուսումնասիրության, պրոֆիլակտիկայի և բուժման,մասնագիտական գործունեության ընթացքում զարգացած հիվանդությունների (անբարենպաստ պայմաններ, տարբեր թունավոր գործոնների ազդեցություն և այլն)առաջացման պատճառների, կանխարգելման, բուժօգնության կազմակերպման նորմայից շեղվածքի վիճակների ծագման և զարգացման վերաբերյալ, բժշկական Էվակուացիայի, հիվանդների և վիրավորների հետազոտության հաջորդականության, տարահանման տարբեր փուլերի, մարտի դաշտում և տարբեր տիպի զանգվածային բնաջնջման զենքի կիրառման ժամանակբարձր մասնագիտական թերապևտիկ օգնության վերաբերյալ: Ծրագրով նախատեսված են դասախոսություններ և գործնական պարապմունքներ լսարաններում և կաբինետներում, իսկ կլինիկային հատկացված ժամերը անց են կացվում հիվանդանոցում և պոլիկլինիկայում:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> • Հիվանդությունը (վնասվածքը, թունավորումը): • Հիվանդի (վնասվածքով, թունավորված) հետազոտությունը, ախտորոշումը: • Արյունահոսությունը, ձևերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Բազուկի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Նախաբազուկի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Ձեռնաթաթի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Ազդրի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Սրունքի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Ոտնաթաթի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Գլխի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները,			

	ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Ողնաշարի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Կոնքի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Կրծքավանդակի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Որովայնի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Բազուկ-թիակ-անրակային հոդապնդախտը, պատճառը, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Տարբերամարմնամասանույնատեսքի վնասվածքը, առաջին բուժօգնությունը: • Տարբերամարմնամասատարբերատեսքի վնասվածքը, առաջին բուժօգնությունը: • Թունավորման ուղիները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Անոթազարկի հաճախականությունը չափելը: • Մեխանիկական ճնշումաչափիչով և հնչյունալսիչով արյան ճնշում չափելը: • Մեխանիկական ճնշումաչափիչով արյան ճնշում չափելը: • Գլխի վերքակապումը: • Շնչառության շարժումների հաճախականությունը չափելը: • Կրծքավանդակ վերքակապելը: • Որովայն վերքակապելը: • Արյան տեղային հոսունությունը նվազեցնող միջոց դնելը: • Բազուկի վերքակապումը: • Նախաբազուկի վերքակապումը: • Ձեռնաթաթի վերքակապումը: • Բազուկ-նախաբազուկային հոդի վերքակապումը: • Բազուկ-թիակ-անրակային հոդի վերքակապումը: • Ազդրի վերքակապումը: • Սրունքի վերքակապումը: • Կոնք-ազդրային հոդի վերքակապումը: • Ազդր-սրունքային հոդի վերքակապումը: • Սրունք-ոտնաթաթային հոդի վերքակապումը: • Ոտնաթաթի վերքակապումը: • Արյան տեղային արյունահորդություն առաջացնող միջոց դնելը: • Դեղանյութի գետեղումը ներարկիչի մեջ: • Դեղանյութի ենթամաշկային ներարկումը: • Դեղանյութի ներմկանային ներարկումը: • Դեղանյութի ներանոթային ներարկումը: <i>Հմտություն</i> • Ձեռք բերված տեսական և գործնական գիտելիքների կիրառում: • անոթազարկի հաճախականությունը չափել • մեխանիկական ճնշումաչափիչով և հնչյունալսիչով արյան ճնշումը չափել • մեխանիկական ճնշումաչափիչով և առանց հնչյունալսիչի արյան ճնշումը չափել • գլխի վնասվածք վերքակապել • շնչառության շարժումների հաճախականությունը չափել • կրծքավանդակի վնասվածք վերքակապել • որովայնի վնասվածք վերքակապել • արյան տեղային հոսունությունը նվազեցնող միջոց դնել • արյան տեղային արյունահորդում առաջացնող միջոց դնել • բազուկի վնասվածք վերքակապել
--	---

	• Նախաբազուկի վնասվածք վերքակապել • ձեռնաթաթի վնասվածք վերքակապել • բազուկ-նախաբազուկային հոդի (շուրջբոլորի) վնասվածք վերքակապել • բազուկ-թիակ-անրակային հոդի (շուրջբոլորի) վնասվածք վերքակապել • ազդրի վնասվածք վերքակապել • սրունքի վնասվածք վերքակապել • ազդր-սրունքային հոդի (շուրջբոլորի) վնասվածք վերքակապել • ոտնաթաթի վնասվածք վերքակապել • կոնք-ազդրային հոդի (շուրջբոլորի) վնասվածք վերքակապել • արյան տեղային արյունահորդություն առաջացնող միջոց դնել • արհեստական շնչառություն և սրտի անուղղակի սեղմում կատարել • դեղանոթից դեղանյութ գեղտեղել ներարկիչի մեջ • մարմին ենթամաշկային ներարկել դեղանյութ • մարմին ներմկանային ներարկել դեղանյութ • մարմին ներանոթային ներարկել դեղանյութ: <i>Կարողունակություն</i> • Հիվանդի (վնասվածքով, թունավորված) հետազոտության մեթոդներին և առաջին բուժօգնություն ցուցաբերելուն • անձնական հիգիենայի կանոններին • հիվանդի (վնասվածքով, թունավորված) խնամքի կազմակերպմանը • առողջությունը պայմանավորող բաղադրիչների ճիշտ կիրառումը
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմա 1.</u> Արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժօգնություն առարկայի նպատակը, խնդիրները, առանձնահատկությունները և հետազոտության մեթոդները: Հիվանդություն (վնասվածք, թունավորում): Հիվանդի (վնասվածքով, թունավորված) հետազոտությունը և ախտորոշումը: Արյունահոսություն, առաջին բուժօգնությունը <u>Թեմա 2.</u> Բազուկի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Նախաբազուկի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Ձեռնաթաթի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Բազուկ-թիակ-անրակային հոդապոկում (հոդապոկախտ) <u>Թեմա 3.</u> Ազդրի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Սրունքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Ոտնաթաթի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: <u>Թեմա 4 .</u> Գլխի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Կրծքավանդակի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Որովայնի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: <u>Թեմա 5.</u> Տարբերամարմնամասանույնատեսքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Տարբերամարմնամասատարբերատեսքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: <u>Թեմա 6.</u> Արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժօգնություն առարկայի նպատակը, խնդիրները, առանձնահատկությունները և հետազոտության մեթոդները: Հիվանդություն (վնասվածք, թունավորում): Անոթազարկի հաճախականության չափումը: Արյան ճնշման չափումը: <u>Թեմա 7.</u> Հիվանդի (վնասվածքով, թունավորված) հետազոտությունը և ախտորոշումը: Արյունահոսություն, առաջին բուժօգնությունը: Արյան տեղային արյունահորդում:

	Դեղանյութի գետեղումը դեղանոթից ներարկիչի մեջ: Դեղանյութի ենթամաշկային ներարկումը: Դեղանյութի ներմկանային ներարկումը: Դեղանյութի ներանոթային ներարկումը: <u>Թեմա 8.</u> Բազուկի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Նախաբազուկի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Ձեռնաթաթի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Բազուկ-թիակ-անրակային հոդապնդում (հոդապնդախտ): Բազուկի վերքակապումը: Նախաբազուկի վերքակապումը: Ձեռնաթաթի վերքակապումը: <u>Թեմա 9.</u> Ազդրի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Սրունքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Ոտնաթաթի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Ազդրի վերքակապումը: Սրունքի վերքակապումը: Ոտնաթաթի վերքակապումը: <u>Թեմա 10.</u> Գլխի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Կրծքավանդակի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Որովայնի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Գլխի վերքակապումը: Կրծքավանդակի վերքակապումը: Որովայնի վերքակապումը: <u>Թեմա 11.</u> Ողնաշարի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Կոնքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Թունավորում, առաջին բուժօգնությունը: <u>Թեմա 12.</u> Տարբերամարմնամասանույնատեսքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Տարբերամարմնամասատարբերատեսքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Բազուկ-թիակ-անրակային հոդի վերքակապումը, բազուկ-նախաբազուկային հոդի վերքակապումը, նախաբազուկ-ձեռնաթաթային հոդի վերքակապումը: Կոնք-ազդրային հոդի վերքակապումը, ազդր-սրունքային հոդի վերքակապումը, սրունք-ոտնաթաթային հոդի վերքակապումը, մարմնի ջերմաստիճանի չափումը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<u>Գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները.</u> ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Առաջին ընթացիկ ստուգում (դասընթացի 8-րդ թեմա՝ 20 միավոր) • Գնահատման մեթոդը՝ • Գրավոր ստուգում համակցված գնահատում դասախոսի և ուսանողների կողմից • Գնահատման չափանիշները՝ • Հարցատոմսում առաջադրված հարցերի պատասխանները • Առարկայի իմացությունը -հրավիճակի գնահատում 2) Երկրորդ ընթացիկ ստուգումը (դասընթացի 12-րդ թեմա՝ 20 միավոր) • Գնահատման մեթոդը՝ • Բանավոր հարցում դասախոսի կողմից • Գնահատման չափանիշները՝ • Առարկայի իմացությունը 3.Մասնակցությունը դասընթացին • 20 միավոր • • Գնահատման մեթոդը՝ • Հաճախումների հաշվում • Գնահատման չափանիշները՝ • Ներկայությունը 4•Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական

	աշխատանքներին • 20 միավոր • • Գնահատման մեթոդը՝ • Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում • Գնահատման չափանիշները՝ • Ներկայությունը 5 Եզրափակիչ ստուգում 6• Գործնական և ստուգողական աշխատանք • ընդհանուր գնահատականի 20 • կամ 20 միավոր • • Գնահատման մեթոդը՝ • Ներգրավվածության աստիճանի հաշվառում • Գնահատման չափանիշները՝ • Տնային աշխատանքների կատարում • Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին • Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 7• Ինքնուրույն աշխատանք • ընդհանուր գնահատականի 10 • կամ 10 միավոր • • Գնահատման մեթոդը՝ • Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն • Գնահատման չափանիշները՝ • Անհատական աշխատանքի ներկայացում • Խմբային աշխատանքի ներկայացում • Թիմային աշխատանքի մասնակցության աստիճան • Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն 8• Բոնուսներ • ընդհանուր գնահատականի 30 • կամ 30 միավոր • • Գնահատման մեթոդը՝ • Վերը նշված 6 տարբեր կետերից առաջացած արդյունքների հանրագումարը • Գնահատման մեթոդներ • Ռեֆերատ, Չեկույց, Թեստ, Գործարար խաղեր (ակտիվ մասնակցություն), Կլոր սեղան (ակտիվ մասնակցություն), Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծութ յուն, Նախագծերի մեթոդ, Հարցի նախապատրաստման մոդել, Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում, Աշխատանքային տետրի վարում, Կուրսային աշխատանք, Հարցազրույց, Ստուգողական աշխատանք: Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդներ ա/Լսարանային պարապմունքներ Մտազրոհ, Նախագծային մեթոդ, T-աձև աղյուսակ, M-աձև աղյուսակ, Պրիզմա, Խճանկար, Անկյուններ, Բանավեճ, Բառային քարտեզ, Իրադրությունների վերլուծության մեթոդ, զուգակցված դաս, հիմնահարցային դասախոսություն, դրույթային դասախոսություն, դասախոսություն-ամփոփում, ակնադիտական դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-զրույց, դասախոսություն-քննարկում, թեստերի և փոքր-թեստերի կատարում, դասախոսություն-ամփոփում, գործնական պարապմունքներ, ընդհանրական դասախոսություններ, հակիրճ դասախոսություն, պրակտիկում, զուգակցված դաս, անհատական աշխատանքով, ինտեգրատիվ դաս, գործնական (արտադրական) ուսուցման տիպային դաս, ակնադիտական դասախոսություն, նախօրոք պլանավորված սխալներով դասախոսություն, թրեյնինգ, թեմատիկ սեմինար, սեմինար-կոլոկվիում, անհատական աշխատանքով սեմինար, սեմինար-հարց-պատասխան,
--	--

	թեմատիկ սեմինար, սեմինար-հարց-պատասխան, խմբային աշխատանքով սեմինար, որոնողական սեմինար, ընտրովի խմբերում կազմակերպվող սեմինար, համակարգային սեմինար, լաբորատոր պարապմունք: բ/արտալսարանային պարապմունքներ ինտեգրատիվ դաս, սեմինար-բանավեճ, հիմնահարցային սեմինար, արտադրական գործնական պարապմունքներ, հիմնահարցային սեմինար, բազմատարբերակային հարցաթերթերի լրացում, թատերային ներկայացում, տվյալների բազայի ստեղծում, մասնագիտական գործունեության հետևում և իրական վերարտադրություն, դասախոսություն-խորհրդատվություն, խմբային աշխատանքով սեմինար, միջառարկայական սեմինար, ստեղծագործական սեմինարներ, միջառարկայական սեմինար, սեմինար-էքսկուրսիա, կողմնորոշիչ սեմինար: 8•Բոնուսներ •ընդհանուր գնահատականի 30 • կամ 30 միավոր • • Գնահատման մեթոդը`</li> <li>• Վերը նշված 6 տարբեր կետերից առաջացած արդյունքների հանրագումարը</li> <li>• Գնահատման չափանիշները` • Գնահատման չափանիշները` Ուսանողների գիտելիքների վերջնական գնահատման ձևերը Գնահատման սկզբունքները Հաճախումները դասերին միավոր Ինքնուրույն աշխատանք Գործնական աշխատանք Առաջին ընթացիկ ստուգում Երկրորդ ընթացիկ ստուգում Ամփոփիչ ստուգում		
	10 20 միավոր 20 միավոր 20 միավոր 20 միավոր 10 միավոր		
	100 %		
	Ը Ն Դ Ա Մ Ե Ն Ը — Գնահատման սանդղակը		
	Գնահատականը ըստ 5 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ 100 միավորանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ կրեդիտային համակարգի
	"գերազանց" (5)	96-100	A ⁺
	"գերազանց" (5)	91-95	A
	"գերազանց" (5)	86-90	A ⁻
	"լավ" (4)	81-58	B ⁺
	"լավ" (4)	76-80	B
	"լավ" (4)	71-75	B ⁻
	"բավարար" (3)	66-70	C ⁺
	"բավարար" (3)	61-65	C
	"բավարար" (3)	55-60	C ⁻
	"անբավարար" (2) ¹	40- 54	D
	"անբավարար" (2) ²	մինչև 40	F
	"ստուգված"	55-100	S
	"չստուգված" ¹	40-54	U
	"չստուգված" ²	մինչև 40	U

	¹⁾Թուլլատրվում է մասնակցել քննության պարտքերի մարմանը ²⁾Չի թուլլատրվում մասնակցել պարտքերի մարմանը Գնահատման կառուցվածքը Գնահատումը կատարվում է բուհում ընդունված 100 միավորանոց բազմագործոնային գնահատման կանոնակարգի համաձայն. • Երկու ընթացիկ և մեկ եզրափակիչ ստուգարք • 2-4 ինքնուրույն աշխատանք • 2-4 ստուգողական տեստային աշխատանք • առաջին ընթացիկ ստուգում (դասընթացի 9-րդ թեմա՝ մինչև 20 միավոր) • երկրորդ ընթացիկ ստուգում (դասընթացի 12-րդ թեմա՝ մինչև 20 միավոր) • առաջին և երկրորդ ընթացիկ ստուգումների արդյունքները միջինացվում են • մասնակցությունը դասընթացին (մինչև 20 միավոր) • մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (մինչև 20 միավոր) • Եզրափակիչ քննություն • գործնական և ստուգողական աշխատանք •մինչև 20 միավոր • • դրական համարվում է 8-ից 20 միավորը • ինքնուրույն աշխատանք •մինչև 20 միավոր • ուսանողի հմտությունները և կարողությունները (մինչև 30 միավոր •
Գրականություն	Պարտադիր- 1. В.И.Покровский. Популярная медицинская энциклопедия. 1989 2. А. Воробьева. Учебное пособие для подготовки медицинский сестер. 2001 3. Ա. Ն. Մուրատով . Վիրաբուժություն և հիվանդների խնամքը 1989 4. Գ. Ստամբուլյան , " Ներքին հիվանդություններ ", 2000 5. Ս. Մինասյան , Առողջագիտություն , 2008 6. Օ. Զուհարյան , Կենսագործունեության անվտանգություն , 2005 7. А. Воробьева. Справочник практического врача. 2000 8. Վ. Ս. Մադոյան, Լ. Վ. Եդոյան, Մեթոդական ցուցումներ բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում ու արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժօգնություն առարկաների գործնական պարապմունքների վերաբերյալ, 2018 Լրացուցիչ- 1. Կարմիր խաչ, Առաջին օգնության հիմունքներ, 1999 2. Վ. Մադոյան , "Մեթոդական ցուցումներ բժշկագիտության հիմունքներ առարկայից " , 2000 3. Е.А.Федина. Справочник провизора – консультанта. 2005 4. Է. Ս.Գաբրիելյան , Ֆարմակոլոգիա, 1998 5. Վ. Ա. Աբովյան , Առաջին օգնություն / հանրամատչելի ձեռնարկ/, 2012

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Էիկ/ Բ -001 Տնտեսագիտության տեսություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	6 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի,1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	60	Դասախոսություն	32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	28
	Ինքնուրույն	120		
	Ընդամենը	180		
Ստուգման ձևը	1. Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Ամեն մի արտադրանգի նպատակը հասարակության և նրա անդամների պահանջմունքների բավարարումն է: Հենց դրան է ուղղված արտադրության գործընթացը, որտեղ լուծվում է տնտեսական երկու հիմնախնդրի միջև առաջացող մշտական հակասությունը: Ներկայումս խառը տիպի տնտեսության պայմաններում , հիմախնդիրը շուկայական գործընթացի գործողությունը, շուկայական հարաբերությունների զարգացման օրինաչափություններն ու առանձնահատկություններն են:Սահմանափակ ռեսուրսների պայմաններում, ավելի շատ պահանջմունքներ բավարարելու գործում մարդկանց ունեցած վարքագիծը:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> • տնտեսական կատեգորիաներն ու օրենքները • տնտեսագիտական գիտելիքների դերը և գործառնությունները տնտեսության տարբեր ոլորտներում • առարկայի կարևորությունը հասարակական տնտեսական հարաբերությունների բնագավառում • հասարակության զարգացման պատմական փուլերի տնտեսական առանձնահատկությունները <i>Հմտություն</i> • մեկնաբանել տնտեսական երևույթներն ու տնտեսագիտություն առարկային, մեթոդներին և խնդիրներին • շուկայական հարաբերությունների օրինաչափություններին այն բոլոր մեթոդներին, որոնք անհրաժեշտ են տնտեսական հավասարակշռություն և համաչափություն պահպանելու համար <i>Կարողունակություն</i> • մեկնաբանել տնտեսական երևույթներն ու գործընթացները, դրանց պատճառահետևանքային կապերը • կարողանա կատարել ճիշտ եզրահանգումներ • ճիշտ ներկայացնել մարդ-տնտեսություն-տնտեսական քաղաքականություն փոխհարաբերությունը			
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմա 1</u> Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը: Ուսումնասիրման առարկան և մեթոդները: Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը:			

	Տնտեսագիտության հիմնական ուղղությունները: Տնտեսագիտությունն առարկան, նպատակները և խնդիրները: Տնտեսական կատեգորիաներ և տնտեսական օրենքներ: Տնտեսագիտության տեսությունը որպես մեթոդոլոգիական գիտություն՝ մեթոդոլոգիա և մեթոդ: Տնտեսագիտության միկրո, մեզո, մակրո և մեզա շերտային կառուցվածքը: <u>Թեմա 2</u> Շուկայական տնտեսության ընդհանուր բնութագիրը: Շուկա, շուկայի հասկացությունը, ծագման պայմանները, սեփականության բազմաձևությունը: Շուկայի հիմնական տարրերը, ֆունկցիաները, գործունեության սկզբունքները, կառուցվածքը, ենթակառուցվածքները, օբյեկտները, սուբյեկտները: Շուկայի դասկարգումն ըստ ապրանքային խմբերի, տարածքային հատկանիշների, մրցակցության ձևի, շուկայի սուբյեկտների տեսակների: Շուկայական տնտեսության դրական և բացասական կողմերը: <u>Թեմա 3</u> Տնտեսական համակարգեր: Տիպերը և մոդելները: Տնտեսական համակարգերը: Դրանց կազմակերպման հիմնական ձևերը: Ապրանքային արտադրության բնորոշ գծերը: Տնտեսական համակարգերի տիպերը և մոդելները: <u>Թեմա 4</u> Շահույթ և շահութաբերություն: Ձեռնարկատիրական եկամուտ և աշխատավարձ: Շահույթ և շահութաբերություն: Շահույթի էության և աղբյուրների մեկնաբանությունները: Շահույթի մեծությունը որոշող գործոնները: Շահույթի ֆունկցիաները: Շահույթի տեսակները (հաշվապահական, տնտեսական, ընդհանուր հաշվեկշռային և այլն): Մոնոպոլ շահույթ: Ձեռնարկատիրական եկամուտ: Աշխատավարձի տնտեսական հիմքերը: Աշխատավարձի ձևերը, տեսակները ու համակարգերը: Անվանական և իրական աշխատավարձ: Աշխատավարձի կազմակերպման տարիֆային համակարգի էությունը: <u>Թեմա 5</u> Տնտեսական աճ: Տնտեսական զարգացման փուլայնությունը: Տնտեսական աճի էությունը: Դրան բնութագրող հիմնական ցուցանիշները: Տնտեսական աճի վրա ազդող գործոնները: Տնտեսական աճի տիպերը (էքստենսիվ, ինտենսիվ և խառը): Տնտեսական ճգնաժամ: ճգնաժամի տեսակները: <u>Թեմա 6</u> Ինֆլյացիա և գործազրկություն: Ինֆլյացիայի բնորոշումը և հիմնական տեսակները: Առաջացման պատճառները և սոցիալ-տնտեսական հետևանքները: Տնտեսության պարբերական տատանումները և գործազրկությունը: Գործազրկության տեսակները և դրանց վրա ազդող գործոնները:
--	---

	Գործազրկության մակարդակը և ինֆլացիայի տեմպերը: <u>Թեմա 7</u> Դրամա-վարկային համակարգի եռությունը: Բանկեր: Փող. տեսակները, պահանջարկը և առաջարկը: Հավասարակշռությունը դրամական շուկայում: Տոկոսադրույքի ձևավորումը որպես փողի գին: Դրամաշրջանառություն: Շրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակության որոշումը: Վարկ. եռությունը, ձևերը և ֆունկցիաները: Բանկային համակարգ: Բանկերի տեսակները: Կենտրոնական Բանկի հիմնական խնդիրները և ֆունկցիաները: Առևտրային բանկերը և դրանց գործարքները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդներն և չափորոշիչներն ուղղորդված են կրթության վերջնարդյունքներին Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը - Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում - Դասընթացի համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն Հաճախելիություն Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները - համակարգչային թեստային ստուգում նախատեսված չէ Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում՝ ստուգարք արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Գ. Կիրակոսյան 'Տնտեսագիտության տեսություն', 2009թ. 2. Գոռթնի Դ. Ջեյմս, Ռիչարդ Լ. Ստրոուպ, Ա.Յ.Սթուդենմունդի, Ռասել Ս. Սոբելի „Տնտեսագիտություն: Մասնավոր և հասարակական ընտրություն:“ Թարգմանություն՝ գլխ. խմբագիր պրոֆ.Գ. Կիրակոսյան Երևան 1999 3. Գևորգյան Մ.Ա. „Տնտեսագիտության տեսություն“ Երևան 1998 4. Թովմասյան Ռ.Ա. „Տնտեսագիտության տեսություն“ Երևան 2006

	5. Խաչատրյան Գ. Յ. „Տնտեսագիտության տեսություն” Երևան 2007 6. Ղուլչյան Յ. Բ. „Մակրոէկոնոմիկա” Երևան 1992 7. Մարկոսյան Ա., Սաֆարյան Ռ. „Շուկայական տեսության հիմնախնդիրները” Երևան 2002 8. “Մենեջմենթ” Յ.Մ, Սովետական խմբ. Երևան 2002 Լրացուցիչ- 1. Войтов А. Г. „Экономика. Общий курс” (фундаментальная теория экономики). Учебник М. 2003 2. Гугасян Г. М. „ Экономическая теория. Ключевые вопросы.” Учебник М. 2004 3. Липсиц И.В. . „ Экономика. Ó÷ääíèè для вузов”: М.2004 4. Макконелл К.Р. Брю С.Л. Экономикс: Принципы,проблемы и политика. В 2-х томах. М.1996 5. Носова С. С. . „ Экономическая теория Краткий курс.” М.2001 6. Носов С. С. „ Основы Экономики.” Учебник М. 2004 7. Основы экономической теории. Курс лекции Ìä общ. äää. А.А.Кочеткова М.2004 8. Райзберг Б. А. „ Основы Экономики.” Учебник пособие. М. 2000 9. Стенлейк Дж.Ф. . „ Экономикс для начинающих. ” М.1994 10. Торосян К. М. „ Теория оптимальной цивилизации.” Гл.12-14 Ереван 2002 11. Экономическая теория.” Учебник. Под ред. Камаева В. Д. М. 2000 12. Экономическая теория.” Учебник. Под общ. ред. В.И.Видяпина и др. М.2005 13. Экономика. .” Учебник под ред. А.С.Булатова М.2001 14. Янова В.В. „ Экономика. .” Ó÷ääíèè М.2007
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-005-Միկրոտնտեսագիտություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ, 6 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ 2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	54/56	Դասախոսություն	32/32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	22/28
	Ինքնուրույն	96/120		
	Ընդամենը	150/180		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի ուսումնասիրման նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել տեսական և պրակտիկ գիտելիքներ ձեռնարկությունների տնտեսվարման առանձնահատկությունների վերաբերյալ: Դասընթացի շրջանակներում ուսանողները ծանոթանում են ՀՀ հարկային օրենսդրության, հարկման համակարգի և առանձնահատկությունների, մրցակցության պետական կարգավորման չափորոշիչների, ՓՄՁ ձեռնարկությունների			

	տնտեսվարման գործունեության դրույթների հետ: Դասընթացը ուսումնասիրում է նաև տնտեսության քնդհանուր օրինաչափությունները միկրոմակարդակում:
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> • Դրսևորում է մակրո- և միկրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների, օրենքների և սկզբունքների իմացություն: • միկրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների, օրենքների և սկզբունքների վերաբերյալ: • առարկայի կարևորությունը տնտեսական հարաբերություններում, մասնավորապես գրագետ ձեռնարկչատիրական գործունեություն ծավալելու պայմաններում • թե շուկայական տնտեսությունն ինչ եղանակով է բաշխում սակավ ռեսուրսները, և կատարյալ մրցակցային տնտեսությունն ինչպես է հանգեցնում տնտեսական արդյունավետության • արտադրության բնույթը և ծախսերի կառուցվածքը, • շուկայական կառուցվածքների տեսակները և շուկայական գների ձևավորման կարգը: <i>Չմտություն</i> • Կարող է գնահատել միկրո- և մակրոմիջավայրի ազդեցությունը կառավարման համակարգերի գործունեության վրա: ▪ առաջարկի և պահանջարկի դրսևորման առանձնահատկություններին, գնահատմանը ▪ առաջարկի և պահանջարկի ազդեցության ներքո գործող գնագոյացման գործընթացին ▪ շուկայական կառույցների հիմնական տիպերին՝ կատարյալ մրցակցություն, մենաշնորհի և խմբաշնորհի • միկրոտնտեսական մոդելավորման և վերլուծության յուրահատկություններին <i>Կարողունակություն</i> ▪ կատարել ֆիրմայի վարքի վերլուծություն տնտեսական բարիքների արտադրության և արտադրության ծախսերի նվազեցման պայմաններում ▪ որոշել սպառողների վարքը շուկայական տնտեսությունում ▪ ուսումնասիրել շուկայական կառուցվածքների տեսակների և շուկայական գների ձևավորման կարգը: • գնահատել միկրոմիջավայրի ազդեցությունը կառավարման համակարգերի գործունեության վրա:
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմա 1:</u> Պահանջարկի ճկունությունը, դրա վերլուծությունն ու գնահատումը ▪ Պահանջարկի ճկունության էությունը և դրսևորումները ▪ Պահանջարկի գնային ճկունությունը, դրա վերլուծությունն ու գնահատումը ▪ Պահանջարկի գնային ճկունությունը՝ ըստ հասույթի կամ սպառողների ծախսերի, դրա գնահատումը ▪ Պահանջարկի հաստատուն կամ միավոր ճկունությունը և դրա գնահատումը ▪ Պահանջարկի աղեղային ճկունությունը և դրա գնահատումը ▪ Պահանջարկի խաչաձև ճկունությունն ըստ գնի ▪ Պահանջարկի ոչ գնային ճկունությունը և դրա

	վերլուծությունն ու գնահատումը ▪ Պահանջարկի ճկունությունը որոշող ոչ գնային գործոնները և դրանց վարքագծի վերլուծությունը ▪ Պահանջարկի ճկունությունն ըստ եկամտի, դրա վերլուծությունն ու գնահատումը ▪ Շուկայական պահանջարկի ճկունության վերլուծությունը և գնահատումը: <u>Թեմա 2:</u> Առաջարկի ճկունությունը և դրա վերլուծությունն ու գնահատումը ▪ Առաջարկի գնային ճկունությունը կամ առաջարկի ուղղակի ճկունությունը և դրա վերլուծությունը ▪ Առաջարկի կետային ճկունության գնահատումը ▪ Առաջարկի աղեղային ճկունությունը և դրա վերլուծությունն ու գնահատումը ▪ Առաջարկի ճկունության ոչ գնային գործոնները և դրանց ազդեցության վերլուծությունն ու գնահատումը ▪ Շուկայական առաջարկի ճկունությունը և դրա գնահատումը: <u>Թեմա 3:</u> Արտադրողի հավասարակշռությունը և դրա ապահովման ու պահպանման մեխանիզմը ▪ Արտադրողի հավասարակշռության էությունը և դրսևորման առանձնահատկությունները ▪ Արտադրողի ֆիրմայի հավասարակշռությունը և դրա ապահովման պայմանների վերլուծությունը ▪ Ֆիրման գործում է կատարյալ մրցակցային պայմաններում ▪ Ֆիրման գործում է ոչ կատարյալ մրցակցային պայմաններում ▪ Ֆիրման գործում է ոչ մրցակցային պայմաններում ▪ Փոխարինման և թողարկման էֆեկտները՝ որպես արտադրության գործոնների գների փոփոխության ազդեցության գնահատման ցուցանիշներ ▪ Արտադրության զարգացումը և մասշտաբի էֆեկտը ▪ Ֆիրմայի աճը և դրա ընդլայնումը ԱԳ օգտագործման օպտիմալացման միջոցով ▪ Իզոքվանտների փոխառնչությունը՝ որպես մասշտաբի էֆեկտի գնահատման հիմնական միջոց ▪ Արտադրական ֆունկցիաները՝ որպես մասշտաբի էֆեկտի գնահատման հիմնական միջոց: <u>Թեմա 4:</u> Հավասարակշռություն, ապահովման և պահպանման տնտեսական մեխանիզմը ▪ Շուկայական իրավիճակի փոփոխության վերլուծություն ▪ Հավասարակշռությունը շուկայում և դրա վիճակի փոփոխության վերլուծությունը ▪ Շուկայական հավասարակշռության կայունությունը և դրա գնահատումը ▪ Շուկայի հավասարակշռության ապահովման ու պահպանման տնտեսական մեխանիզմը ▪ Ընդհանուր հավասարակշռությունը, դրա ապահովման և պահպանման տնտեսական մեխանիզմը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Դասընթացն ավարտվում է 2-րդ և 3-րդ կիսամյակներում ընթացիկ քննություններով: Առաջին ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - միկրոտնտեսագիտության համապատասխան նյութերի ուսումնասիրության և վերլուծության համակարգված գնահատում

	Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը երկրորդ ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - միկրոտնտեսագիտության համապատասխան նյութերի ուսումնասիրության և վերլուծության համակարգված գնահատում Գնահատման չափանիշները - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում - Դասընթացի համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն Հաճախելիություն Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները - համակարգչային թեստային ստուգում նախատեսված չէ . Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Փոլ Ա. Սամյուելսոն, Ու.Դ. Նորդհաուս Միկրոտնտեսագիտություն, Եր., 2007 2. Ա. Հ. Արշակյան, Միկրոտնտեսագիտություն Եր., ՀԴՏՀ2005 3. Գ. Ե. Կիրակոսյան, Տնտեսագիտություն , Եր., ՀԴՏՀ2000 4. Գ.Խաչատրյան, Տնտեսագիտություն,Երևան, ՀԴՏՀ 2009 Լրացուցիչ- 1. Максимова В.Ф. Микроэкономика Учебник. 2005г 2. Нуриев Р.М. Курс микроэкономики2000г. 3. Маккелелл К.Р. Экономика: принципы, проблемы и политика. 2000г

Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի , 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	54	Դասախոսություն	32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	22
	Ինքնուրույն	96		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	1. Մակրոտնտեսագիտության նպատակն է ընդհանրացնել տնտեսական գիտությունների հետազոտության արդյիմունքները, դրանք կապակցել իրար և օգտագործել երկրի տնտեսության կարգավորման, տնտեսական քաղաքականության առաջադրման գործընթացում: Դա նշանակում է, որ մակրոտնտեսագիտության առջև դրվող առաջին նպատակը երկրի տնտեսության զարգացման ուղիների բացթողացահայտումն է: 2. Մակրոտնտեսագիտությունը տնտեսական քաղաքականության ձևավորման գործիք է, որը առաջադրում է տնտեսության զարգացման այն ռազմավարական խնդիրներն ու հիմնահարցերը, որոնք բխում են երկրի տնտեսական զարգացման տվյալ փուլի նպատակից և պետք է դրվեն տնտեսական քաղաքականության հիմնիմքում: 3. Մակրոտնտեսագիտությունը հնարավորություն է տալիս ամբողջական գնահատել երկրի տնտեսության բոլոր ճյուղերի գործունեության արդյունավետությունը և իր առջև խնդիր է դնում գնահատել և ընդհանրացնել տնտեսության տարբեր բնագավառների արդյունքները, միավորել դրանք և արտահայտել ընդհանուր ցուցիչատկանիշներով: 4. Մակրոտնտեսական հետազոտությունը հնարավորություն է տալիս կատարելու համընդհանուր համահամեմատություններ, պարզելու տարբեր երկրների զարգացման մակարդակները: Միայն դրա շնորհիվ է հնահնարավոր վեր հանել առանձին երկրների՝ տնտեսական զարգացման գործում թույլ տված սխալները, բացգնահատել այդ երկրների տնտեսության աշխուժացման ներքին և արտաքին գործոնները, կայունացման ուղիհիմունքները: 5. Մակրոտնտեսական հետազոտությունի միջոցով փոխկապակցվում են տվյալ երկրի տնտեսական, քաղաքական, բնապահպանական, սոցիալական, պաշտպանական և այլ համակարգերի այն հիմնահարցերը, որոնորոք հնարավոր չէ լուծել իրարից անկախ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը պետք է <i>գիտել/իքներ ունենա</i> - Դրսևորում է մակրո- և միկրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների, օրենքների և սկզբունքների իմացություն:. - մակրո- և միկրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների, օրենքների և սկզբունքների վերաբերյալ:			

	• տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների վերաբերյալ • մակրոտնտեսական զարգացում ապահովող հիմնական օրինաչափությունների մասին • ազգային արտադրության ծավալը որոշող հիմնական ցուցանիշների և դրանց հաշվարկման մեթոդների վերաբերյալ • ՀԱԱ-ի, ՀՆԱ-ի՝ որպես ծախսերի և եկամուտների հոսքի, ՉԱ-ի, ԱԵ-ի և մակրոտնտեսական մյուս ցուցանիշների փոխադարձ կապի օրինաչափությունների վերաբերյալ • պետության մակրոտնտեսական կարգավորման քաղաքականության օրինաչափությունների վերաբերյալ: Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը <i>պետք է կարողանա.</i> Կարող է գնահատել միկրո- և մակրոմիջավայրի ազդեցությունը կառավարման համակարգերի գործունեության վրա: - Ցուցաբերել արժեքի ձևավորման և փոխանցման գործընթացների կառավարման սկզբունքների իմացություն: - վերլուծել տնտեսական աճի էությունը և բովանդակությունը, ներկայացնել տարբեր տնտեսագետ-տեսաբանների մոտեցումները տնտեսական աճի ապահովման վերաբերյալ - ներկայացնել գործազրկության տեսակները, պատճառները, քննարկել և վերհանել նրանց բացասական հետևանքները -վերլուծել մակրոտնտեսական հավասարակշռությունը փոփոխվող և կայուն գների պայմաններում, ընդգծել դասական և քեյնսյան մոդելները տրամաբանությունը -կողմնորոշվել տնտեսական գործընթացների վերլուծական աշխատանքներում, կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ: Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը <i>պետք է տիրապետի.</i> - կառավարման համակարգերի գործունեության վրա միկրո- և մակրոմիջավայրի ազդեցության գնահատման հմտություններին -մակրոտնտեսական վերլուծությունների կատարման մեթոդներին -անվանական և իրական ՀՆԱ-ի, ՍԳՀ-ի և դեֆլյատորի հաշվարկման մեթոդներին -ՀՆԱ-ի հաշվարկման մեթոդներին -տնտեսական պարբերաշրջանների ուսումնասիրման մեթոդներին:
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմա 1</u> - Մակրոտնտեսագիտության էությունը, սկզբունքները, գործառույթները, աազգային տնտեսության հիմնական ցուցանիշները - Մակրոտնտեսագիտության էությունը և սկզբունքները - Մակրոտնտեսագիտության գործառույթները - Արդյունքի, ծախսերի և եկամտի շրջապտույտը ազգային տնտեսությունում

	- Ազգային արդյունքի եռթյունը և հիմնական ցուցանիշները - ՀՆԱ-ի հաշվարկման մեթոդները - Անվանական և իրական ՀՆԱ <u>Թեմա 2</u> – Ազգային տնտեսության հավասարակշռության հիմնախնդիրները • Տնտեսական հավասարակշռության եռթյունը, նախադրյալները, դրսևորումները • Ընդհանուր տնտեսական հավասարակշռության դասական տեսությունը • Ընդհանուր տնտեսական հավասարակշռության նորդասական տեսությունը, Վալրասի մոդելը • Ընդհանուր տնտեսական հավասարակշռության համադրության առաջարկ-ամբողջական պահանջարկ • Ընդհանուր տնտեսական հավասարակշռության քենսյան տեսությունը • Տնտեսության իրական և դրամական հատվածների հավասարակշռությունը • Մակրոտնտեսական հավասարակշռության համախմբարդյունքներ, մոդելը <u>Թեմա 3</u> - Տնտեսական աճի հիմնախնդիրները • Տնտեսական աճի եռթյունը և չափանիշները • Տնտեսական աճի գործոնները և շարժիչ ուժերը • Գիտատեխնիկական առաջընթացը՝ որպես տնտեսական աճի գործոն և դրա գնահատումը • Տնտեսական աճի տեսությունների գաղափարական արմատները: <u>Թեմա 4</u> - Տնտեսական աճի նորքենսյան տեսություններն ու մոդելները • Հարրոդի տնտեսական աճի մոդելը • Դոմարի տնտեսական աճի դինամիկ (շարժընթաց) հավասարակշռության մոդելը: <u>Թեմա 5</u> – Տնտեսական աճի նոր դասական տեսություններն ու մոդելները • Քոբբ-Դուգլասի արտադրական ֆունկցիայի եռթյունն ու հատկանիշները • Սոլուի տնտեսական աճի մոդելը և ֆելպսի հիպոթեզի ուսկե կանոնը • Դենիսոնի տնտեսական աճի գործոնային վերլուծությունը: <u>Թեմա 6</u>- Տնտեսական աճի ժամանակակից տեսությունները • Տնտեսական աճի սահմանային տեսությունը և հարկային տնտեսական աճի՝ հայեցակարգը • Տնտեսական աճի սահմանների տեսությունը: <u>Թեմա 7</u> – Տնտեսական աճի պետական կարգավորման հիմնախնդիրը: <u>Թեմա 8</u>-Շուկայական տնտեսության պարբերաշրջանային զարգացումը • Տնտեսական պարբերաշրջանի եռթյունը և փուլերը • Տնտեսական պարբերաշրջանի հիմնական տեսությունները • Գործազրկության եռթյունը, պատճառները և տեսակները • Գործազրկության մակարդակը և դրա գնահատման հիմնախնդիրները • Տնտեսական կայունության ապահովման քաղաքականությունը:
Գնահատման	Գնահատման մեթոդներին և չափորոշիչներն ուղղորդված են

մեթոդները և չափանիշները	կրթության վերջնարդյունքներին 1. Առաջին ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - Մակրոտնտեսական զարգացման հիմնական չափորոշիչների գնահատում - տնտեսական իրավիճակի վերլուծություն և գնահատում, • տնտեսական համակարգի շահերի համապատասխանության վերլուծություն և գնահատում, - պետական կարգավորման գործիքների կիրառելիության գնահատում: 2. Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Երկրորդ ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - Մակրոտնտեսական ցուցանիշների վերլուծության համակարգված գնահատում Գնահատման չափանիշները - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում - մակրոտնտեսագիտության հիմնախնդիրների վերաբերյալ վերլուծական աշխատանքների կատարում Հաճախելիություն Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները - համակարգչային թեստային ստուգում նախատեսված չէ Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր 1. Սամուելսոն Փ.Ա., Նորդհաուս Ու.Դ., Տնտեսագիտություն, հ. I (մակրոտնտեսագիտություն), Երևան 2005 2. Տնտեսագիտության տեսություն, գլխ. խմբագիր Գ. Ե. Կիրակոսյան, Եր., 2009 3. Агалова Т. А., Серегина С. Ф. / Макроэкономика:

	Учебное пособие/ М., 2008 4. Ибашковский С. Н. / Макроэкономика. Учебное пособие/ М., 2008 5. Ивашковский С. Н. / Макроэкономика. Учебник/ М., 2007 6. Менкью Н. К. / Макроэкономика/ С-км П. 2008 7. Сакс Дж. Л., Ларрен Ф. Б. / Макроэкономика. Глобальный подход/ М., 1996 8. Фишер С. и др., /Макроэкономика/ М., 2002 Լրացուցիչ 1. Бродский Б. Е. /Лекции по макроэкономике переходного периода. Учебное пособие/ М., 2005 2. Видяпин В. И., Журавлев Г. П. /Экономическая теория. Учебник/ М., 2007 3. Грязнов А. Г., Соколинский В. М. / Экономическая теория/ М., 2008 4. Демин А. И. /Информационная теория экономики. Макромодель/ М., 2007 5. Лемашевский И. М. / Макроэкономика. социально - экономический аспект. Курс лекций/ М., 2007 6. Миллер Р. Л., Ван-Хуз Д. Д. /Современные деньги и банковское дело/ М., 2000 7. Сухарев О. С. /Институциональная теория и экономическая политика. к новой теории передаточного механизма в макроэкономике/ М., 2007 8. Туманова Е. А., Шагас Н. Л. / Макроэкономика. Элементы продвинутого подхода. Учебник /М., 2007 9. Фридмен М. /Основы монетаризма/ М., 2002 10. Бродский Б. Е. /Лекции по макроэкономике переходного периода. Учебное пособие/ М., 2005
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/բ – 006 Մակրոտնտեսագիտություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	6 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի , 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	60	Դասախոսություն	32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	28
	Ինքնուրույն	120		
	Ընդամենը	180		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	6. Մակրոտնտեսագիտության նպատակն է ընդհանրացնել տնտեսական գիտությունների հետազոտության արդյիմունքները, դրանք կապակցել իրար և օգտագործել երկրի տնտեսության կարգավորման, տնտեսական քաղաքականության առաջադրման գործընթացում: Դա նշանակում է, որ մակրոտնտեսագիտության առջև դրվող առաջին նպատակը երկրի տնտեսության զարգացման ուղիների բացթափանցելու է: 7. Մակրոտնտեսագիտությունը տնտեսական քաղաքականության ձևավորման գործիք է, որը առաջադրում			

	Է տնտնտեսության զարգացման այն ռազմավարական խնդիրներն ու հիմնահարցերը, որոնք բխում են երկրի տնտնտեսական զարգացման տվյալ փուլի նպատակից և պետք է դրվեն տնտեսական քաղաքականության հիմնիմքում: 8. Մակրոտնտեսագիտությունը հնարավորություն է տալիս ամբողջական գնահատել երկրի տնտեսության բոլոր ճյուղերի գործունեության արդյունավետությունը և իր առջև խնդիր է դնում գնահատել և ընդհանրացնել տնտնտեսության տարբեր բնագավառների արդյունքները, միավորել դրանք և արտահայտել ընդհանուր ցուցիչներով: 9. Մակրոտնտեսական հետազոտությունը հնարավորություն է տալիս կատարելու համընդհանուր համահամեմատություններ, պարզելու տարբեր երկրների զարգացման մակարդակները: Միայն դրա շնորհիվ է հնահնարավոր վեր հանել առանձին երկրների՝ տնտեսական զարգացման գործում թույլ տված սխալները, բացգնահատել այդ երկրների տնտեսության աշխուժացման ներքին և արտաքին գործոնները, կայունացման ուղիհիմունքները: 10. Մակրոտնտեսական հետազոտությունի միջոցով փոխկապակցվում են տվյալ երկրի տնտեսական, քաղաքական, բնապահպանական, սոցիալական, պաշտպանական և այլ համակարգերի այն հիմնահարցերը, որոնորոք հնարավոր չէ լուծել իրարից անկախ:
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը պետք է գիտելիքներ ունենա. • Դրսևորում է մակրո- և միկրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների, օրենքների և սկզբունքների իմացություն: - մակրո- և միկրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների, օրենքների և սկզբունքների վերաբերյալ - տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների վերաբերյալ -մակրոտնտեսական զարգացում ապահովող հիմնական օրինաչափությունների մասին -ազգային արտադրության ծավալը որոշող հիմնական ցուցանիշների և դրանց հաշվարկման մեթոդների վերաբերյալ -ՀՆԱ-ի՝ որպես ծախսերի և եկամուտների հոսքի, ԱԵ-ի և մակրոտնտեսական ցուցանիշների փոխադարձ կապի օրինաչափությունների վերաբերյալ -պետության մակրոտնտեսական կարգավորման քաղաքականության օրինաչափությունների վերաբերյալ: 2. Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը պետ կարողանա. - Ցուցաբերել արժեքի ձևավորման և փոխանցման գործընթացների կառավարման սկզբունքների իմացություն -ներկայացնել գործազրկության տեսակները, պատճառները, քննարկել և վերհանել նրանց բացասական հետևանքները -վերլուծել ինֆլացիայի էությունը և բովանդակությունը, լոկալ շուկաներների առանձնահատկությունները

	-վերլուծել ազգային շուկայի բնորոշ գծերը, մակրոտնտեսական հաճախորդականությունը փոփոխվող և կայուն գների պայմաններում, դասական և քայքայված մոդելները տրամաբանությունը -ներկայացնել պետական բյուջեի բովանդակությունը, հարկման տոկոսադրույքի և պետական ծախսերի փոխկապակցության տրամաբանությունը, պետական պարտքի բովանդակությունը -ուսումնասիրել ֆինանսականության երկուսը, մեխանիզմը, մուլտի-պլի-կատորի կիրառման ոլորտները -կողմնորոշվել տնտեսական պրոցեսների մեջ, կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ: 3. Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը պետք է տիրապետի. Կարող է գնահատել միկրո- և մակրոմիջավայրի ազդեցությունը կառավարման համակարգերի գործունեության վրա: - կառավարման համակարգերի գործունեության վրա միկրո- և մակրոմիջավայրի ազդեցության գնահատման հմտություններին -մակրոտնտեսական վերլուծությունների կատարման մեթոդներին -վարկի տեսակների և ֆունկցիաների առանձնահատկություններին, առևտրային բանկերի և կենտրոնական բանկի գործառնություններին -փողի ամբողջական պահանջարկի և առաջարկի, ապրանքային և դրամական շուկաների միջև փոխադարձ կապի, մոնետարիզմի քաղաքականության ուսումնասիրման մեթոդներին -սղաճի առաջացման գործոնների, հակասղաճային քաղաքականության ուսումնասիրման մեթոդներին:
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմա 1. Սպառում, խնայողություն, ներդրում</u> • Սպառում և խնայողություն • «Սպառման հակում» և «խնայողության հակում» հասկացությունները • «Սպառման սահմանային հակում» և «խնայողության սահմանային հակում» հասկացությունները • Խնայողություն և ներդրում • «Քայքայված խաչ» և IS մոդելի տնտեսագիտական բովանդակությունը • «Մուլտիպլիկատոր» հասկացության բովանդակությունը, «խնայողության պարադոքսը» • Աքսելերացիայի էֆեկտի տնտեսագիտական բովանդակությունը <u>Թեմա 2. Փողի շուկա</u> • Փողի ձևերը և դրանց էվոլյուցիան: Փողի ժամանակակից տեսությունները • Դրամական համակարգը, դրա տարրերը և էվոլյուցիան: Ճրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակի որոշումը • Փողի զանգվածը և դրա կառուցվածքը: Փողի ագրեգատներ • Փողի շուկան: Փողի պահանջարկն ու առաջարկը: Հավասարակշռությունը փողի շուկայում <u>Թեմա 3. Պետության դրամավարկային</u>

	<u>քաղաքականությունը</u> • Վարկի էությունը, ձևերը և գործառույթները: • Վարկավորման սկզբունքները • Բանկային համակարգը և նրա կառուցվածքը: • Կենտրոնական բանկի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները • Առևտրային բանկերի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները • Պետության դրամավարկային քաղաքականությունը և հիմնական ուղղությունները: <u>Թեմա 4. Պետության ֆինանսական համակարգը</u> • Ֆինանսական համակարգը և դրա օղակները: • Ֆինանսների էությունը • Պետական բյուջեն և դրա տնտեսագիտական բովանդակությունը • Պետական բյուջեի գործառույթները և կառուցվածքը <u>Թեմա 5. Պետության հարկաբյուջետային քաղաքականությունը</u> • Հարկի էությունը և գործառույթները • Հարկման սկզբունքները և հարկերի տեսակները • Պետության հարկաբյուջետային քաղաքականությունը • Լաֆֆերի կորը • Պետական բյուջեի պակասուրդը և պետական պարտքը • Պետական պարտքի տեսակները և ֆինանսավորման հետևանքները: <u>Թեմա 6. Սղաճային և հակասղաճային քաղաքականություն</u> • Սղաճի էությունը և տեսակները • Սղաճի առաջացման պատճառները • Սղաճային սպասումներ: Ֆիշերի Էֆեկտը • Սղաճի մոնետարիստական և ոչ մոնետարիստական տեսակները • Սղաճի սոցիալ-տնտեսական հետևանքները • Սղաճի և գործազրկության փոխազդեցությունը • Հակասղաճային քաղաքականության հարկաբյուջետային միջոցառումները • Հակասղաճային քաղաքականության դրամավարկային միջոցառումները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդներին և չափորոշիչներն ուղղորդված են կրթության վերջնարդյունքներին 1. Առաջին ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - Մակրոտնտեսական զարգացման հիմնական չափորոշիչների գնահատում - տնտեսական իրավիճակի վերլուծություն և գնահատում, • տնտեսական համակարգի շահերի համապատասխանության վերլուծություն և գնահատում, - պետական կարգավորման գործիքների կիրառելիության գնահատում: 2. Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը

	- պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Երկրորդ ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - Մակրոտնտեսական ցուցանիշների վերլուծության համակարգված գնահատում Գնահատման չափանիշները - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը 3. Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում 4. Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում - մակրոտնտեսագիտության հիմնախնդիրների վերաբերյալ վերլուծական աշխատանքների կատարում 5. Հաճախելիություն - Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը 6. Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները - համակարգչային թեստային ստուգում նախատեսված չէ 7. Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր գրականություն 1. Սամուելսոն Փ.Ա., Լորդիհաուս Ու.Դ., Տնտեսագիտություն, հ. I (մակրոտնտեսագիտություն), Երևան 2005 2. Տնտեսագիտության տեսություն, գլխ. խմբագիր Գ. Ե. Կիրակոսյան, Եր., 2009 3. Агалова Т. А., Серегина С. Ф. / Макроэкономика: Учебное пособие/ М., 2008 4. Ибашковский С. Н. / Макроэкономика. Учебное пособие/ М., 2008 5. Ивашковский С. Н. / Макроэкономика. Учебник/ М., 2007 6. Менкью Н. К. / Макроэкономика/ С-км П. 2008 7. Сакс Дж. Л., Ларрен Ф. Б. / Макроэкономика. Глобальный подход/ М., 1996 8. Фишер С. и др., /Макроэкономика/ М., 2002 Լրացուցիչ 1. Бродский Б. Е. /Лекции по макроэкономике переходного периода. Учебное пособие/ М., 2005 2. Видяпин В. И., Журавлев Г. П. /Экономическая теория. Учебник/ М., 2007 3. Грязнов А. Г., Соколинский В. М. / Экономическая

	теория/ М., 2008 4. Демин А. И. /Информационная теория экономики. Макромодель/ М., 2077 5. Лемашевский И. М. / Макроэкономика. социально - экономический аспект. Курс лекций/ М., 2007 6. Миллер Р. Л., Ван-Хуз Д. Д. /Современные деньги и банковское дело/ М., 2000 7. Сухарев О. С. /Институциональная теория и экономическая политика. к новой теории передаточного механизма в макроэкономике/ М., 2007 8. Туманова Е. А., Шагас Н. Л. / Макроэкономика. Элементы продвинутого подхода. Учебник /М., 2007 9. Фридмен М. /Основы монетаризма/ М., 2002 10. Бродский Б. Е. /Лекции по макроэкономике переходного периода. Учебное пособие/ М., 2005
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-007 Պետական կառավարում			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	62	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	16
			Գործնական աշխատանք	22
	Ինքնուրույն	88		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Առարկայի նպատակն է ծանոթացնել ուսանողներին պետական կառավարման կառուցվածքին, մեթոդներին և եղանակներին, ներկայացնել պետական քաղաքականության մշակման ընթացակարգը և առանձնահատկությունները: Դասընթացի շրջանակներում ուսանողներին կներկայացվի պետական կառավարման մարմինները, նրանց միջև համագործակցությունը, պետական իշխանության թևերի միջև հակակշիռների մեխանիզմները և այլ կարևոր հիմնահարցեր:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> - Ցուցաբերում է տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն: - տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն: - ՀՀ պետական կառավարմանը վերաբերող օրենքները			

	եւ ենթաօրենսդրական ակտերը • Պետական կառավարման դերն ու նշանակությունը ամբողջ կառավարման տեսության մեջ • առարկայի կարևորությունը տնտեսական հարաբերությունների ոլորտում պետության ձեւավորման ինստիտուցիոնալ առանձնահատկությունները <i>Հմտություն</i> • ՀՀ բանկային համ.շուկ.տնտ.պայմաններում առարկային, մեթոդներին և խնդիրներին • Բանկային համակարգի առանձնահատկություններին • այն մեթոդների մեծամասնությանը, որոնք անհրաժեշտ են բանկային համակարգի ավելի կայացման եւ կատարելագոծման համար • Կարող է ընդունել կառավարչական որոշումներ խնդիրները համակարգի մեջ դիտարկելով և համակարգային մոտեցման համապատասխան գործիքակազմ կիրառելով: <i>Կարողունակություն</i> • Մեկնաբանել պատական կառավարման համակարգում տեղի ունեցող այս կամ այն երեւույթը • Կարողանալ կատարել կառավարման ճիշտ վերլուծություն • ճիշտ ներկայացնել պատական կառավարում տարբեր հարթություններում
Դասընթացի բովանդակությունը	ԹԵՄԱ 1* «Պետական կառավարում առարկան, խնդիրները, կառուցվածքը եւ մեթոդները Պետական կառավարման առարկան եւ խնդիրները Պետական կառավարման կառուցվածքը Պետական կառավարման դասընթացի դերը կառավարման տեսության համակարգում Պետական կառավարման գիտաճյուղի կապը մյուս գիտությունների հետ ԹԵՄԱ 2* <u>1.</u> Պետության էությունը եւ անհրաժշտությունը, պետության տեսակները Պետության էությունը, ծագումը եւ հիմնական գործառույթները Պետության տեսակները եւ ձեւերը Քաղաքացիական հասարակություն եւ պետություն ԹԵՄԱ 3* Քաղաքացիական միտքը պետության մասին Պետության մասին քաղաքական միտքը մինչեւ մեր թվարկությունը Քաղաքականության միտքը մեր թվարկության ընթացքում ԹԵՄԱ 4* Ժամանակակից պետությունները եւ հանրային կառավարման համակարգը Ժամանակակից պետությունների առանձնահատկությունները Միջպետական հարաբերություններ եւ միջազգային կազմակերպություններ ՀՀ Հանրային կառավարման համակարգը ԹԵՄԱ 5* Պետական կառավարում եւ պետական իշխանություն Իշխանություն հասկացությունը եւ էությունը

	իշխանության ձեւերն ու տեսակները Իշխանության կառուցվածքը, ռեսուրսները եւ իրականացման միջոցները Պետական կառավարում, պետական իշխանության տեսակները ԹԵՄԱ 6* Նախագահական իշխանություն Նախագահական իշխանության Եւրոյունը Նախագահական իշխանության իրականացման եղանակները ԹԵՄԱ 7* Օրենսդիր իշխանություն, դրա գործառույթները եւ լիազորությունները Օրենսդիր իշխանության Եւրոյունը եւ կազմավորումը Օրենսդիր իշխանության կառուցվածքը, լիազորությունները եւ դրանց իրականացման եղանակները ԹԵՄԱ 8* Գործադիր իշխանությունը, դրա գործառույթները եւ լիազորությունները Գործադիր իշխանության Եւրոյունը եւ դրա հիմնական գործառույթները Գործադիր իշխանության կենտրոնական կառավարման մարմինների գործառույթները Գործադիր իշխանության մարմինների տեսակները Ֆունկցիոնալ կառավարման մարմինները Ճյուղային կառավարման մարմիններ ԹԵՄԱ 9* Դատական իշխանությունը եւ արդարադատության համակարգը ՀՀ դատական համակարգը Դատախազությունը եւ դրա դերը արդարադատության համակարգում Սահմանադրական դատարանը եւ սահմանադրական արդարադատությունը ԹԵՄԱ 10* Տեղական ինքնակառավարման Եւրոյունը եւ դերը հանրային կառավարման համակարգում Տեղական ինքնակառավարման Եւրոյունը եւ տարածքային հիմքերը ՏԻՄ-ը եւ դրանց լիազորությունները Տեղական ինքնակառավարման սկզբունքները ԹԵՄԱ 11* Քաղաքական կուսակցությունները եւ դրանց դերը հանրային կառավարման համակարգում Կուսակցությունների Եւրոյունը եւ գործունեության սկզբունքները Կուսակցության կառուցվածքը եւ ղեկավար մարմինները Կուսակցության եւ պետության փոխհարաբերությունը Կուսակցությունների մասնակցությունը հանրային կառավարմանը ԹԵՄԱ 12* Հասարակական կազմակերպությունները եւ նրանց դերը հանրային կառավարման համակարգում Հասարակական կազմակերպության Եւրոյունը եւ գործունեության սկզբունքները Հասարակական կազմակերպության գործունեության եւ կառավարման առանձնահատկությունները Հասարակական կազմակերպության եւ պետության փոխհարաբերությունները
--	---

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Ընթացիկ քննություններն ախատեսված չեն: Առաջին ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Գնահատման չափանիշները - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում - Դասընթացի համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն Հաճախելիություն Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները - համակարգչային թեստային ստուգման գնահատում Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուր միավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Государственное управление. Основы теории и организации. М., 2000. 2. В. Е. Черкин. Государственное управление. М., "Юрист", 2001. 3. В. Е. Черкин. Государствоведение. М., "Юрист", 1999. 4. И. А. Василенко. Административно-государственное управление в странах Запада. М., "Логос", 1998 5. В. В. Глущенко. Теория государства и права. М.. "Крылья", 2000. 6. А. В. Пикулькин. Система государственного управления. М., "Юнити", 1997.. 7. Е. М. Бабосов. Социология управления. Мин к, "Тетра Системс", 2000. 8. Д. П. Зеркин, В. Г. Игнатов. Основы теории государственного управления. ООО М., "Тесса", 2000. Լրացուցիչ- 1. ՀՀ տեղական ինքնակառավարման օրենք, Եր., 1996 2. Վ. Մ. Եղիզարյան, Պետական կառավարման հիմնախնդիրները բարեփոխումների փուլում,

	«Պետական ծառայություն», Եր., 2000: 3. Վ. Մ. Եդիգարյան, Պետական կառավարման սոցիալ-հոգեբանական գործոնները անցումային փուլում, «Պետական ծառայություն», Եր., 2001: 4. Մենեջմենթ, Յու. Սուվարյանի ընդ. խմբ., «Տնտեսագետ», Եր., 1999: 5. ՀՀ նախագահի հրամանագիր «ՀՀ կառավարության կառուցվածքը և գործունեության կարգը» սահմանելու մասին (15.12.1999 թ.): 6. Յու. Սուվարյան, Մենեջմենտ, Եր., 2008: 7. Գ. Կիրակոսյան, Տնտեսագիտության տեսություն, Եր., 2000:
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-008 Տնտեսության մակրոտնտեսական կարգավորում			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ, 6 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ 4-րդ տարի, 1-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	62/60	Դասախոսություն	24/32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	16
			Գործնական աշխատանք	22/28
	Ինքնուրույն	88/120		
Ընդամենը	150/180			
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Շուկայական տնտեսության պայմաններում տնտեսության մակրոտնտեսական կարգավորման հիմնական խնդիրներն են երկրի տնտեսական և սոցիալական կայունության ապահովումը և փոփոխվող ներքին և արտաքին պայմաններին հարմարվելը: .			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը պետք է գիտել/իջներ ունենա. • տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների • մակրոտնտեսական կարգավորման խնդիրների • մակրոտնտեսական կարգավորման մեթոդաբանության • տնտեսական տատանումների էության և պատճառների • տնտեսական աճի պետական կարգավորման • արտադրության ճյուղերում և սոցիալական ոլորտում մակրոտնտեսական քաղաքականության • ներդրումների տնտեսական արդյունավետության			

	գնահատման վերաբերյալ, • բնակչության եկամուտների ձևավորման աղբյուրների և դրանց կարգավորման պետական քաղաքականության, • բնակչության զբաղվածության ապահովման մակրոտնտեսական քաղաքականության, • դրամավարկային հարաբերությունների պետական կարգավորման, • հարկաբյուջետային քաղաքականության, • գնագոյացման մակրոտնտեսական կարգավորման մասին: 2. Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը պետք է կարողանա. • գնահատել միկրո- և մակրոմիջավայրի ազդեցությունը կառավարման համակարգերի գործունեության վրա • կատարել հետազոտություններ, պատրաստել, զեկուցումներ և ներկայացնել հետազոտությունների արդյունքները, • լուծելու մասնագիտական խնդիրները, • հաշվառել բնակչության եկամուտների ձևավորման աղբյուրները և գնահատել դրանց կարգավորման պետական քաղաքականության արդյունավետությունը, • վերլուծել բնակչության զբաղվածության ապահովման մակրոտնտեսական քաղաքականության առանձնահատկությունները, • ներկայացնել և քննարկել դրամավարկային հարաբերությունների պետական կարգավորման և հարկաբյուջետային քաղաքականության հիմնախնդիրները, • վերլուծել գնագոյացման մակրոտնտեսական կարգավորման շուրջ պետական կարգավորիչ միջոցառումները: 3. Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը պետք է տիրապետի. • տնտեսության մեջ ի հայտ եկած խնդիրները բացահայտելու, հաղթահարելու և լուծումներ տալու հմտություններին • նորմատիվ իրավական փաստաթղթերից օգտվելու հմտություններին • տնտեսական պարբերաշրջանների համահարթման պետական ռազմավարական մեխանիզմներին • դրամաշրջանառության կայունացման պետական կարգավորման միջոցառումների մեթոդաբանությանը • մրցակցության խթանման, արտաքին տնտեսական հավասարակշռության ապահովման պետական կարգավորման միջոցառումներին • ունակ լինի քննարկել տնտեսության կառուցվածքի բարելավման, բնակչության զբաղվածության ապահովման ուղղությամբ իրականացվող պետական միջոցառումները • ներքին շուկայում գների կայունացման, բնակչության սոցիալական ապահովման ռազմավարական
--	--

	մոտեցումներին:
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմ³ 1</u> Մակրոտնտեսական քաղաքականությունը արտադրական ենթակառուցվածքների ճյուղերում • Տրանսպորտի մակրոտնտեսական քաղաքականության էությունը և հիմնական գծերը • Տրանսպորտի գործունեության գնահատման ցուցանիշների հաշվարկման մեթոդիկան • Կապի գործունեության գնահատման ցուցանիշները և դրանց պետական կարգավորումը • Կապիտալ շինարարության քաղաքականության հիմնական գծերը • Կապիտալ շինարարության զարգացման ցուցանիշները և դրանց հաշվարկման մեթոդիկան • Առևտրի և հասարակական սննդի պետական կարգավորման հիմնահարցերը <u>Թեմ³ 2</u> Մակրոտնտեսական ցուցանիշների հաշվարկումը բաց տնտեսությունում • Մակրոտնտեսական ցուցանիշների հաշվարկումը բաց տնտեսությունում • Կապիտալի և ապրանքների միջազգային հոսքերը Արժույթի փոխանակային կուսերը <u>Թեմ³ 3</u> Ներդրումային քաղաքականությունը • Ներդրումային քաղաքականության էությունը, խնդիրները, տարրերը • Ներդրումների ֆինանսավորման աղբյուրները • Մասնավոր ներդրումների պետական խթանման լծակները Ներդրումների տնտեսական արդյունավետության գնահատումը <u>Թեմ³ 4</u> Սոցիալական քաղաքականություն • Սոցիալական համակարգի կառուցվածքը և այն բնութագրող ցուցանիշները • Բնակչության եկամուտների ձևավորման աղբյուրները և դրա կարգավորման պետական քաղաքականությունը • Բնակչության կենսամակարդակի բարձրացման և սոցիալական զարգացման ծրագրերը • Բնակչության իրական եկամուտների հաշվարկման կարգը • Կրթության պետական քաղաքականությունը • Առողջապահության պետական կարգավորման խնդիրները և առողջապահության զարգացման ծրագրի բաժիններն ու ցուցանիշները • Մշակույթի և սպորտի զարգացման ծրագրերը <u>Թեմ³ 5</u> Բնակչության զբաղվածության մակրոտնտեսական քաղաքականությունը • Աշխատանքային ռեսուրսներ • Աշխատանքի շուկան և դրա ենթակառուցվածքները • Աշխատանքային ռեսուրսների հաշվեկշիռները • Գործազրկության բնական մակարդակը և դրա ձևերը • Զբաղվածության ապահովման պետական քաղաքականությունը • Կայուն իրական աշխատավարձը և սպասման գործազրկությունը Ամբողջական առաջարկի կորը և դրա մեկնաբանությունը <u>Թեմ³ 6</u> Դրամավարկային քաղաքականությունը • Փողի էությունը, գործառնությունները և կառուցվածքը • Դրամավարկային հարաբերությունների պետական

	կարգավորումը • Դրամավարկային քաղաքականության խնդիրները • Դրամավարկային հարաբերությունների պետական կարգավորումը • Դրամավարկային քաղաքականության իրականացման մարմինները • Ինֆլյացիան և դրա առաջացման պատճառները • Հակաինֆլյացիոն քաղաքականություն <u>Թեմ³ 7</u> Հարկաբյուջետային և մաքսային քաղաքականությունը • Ֆինանսների եռությունը: Ֆինանսական հարաբերությունների պետական կարգավորումը • Ֆինանսների պետական կարգավորման խնդիրները • Հարկերի եռությունը: • Հարկային քաղաքականության սկզբունքները Խթանող հարկային քաղաքականությունը <u>Թեմ³ 8.</u> Գնագոյացման մակրոտնտեսական կարգավորում • Գնագոյացման պետական կարգավորման հիմնախնդիրները • Գների համակարգը • Գնահոյացման սկզբունքները ր մեթոդները • Գների գործառույթները • Գնագոյացման վրա ազդող գործոնները և դրանց դասակարգումը • Շահույթի և շահութաբերության ցուցանիշները և դրանց վրա ազդող գործոնները <u>Թեմ³ 9.</u> Ամբողջական պահանջարկի և առաջարկի կարգավորման քաղաքականությունը • IS-LM մոդելի ընդհանուր բնութագիրը • ամբողջական առաջարկի կորը և դրա մեկնաբանումները • Ամբողջական առաջարկի դասական մոդել Ամբողջական առաջարկի քեյնսյան մոդել <u>Թեմ³ 10.</u> Մակրոտնտեսական կարճաժամկետ հավասարակշռության ապահովման քաղաքականությունը • Տնտեսական տատանումների եռությունը և պատճառները • Ամբողջական պահանջարկի և ամբողջական առաջարկի փոփոխությունները կարճ և երկար ժամկետներում • Տնտեսության կայունացման քաղաքականությունը • Մակրոտնտեսական կարգավորման քաղաքականությունը • Ակտիվ և պասսիվ տնտեսական քաղաքականություն Տնտեսական քաղաքականության կայունության անհրաժեշտությունը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդներին և չափորոշիչներն ուղղորդված են կրթության վերջնարդյունքներին 1. Առաջին ընթացիկ բնություն Գնահատման մեթոդը - Մակրոտնտեսական զարգացման հիմնական չափորոշիչների գնահատում - տնտեսական իրավիճակի վերլուծություն և գնահատում, • տնտեսական համակարգի շահերի համապատասխանության վերլուծություն և գնահատում,

	- պետական կարգավորման գործիքների կիրառելիության գնահատում: 2. Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը երկրորդ ընթացիկ քննություն - Գնահատման մեթոդը - Մակրոտնտեսական ցուցանիշների վերլուծության համակարգված գնահատում - Գնահատման չափանիշները - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը 3. Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում 4. Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում - մակրոտնտեսագիտության հիմնախնդիրների վերաբերյալ վերլուծական աշխատանքների կատարում 5. Հաճախելիություն - Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում - Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը 6. Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները - համակարգչային թեստային ստուգում նախատեսված չէ 7. Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր 1. Մակրոտնտեսական կարգավորում,, ուսումնական ձեռնարկ Յ. Բ. Ղուշչյանի խմբագրությամբ 2002 2. Широков Ю. Государственное регулирование / Экономист 2010 3. Кац И. Роль и задачи государственного регулирования Экономики/Экономист 1996 4. Ионов М. Роль государства в экономике/Экономист 2016 5. Воейков М. Рычаги экономической политики 2011 6. Макроэкономика/ под общ. ред. Сидоровича А. В. 2007 7. Соколинский В. М. Государство и экономика 1996 Լրացուցիչ 1. Гелбрейт Д. Экономические теории и цели общества 2007 2. Эклунд К. Эффективная экономика, Шведская модель 1991

	3. Ламперт Х. Социальная рыночная экономика. Германский путь 1993
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-009 Կառավարում			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	6 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	60	Դասախոսություն	32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	28
	Ինքնուրույն	120		
	Ընդամենը	180		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակները	- ձևավորել տեսական և պրակտիկ գիտելիքներ կառավարման բնագավառում, որոնք հնարավորություն կտան ճիշտ կողմնորոշվել տնտեսական հարաբերություններում - կարողանալ տիրապետել անձնակազմի և արտադրության արդյունավետ կառավարման հնարքներին - կարողանալ ճիշտ պատկերացնել կազմակերպության (մասնավոր և պետական) ներքին ֆունկցիոնալ կառուցվածքը, հիերարխիան և սուբորդինացիան, - վերլուծել կազմակերպության ներքին և արտաքին միջավայրերի վրա ազդող գործոնների ազդեցությունները - կարողանալ օպերատիվորեն արձագանքել արտաքին և ներքին մարտահրավերներին և կայացնել արդյունավետ և ադեկվատ որոշումներ կառավարման բնագավառում, պատասխանատվություն կրել ընդունված որոշումների հետևանքների համար:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <u>Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է դրսևորի.</u> - Դրսևորում է կառավարման տեսությունների, գործառնությունների և դրանց դասակարգման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն: - կառավարման տեսությունների, գործառնությունների և դրանց դասակարգման տարբեր մոտեցումների վերաբերյալ գիտելիքներ: - առաջնորդման, իշխանության և շահադրդման երևույթների և դրանց առնչվող տեսությունների գիտելիք և իմացություն: - ռազմավարական կառավարման տեսությունների, ռազմավարական պլանավորման գործընթացի, խնդիրների, պլանավորումն ուղեկցող գործողությունների և դրանց կազմակերպման			

	առանձնահատկությունների իմացություն: ▪ տեսական և պրակտիկ մոտեցումներ կառավարման բնագավառում, որոնք հնարավորություն կտան ճիշտ կողմնորոշվել տնտեսական հարաբերություններում ▪ անձնակազմի կառավարման և կարիերայի պլանավորման մեթոդների վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն ▪ առավարչի սոց. պատասխանատվությունը և վարքագիծը բնորոշող առանձնահատկություններ: <u>Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է կարողանա.</u> ▪ դրսևորել վերահսկողության տեսական մեթոդաբանական հիմքերի և կազմակերպական գործընթացների արդյունավետության գնահատման հիմնական գործիքակազմի վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն: ▪ ցուցաբերել տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն: ▪ մշակել ռազմավարական զարգացման պլաններ, դրան համապատասխան ներկայացնել մարտավարական քայլերի գրագետ ալգորիթմ ▪ կառավարել նորամուծությունների և ներդրումների կիրառումը կազմակերպությունում ▪ ճիշտ վերլուծել իրավիճակը, գնահատել նրա վրա ազդող գործոնները, կատարել եզրահանգումներ, ընդունել ռացիոնալ որոշումներ ▪ օպերատիվորեն արձագանքել կազմակերպությունում առաջացած կոնֆլիկտային իրավիճակներին ու փոփոխություններին ▪ արդյունավետ կառավարել սթրեսային իրավիճակները՝ ցուցաբերելով լիդերի վարքագծին բնորոշ կառավարման առանձնահատկություններ: <u>Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է տիրապետի գիտելիքի և իմացության կիրառման .</u> ▪ Կարող է մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով արդյունավետ բանակցություններ վարել և մարդկանց ղեկավարել: ▪ Կարող է մշակել կառավարման գործընթացին առնչվող տարբեր ծրագրեր և մասնակցել դրանց իրագործման միջոցառումներին: ▪ Կարող է նախագծել կազմակերպական կառուցվածքներ, իրականացնել լիազորությունների և պատասխանատվության բաշխում, ձևակերպել խնդիրներ և պատվիրակել ենթականերին: ▪ Կարող է ընդունել կառավարչական որոշումներ խնդիրները համակարգի մեջ դիտարկելով և համակարգային մոտեցման համապատասխան գործիքակազմ կիրառելով: ▪ Կարող է մշակել տարբեր մակարդակի ռազմավարություններ: ▪ Կարող է գնահատել և կառավարել կազմակերպության գործունեությանն առնչվող
--	---

	ռիսկերը և կատարել համապատասխան կանխատեսումային հաշվարկներ: ▪ Կարող է ճիշտ գնահատել կազմակերպության ներքին և արտաքին միջավայրերի վրա ազդող գործոնների ազդեցությունը ▪ Կարող է իրականացնել կառավարչին բնորոշ հատկություններին՝ խմբերի կառավարման և առաջնորդման ասպարեզում:
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմա 1 Կազմակերպության ներքին և արտաքին միջավայրը:</u> ▪ Կազմակերպությունը որպես սոցիոտեխնիկական համակարգ: ▪ Կազմակերպության հինգ հիմնական ենթահամակարգերը (նպատակներ, կառուցվածք, խնդիրներ, տեխնոլոգիա, մարդկային ռեսուրսներ): ▪ Կազմակերպության արտաքին միջավայրի ընդհանուր բնութագիրը: ▪ Ուղղակի ներգործության արտաքին միջավայրը: ▪ Անուղղակի ներգործության արտաքին միջավայրը: <u>Թեմա 2 Կառավարման գործընթացը և գործառույթները</u> ▪ Կառավարման գործընթացի էությունը: ▪ Կառավարման գործառույթները և դրանց դասակարգումը: <u>Թեմա 3 Ռազմավարական պլանավորում:</u> ▪ Ռազմավարական պլանավորման էությունը և խնդիրները: ▪ Մշակվող ռազմավարության տեսակները: ▪ Կանխատեսման էությունը, մեթոդների դասակարգման հիմնական խմբերը: ▪ Ռազմավարական պլանավորման տրամաբանությունը և փուլերը: ▪ Կազմակերպության արտաքին միջավայրի իրավիճակային վերլուծության ենթակա գործառական գոտիները: ▪ SWOT վերլուծություն, Անսոֆի մատրիցան, «Մակ Քենգի-Ջենեթալ էլեկտրիկե պորտֆելային վերլուծության մատրիցան, Պորտերի մրցակցային ռազմավարության մատրիցան, Բոստոնի խորհրդատվական խմբի մատրիցան: ▪ Գործարարության ծրագրի էությունը, կառուցվածքը և հիմնական ցուցանիշները: <u>Թեմա 4 Կազմակերպում</u> ▪ Կազմակերպման գործառույթի էությունը: ▪ Կառավարման կազմակերպական կառուցվածքները: ▪ Կառավարման կազմակերպական կառուցվածքի ձևավորման տարրերը: ▪ Կառավարման կազմակերպական կառուցվածքի ձևավորման տարրերը: ▪ Կառավարման կազմակերպական կառուցվածքի տեսակները: <u>Թեմա 5 Մոտիվացիան և դրա ձևերը</u> ▪ Մոտիվացիայի էությունը: Ժամանակակից տեսությունները: ▪ Պահանջմունքների բուրգը ըստ Մասլոուի, Յերգսբերգի

	մոտիվացիոն-հիգիենիկ տեսությունը: ▪ Մակ-Քլեյանդի, Դուգլաս Մակ-Գրեգորի տեսությունները, սպասելիքների և արդարացիության տեսությունները: ▪ Պորտեր-Լոուերի մոդելը: Մոտիվացիայի ձևերը: <u>Թեմա 6 Վերահսկողությունը որպես կառավարման գործառույթ:</u> ▪ Վերահսկողության անհրաժեշտությունը կառավարման գործընթացում: ▪ Վերահսկողության տեսակները: ▪ Վերահսկողության գործընթացի հիմնական փուլերը: <u>Թեմա 7 Կառավարման կոմունիկացիաներ: Կառավարչական որոշումների ընդունումը և իրագործման կազմակերպումը</u> ▪ Կոմունիկացիաները կառավարման համակարգում: ▪ Կոմունիկացիոն գործընթացը: ▪ Միջանձնային կոմունիկացիաներ: ▪ Կազմակերպական կոմունիկացիաներ: ▪ Գործավարության և փաստաթղթաշրջանառության կազմակերպումը: ▪ Կառավարչական որոշումների Էությունը և դասակարգումը: ▪ Ռացիոնալ կառավարչական որոշումների ընդունման գործընթացի հիմնական փուլերը: ▪ Մոդելավորումը կառավարչական որոշումների ընդունման գործընթացում: ▪ Կառավարչական որոշումների իրագործման կազմակերպումը: <u>Թեմա 8 ՀՀ տնտեսության հանրային կառավարման համակարգը:</u> ▪ Հանրային կառավարման Էությունը, գործառույթները և կազմակերպումը: ▪ Տնտեսության կառավարման պետական մարմինների կազմը, հանրապետական կառավարման մարմինները և նրանց գործառույթները: ▪ Կառավարման ֆունկցիոնալ մարմինները և նրանց գործառույթները: ▪ Կառավարման ճյուղային մարմինները և նրանց գործառույթները: ▪ Տարածքային կառավարումը: ▪ Տեղական ինքնակառավարման համակարգը: ▪ Պետական կառավարման արդյունավետությունը: <u>Թեմա 9 Կազմակերպությունների կազմակերպատիրավական ձևերը: Խմբերի կառավարումը: Իշխանություն և առաջնորդում:</u> ▪ Կազմակերպությունների կազմակերպատիրավական ձևերը: ▪ Առևտրային կազմակերպություններ: ▪ Ոչ առևտրային կազմակերպություններ: Իրավաբանական անձանց միություններ: ▪ Խմբերի տեսակները և կազմավորման պատճառները: ▪ Խմբերի կառավարման արդյունավետության բարձրացման ուղիները: ▪ Իշխանությունը և նրա ձևերը: Առաջնորդում: <u>Թեմա 10 Կոնֆլիկտների, փոփոխությունների և սթրեսների կառավարումը</u> ▪ Կոնֆլիկտների Էությունը և ձևերը:
--	--

- Կոնֆլիկտի պատճառները:
- Կոնֆլիկտի զարգացման փուլերը:
- Կոնֆլիկտների կառավարումը, մեթոդները:
- Փոփոխությունների կառավարումը: Սթրեսի կառավարումը:

Թեմա 11 Մարքեթինգը կառավարման համակարգում

- Մարքեթինգը որպես կառավարման հատուկ գործառնություն:
- Մարքեթինգային ռազմավարություն. էությունն ու խնդիրները:
- Մարքեթինգային գործունեության կառավարման կազմակերպական կառուցվածքը:

Թեմա 12 Արտադրության կառավարումը:

- Արտադրության կառավարման հիմունքները:
- Արտադրության օպերատիվ կառավարումը:
- Նորմավորում:
- Պաշարների կառավարումը: Որակի կառավարումը:
- Կառավարման արդյունավետությունը, այն բնութագրող ցուցանիշները:

Թեմա 13 Անձնակազմի կառավարումը

- Անձնակազմը, նրա կառուցվածքը և կառավարման փուլերը:
- Անձնակազմի հավաքագրումը, կադրերի ընտրությունը և աշխատանքի վարձատրությունը:
- Կադրերի պատրաստումը և վերապատրաստումը:
- Աշխատանքային գործունեության գնահատումը:
- Ղեկավար կադրերի պատրաստումը և առաջխաղացման կառավարումը:

Թեմա 14 Նորամուծությունների կառավարումը

- Նորամուծությունների էությունը և դասակարգումը:
- Նորամուծական գործունեության կառավարման կազմակերպական կառուցվածքները:
- Նորամուծական գործունեության ֆինանսավորման աղբյուրները:

Թեմա 15 Ներդրումների կառավարումը

- Ներդրումների կառավարումը, էությունը:
- Ներդրումների տեսակները:
- Ձեռնարկության ինվեստիցիոն գրավչությունը:
- Ներդրումների ֆինանսավորման աղբյուրները:

Թեմա 16 Սոցիալական կառավարում:

- Սոցիալական կառավարման էությունը, հիմնական սկզբունքները և գործառնությունները:
- Սոցիալական կառավարման տեխնոլոգիաներ:
- Պետության սոցիալական քաղաքականությունը և բնակչության սոցիալական ապահովության կառավարումը:
- Կրթության կառավարումը:

Թեմա 17 Կազմակերպության կուլտուրան և սոցիալական պատասխանատվությունը: Կառավարում և ճարտասանություն

- Կազմակերպության կուլտուրան, դրա տարրերը և գործառնությունները:
- Ճարտասանության դերը կառավարման համակարգում:
- Ճարտասանության խոսքի խնդիրները:
- Ճարտասանության հիմնական բաժինները: Խոսքի

	կազմակերպումը: ▪ Դեկավարի ճարտասանական վարպետությունը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդներին և չափորոշիչներն ուղղորդված են կրթության վերջնարդյունքներին Դասընթացն ավարտվում է 2-րդ կիսամյակում ընթացիկ քննությունով: 1. Առաջին ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - կառավարման համապատասխան նյութերի ուսումնասիրության և վերլուծության համակարգված գնահատում 2. Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Երկրորդ ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - կառավարման համապատասխան նյութերի ուսումնասիրության և վերլուծության համակարգված գնահատում Գնահատման չափանիշները - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը 3. Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում 4. Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում - Դասընթացի համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն 5. Հաճախելիություն Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը 6. Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները - համակարգչային թեստային ստուգում նախատեսված չէ 7. Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով
Գրականություն	Պարտադիր 1. Յու. Սուվարյան «Կառավարում , Եր"ան ՀՊՏՀ 2009թ 2016թ. 2. Յու. Սուվարյան «Կառավարում Եր"ան ՀՊՏՀ 2016թ2009թ. 3. Վ. Եդիգարյան «Կառավարում^ա սոցիալ հոգեբանական ասպեկտե. , Եր"ան 20042004թ 4. Ա. Սարգսյան « Կառավարչական վերլուծություն և

	Երան, Տ. Մեծ, 2011թ. 2011թ. 5. Խ. Մխիթարյան « մենեջմենթե ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, Երան 2006թ. 6. Мескон Майкл „ Основы менеджмента,, МОСКВА Издательство «ДЕЛО 2004թ. 7. Управление предприятием,, А. В. Зюзюков, издательство „ИСТОКИ,, 2007 8. ЭКОНОМИКА И МЕНЕДЖМЕНТ НЕКОММЕРЧЕСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ,, УЧЕБНОЕ ПОСОБИЕ Санкт-Петербург 2003 9. Э. А. Уткин „Стратегический менеджмент. “ 2008 10. И. Т. Балабанов „Риск менеджмента. “ 2009 Լրացուցիչ 1. Սամուելսոն ,Միկրոտնտեսագիտություն,, Երևան, 2003թ. 2. Ֆ. Կոտլեր ,, Մենեջմենթ, մարքեթինգ,, Երևան , 2008թ.
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-010 Մարքեթինգի հիմունքներ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	6 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	60	Դասախոսություն	32
			Մեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	28
	Ինքնուրույն	120		
	Ընդամենը	180		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Շուկայագիտությունե առարկայի դասավանդումը նպատակ է հետապնդում բացահայտել շուկայի ուսումնասիրման, հետազոտման և կառավարման գիտելիքների դասավանդման մեթոդները: Մեթոդիկայի հիմնական խնդիրն է սովորողներին գինել շուկայագիտական ծրագրերի դասավանդման գիտական տեսությամբ, նպաստել ձեռնարկչատիրական գիտելիքների ձեռք բերմանը, նրանց աշխարհայացքի ձևավորմանը: Այն միաժամանակ սահմանում է ձեռնարկչատիրության դասավանդման բովանդակությունը, քննարկում և մշակում է նրա հիմնահարցերը մասնավորապես շուկայի կառավարման ոլորտում, ուսուցանում կոմերցիոն կառավարման առավել արդյունավետ մեթոդները:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> — սպառողների կամ սոցիալական այլ խմբերի կարիքները վեր հանելու տեսական մեթոդաբանական հիմնական մոտեցումների վերաբերյալ — շուկայի և մարքեթինգային գործունեության ուղղությունների համալիր ուսումնասիրման վերաբերյալ, — ապրանքային տեսականու պլանավորման, պահանջարկի ձևավորման, գովազդի և իրացման խթանման միջոցառումների կազմակերպման,			

	իրացման գործողությունների պլանավորման վերաբերյալ, — շուկայավարման կազմակերպման և շուկայի կառավարման արդյունավետության բարձրացման ուղիների վերաբերյալ, — ապրանքաշրջանառության կառավարման, ապրանքի հետիրացումային ծառայությունների կազմակերպման, գնային քաղաքականության ձևավորման վերաբերյալ — արտադրության կողմնորոշումը պահանջարկի բնույթին արդյունավետ կերպով համապատասխանեցնելու վերաբերյալ: <i>Հմտություն</i> — ունակ լինի թիմում աշխատելու և և թիմի անդամների հետ արդյունավետ համագործակցելու, — շուկայի կառավարման, շուկայական հետազոտությունների իրականացման մեթոդներին, — շուկայի վերաբերյալ անհրաժեշտ և արժանահավատ տեղեկատվության հավաքագրման, վերլուծության և կիրառման մեթոդներին, — ստացված արդյունքները ներկայացնել որակական և քանակական չափորոշիչների միջոցով — շուկայի հատվածավորման չափանիշներին և մեթոդներին, մրցակցության հաղթահարման հիմնախնդիրներին և կարգավորման ուղիներին, • միջազգային շուկայում գրագետ և արդյունավետ գործունեության կազմակերպման միջոցառումներին: <i>Կարողունակություն</i> — իրականացնել սպառողների, մրցակիցների, շուկայի վերլուծություններ, արդյունավետորեն պլանավորել կազմակերպել և վերահսկել կազմակերպության մարքետինգային գործունեությունը — իրականացնել շուկայի, պահանջարկի, սպառողների ճաշակի և ցանկությունների մանրամասն ու համակողմանի ուսումնասիրություն, արտադրության հարմարեցում պահանջմունքներին, պահանջարկին համապատասխան ապրանքների թողակում, հասարակության պահանջարկի համապատասխանեցում ձեռնարկության շահերին և ներգործություն շուկայի վրա, — կողմնորոշվել շուկայի ուսումնասիրման և վերլուծության գործընթացներում, ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել պրակտիկայում, — կատարել ինքնուրույն և ճիշտ եզրահանգումներ, — գնահատել և կառավարել կազմակերպության գործունեությանն առնչվող ռիսկերը և կատարել համապատասխան կանխատեսումային հաշվարկներ, • ապահովել պահանջարկի և առաջարկի համապատասխանությունը, միջոցներ գտնել նվազեցնելու և վերացնելու գերարտադրության, ճգնաժամերի բացասական հետևանքները
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմա 1 Մարքետինգի էությունը, սկզբունքները և ֆունկցիաները</u> • Մարքետինգի բովանդակությունը և հիմնարար հասկացությունները • Մարքետինգի առաջացման նախադրյալները և

- գարգացման եվոլյուցիան
- Մարքետինգի օբյեկտները և սուբյեկտները
- Մարքետինգի նպատակները և գործառույթները:

Թեմա 2 Մարքետինգի կառավարումը

- Պահանջարկի կառավարման մոտեցումները
- Մարքետինգի կառավարման հայեցակարգերը
- Ընկերության մարքետինգային ծառայության կազմակերպման սկզբունքները:

Թեմա 3 Մարքետինգի տարբեր շուկաներում

- Ընկերության շուկաների դասակարգման սկզբունքները
- Վերջնական սպառողները, նրանց վարքագիծը և գնման գործընթացը
- Արդյունաբերական ապրանքների գնորդները, նրանց վարքագիծը և գնման գործընթացը
- Ոչ առևտրային կազմակերպությունների և պետական հաստատությունների շուկաները:

Թեմա 4 Ընկերության մարքետինգային միջավայրը

- Մարքետինգային միջավայրի էությունը
- Մարքետինգի միկրոմիջավայրը
- Մակրոմիջավայրի հիմնական գործոնները
- Մարքետինգի ներքին և արտաքին միջավայրերի այլընտրանքային բնորոշումները:

Թեմա 5 Մարքետինգային տեղեկատվությունը և մարքետինգային հետազոտությունները

- Մարքետինգային տեղեկատվության դերը և նշանակությունը ընկերության տնտեսական գործունեության բնագավառում
- Մարքետինգային տեղեկատվության տեսակները
- Մարքետինգային հետազոտությունների էությունը և գործընթացը
- Մարքետինգային հետազոտությունների էությունը և կառուցվածքը
- Մարքետինգային տեղեկատվության վերլուծության և որոշումների ապահովման համակարգերը:

Թեմա 6 Շուկայական վերլուծությունը և շուկայի հատվածավորումը

- Շուկայական վերլուծությունների կառուցվածքը
- Շուկայի հատվածավորման գործընթացը և սկզբունքները
- Սպառողական և արդյունաբերական շուկաների հատվածավորման չափանիշները
- Միջազգային շուկաների հատվածավորման չափանիշները
- Շուկայական հատվածների ձևավորումը, գրավչության գնահատումը, նպատակային հատվածների ընտրությունը
- Ապրանքների տարբերակումը և դիրքավորումը շուկաներում:

Թեմա 7 Ձեռնարկության ապրանքային քաղաքականությունը

- Ապրանքի էությունը և դասակարգման սկզբունքները
- Ապրանքի մշակման ընթացքում կայացվող որոշումները

	• Ընկերության մակնիշային ռազմավարությունը • Նոր ապրանքների մշակումը և ներդրումը շուկայում • Ապրանքի կենսապարբերաժառանգությանը և մարքեթինգի ռազմավարությունը կենսապարբերաժառանգության տարբեր փուլերում: <u>Թեմա 8 Ընկերության գնագոյացման քաղաքականությունը</u> • Գնի էությունը և գնագոյացման գործընթացը • Գնագոյացման վրա ազդող գործոնները • Գնագոյացման հիմնական մեթոդները • Ապրանքների գնագոյացման ռազմավարությունները • Գների փոփոխման ռազմավարությունները • Գնագոյացումը և պետական հասարակական քաղաքականությունը: <u>Թեմա 9 Բաշխման կապուղիների էությունը և դրանց կազմակերպումը</u> • Բաշխման կապուղիների էությունը և կարևորությունը • Բաշխման կապուղիների կազմակերպման ձևերը • Կապուղու կառուցվածքին վերաբերվող որոշումները • Ապրանքաշարժի էությունը և կարևորությունը: <u>Թեմա 10 Մարքեթինգային հաղորդակցությունների էությունը և գործընթացը</u> • Մարքեթինգային հաղորդակցությունների էությունը • Մարքեթինգային հաղորդակցությունների գործընթացը • Մարքեթինգային հաղորդակցությունների ինտեգրման էությունը և պատճառները • Մարքեթինգային հաղորդակցությունների պլանավորումը: <u>Թեմա 11 Մարքեթինգային հաղորդակցման համալիրի տարրերը</u> • Գովազդը և գովազդային գործունեության առանձնահատկությունները • Հասարակության հետ կապերը (PR) մարքեթինգային հաղորդակցությունների համակարգում • Իրացման խթանման էությունը և ձևերը • Ուղղակի մարքեթինգի էությունը և առանձնահատկությունները: <u>Թեմա 12 Մրցակցությունը, գլոբալ շուկան, հասարակությունը և մարքեթինգը</u> • Մրցակցային միջավայրը և մրցակիցների վերլուծության գործընթացը • Մրցակիցների ռազմավարությունները և ընկերությունների մրցակցային քայլերը • Շուկայական կողմնորոշման ռազմավարության էությունը և առանձնահատկությունները • Տնտեսական մրցակցությունը և տեխնոլոգիայի ու սպառողների պահանջմունքների ներթափանցումը • Տնտեսական մրցակցության պետական կարգավորումը: <u>Թեմա 13 Մարքեթինգային գործընթացի կառավարումը</u> • Մարքեթինգային գործընթացի տեղը ընկերության արժեքային շղթայում • Ընկերության ռազմավարական պլանավորման գործընթացը • Ընկերության մարքեթինգի ծրագրի կառուցվածքը • Մարքեթինգային գործունեության
--	---

	վերահսկողությունը: <u>Թեմա 14 Մարքետինգը գլոբալ տնտեսությունում</u> • Միջազգային մարքետինգի էությունը և բնորոշումները • Միջազգային մարքետինգի միջավայրի ուսումնասիրումը • Արտաքին շուկա դուրս գալու նպատակահարմարության որոշումը • Արտաքին շուկաների ընտրությունը և միջազգային շուկա ներթափանցելու ռազմավարությունները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Առաջին ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - շուկայի ուսումնասիրության և վերլուծության համակարգված գնահատում - առաջարկի և պահանջարկի համապատասխանության վերլուծություն և գնահատում - արժանահավատ տեղեկատվության հավաքում, վերլուծություն և գնահատում - շուկայական հետազոտությունների իրականացման մեթոդներին տիրապետելու հմտությունների գնահատում: Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Երկրորդ ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - շուկայի հատվածավորման, գնորդների դասակարգման, միջազգային գործունեության կազմակերպման հմտություններին տիրապետելու համակարգված գնահատում - դեպի սպառողը և շուկան կողմնորոշված արտադրական գործունեության արդյունավետության վերլուծություն և գնահատում - իրացման գրագետ քաղաքականության իրականացման վերլուծություն և համապատասխան հմտությունների գնահատում: Գնահատման չափանիշները - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում - շուկայագիտության համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն - շուկայի հետազոտման ալգորիթմի մծակում Հաճախելիություն Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում

	Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները - համակարգչային թեստային ստուգում նախատեսված չէ Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Филип Котлер „Маркетинг Менеджмент,, Серия теория и практика-менеджмента-Санкт-Петербург-Москва-Харьков-Минск 2018г. 2. Ա. Չաքարյան „Մարքետինգի հիմունքներ,, Երևան 2013թ. 3. Хлусов В.П. „Основы маркетинга,, - М.:Издательство ПРИОР 2000 4. „Все о маркетинге,, - Сборник материалов для руководителей предприятий, экономических и коммерческих служб Азимут Москва 1992г. 5. Басовский Л. Е. „Менеджмент ,, - Учебное пособие - Высшее образование - Москва ИНФРА-М 2000. 6. «Основы управления персоналом» В. В. Лукашевич, Москва 2008 7. «По основам экономической теории» В. Д. Камаев Москва 1997 8. Басовский Л. Е. „Менеджмент ,, - Учебное пособие - Высшее образование - Москва ИНФРА-М 2000. 9. Маркетинг,, (Конспект лекций) В помощь студенту: Издательство ПРИОР 2001 10. Тим Амблер „Практический маркетинг,, Питер Санкт-Петербург Москва-Харьков- Минск 11. Пол А. Самуэльсон, Вильям Д. Нордхаус – „Экономика,, издание пятнадцатое Москва-Лаборатория Базовых знаний 2000 12. Абрамова П.П. „Маркетинг,,,: вопросы и ответы// М:1994 г. 13. Академия рынка: „Маркетинг,,,: Пер. с фр./ Арман Дайан и др. - М.: Экономика, 1993. - 574 с. 14. Г.Ассель „Маркетинг,, принципы и стратегия Москва 1999г 15. Дж. М. Эванс, Б. Берман "Маркетинг", М., "Экономика", 1993 16. Джон Ф.Литл „Основы маркетинга,, 1997г 17. Котлер Филипп. „Маркетинг в третьем тысячелетии,, – СПб., 2001г. Լրացուցիչ- 1. 2. Белокрылова О.С., Теория переходной экономики, М., 1993. 2. . Кирцнер И., Конкуренция и предпринимательство, М., 2001.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-011-Հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	54	Դասախոսություն	32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	22
	Ինքնուրույն	96		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Հաշվապահական հաշվառում, վերլուծություն և աուդիտ դասընթացում ուսումնասիրվում է ձեռնարկությունների ծախքերի հաշվառման քաղաքականությունը, ձեռնարկության հաշվեկշռում թույլատրելի ծախքերի ընդգրկման կարգը, ձեռնարկության սեփական և փոխառու միջոցների ներդրման, շահույթի հաշվարկման կարգերը: Հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ դասընթացը ուսումնասիրում է նաև ձեռնարկությանը պատկանող նյութական արժեքների գրանցման կարգը և իրավասությունների համակարգը, ձեռնարկության պարտականությունները, սեփական միջոցները: Հաշվապահական հաշվեկշռի հիմնական հաշվեկշռող տարր է հանդիսանում այն հանգամանքը, որ ընդհանուր ունեցվածքը հաշվեկշռվում է բոլոր պարտավորությունների և ձեռնարկության սեփականատերերի սեփական միջոցների հանրագումարով: Ձեռնարկության ընթացիկ հաշվապահության վարման արդյունավետությունը գնահատվում է աուդիտորական ստուգումների և եզրակացությունների միջոցով:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> - Հաշվապահական հաշվետվությունների կազմման օրենքների, - հարկերի հաշվառման օրենսդրական դաշտի, • ծախսերի և եկամուտների հաշվառման մասին: <i>Հմտություն</i> - հաշվապահական հաշվառման վարման արդի մեթոդներին - միջանկյալ և ընթացիկ հաշվետվությունների կազմման մեթոդաբանությանը և տրամաբանությանը • հաշվային պլանի և կրկնակի գրանցման դրույթներին <i>Կարողունակություն</i> - հաշվապահական հաշվառման ոլորտում ձեռքբերած գիտելիքները կիրառել պրակտիկայում, - կարողանա հստակ գրանցել եկամուտների ձևավորման աղբյուրները և դրանց ծախսման ուղղությունները և հաշվեկշռել դրանք, • - կարողանա կատարել իրավիճակին համապատասխան ինքնուրույն և ճիշտ եզրահանգումներ:			
Դասընթացի	ԹԵՄԱ 1 Հաշվապահական հաշվառման Էությունը,			

բովանդակությունը

մեթոդները: Հաշվեկշիռ և կրկնակի գրանցում

1. Տնտեսական հաշվառման ծագումը և զարգացումը
2. Հաշվապահական հաշվառումը, առարկան և մեթոդները
3. Հաշվապահական հաշվեկշիռ, հաշվապահական հաշիվների համակարգ և կրկնակի գրանցում:

ԹԵՄԱ 2 Հաշվապահական հաշիվների գրանցման կարգը: Հաշվային պլան

1. Գնահատում և կալկուլյացիա
2. Հաշվապահական հաշիվների համակարգը, հաշվային պլան
3. Փաստաթղթավորում և գույքագրում:

ԹԵՄԱ 3 Ֆինանսական և հաշվապահական հաշվետվություններ

1. Ֆինանսական հաշվետվությունների կազմը,
2. Ֆինանսական հաշվառում
3. Հաշվապահական հաշվետվություններ:

ԹԵՄԱ 4 Բանկային գործունեության, հիմնական միջոցների և ներդրումային գույքի հաշվառումը

1. Հիմնական միջոցների և մաշվածության հաշվառում
2. Բանկերի և նմանատիպ ֆինանսական հաստատությունների ֆինանսական հաշվետվություններում բացահայտումներ
3. Ներդրումային գույքի հաշվառում:

ԹԵՄԱ 5 Դրամական միջոցների և պարտավորությունների հաշվառումը

1. Ֆինանսական ակտիվների հաշվառումը
2. Դրամական միջոցների հաշվառումը
3. Ֆինանսական պարտավորությունների հաշվառումը
4. Պարտավորությունների և սեփական կապիտալի հաշվառումը:

ԹԵՄԱ 6 Ֆինանսական միջոցների հաշվառումը և հաշվետվություններ

1. Եկամուտների և ծախսերի հաշվառումը
2. Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում
3. Գործառնական և այլ ընթացիկ պարտքերի հաշվառումը
4. Այլ ընթացիկ և ոչ ընթացիկ պարտավորությունների հաշվառումը:

ԹԵՄԱ 7 Պաշարների և պետական շնորհների հաշվառումը

1. Պաշարների հաշվառումը
2. Պետական շնորհների հաշվառում և պետական օգնության բացահայտում
3. Պարտավորությունների և սեփական կապիտալի հաշվառումը:

ԹԵՄԱ 8. Միջանկյալ, ընթացիկ և տարեկան հաշվետվություններ

1. Շահութահարկ
2. Նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններ առաջացնող հանգամանքների օրինակներ
3. Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններ
4. Հաշվետու ժամանակաշրջանի զուտ շահույթ կամ

	վնաս, Էական սխալներ և փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Առաջին ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - Հաշվապահական հաշվառման ոլորտում ուսումնասիրության և վերլուծության անցկացման համակարգված գնահատում Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Երկրորդ ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - Ծախսերի և եկամուտների, պաշարների ու ռեսուրսների հաշվառման վերլուծության համակարգված գնահատում Գնահատման չափանիշները - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում - հաշվապահական հաշվառման, վերլուծության և աուդիտի համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն - հաշվապահական հաշվառման, վերլուծության և աուդիտի անցկացման ալգորիթմի մշակում: Հաճախելիություն Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները - համակարգչային թեստային ստուգում նախատեսված չէ Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Հաշվապահական հաշվառում ՀՊՏԻ-Երևան 2002 2. Կազմակերպությունների

	ֆինանսատնտեսական գործունեության հաշվապահական հաշվառման հաշվային պլան՝ Երևան 2001 3. Հարկ վճարողի սեղանի գիրքե Ա. Ալավերդյան Երևան 2007 4. Կառավարչական հաշվառման հիմունքներ Ծուղուրյան Ա. Երևան 2003 5. Հաշվապահական հաշվառում Ա. Սարգսյան, ԵՊՏԻ-Երևան 2004 6. Հաշվապահական հաշվառման տեսություն Կարգանյան Կ., Երևան 2003 7. Հաշվապահական հաշվառում Թաթուլ Մովսիսյան 2015 8. ՀՀ օրենքը հաշվապահական հաշվառման մասին Երևան 2002թ 9. «ՀՀ հաշվապահական ստանդարտներ Երևան 2012 10. «ՀՀ հաշվային պլանե Երևան 2012 Լրացուցիչ- 1. Белокрылова О.С., Теория переходной экономики, М., 1993. 2. Кирцнер И., Конкуренция и предпринимательство, М., 2001 3. Основы предпринимательского дела Ю. М. Осипов-Москва 1992 4. «Управление экономикой» Б. А. Райзберг, Р. А. Фатхутдинов-Москва 1999 5. Белокрылова О.С., Теория переходной экономики, М., 1993. 6. Кирцнер И., Конкуренция и предпринимательство, М. 2001
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-012-Հայաստանի տնտեսական պատմություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի,1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	48	Դասախոսություն	32
			Սեմինար	16
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	72		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Ուսանողին զինել Հայաստանի տնտեսության զարգացման հեռանկարի մասին գիտելիքներով:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> մակրոտնտեսական զարգացում ապահովող օրինաչափությունների մասին - տնտեսական երևույթների ճիշտ մեկնաբանման մասին			

	- տնտեսական համակարգերի տարբերակիչ առանձնահատկությունների մասին: <i>Հմտություն</i> - վերլուծության համագիտական, տնտեսագիտական և պատմական մեթոդներին - Հայաստանի տնտեսության անցած պատմական ուղին: <i>Կարողունակություն</i> - ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել գործնականում, - կարողանա կողմնորոշվել տնտեսական (աշխատանքի կազմակերպման) գործընթացների մեջ - կատարի ինքնուրույն եզրահանգումներ:
Դասընթացի բովանդակությունը	1. <<Հայաստանի տնտեսական պատմության>> առարկան, խնդիրները, ուսումնասիրման մեթոդը և կապը այլ գիտությունների հետ* Տնտեսության տարբեր տիպերի ձևավորման և զարգացման ընթացքը: Ավանդական և շուկայական տնտեսական հարաբերությունների դրսևորումները Հայաստանում: Դասընթացի ուսումնասիրման առարկան և մեթոդը: Հայաստանի արևելյան և արևմտյան մասերի զարգացման առանձնահատկությունները 19-րդ դարի 20-ական թ.թ. հետո ընկած ժամանակաշրջանում: Դասընթացի խնդիրները (ճանաչողական և կիրառական): Դասընթացի կապը այլ գիտությունների հետ: 2. Նախնադարյան ժամանակաշրջան, բրոնզի և երկաթի դարեր Նախնադարյան համայնական հասարակարգի ձևավորման և զարգացման ընթացքը Հայկական լեռնաշխարհում: Պալեոլիթի և նեոլիթի դարաշրջաններ: Բրոնզի դար (վաղ, միջին և ուշ): Երկաթի դար: Ծելյան և Աշելյան բնակավայրերը պատմական Հայաստանում: Բնակչության և արտադրության տեղաբաշխումը, դրա վրա ազդող գործոնները, օրինաչափությունները և սկզբունքները: 3. Ուրարտուի տնտեսության ընդհանուր բնութագիրը Հայկական ցեղերի քաղաքական կազմավորումները մինչուրարտուական ժամանակաշրջանում: Ուրարտու պետության կազմավորման նախադրյալները: Տնտեսության ընդհանուր բնութագիրը (գյուղատնտեսության և արհեստների՝ հատկապես մետաղագործության դերը Ուրարտուի հզորացման գործում): Երկաթե աշխատանքային գործիքների կիրառման նշանակությունը: Ոռոգման համակարգի ստեղծումը, հողաբարելավումը: Գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերը: Անասնապահության գլխավոր ուղղությունները: Ներքին և արտաքին ապրանքափոխանակությունը: 4. Հայաստանի տնտեսական և քաղաքական կյանքը ստրկատիրական դարաշրջանում

	Ուրարտուի կոծանումը: Երվանդունիների պետության ձևավորումը: Հայաստանի տնտեսական և քաղաքական կյանքը Արտաշեսյանների օրոք (Տիգրան Մեծի արտաքին և տնտեսական քաղաքականությունը): Արիեստների զարգացումը: Քաղաքային և գյուղական արիեստներ: Արևելյան ստրկատիրության յուրահատկությունները: Գլխավոր արտադրողական ուժը: Մեծ Հայքը որպես տարանցիկ առևտրի կիզակետ: 5. Հայաստանի բնակչության կազմը, կառուցվածքը և զբաղմունքը Արշակունիների տիրապետության և մարզպանության ժամանակաշրջանում Վաղ ֆեոդալիզմի դարաշրջանի դասակարգային կազմը: Հարկային և մաքսային համակարգը (հողահարկ-«հասե, գլխահարկ-«սակե, տասանորդ-«պտղիչե, բաժ-«մաքսե): Երկրագործությունը և անասնապահությունը (մասնագիտացումը): Վերընթաց գոտիականության գործոնի դերը մշակաբույսերի տեղաբաշխման վրա: Արիեստագործության հետագա զարգացումը: Տարանցիկ և ներքին առևտուրը: Արքայական և Արքունական ճանապարհները, նրանց ճյուղավորումները, դերը միջշրջանային և միջպետական ապրանքափոխանակության գործում: 6. Հայաստանի տնտեսությունը արաբական տիրապետության շրջանում Արաբական պետության ձևավորումը: Արաբական տիրապետության հաստատումը Մերձավոր Արևելքում, այդ թվում՝ Հայաստանում: Խալիֆայության ժողովրդագրաթնիկական քաղաքականությունը: Բուսաբուծության և քաղաքային արիեստների անկումը: Խալիֆայության հարկային քաղաքականությունը: Բնափակ արտադրության խորացումը: 7. Հայաստանի վարչաքաղաքական կառուցվածքը և տնտեսական զարգացման ընթացքը IX դ. կեսերից մինչև 1045թ Հայաստանի տնտեսության զարգացումը զարգացած ֆեոդալիզմի օրոք (Բագրատունիներ, Արծրունիներ, Սյունիներ): Միասնական շուկայի ստեղծման անհնարինությունը: Անի-Շիրակի թագավորության տնտեսությունը: Բուսաբուծությունը և անասնապահությունը: Արիեստների և առևտրի զարգացումը: Անիի դերը արիեստագործության և Առևտրի բնագավառներում: Արտադրողական ուժերի հետագա զարգացումը: Գյուղական տնտեսությունների տիպերը (տերունի, վարձակալական և մանր գյուղացիական): Կոռային պարտույթ: Ծանր գութանի օգտագործման սկիզբը և նշանակությունը: Համբարությունների առաջացումը: Արտաքին առևտրի ապրանքային տեսականին և հաշվեկշիռը: Գլխավոր տոնավաճառները: 8. Հայաստանի տնտեսությունը XI–XIII դ.դ. Բյուզանդիայի և սելջուկյան իշխանությունների
--	---

	քաղաքականությունը Հայաստանում: Տնտեսության անկումը և դրա պատճառները: Արտագաղթի ծավալների մեծացումը: Հս.-արլ. Հայաստանի տնտեսական զարգացումը Չաքարյանների օրոք: Առևտրավաշխառուական խավի հզորացումը: Ապրանքադրամային հարաբերությունների զարգացումը: Ներքին շուկայի ընդլայնացումը: Արտաքին առևտրի զարգացումը: 9. Կիլիկյան հայկական պետության կազմավորումը, վարչաքաղաքական կառուցվածքը և տնտեսությունը Փիլարտոս Վարաժնունու գործունեությունը: Ռուբինյանների իշխանության հաստատումը և Լևոն Բ-ի թագադրումը: Կիլիկիայի տնտեսության ռեսուրսային բազան: Գյուղատնտեսության, արհեստների և առևտրի զարգացումը: Գյուղատնտեսության կազմակերպական տիպերը: Տնտեսաաշխարհագրական դիրքի վերլուծությունը: Արտաքին կապերը: Տարանցիկ առևտրի զարգացումը: Խաչակրաց արշավանքները և դրանց հետևանքները Կիլիկյան հայկական պետության քաղաքական դրության և տնտեսության վրա: 10. Հայաստանի տնտեսությունը XVI–XVIII դ.դ. Արմ. և արլ. Հայաստանի տնտեսությունը Օսմանյան և պարսկական տիրապետությունների տակ: Տնտեսության անկման պատճառները: Ձորապետություններ և Մելիքություններ: Դրանց դերը հայապահպանման գործում: Հողային հարաբերությունները արլ. Հայաստանում (մուկաֆաթ, վակուֆ, խաս, մուլք և թիուլ) և արմ. Հայաստանում (միրիե, վակուֆ): Համքարություններ և Էսնաֆություններ: Առևտրային կապերի հաստատումը Ռուսաստանի հետ: Առևտրական գիլդիաներ: 11. Ռուսական կայսրության տնտեսական քաղաքականությունը հր. Կովկասում և արլ. Հայաստանում Ռուսաստանի ներթափանցումը հր. Կովկաս: Վարչական և տնտեսական քաղաքականությունը: Հողային ռեֆորմը և ճորտատիրության վերացումը: Գյուղատնտեսության մասնագիտացման ճյուղերը: Ֆաբրիկա-գործարանային արդյունաբերության ձևավորումը: Պղնձարդյունաբերության զարգացումը: Տրանսպորտային ուղիների ստեղծումը: Առաջին համաշխարհային պատերազմը և դրա հետևանքները: 12. Խորհրդային Հայաստանի տնտեսական զարգացման ընթացքը 1920-45 թ.թ. Հայաստանի առաջին հանրապետության ձևավորումը: Խորհրդային իշխանության հաստատումը: Անդրֆեդերացիայի և ԽՍՀՄ կազմավորումը: Ինդուստրացման, նոր տնտեսական քաղաքական (ԻՊՈ) և կոլեկտիվացման գործընթացները: Դրանց արդյունքները: Արդյունաբերության և գյուղատնտեսության կառուցվածքային փոփոխությունները, դրա հետևանքները: Տրանսպորտային ուղիների
--	--

	վերակառուցումը, նոր ուղիների կառուցումը: Էներգետիկ տնտեսության ձևավորումը: Սոցիալական ոլորտը: 13. ՀԽՍՀ արդյունաբերության վերակառուցումը 1920-45 թ.թ. և 1945-65 թ.թ. Պլանային, վարչահրամայական տնտեսավարման առանձնահատկությունները: Տեղական պայմանների անտեսման հետևանքները: Էներգետիկ տնտեսության ընդլայնումը, էներգատար ճյուղերի և արտադրությունների առաջընթաց զարգացումը: Բազմաճյուղ արդյունաբերության ձևավորումը, դրա դրական և բացասական հետևանքները: Էքստենսիվ զարգացման և արտադրանքի որակի անտեսման հետևանքները: Ժողտնտիստիկների ստեղծումը ԽՍՀՄ հանրապետություններում և դրանց լիկվիդացումը: Հայաստանը մեծ քիմիայի երկիր դարձնելու պլանները, դրանց իրականացման ընթացքը և հետևանքները: 14. ՀԽՍՀ Գյուղատնտեսության զարգացման ընթացքը Գյուղի կոլեկտիվացման հետևանքները: Պլանային, վարչահրամայական համակարգի պայմաններում գյուղատնտեսության զարգացման սկզբունքների, օրինաչափությունների և գործոնների անտեսման հետևանքները: Գյուղացու օտարումը հողից: Մեքենայացման, քիմիացման և մեխորատիվ միջոցառումների անտեսումը, դրա պատճառները և հետևանքները: ՄՏԿ-ների լիկվիդացումը: Կադրային քաղաքականությունը: 15. Քաղաքական հալածանքները Նախապատերազմյան և ետպատերազմյան տարիներին: Անձի պաշտամունքի քննադատությունը Անձի պաշտամունքի առաջացման պատճառները: Անձի պաշտամունքի էությունը: Անձի պաշտամունքի հետևանքները: Կուսակցական բյուրոկրատիայի ձևավորումը: Անձի պաշտամունքի դրսևորումները ՀԽՍՀ-ում: 1937 թ. և 1949 թ. մասսայական ռեպրեսիաները և դրա հետևանքները: ԽՄԿԿ XX համագումարը՝ անձի պաշտամունքի դատապարտումը: Հասրակական-քաղաքական կյանքի աշխուժացումը: Վոլյունտարիզմի դրսևորումների սկիզբը (Ն. Ս. Խրուշչով): Այլախոհ մտավորականների հալածանքները, պատճառները և հետևանքները: Բրեժնևյան պահպանողականների տիրապետության հաստատումը: Տնտեսության լճացման Նախադրյալները: 16. ՀԽՍՀ տնտեսությունը 1965-85 թ.թ.: Լճացման երևույթների խորացումը ՀԽՍՀ տնտեսության փուլային զարգացումը: Չարգացման ռեսուրսային բազան: Տնտեսության զարգացման քանակական աճի (էքստենսիվ) բարձր տեմպերը և դրա հետևանքները: ՀԽՍՀ տնտեսության ճյուղային կառուցվածքը: Արտադրողականության աճի տեմպերի նվազումը: Մակրոտնտեսական ցուցանիշների
--	--

	վերլուծություն: Լճացման հետագա խորացումը: 17. 18. ՀԽՍՀ արդյունաբերության ընդհանուր բնութագիրը Արդյունահանող և մշակող արդյունաբերության ճյուղերը: Վառելիքաէներգետիկ բազան: Մետաղական խոշոր հանքավայրերը: Պղնձի, մոլիբդենի, ոսկու, բազմամետաղների արտադրության աշխարհագրությունը: Մեքենաշինական համալիրը և տեղաբաշխումը: Մեքենաշինության խոշոր կենտրոնները: Քիմիական արդյունաբերությունը որպես սոցիալիստական «գլխապատառ» ինդուստրացման հետևանք: խոշոր կենտրոնները և արտադրությունները: Արտադրության տեսականին և ռեսուրսային բազան: Թեթև արդյունաբերության զարգացման նախադրյալները և տեղաբաշխումը: Մանուար արդյունաբերության տեղաբաշխման օրինաչափությունները: Առանձին արտադրությունների տեղաբաշխման վրա ազդող գործոնները: Տեղաբաշխման աշխարհագրությունը: 19. ՀԽՍՀ գյուղատնտեսության ընդհանուր բնութագիրը 1960-80-ական թ.թ. ճգնաժամի հասունացումը: Գյուղատնտեսության հարկման սխալ մոտեցումները և դրա հետևանքները: ՄՏԿ-ների վերակառուցումը, տեխնիկայի փոշիացումը: Զարգացման էքստենսիվ ուղու գերակայությունը ինտենսիվի նկատմամբ: Մշութենական մասնագիտացման ճյուղերը և աշխարհագրությունը: Տնտեսությունների խոշորացման գործընթացների արդյունքները: Սովետական տնտեսությունների (սովխոզներ) ստեղծումը: Ագրոարդյունաբերական համալիրի ձևավորումը: 20. Արտադրական և սոցիալական ենթակառուցվածքները և դրանց դերը տնտեսության զարգացման գործում Արտադրական ենթակառուցվածքներ՝ կազմը և աշխարհագրությունը: սոցիալական ենթակառուցվածքներ: Կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված միջոցառումները և դրանց կրախը: Լայն սպառման ապրանքների ավելացմանն ուղղված միջոցառումները: Առողջապահական, կրթա-մշակույթային և սպորտային օբյեկտների ֆինանսավորման ավելացումը, նոր օբյեկտների կառուցումը: Հասարակական տրանսպորտի և պասարկող օբյեկտների զարգացման ընթացքը: 21. ՀԽՍՀ տրանսպորտային համակարգի բնութագիրը Տրանսպորտը որպես նյութական արտադրության ճյուղ: ՀԽՍՀ տրանսպորտային համակարգի կառուցվածքը և կազմը: Երկաթուղային տրանսպորտը: Ավտոմոբիլային տրանսպորտը և գլխավոր ավտոմայրուղիները: Օդային տրանսպորտը: Գլխավոր օդանավակայանները: Հայաստանի Հանրապետության
--	---

	տրանսպորտաաշխարհագրական դիրքի վերլուծությունը: ԶՅ-ի «Տրասեկաե ծրագրում: 22. ՀԽՍՀ-ն վերակառուցումից մինչև անկախություն Բարեփոխումների (տնտեսական զարգացման արագացում, բացխոսություն) սկիզբը և կրախը: Սպառողական շուկայի քայքայումը: Ազգամիջյան հակասությունների սրումը: Հակասությունների սրումը հանրապետությունների և կենտրոնի միջև: Արցախի հիմնախնդիրը: Երկրաշարժի հետևանքները: Ստվերային տնտեսության մասշտաբների ընդլայնումը: Էկոլոգիական հիմնախնդրի սրումը: 23. ՀՀ տնտեսության զարգացման վերլուծություն Առաջին այլընտրանքային ընտրությունների արդյունքները: Մեփականաշնորհման գործընթացի սկիզբը, դրա ընթացքը և հետևանքները: ԱՊՀ կազմավորումը: Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի տրանսպորտային շրջափակումը: Տնտեսական անկման պատճառները: Էներգետիկ ճգնաժամը և նրա հետևանքները: Տնտեսության զարգացմանն ուղղված միջոցառումները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Դասընթացն ավարտվում է 7-րդ կիսամյակում՝ ստուգարքով: Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում <u>Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում</u> - Դասընթացի համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն Ընթացիկ գրավոր ստուգում: - իրականացվում է 8-րդ և 15-րդ շաբաթներում՝ անցած նյութի ամփոփմամբ: Հաճախելիություն - Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում - Գնահատման չափանիշը - ներկայություն Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Հակոբյան Թ. Խ., Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն, 1968 թ. Երևան 2. Ազիզբեկյան Գ. Մ., Գեղամյան Գ. Մ., Հայաստանը 1945-1990 թ.թ., Երևան, 1994թ. 3. Մեթոդական ձեռնարկներ, Երաշխավորագրեր 4. ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի տեղեկագրեր, ՀԽՍՀ վիճակագրության պետական կոմիտեի և ՀՀ վիճակագրության նախարարության տեղեկագրեր Լրացուցիչ- 1. www.lib.ru 2. www.books.ru

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-013- Տնտեսական աշխարհագրություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի,1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	46	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	22
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	44		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	1. ուսանողի մոտ ձևավորել տարածքի բնառեսուրսային ներուժը գնահատելու ունակություններ. 2. ուսանողը կարողանա քարտեզի վրա ցույց տալ պետությունները և դրանց տարածքի, բնակչության, կառավարման ձևի վերաբերյալ ունենա պատկերացում. 3. Կորադանա տարբերակել տնտեսության առանցքային, մասնագիտացնող, տեղական նշանակության ճյուղերը: 4. Կարողանա որոշել օբյեկտի տնտեսաաաշխարհագրական դիրքը, տարբերակելով նրա վրա ազդող ուժերը և թույլ կողմերը:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> • տնտեսական աշխարհագրության օբյեկտը, առարկան, խնդիրները և բովանդակությունը, առարկայի տեղը աշխարհագրական գիտությունների համակարգում, կապը այլ գիտությունների հետ, • տնտեսական աշխարհագրության հիմնական հասկացությունները , • աշխարհի քաղաքական քարտեզի ձևավորման փուլերն ու ենթափուլերը, պետությունների տիպերն ըստ պետական կարգի և քաղաքական ռեժիմի, • բնական ռեսուրսների տեսակները, գնահատումները դասակարգումները, • բնակչության թիվը, շարժը, կազմը, տեղաբաշխումը, տարաբնակեցումը, խիտ և նոսր բնակակեցման պատճառները, • ԳՏՀ էությունը, բնորոշ գծերը և բաղկացուցիչ մասերը, • համաշխարհային տնտեսության ճյուղային և տարածական կառուցվածքը, տեղաբաշխման գործոնները, <i>Չմտություն</i> • խնդիրների լուծում, տարաբնույթ առաջադրանքների կատարման • վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն • կազմակերպելու և պլանավորելու Կարողունակություն • բացահայտել բնակչության շարժի, կազմի, տեղաբաշխման առանձնահատկությունները,			

	• ցույց տալ աշխարհի բնակչության խտաբնակ արեալները, քաղաքային խոշոր ագլոմերացիաները, մեգալապոլիսները, • բացահայտել ԳՏՀ ժամանակաշրջանում տնտեսական տարբեր ճյուղերի միջև եղած համամասնության փոփոխությունները, • վերլուծել աշխարհի տարբեր տարածաշրջանների բնակչության և տնտեսության ճյուղերի վերաբերյալ տեքստային, քարտոզագրական և վիճակագրական նյութերը, • կազմել աղյուսակներ քարտեզասխեմաներ, գծապատկերներ / գրաֆիկներ, դիագրամներ / և օգտվել դրանցից: • Տարածաշրջանների բնական նեռուծի իմացության միջոցով կկարողանան համապատասխան տնտեսության ճյուղեր զարգացնել • հանձնարարված գրականության հիման վրա կկարողանան կազմել ռեֆերատներ
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Տնտեսական, սոցիալական աշխարհագրության առարկան, ուսումնասիրման մեթոդները, կապը մյուս գիտությունների հետ: Թեմա2 Արտադրողական ուժերի տեղաբաշխման սկզբունքները և գործոնները: Արտադրողական ուժերի տեղաբաշխման օրինաչափությունները: Թեմա3 ԱԴ, ԱԱԲ, շրջան և շրջանացում հասկացությունները: Թեմա4 Աշխարհի ընդերքի ռեսուրսների գնահատականը Թեմա5 Աշխարհի բնակչության տեղաբաշխումը և տարաբնակեցումը: Թեմա7 Համաշխարհային տնտեսության ձևավորման փուլերը և զարգացման միտումները: Արդյունաբերություն: Թեմա8 <Կանաչ հեղափոխություն>-ը զարգացող երկրներում: Թեմա9 ԳՏՀ ազդեցությունը համաշխարհային տնտեսության վրա: Թեմա10 Տնտեսության գլոբալացում: Թեմա11 Աշխարհաքաղաքականության էությունը և հիմնական տեսությունները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Բանավոր հարցում: Ցուցադրական գրավոր աշխատանք: Ընթացքի գնահատում: Բազմաընտրական թեստ: Քարտեզագրական աշխատանք: Անհատական աշխատանքների խմբային վերլուծություն: Հարց ու պատասխան, ուղորդված հարցերի վերլուծություն
Գրականություն	Պարտադիր 1. Ս. Մելքումյան Ընդհանուր տնտեսական աշխարհագրություն

	2. Մ. Մանասյան, Ռ. Մարգարյան տնտեսական աշխարհագրություն 3. Е. В. Вавилова Экономическая и социальная география мира 4. В. Максаковский «Социально-экономическая география мира», том 1,2 5. В. Вольский «Социальная экономическая география зарубежных стран» 6. В. Завьялова «Социально-экономическая география мира в таблицах» 7. Ս. Մելքումյան Ընդհանուր տնտեսական աշխարհագրություն
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-014 -Միջազգային տնտեսական հարաբերություններ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	40	Դասախոսություն	20
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	20
	Ինքնուրույն	50		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	Ստուգաթք			
Դասընթացի նպատակը	Առարկայի նպատակն է ծանոթացնել ուսանողներին միջազգային տնտեսական հարաբերությունների, համաշխարհային տնտեսական գործընթացներին, պարզաբանել միջազգային առևտրի, կապիտալի և աշխատուժի տեղաշարժերին, և ներկայացնել միջազգային արժույթային համակարգի ձևավորման և զարգացման ընթացքը:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> - Ուսանողը ձեռք է բերում գիտելիքներ միջազգային տնտեսագիտության տեսությունների էվոլյուցիայից, համաշխարհային տնտեսական աշխարհակարգից, միջազգային մրցակցության առանձնահատկություններից, երկրների արտահանման և ներմուծման քաղաքականության սրբություններից, միջազգային փողի շուկայի կառուցվածքից, միջազգային փոխարժեքի շուկայից, միջազգային միգրացիայի առանձնահատկություններից,միջազգային տարբեր տնտեսակա կազմակերպությունների գործունեության և առանձնահատկություններից: <i>Ջմտություն</i> - Ուսանողը ձեռք է բերում միջազգային տնտեսական հարաբերությունները վերլուծելու հմտություններ, գրաֆիկորեն միջազգային տնտեսական առևտրի տեսությունները, աշխատուժի միգրացիան, փողի և փոխարժեքի շուկայի փոփոխությունները պատկերելու կարողություններ, համաշխարհային առկա աշխարհակարգը բացատրելու և վերլուծելու կարողություններ:			

	Կարողունակություն Կարող է ինքնուրույն եզրահանգումներ կատարել համաշխարհային տնտեսությունում կատարվող փոփոխությունների վերաբերյալ, պատճառահետևանքային կապեր կառուցել այս կամ այն միջազգայն տնտեսական ֆենոմենների պարագայում, ինքնուրույն գրաֆիկորեն ներկայացնել երկրների արտահանման և ներմուծման առանձնահատկությունները, բացատրել միջազգային տնտեսական հարաբերություններում առկա տրամաբանական կապերը:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Մերկանտիլիստների առևտրատնտեսական հայացքները և բացարձակ առավելությունների տեսությունը Թեմա 2 Համեմատական առավելությունների սկզբունքը և մասնագիտացումը, Տրանսֆորմացիայի սահմանափակ նորմա Թեմա 3 Հեքշեր-Օիլինի տեսությունը Ստոպլեր-Սամուելսոնի տեսությունը Լեոնտևի պարադոքս Թեմա 4 Էջվորթի արկղը, Նեոդասականների առևտրատնտեսական հայացքները, Փոխառաջարկի կորերը, Համաշխարհային արտադրական հնարավորությունների կորը Թեմա 5 Ռիբչինսկու տեսությունը, Բիազվադիի տեսությունը Մայքլ Փորթերի մրցակցային առավելության տեսություն Թեմա 6 Ռեսուրսների համաշխարհային շուկայում հավասարակշռության հաստատում Հարկերի ազդեցությունը աշխատուժի համաշխարհային շուկայի վրա Թեմա 7 Արտաքին առևտրային քաղաքականություն, Մաքսերի ազդեցությունը տնտեսության վրա(փոքր և մեծ երկրների օրինակներ), ներուժման տարիքների քննարկումը փոխառաջարկի կորերով, Թեմա 8 Արտահանման հարկեր, քվոտաներ, սուբսիդիաներ, արտահանման կամովի սահմանափակում, դեմպինգ, Էմբարգո Թեմա 9 Արժույթ և վճարային հաշվեկշիռ, կապիտալի և ընթացիկի վրա ազդող գործոններ, ընդհանուր հավասարակշռություն Թեմա 10 Դրամավարկային և հարկաբյուջետային քաղաքականությունների ազդեցությունը ֆիքսված և լողացող փոխարժեքների պարագայում, ԱՀԿ
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Դասընթացը ավարտվում է ստուգարքով:
Գրականություն	1. Թ. Թորոսյան «ԵՄԻջազգային տնտեսագիտություն», Երևան 200 2. Губина М. А. Мировая экономика и международные экономические отношения. Практикум : учебное пособие для бакалавриата и специалитета / М. А. Губина, А. Г. Коваль, З. С. Подоба, С. Ф. Сутырин. — Москва : Издательство Юрайт, 2019. 3. Дерен, В. И. Мировая экономика и международные экономические отношения : учебник и практикум для вузов / В. И. Дерен. — 2-е изд., испр. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2019. 4. Зубенко В. В. Мировая экономика и международные экономические отношения : учебник и практикум для академического бакалавриата / В. В. Зубенко, О. В. Игнатова, Н. Л. Орлова, В. А. Зубенко. — Москва : Издательство Юрайт, 2019. 5. Колесов В. П. Мировая экономика. Экономика стран и

	регионов : учебник для академического бакалавриата / В. П. Колесов [и др.] ; под редакцией В. П. Колесова, М. Н. Осьмой. — Москва : Издательство Юрайт, 2019. 6. Погорлецкий А. И. Мировая экономика и международные экономические отношения : учебник для бакалавриата и специалитета / А. И. Погорлецкий [и др.] ; под редакцией А. И. Погорлецкого, С. Ф. Сутырина. — Москва : Издательство Юрайт, 2019.
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄԻ/Բ-153-Տնտեսամաթեմատիկական մոդելներ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	54	Դասախոսություն	32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	22
	Ինքնուրույն	96		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է տալ պրակտիկ նշանակություն ունեցող առարկայի տեսական մեկնաբանությունը, ուսումնասիրել մոդելավորման, մաթեմատիկական մոդելավորման, տնտեսամաթեմատիկական մոդելավորման, գծային ծրագրավորման, զանգվածային սպասարկման, գրաֆների, խաղերի, NP-դասի խնդիրների լուծման տեսությունները, նաև ուսանողներին սովորեցնել մի շարք նմուշային խնդիրների տնտեսամաթեմատիկական մոդելների կառուցումը, ընդ որում խնդիրները ընտրվում են այնպես, որ մեթոդական հիմք են դառնում այլ խնդիրների լուծման համար:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք - մոդելավորման, մաթեմատիկական մոդելավորման, տնտեսամաթեմատիկական մոդելավորման տեսության տարրերը - գծային ծրագրավորման տեսության տարրերը և տնտեսամաթեմատիկական մոդելների կառուցում - զանգվածային սպասարկման տեսության տարրերը և տնտեսամաթեմատիկական մոդելների կառուցում - գրաֆների տեսության տարրերը և տնտեսամաթեմատիկական մոդելների կառուցում - խաղերի տեսության տարրերը և տնտեսամաթեմատիկական մոդելների կառուցում - դժվար լուծվող խնդիրների տնտեսամաթեմատիկական մոդելների կառուցման եղանակները: Հմտություն - մոդելավորման, մաթեմատիկական մոդելավորման, տնտեսամաթեմատիկական մոդելավորման տեսության հմտություններ - գծային ծրագրավորման տեսության տարրերը և տնտեսամաթեմատիկական մոդելների կառուցման			

	հմտություններ • զանգվածային սպասարկման տեսության տարրերը և տնտեսամաթեմատիկական մոդելների կառուցման հմտություններ • գրաֆների տեսության տարրերը և տնտեսամաթեմատիկական մոդելների կառուցման հմտություններ • խաղերի տեսության տարրերը և տնտեսամաթեմատիկական մոդելների կառուցման հմտություններ • դժվար լուծվող խնդիրների տնտեսամաթեմատիկական մոդելների կառուցման հմտություններ Կարողունակություն • կարողանա տեսամաթեմատիկական մոդելավորման ընդհանուր տեսությունը կիրառել պրակտիկ խնդիրներ լուծելիս • կարողանա գծային ծրագրավորման տեսության տարրերը կիրառել տնտեսամաթեմատիկական մոդելներ կառուցելիս • կարողանա զանգվածային սպասարկման տեսության տարրերը կիրառել տնտեսամաթեմատիկական մոդելներ կառուցելիս • կարողանա գրաֆների տեսության տարրերը կիրառել տնտեսամաթեմատիկական մոդելներ կառուցելիս • կարողանա խաղերի տեսության տարրերը կիրառել տնտեսամաթեմատիկական մոդելներ կառուցելիս • կարողանա դժվար լուծվող խնդիրների տնտեսամաթեմատիկական մոդելներ կառուցել:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1՝ Մոդել, մոդելավորում Թեմա 2՝ Մաթեմատիկական մոդել, մոդելավորում Թեմա 3՝ Տնտեսամաթեմատիկական մոդել, մոդելավորում Թեմա 4՝ Գծային ծրագրավորման տեսության տարրերը և տնտեսամաթեմատիկական մոդելներ Թեմա 5՝ Զանգվածային սպասարկման տեսության տարրերը և տնտեսամաթեմատիկական մոդելներ Թեմա 6՝ Գրաֆների տեսության տարրերը և տնտեսամաթեմատիկական մոդելներ Թեմա 7՝ Խաղերի տեսության տարրերը և տնտեսամաթեմատիկական մոդելներ Թեմա 8՝ Դժվար լուծվող խնդիրների տնտեսամաթեմատիկական մոդելներ
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	1. Մասնակցությունը դասընթացին • 20 միավոր • • Գնահատման մեթոդը՝ • դասերին հաճախման հաշվառում: • Գնահատման չափանիշները՝ • Ներկայություն, • մասնակցություն հարցերի քննարկմանը: 2 Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին • 20 միավոր • • Գնահատման մեթոդը՝ • Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում: • Գնահատման չափանիշները՝ • Ներկայությունը, • գործնական աշխատանքների կատարում, • մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին: 3 Մեկ եզրափակիչ քննություն • եզրափակիչ քննություն: • Գնահատման մեթոդը՝

	• գրավոր քննությունների համակցված գնահատում դասախոսի և ուսանողների կողմից: • Գնահատման չափանիշները՝ • հարցատոմսում առաջադրված հարցերի պատասխանները, • առարկայի իմացությունը, • հարցատոմսում նշված խնդիրների լուծումը: 4 Ստուգողական աշխատանք ·2աշխ., ընդհանուր գնահատականի 20 · կամ 20 միավոր · • Գնահատման մեթոդը՝ • ստուգողական աշխատանքի գնահատում դասախոսի կողմից: • Գնահատման չափանիշները՝ • առաջադրված հարցերի պատասխանները, • առարկայի իմացությունը, • խնդիրների լուծումը: 5. Ինքնուրույն աշխատանք ·2 աշխ., ընդհանուր գնահատականի 10 · կամ 10 միավոր · • Գնահատման մեթոդը՝ • անհատական աշխատանքի արդյունքում լուծված խնդիրների պաշտպանություն: • Գնահատման չափանիշները՝ • անհատական աշխատանքի ներկայացում, • խնդիրների լուծման համար կիրառված մեթոդների և միջոցների ընտրության հիմնավորում: 6.Բոնուսներ ·ընդհանուր գնահատականի 30 · կամ 30 միավոր · • Գնահատման մեթոդը՝ • վերը նշված 5 տարբեր կետերից առաջացած արդյունքների հանրագումարը: • Գնահատման չափանիշները՝ հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 5 կետերի արդյունքների հիման վրա տվյալ ուսանողի ունակության, կարողության և հմտության միավորների հաշվում:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Ашманов С.А. Линейное программирование. М., 1981 2. М. Гэри, Д. Джонсон. Вычислительные машины и труднорешаемые задачи. М., 1981 3. Лихтенштейн В.Е. Экономико-математическое моделирование. М., 20001 4. Под ред. Моудера Дж., Эльмаграби С., Исследование операций. Методологические основы и математические методы, Т. 1, Москва, Мир, 1981 5. Ռ.Ն. Տոնոյան: Դիսկրետ մաթեմատիկայի դասընթաց: Երևան, 1999 6. Ռ.Ն. Տոնոյան: Գործույթների հետազոտման մաթեմատիկական խնդիրներ: Երևան, 1999 7. Ս.Յ. Էքսուլյան: Հաստոցների վրա դետալների մշակման տարբեր բարդության խնդիրներ: ՎՊՀ գիտական տեղեկագիր, Պրակ Բ, No 2, Երևան, 2019, 19-26 էջ. 8. Ս.Յ. Էքսուլյան: Պահանջվող բաղադրությանը օպտիմալ հանքախառնուրդի որոշման խնդիրը: ՎՊՀ գիտական տեղեկագիր, Պրակ Բ, Երևան, 2018, 115-120 էջ. Լրացուցիչ- Турчак Л.И. Основы численных методов. М., 1987

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-016-Հակաճգնաժամային կառավարում			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	54	Դասախոսություն	32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	22
	Ինքնուրույն	96		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	✓ Յուրացնելով այլ պետությունների հակաճգնաժամային կառավարման առանձնահատկությունները, կարողանալ իրականացնել տնտեսության առողջացման ուղղությամբ համապատասխան միջոցառումներ, ✓ Հակաճգնաժամային կառավարման վերաբերյալ տեսական գիտելիքներն ու ունակությունները կարողանալ կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ,հանձնարարված գրականության հիման վրա կարողանալ իրականացնել պրակտիկ վերլուծական աշխատանքներ			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք ▪ հակաճգնաժամային կառավարման, աշխատանքի արտադրողականության և արդյունավետության բարձրացման ուղիների ▪ տնտեսության ռացիոնալ կառավարման ուղղությունների համալիր ուսումնասիրության, ▪ հակաճգնաժամային կառավարման միջոցառումների պլանավորման, ▪ արտադրական ծախսերի կրճատմանը ուղղված միջոցառումների կազմակերպման, ▪ ռիսկերի գնահատման, • հակաճգնաժամային կառավարման քաղաքականության մշակման վերաբերյալ Հմտություն ▪ հակաճգնաժամային կառավարման արդի հիմնախնդիրները ▪ հակաճգնաժամային միջոցառումների բնույթը և բնորոշ գծերը ▪ կարճաժամկետ և երկարաժամկետ ծրագրերի մշակման ընթացակարգին • տնտեսագիտորեն հիմնավորված լուծումներ առաջարկի ճգնաժամային արդի հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Կարողունակություն ▪ վերլուծել համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի առաջացման պատճառները, ▪ կարողանալ քննարկել երկրների կառավարությունների կողմից իրականացված			

	հակաճգնաժամային միջոցառումները և նշել դրանց տարբերակիչ առանձնահատկությունները - կարողանա ներկայացնել ՀՀ-ում իրականացվող հակաճգնաժամային միջոցառումների ռազմավարությունը - կարողանա բացատրել ճգնաժամերի կառավարման արդյունավետության բարձրացման գերակա ուղղությունները ՀՀ-ում - կարողանա կողմնորոշվել ճգնաժամային իրավիճակներում տնտեսության կայունացման գործընթացների ալգորիթմում, կատարի ինքնուրույն և ճիշտ եզրահանգումներ:
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմա 1 Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի առաջացման պատճառները և առանձնահատկությունները</u> - Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի առաջացման պատճառները ԱՄՆ-ում - Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի առաջացման պատճառները ՀՀ-ում - Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի առանձնահատկությունները: <u>Թեմա 2 Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի բացասական դրսևորումները</u> - Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի բացասական հետևանքները ԱՄՆ-ում և այլ երկրներում - Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի բացասական հետևանքները ՀՀ-ում - Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը և ազգային տնտեսության մարտահրավերները <u>Թեմա 3 Արտերկրյա կառավարությունների հակաճգնաժամային միջոցառումները և դրանց դասերը</u> - Արտերկրյա կառավարությունների հակաճգնաժամային միջոցառումները, դրանց բնույթն ու բնորոշ գծերը - Մակրոտնտեսական հիմնական ցուցանիշների փոփոխության միտումները: <u>Թեմա 4 ՀՀ կառավարության հակաճգնաժամային միջոցառումները</u> - ՀՀ կառավարությունների հակաճգնաժամային միջոցառումները, դրանց բնույթն ու բնորոշ գծերը - ՀՀ մակրոտնտեսական հիմնական ցուցանիշների փոփոխության միտումները: <u>Թեմա 5 ՀՀ կառավարության հակաճգնաժամային միջոցառումների արդյունավետության բարձրացման ուղիները</u> - ՀՀ հակաճգնաժամային միջոցառումների արդյունավետությունը միջազգային գնահատումների համատեքստում - ՀՀ հակաճգնաժամային միջոցառումների արդյունավետության բարձրացման ուղիները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	. Առաջին ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) երկրորդ ընթացիկ քննություն

	Գնահատման մեթոդը Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում - Դասընթացի համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն Հաճախելիություն Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները - համակարգչային թեստային ստուգում նախատեսված չէ Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. ՀՀ կառավարության հակաճգնաժամային միջոցառումների ամփոփ հաշվետվություն, Նոյեմբեր, 2009թ. 2. Ազգերը անցումային փուլում 2009թ. Համաշխարհային տնտեսական համաժողով, Ժնև 2009թ. 3. Հայաստանի վիճակագրական տարեգիրք 2009, ՀՀ ԱՎՃ, Երևան 2009թ. 4. ՀՀ սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2009թ. հունվար-մայիս 2009թ. 5. Հայաստանի ֆինանսների վիճակագրությունե ժողովածու, ՀՀ ԱՎՃ, Երևան 2008թ. 6. Գլոբալ ֆինանսական ճգնաժամը և դրա հնարավոր ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության վրա, Երևան ՀՀ ԳԱԱ «Գիտությունե հրատ. 2010թ. 7. Հարությունյան Վ. Լ. Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամ. ժառանգներ, հակաճգնաժամային միջոցառումներ և դասեր, Երևան ՀՀ ԳԱԱ «Գիտությունե հրատ 2010թ. 8. Հարությունյան Վ. Լ. Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի առաջացման պատճառները ԱՄՆ-ում և ՀՀ-ում, Երևան ՀՀ ԳԱԱ «Գիտությունե հրատ. 2010թ. 9. Հարությունյան Վ. Լ. , Խաչատրյան Վ. Ծ. «ճգնաժամ. մակրոտնտեսական վիճակը աշխարհում և ՀՀ-ում, Երևան ՀՀ ԳԱԱ «Գիտությունե հրատ. 2010թ. 10. Հայրապետյան Ա. Ճգնաժամի տնտեսական հետևանքները և հաղթահարման քայլերը Հայաստան, ֆինանսներ և Էկոնոմիկա 4-5 ապրիլ մայիս 2010թ. Լրացուցիչ- 1. Հայրապետյան Ա. Հայաստանի տնտեսության դիվերսիֆիկացումը տնտեսական ճգնաժամի հաղթահարման հիմնական ուղղությունն է Հայաստան, ֆինանսներ և Էկոնոմիկա 4-5 ապրիլ մայիս 2010թ. 2. Սարգսյան Տ. «Ամենախելամիտը հավասարակշռված վարքագիծն է, Հայաստան, ֆինանսներ և Էկոնոմիկա 7-8 հուլիս-օգոստոս 3. Հպանցիկ անդրադարձ գլոբալ ճգնաժամի պատմությանը « Առավոտ օրաթերթի Նյութեր 2008թ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-017-Ռազմավարական ղեկավարում			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	48	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	24
	Ինքնուրույն	42		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Առարկայի նպատակն է ծանոթացնել ուսանողներին ռազմավարական ղեկավարման առանձնահատկություններին, դառնալարական ծրագրերի կազմման և իրականացման մեթոդներին ու եղանակներին: Դասընթացի շրջանակներում ուսանողներին կներկայացվի ռազմավարության մշակման առանձնահատկությունները, դրանում կիրառվող գործիքակազմը, կառավարման ժամանակակից դպրոցների և հետազոտողների ուսումնասիրությունները և մշակված մոդելները			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> - ռազմավարական կառավարման տեսությունների, ռազմավարական պլանավորման գործընթացի, խնդիրների, պլանավորումն ուղեկցող գործողությունների և դրանց կազմակերպման առանձնահատկությունների վերաբերյալ: - Ռազմավարական ղեկավարման տեսական մոտեցումների վերաբերյալ, - Ռազմավարական ղեկավարման գործիքների և մեխանիզմների վերաբերյալ, - Ռազմավարական ղեկավարման ծրագրերի մասին: <i>Չմտություն</i> Կարող է մշակել տարբեր մակարդակի ռազմավարություններ - համագիտական և տնտեսագիտական բոլոր մեթոդներին: <i>Կարողունակություն</i> - պետք է տիրապետեն դասընթացի թեմաներին - կարողանան ճիշտ կողմնորոշվել և գնահատել տնտեսական իրավիճակային զարգացումները - կարողանան որոշ տեսական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ			
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմա 1</u> <i>Ռազմավարական ղեկավարում առարկայի էությունը</i> - Ռազմավարության էությունը - Ռազմավարական ղեկավարումը որպես Կառավարման առանձին ոլորտ - Ռազմավարական ղեկավարման ծագումը, խնդիրները, ուսումնասիրության առարկան և հիմնական հետազոտողները <u>Թեմա 2</u> <i>Ռազմավարական պլանավորման տրամաբանությունը և</i>			

	<u>փուլերը</u> • Ռազմավարական պլանավորման էությունը և անհրաժեշտությունը ժամանակակից տնտեսության կառավարման համակարգում • Ռազմավարական պլանավորման գործընթացը և դրա փուլերը <u>Թեմա 3</u> <i>Ռազմավարությունների սցենարային մշակման պորտֆելային մատրիցներ</i> • Բոստոնի խորհրդատվական խմբի մատրիցան • ԱԴԼ մատրիցան • Մակ-Քենզի Ձեներալ Էլեկտրիկ պորտֆելային մատրիցան • Շելլի մատրիցան <u>Թեմա 4</u> <i>Ռազմավարությունների սցենարային մշակման շուկայական մատրիցներ</i> • Անսոֆի մատրիցան • Պորտերի մատրիցան <u>Թեմա 5</u> <i>Ռազմավարական պլանավորման մակարդակները</i> <u>Թեմա 6</u> <i>Գործարար ծրագիր (բիզնես պլան), դրա բաժինները, մշակման առանձնահատկությունները</i> • Ամփոփ բային • Գործարարության ծրագրի էությունը, կառուցվածքը և հիմնական ցուցանիշները • Ապրանքների և ծառայությունների բնութագրությունը • ապրանքների և ծառայությունների իրացման շուկան • Տեղեկություններ մրցակիցների մասին • Շուկայավարության ծրագիր • Արտադրական ծրագիր • կառավարման կազմակերպումը և անձնակազմը • Ռիսկերի կանխատեսում և կառավարում • իրավական կարգավիճակ • Ֆինանսական ծրագիր և ֆինանսական ռազմավարություն:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Դասընթացն ավարտվում է 4-րդ կիսամյակում՝ ստուգաթղթով: Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում <u>Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում</u> - Անցած թեմաների ուսումնասիրության և վերլուծության համակարգված գնահատում Ընթացիկ գրավոր ստուգում: - իրականացվում է 8-րդ և 15-րդ շաբաթներում՝ անցած նյութի ամփոփմամբ: Հաճախելիություն - Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում - Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:

Գրականություն	Պարտադիր- 1. Յու. Սուվարյան «Մենեջմենթ, 2009թ. 2. Г.Я. Гольдштейн <i>Стратегический менеджмент</i>. Конспект лекций. Таганрог: Изд-во ТРТУ, 1995 3. <i>Стратегический менеджмент</i>. Под ред. Петрова А.Н. СПб.: Питер, 2005 4. Уткин Э.А., Кочеткова А.И. Бизнес-план. Как развернуть собственное дело 5. Методика проведения SWOT-анализа. Образцы матриц SWOT, Елена Кадышева 2008 6. Գ. Կիրակոսյան, Տնտեսագիտության տեսություն, Էր., 2000
----------------------	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-018- Անձնակազմի ղեկավարում			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	6 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի,1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	60	Դասախոսություն	32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	28
	Ինքնուրույն	120		
	Ընդամենը	180		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել անձնակազմի առավարման մեթոդներին, ձևերին և ոճերին, անձնակազմի հավաքագրման առանձնահատկություններին, անձնակազմի ուսուցումանը, կարիերայի առանձնահատկություններին, մոտիվատիային, անձնակազմի ղեկավարման խնդիրներին, ինչպես նաև սթրեսների և կոնֆլիկտների կառավարմանը:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> Դրսևորում է առաջնորդման, իշխանության և շահադրդման երևույթների և դրանց առնչվող տեսությունների գիտելիք և իմացություն: Ուսանողը ձեռք է բերում գիտելիքներ անձնակազմի առավարման մեթոդներից, ձևերից և ոճերից, անձնակազմի հավաքագրման առանձնահատկություններից, անձնակազմի ուսուցումից, կարիերայի առանձնահատկություններից, մոտիվատիայից, անձնակազմի ղեկավարման խնդիրներից, ինչպես նաև սթրեսների և կոնֆլիկտների կառավարումից: <i>Չմտություն</i> • Ուսանողը ձեռք է բերում արդյունավետ անձնակազմ հավաքագրելու, արդյունավետ կառավարչական թիմ ստեղծելու հմտություններ , անձնակազմի հավագրման, հարցազրույց անցկացնելու և անցնելու հմտություններ, սթրեսների և կոնֆլեիկիների լուծման հմտություններ: <i>Կարողունակություն</i> • Ուսանողը կարողանում է վերլուծել և ճիշտ կիրառել անձնակազմի կառավարման մեթոդները, կարողնում է առանձնացնել ուսուցման ճիշտ մեթոդները կոնկրետ ձեռնարկությունում, կարողանում է կազմել գրագետ CV,			

	աշխատանքի գրագետ հայտարարություն, գործնականում տալ լուծումներ կոնֆլիկտային և սթրեսային իրավիճակների համար:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Անձնակազմի ղեկավարման եղբայրները Թեմա 2 Անձնակազմի ընդունումը և պլանավորումը Թեմա 3 Անձնակազմի ուսուցում Թեմա 4 Անձնակազմի զարգացում և օգտագործում Թեմա 5 Անձնակազմի գործարար գնահատում Թեմա 6 Մասնագիտական գործունեության մոտիվացիա և խթանում Թեմա 7 Անձնակազմի ղեկավարման խնդիրները և դրանց լուծումը Թեմա 8 Կոնֆլիկտների և սթրեսների կառավարում
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Առարկան ավարտվում է ամփոփիչ բանավոր քննությամբ:
Գրականություն	1. Армстронг, М. Практика управления человеческими ресурсами / Майкл Армстронг, Стивен Тейлор. – 14-е изд. – Санкт-Петербург : Питер, Прогресс книга, 2018. – 1038 с. 2. Архипова, Н.И. Современные проблемы управления персоналом : монография / С.В. Назайкинский, О.Л. Седова, Рос. гос. гуманитар. ун-т, Н.И. Архипова. – М. : Проспект, 2018. – 161 с. 3. Базаров, Т. Ю. Психология управления персоналом : учебник и практикум для вузов / Т. Ю. Базаров. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 381 с. 4. Беседина, О. И. Инновационные методы в кадровой политике / О.И. Беседина, Д.И. Зновенко, Е.В. Малахова // Экономика. Менеджмент. Инновации. – 2019. – №1(19). – С. 3-10. 5. Вукович Г. Г. Управление персоналом: теория и методика / Г. Г. Вукович // Экономика Профессия Бизнес. – 2019. – № 4. – С. 20-25. 6. Гасанова, А.А. Управление персоналом в системе управления организацией / А.А. Гасанова // Инновационная наука. – 2019. – №11. –С. 50-53. 7. Герасимов, Б.Н. Методологические инструменты исследования и оценки эффективности процесса управления персоналом организации // Международный журнал гуманитарных и естественных наук. – 2018. – № 2. – С. 160-169. 8. Глик, Д. И. Эффективная работа с персоналом : практическое пособие / Д. И. Глик. – 2-е изд. – Саратов : Ай Пи Эр Медиа, 2019. – 144 с.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄԻ/Բ-000 Կազմակերպչական վարքագիծ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	44	Դասախոսություն	20
			Սեմինար	24
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	

	Ինքնուրույն	46
	Ընդամենը	90
Ստուգման ձևը	Ստուգարք	
Դասընթացի նպատակը	“Կազմակերպչական վարք” առարկայի նպատակն է ներկայացնել ուսանողներին մարդու վարքի և նրա կառավարման սոցիալական գործոնը, վարքաբանական տեսությունները և նրանց զարգացումը , ինչպես նաև պատկերացում կազմել սոցիալական կառավարման մեխանիզմների վերաբերյալ: Դասընթացի նպատակն է նպաստել մասնագիտացված մենեջերների ձևավորմանը, որոնք կարող են ընդունել արդյունավետ որոշումներ կազմակերպչական վարքագծի կառավարման բնագավառում:	
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> կրթական ոլորտի կազմակերպչական վարքի արդյունավետության բարձրացման ուղիների մասին • կրթական ոլորտում կազմակերպչական վարքի ձևերի կիրառման վերաբերյալ <i>Չմտություն</i> Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում <i>ուսանողը պետք է տիրապետի.</i> կրթական ոլորտում կազմակերպչական վարքի ձևավորման առանձնահատկություններին • - լիդերության ոճերին ,տիպերին և հատկանիշներին կազմակերպության կառավարման գործընթացում: <i>Կարողունակություն</i> - ստացած գիտելիքները կիրառել անձնակազմի վարքագծի ձևավորման և կառավարման բնագավառում • ուսումնասիրել ժամանակակից կազմակերպության մարդկային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարման զարգացման խնդիրները	
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Սոցիալական մենեջմենթի Էությունը, ղեկավարի դերը սոց մենեջմենթում Սոցիալական մենեջմենթի Էությունը: Ղեկավարի դերը սոցիալական մենեջմենթում: Վարքի կառավարման երեք մակարդակները` միկրո, մեզո և մակրո և դրանց առանձնահատկությունները: Ինքնաճանաչում և ինքնակառավարում: Թեմա 2. Ստեղծագործականություն և կառավարում Ստեղծագործականությունը և կառավարումը: Ստեղծագործականության Էությունը և հատկանիշները: Ստեղծագործության տիպերը: Ստեղծագործականությունը որպես վարք: Ինքնաճանաչում և ինքնակառավարում: Թեմա 3. Սթրեսի կառավարում Սթրեսի Էությունը և նախապայմանները: Աշխատանքի վայրում սթրեսի աղբյուրները: “Սթրեսային” գործողությունները: Սթրեսի հաղթահարման ճանապարհները: Թեմա 4. Որոշումների ընդունում Որոշումների տիպերը: Որոշումների ընդունման գործընթացը և այդ գործընթացում ներգրավվածները: Որոշումների ընդունման մոդելները:	

	Թեմա 5. Մոտիվացիա Մոտիվացիայի հասկացությունը: Սպասումները և մոտիվացիան: Հավասարությունը մոտիվացիայի տեսանկյունից: Պատիժը, խթանումը և մոտիվացիան: Հակամոտիվացիոն տեսությունները: Թեմա 6. Լիդերությունը և կառավարումը Լիդերություն հասկացությունը: Լիդերի դերը կազմակերպությունում: Լիդերության ոճը, տիպերը և հատկանիշները: Թեմա 7. Իշխանությունը և կազմակերպության քաղաքականությունը Իշխանության աղբյուրները: Խթանող և պատժող իշխանություն: Ներդաշնակ իշխանություն: Իշխանության կառուցվածքային տարրերը: Իշխանության կառավարում: Թեմա 8 Հաղորդակցությունը Հաղորդակցության Էությունը և տիպերը: Հաղորդակցության սկզբունքները և բնութագրիչները: Լսելու դերը հաղորդակցության մեջ: Էլեկտրոնային հաղորդակցություն: Թեմա 9. Կոնֆլիկտի կառավարում Կոնֆլիկտի Էությունը և խնդիրները: Կոնֆլիկտի տեսական հիմքերը: Կոնֆլիկտի փուլերը: Վարքի տիպերը և դրանց կառավարումը կոնֆլիկտի ընթացքում և կոնֆլիկտից հետո:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Առաջին ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - Անցած նյութի ուսումնասիրության և վերլուծության համակարգված գնահատում Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Երկրորդ ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - Անցած նյութի ուսումնասիրության և վերլուծության համակարգված գնահատում Գնահատման չափանիշները - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում - դասընթացի համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն Հաճախելիություն Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը - Ներկայություն

	- մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները - համակարգչային թեստային ստուգում նախատեսված է Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Сергеев А.М.: Организационное поведение: Учебное пособие. 2004 2. Карташова Л. В.: Организационное поведение: Учебное пособие. 2007 3. Յու. Սուվարյան «Կառավարում», 2009թ. 4. Յու. Սուվարյան «Կառավարում», 2000թ. 5. Բ. Ա. Ռայզբերգ «Էկոնոմիկայի կառավարում» 1999թ. 6. Ս. Ա. Ավետիսյան «Կառավարման հիմունքներ» ուսումնական ձեռնարկ 1998թ. Լրացուցիչ- 1. Robert B. Denhardt, Janet Vinzant Denhardt, and Maria P. Aristigueta: Managing Human Behavior in public and Nonprofit Organizations. 2002. Thousand Oaks: Sage 2. Robert B. Denhardt, Janet Vinzant Denhardt, and Maria P. Aristigueta: Managing Human Behavior in public and Nonprofit Organizations. 2002. Thousand Oaks: Sage

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄՅ/Բ-031 -Կառավարման հոգեբանություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-ին տարի,2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	64	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատորաշխատանք	32
			Գործնականաշխատանք	8
	Ինքնուրույն	56		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	աջակցել ուսանողների մոտ դասընթացի արդյունքում յուրացված գիտելիքների հիման վրա պրակտիկ հմտությունների ձևավորմանը, աջակցել կառավարման հոգեբանության կանոնների իմացության վրա ինքնուրույն վճիռներ ընդունելու կարողությունների ձևավորմանը: ուսանողների մոտ			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետ կալված վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք • ձևավորել գիտելիքներ կառավարման գործընթացների			

	հոգեբանական կողմի վերաբերյալ, • Կառավարման հոգեբանության ուսումնասիրության բնագավառի առաջնագծում գտնվող գիտելիք, որը նպաստում է ինքնատիպ մտածելակերպի զարգացմանը: • Քննադատական մոտեցում կառավարման հոգեբանության բնագավառի կամ միջբնագավառային ոլորտի գիտելիքի հիմնահարցերի մասին /կառավարման գործընթացում էթիկական նորմերի և բարեխղճության վերաբերյալ/: <u>Կարողություն</u> • Պրակտիկայում կիրառել կառավարման հիմնական տարրերը: • Կիրառել ձեռք բերված գիտելիքները միջանձնային հաղորդակցման մեջ: • Կառավարման գործընթացը իրականացնել էթիկայի նորմերից ելնելով: • Կառավարման գործընթացի արդյունավետ կազմակերպման միջոցով նվազեցնել կոռուպցիոն ռիսկերը <u>Ցմություններ</u> • Հետազոտության և/կամ նորարարության մեջ պահանջվող խնդիրներ լուծելու մասնագիտացված հմտություններ՝ նոր գիտելիք և մեթոդներ մշակելու և տարբեր բնագավառների գիտելիք ինտեգրելու նպատակով. • Վերլուծել կառավարման տարբեր մոդելներ կազմակերպման գործընթացում, քննադատորեն գնահատել և մեկնաբանել տեսության և պրակտիկայի նորագույն ձեռքբերումները, • Կոլեկտիվում կոնֆլիկտների, աշխատակիցների անահատական առանձնահատկությունների, միջանձնային հարաբերությունների և կառավարման գործընթացի օրինաչափությունների բացահայտման հմտությունների ձևավորում:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Կառավարումը որպես սոցիալական երևույթ: <<Կառավարման հոգեբանություն>> դասընթացի առարկան՝ տեսական և մեթոդաբանական հիմքերը Թեմա 2 Կառավարման հոգեբանության պատմությունից: Կառավարման հոգեբանության հետազոտման մեթոդները: Կառավարման գործունեության հիմնական գործառույթները Թեմա 3 Անձնավորության հոգեբանական առանձնահատկությունները և դրանց դերը կառավարման համակարգում: Թեմա 4 Առաջնորդության հիմնական տեսություններ: Առաջնորդի դերը կառավարման համակարգում: Առաջնորդի հոգեբանական բնութագիրը: Առաջնորդը և ղեկավարը: Թեմա 5 Կառավարման ոճերի հոգեբանական առանձնահատկությունները: Թեմա 6 Ենթաթայի անհատական անձնականությունը. իր վարքը և գործունեության կառավարման հոգեբանությունը: Թեմա 7 Ղեկավարի գործունեությունը, նրա անձի առանձնահատկությունները և ազդեցությունը կառավարման գործընթացի վրա: Թեմա 8 Ղեկավարի գործունեության մեջ հակամարտական իրավիճակների կառավարման հոգեբանությունը.

	Առաջնորդի առողջությունը. Սթրեսի և կյանքի ճգնաժամների կանխարգելում և հաղթահարում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Հարցում, ներկայացում, պորտֆոլիո, հետազոտություն, քննություն, թիմային աշխատանքի վերլուծություն
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Կառավարման հոգեբանություն : Ուս. ձեռնարկ / Վ.Մ. Եդիգարյան, Ս.Ա. Սեդրակյան; Եր. Ուրարտու, 2004 2. Акимов Ю. Н Психология управления 3. Левченко Е. А. Психология управления. Текст лекций [электронное издание]. Учреждение образования «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации». Гомель, 2011. 4. Урбанович А. А. Психология управления: Учебное пособие [электронное издание]. Серия «Библиотека практической психологии». Мн.: Харвест, 2003. 5. Чередниченко И. П., Тельных Н. В. Психология управления / Серия «Учебники для высшей школы» [электронное издание]. Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. Լրացուցիչ- 1. Մ.Սահակյան Կառավարման հոգեբանության մի քանի հարցեր (Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ) 2015 2. Карпов А. В. Психология менеджмента. Учебное пособие [электронное издание]. М.: Гардарики, 2005. 3. Р.В.Овчарова. Психология менеджмента 4. Петров В. В. Школы менеджмента. Учебное пособие для вузов [электронное издание], М., 2005.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄՅ/Բ-127 Կառավարման սոցիոլոգիա և կոնկրետ սոցիոլոգիական հետազոտություններ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	64	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	32
			Գործնական աշխատանք	8
	Ինքնուրույն	56		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Ուսանողներին ծանոթացնել կառավարման սոցիոլոգիական մոտեցումներին, դրանց էվոլյուցիային, պատկերացում ձևավորել սոցիոլոգիական հետազոտությունների մեթոդաբանության և ընթացակարգի, ստացված արդյունքների վերլուծության և որոշումների կայացման գործընթացում դրանց դերի և նշանակության վերաբերյալ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> Կառավարման սոցիոլոգիական մոտեցումների համակողմանի վերլուծություն, ժամանակային և տարածական համեմատություն:			

	<i>Հմտություն</i> - Կառավարման արդյունավետության գնահատմանն ուղղված նախագծի մշակում, ըստ հետազոտական թեմայի հետազոտության մեթոդների ընտրություն, հետազոտության անցկացում, արդյունքների վերլուծություն <i>Կարողունակություն</i> - Հասկացությունների քարտեզագրում, հետազոտության գործիքավորում:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Կառավարման սոցիոլոգիայի կայացումը: Կառավարման սոցիալական հիմքերը: Կառավարման սոցիոլոգիայի տեսական հիմքերը: Թեմա 2. Իշխանություն, կառավարում և սոցիալական վերահսկողություն: Թեմա 3. Սոցիոլոգիական հետազոտություն. տեսակներ, հետազոտության ընթացակարգ: Թեմա 4. Հետազոտության նախագիծ. մեթոդաբանական և մեթոդական բաժիններ: Թեմա 5. Տեղեկատվության ստացման հիմնական մեթոդներ. հարցման մեթոդ, դիտման մեթոդ, փաստաթղթերի վերլուծության մեթոդ, սոցիոլոգիական փորձ: Գործիքավորում: Թեմա 5. Ընտրանքային մեթոդ. ընտրանքի տեսակները: Թեմա 6. Որակական և քանակական տեղեկատվության վերլուծություն: Թեմա 7. Գնահատող հետազոտություններ և մշտադիտարկում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Ձևավորող գնահատում- Բանավոր հարցում, ֆրոնտալ հարցում, բանավեճ, անհատական և խմբային առաջադրանքներ Ամփոփիչ գնահատում- Թեմաների ամփոփիչ և ավարտական թեստավորում առցանց հարթակների կիրառմամբ (Google forms, nearpod.com) - Ըստ սոցիալական կոնտեքստի կառավարման սոցիոլոգիական մոտեցումների վերլուծություն - Հետազոտության հիմնական հասկացության քարտեզագրում - Հետազոտության նախագծի մշակում - Ըստ թեմատիկայի հետազոտության մեթոդների ընտրություն - Հետազոտության գործիքի մշակում - Առաջնային և երկրորդային տվյալների վերլուծություն
Գրականություն	Պարտադիր- - Зборовский Г.Е., Костина Н.Б. Социология управления: учеб.пособие. - М.: Гардарики, 2007. - Кравченко А.И., Тюрина О.И. Социология управления: фундаментальный курс: учебное пособие для студентов вузов. - М.: Академический Проект; Трикста, 2004. - Мильнер Б.З. Теория организации: учебник для вузов. - М.: ИНФРА-М, 2007. - Социология управления: стратегии, процедуры и результаты исследования / отв. ред. А.В.Тихонов. - М.: Канон+; Реабилитация, 2010. - Социология управления: учебно-методический комплекс для подготовки магистров / под ред. В.Э.Бойкова. - М.: Изд-во РАГС, 2008. - Качественные методы в социологии // Социология. Учеб. пособие. Изд-во Казанского университета, 2001. - Страусс А., Корбин Д. Основы качественного исследования: обоснованная теория, процедуры и техники / Пер. Т.С.Васильевой. Москва.: Эдиториал УРСС, 2001.

	8. Девятко И.Ф. Методы социологического исследования. - М., Книжный дом "Университет", 2002. Լրացուցիչ- 9. Тихонов А.В. Социология управления. Теоретические основы. - М.: Канон+; Реабилитация, 2009. 10. Харченко К.В. Социология управления: от теории к технологии: учебное пособие. - Белгород: Обл. типография, 2008. 11. Шевелев В.Н. Социология управления: учебное пособие для вузов. - Ростов н/Д.: Феникс, 2004. 12. Qualitative Research Design: An Interactive Approach. Joseph A. Maxwell. SAGE, 2005. 13. Qualitative Research Methods. Darin Weinberg. Wiley, 2002. 14. Qualitative-Quantitative Research Methodology: Exploring the Interactive Continuum. Isadore Newman. SIU Press, 1988. 15. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. John W. Creswell. SAGE Publications, 2009.
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-019 -Անշարժ գույքի կառավարում			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի,1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	24
			Գործնական աշխատանք	8
	Ինքնուրույն	34		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Առարկայի նպատակն է ծանոթացնել ուսանողներին անշարժ գույքի կառավարման կառուցվածքին, մեթոդներին և եղանակներին, ներկայացնել անշարժ գույքի կառավարման առանձնահատկությունները: Դասընթացի շրջանակներում ուսանողներին կներկայացվի անշարժ գույքի կառավարման ամբողջական պատկերը եւ մեթոդները, գույքի ապահովագրության անհրաժեշտությունը, ապահովագրման ձեւերն ու տեսակները, իրավական ասպեկտները և այլ կարևոր հիմնահարցեր:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> • Անշարժ գույքի կառավարման վերաբերյալ օրենսդրական եւ ենթօրենսդրական ակտերը • Անշարժ գույքի կառավարման դերն ու նշանակությունը ամբողջ կառավարման տեսության մեջ • առարկայի կարևորությունը տնտեսական հարաբերությունների ոլորտում, անշարժ գույքի ապահովագրման կարևորությունը • <i>Չմտություն</i>			

	• Անշարժ գույքի կառավարման առանձնահատկություններին • Անշարժ գույքի ապահովագրության եւ հողերի կառավարման տնտեսագիտական իմաստներին • Անշարժ գույքի օրենսդրական մոտեցումներին , որոնք անհրաժեշտ են անշարժ գույքի, որպես տնտեսագիտական կատեգորիայի ավելի կայացման եւ կատարելագործման համար <i>Կարողունակություն</i> • Մեկնաբանել անշարժ գույքի կառավարման գործընթացում տեղի ունեցող այս կամ այն երեւույթը • Կարողանալ կատարել անշարժ գույքի գնահատման ու կառավարման ճիշտ վերլուծություն • ճիշտ ներկայացնել անշարժ գույքի կառավարման խնդիրներն ու առանձնահատկությունները շուկայում
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Անշարժ գույքի տնտեսագիտական հասկացությունը: Անշարժ գույքի կառավարումը իրենից ներկայացնում է տնտեսագիտության առանձին ձևավորված ճյուղ: Եթե տնտեսագիտությունը որպես ամբողջական գիտական տեսություն ձևավորվել է XVII դարում, ապա անշարժ գույք հասկացությանը վերաբերող տերմինները առաջացել են շատ ավելի վաղ, իսկ ավելի ստույգ՝ երբ ստեղծվել է հենց ինքը՝ անշարժ գույքը, այսինքն՝ մարդկային հասարակության զարգացման ամենավաղ փուլում: Ժամանակի ընթացքում այդ տերմինների բազմազանությունը հանգեցրեց «անշարժ գույքե հասկացության ստեղծման անհրաժեշտությանը: Թեմա 2. Անշարժ գույքի շուկայի ուսումնասիրումն ու վերլուծությունը: Շուկայական տնտեսության պայմաններում գործարարության հաջողությունը մեծապես կանխորոշված է այն տեղեկատվությամբ, որի հիման վրա ընդունվում են շատ կարևոր ֆինանսական որոշումներ: Այդ պատճառով էլ տեղեկատվության, այդ թվում նաև շուկայական, հավաքագրումը և վերլուծությունն այսօր համարվում են ինչպես առանձին գիտա-մեթոդաբանական ուսումնասիրության առարկա, այնպես էլ գործարարության ինքնուրույն ոլորտ: Թեմա 3. Անշարժ գույքի գնահատման հասկացությունները, նպատակները եւ սկզբունքները: Շուկայական տնտեսության պայմաններում անշարժ գույքը, որպես սեփականություն, ձեռք է բերում ապրանքային հատկություններ: Դրա հետ մեկտեղ այն, որպես ապրանք, օգտակարության և արժեքի տեսանկյունից առանձնանում է իր յուրահատկություններով: Ինչպես ամեն մի ապրանք, անշարժ գույքը ևս պետք է օժտված լինի գևորդի համար օգտակարությամբ, այսինքն՝ սպառողական արժեքով: Կախված անշարժ գույք-ապրանքի տեսակից, բարդությունից, տարբերում են նրա սպառողական արժեքի յուրահատկությունները: Նախ և առաջ, անշարժ գույքը պետք է համապատասխանի գևորդի պահանջներին, հետագա օգտագործման նպատակներին: Անշարժ գույքի իրական գնահատումը կարող է ստացվել միայն գիտականորեն հիմնավորված մեթոդաբանության օգտագործման միջոցով: Անշարժ գույքի գնահատման մեթոդաբանությունը սկզբունքների ամբողջություն է, որոնց հիման վրա պետք է իրականացվի անշարժ գույքի գնահատումը:

	Թեմա 4. Անշարժ գույքի կառավարման հիմունքները: Անշարժ գույքի կառավարումը որպես համակարգ ուսումնասիրելիս՝ անհրաժեշտ է հաշվի առնել այդ հասկացության ոչ միանշանակությունը: Կառավարում ասելով հասկանում ենք, մի կողմից, անշարժ գույքի օբյեկտի ստեղծման, գործունեության, զարգացման ղեկավարում, իսկ մյուս կողմից՝ որպես բազմաթիվ ռեսուրսների՝ փողի, աշխատուժի, հումքի, վառելիքի, նյութերի արդյունավետ բաշխման մեջ ընդգրկված սուբյեկտների գործունեություն: Թեմա 5. Հողերի կառավարում Անշարժ գույք հասկացությունում հողի նշանակությունն ունի առավել կարևոր և ֆունկցիոնալ նշանակություն© չէ՞ որ այն հանդիսանում է անշարժ գույք-օբյեկտի ստեղծման անհրաժեշտ նախապայման: Ինչպես հայտնի է, ցանկացած նյութական օբյեկտ ունի գոյության երկու ձև՝ ժամանակը և տարածությունը, այդ իսկ պատճառով տարածության ազդեցության վերլուծությունը պարտադիր է համարվում: Անշարժ գույքի օբյեկտների համար այս պահանջն առանձնահատուկ նշանակություն ունի: Թեմա 6. Անշարժ գույքի ապահովագրություն Ապահովագրական հարաբերությունները հայտնի են ուշ միջնադարի ժամանակաշրջանից: Միջազգային պրակտիկայում հայտնի առաջին ապահովագրական պայմանագիրը ձևակերպվել է 1347թ.: Գույքի ապահովագրությունը բնական աղետներից, և առաջին հերթին կրակից, տարածում ստացավ Նիդերլանդներում 15-րդ դարում: Ապահովագրությունը որպես հասարակական հարաբերությունների հնագույն տնտեսական կատեգորիա մեր օրերում հանդիսանում է այնպիսի մի կարևոր գործունեության տեսակ, որի միջոցով հնարավոր է իջեցնել ռիսկի գործոնը տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից իրականացվող առևտրային գործունեության ոլորտում: Ապահովագրության դերը տնտեսության զարգացման գործում այսօր գնալով աճում է: Թեմա 7. ՀՀ անշարժ գույքի իրավական ասպեկտները Ցանկացած հասարակությունում, որը գտնվում է իր զարգացման որոշակի փուլում, առաջանում է հարաբերությունների կարգավորման անհրաժեշտություն ինչպես հասարակության անդամների, այնպես էլ հասարակության և կառավարության միջև: Այդպիսի կարգավորումը կարող է իրականացվել միայն որոշակի նորմերի ստեղծման միջոցով, որոնք անվանում են իրավական նորմեր: Իրավական նորմերի հիմնական ձևը օրենքներն են: Իրավական նորմի ամենակարևոր առանձնահատկություններից է համարվում նրա համապարտադիր բնույթը: Անշարժ գույքը, որպես տնտեսագիտական հասկացություն ուսումնասիրելիս, անհրաժեշտ է հավասարապես դիտարկել այն ինչպես տնտեսական, այնպես էլ իրավական տեսանկյունից:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում <u>Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում</u>

	- ազգային տնտեսության համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն Ընթացիկ գրավոր ստուգում: - իրականացվում է 8-րդ և 15-րդ շաբաթներում՝ անցած նյութի ամփոփմամբ: Հաճախելիություն - Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում - Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Государственное управление. Основы теории и организации. М., 2000. 2. В. Е. Черкин. Государственное управление. М. "Юрист", 2001. 3. В. Е. Черкин. Государствоведение. М. "Юрист", 1999. 4. И. А. Василенко. Административно-государственное управление в странах Запада. М. "Логос", 1998. 5. В. В. Глуценко. Теория государства и права. М. "Крылья", 2000. 6. А. В. Пикулькин. Система государственного управления. М., "Юнити", 1997.. 7. Е. М. Бабосов. Социология управления.. 8. Д. П. Зеркин, В. Г. Игнатов. Основы теории государственного управления. ООО М., "Тесса", 2000. Минск, "Тетра Системс", 2000 9. ՀՀ Սահմանադրություն Եր., 1995 10. ՀՀ տեղական ինքնակառավարման օրենք, Եր., 1996 11. Վ. Մ. Եղիգարյան, Պետական կառավարման հիմնախնդիրները բարեփոխումների փուլում, «Պետական ծառայություն», Եր., 2000: 12. Վ. Մ. Եղիգարյան, Պետական կառավարման սոցիալ-հոգեբանական գործոնները անցումային փուլում, «Պետական ծառայություն», Եր., 2001: 13. Մենեջմենթ, Յու. Սուվարյանի ընդ. խմբ., «Տնտեսագետ», Եր., 1999: 14. ՀՀ նախագահի հրամանագիր «ՀՀ կառավարության կառուցվածքը և գործունեության կարգը» սահմանելու մասին (15.12.1999 թ.): 15. Յու. Սուվարյան, Մենեջմենտ Եր., 2008: 16. Գ. Կիրակոսյան, Տնտեսագիտության տեսություն Եր., 2000:

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-020 - Ներդրումների պորտֆելի կառավարում			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ.			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3րդ տարի,1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	24
			Գործնական աշխատանք	8
	Ինքնուրույն	34		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել ներդրումների պորտֆելի ձևավորման սկզբունքներին, դրանց հետ կապված ռիսկերին, ռիսկերի կառավարումին և գնահատումին, պորտֆելների կառավարման տեսակներին, դիվերսիֆիկային, արբիտրաժին, ինչպես նաև ապահովագրությանն այս ոլորտում:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք - Ուսանողը ձեռք է բերում գիտելիքներ ներդրումների պորտֆելի ձևավորման սկզբունքներից, դրանց հետ կապված ռիսկերից, ռիսկերի կառավարումից և գնահատումից, պորտֆելների կառավարման տեսակներից, դիվերսիֆիկայից , արբիտրաժից, ինչպես նաև ապահովագրությունից այս ոլորտում: Հմտություն - Ուսանողը ձեռք է բերում ներդրումային պորտֆել կազմելու հմտություններ, պորտֆելը ճիշտ դիվերսիֆիկացնելու տրաբանություն, ռիսկերի գնահատման հմտություններ, պորտֆելը և ռիսկերը դիվերսիֆիկացնելու հմտություններ: Կարողունակություն - Ուսանողը կարողանում է կազմել և տրամաբանորեն հիմնավորել կազմված ներդրումային պորտֆելը, կարողանում է վերլուծություններ կատարել միջազգային հայտնի ներդրումային հաջադված պորտֆելների վերաբերյալ, ներկայացված ցուցակին կարողանում է կազմել արդյունավետ և դիվերսիֆիկացված ներդրումային պորտֆել:			
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Պորտֆելի տեսության ներածություն: Ներդրումային պորտֆելի ձևավորումը և դրա հիմնական սկզբունքները: Պորտֆելների հիմնական տեսակները: Թեմա 2 Ռիսկերի տեղը և դերը տնտեսական գործունեության մեջ: Տնտեսական ռիսկի քանակական գնահատումներ անորոշության պայմաններում: Տնտեսական ռիսկի պայմաններում օպտիմալ որոշումների կայացում: Ներդրումների կառավարման գործընթացը և պորտֆելների տեսության զարգացման պատմությունը Թեմա 3Ներդրումային պորտֆելի կառավարման ակտիվ մոդել:			

	Պասիվ ներդրումների պորտֆելի կառավարման մոդել: Թեմա 4 Ներդրումային օպտիմալ պորտֆելի ձևավորում: Դիվերսիֆիկացված պորտֆել: Թեմա 5 Ռիսկերի կառավարման գործընթացի դիագրամ: Ռիսկերի կառավարման տեխնիկայի ընտրություն: Դիվերսիֆիկացում: Թեմա 6 Արբիտրաժ Ներդրողների հայտերը և դրանց կատարումը Արժեթղթերով գործառնություններից շահութաբերություն Թեմա 7 Ապահովագրության էությունը: Ապահովագրական գործարքների հաշվարկ: Ապահովագրության պայմանագիր: Ապահովագրության առավելություններն ու թերությունները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Կառավարում մասնագիտության համար առարկան ավարտվում է ստուգաթուղ, իսկ ԱՖՄ մասնագիտության համար՝ ամփոփիչ բանավոր քննությամբ :
Գրականություն	1. Бочаров В.В. Инвестиционный портфель. Источники финансирования. Выбор стратегии. - С-пб.: Питер, 2004. 2. Вахрин П.И. Инвестиции. - М.: Дашков и К, 2005. 3. Деева А.И. Инвестиции: краткий курс. - М.: Экзамен, 2006. 4. Игонина Л.Л. Инвестиции: Учебник - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Магистр, 2008. 5. Игошин Н.В. Инвестиции. Организация управления и финансирование: Учебник для вузов. М.: Юнити, 2005. 6. Ковалев В.В. Инвестиции. М.: Велби, 2004.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-021 - Նախագծերի ղեկավարում			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	64	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	32
			Գործնական աշխատանք	8
	Ինքնուրույն	56		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Առարկայի նպատակն է ծանոթացնել ուսանողներին նախագծերի ղեկավարման առանձնահատկություններին, դրանց կազմման, պլանավորման և օպերատիվ ղեկավարման մեթոդներին ու եղանակներին: Դասընթացի շրջանակներում ուսանողներին կներկայայացվի նախագծերի կազմման, նախնական գնահատման, պլանավորման առանձնահատկությունները, դրանում կիրառվող գործիքակազմը, ժամանակակից անհատ հետազոտողների աշխատանքները և խոշորածավալ նախագծերի իրականացման կոնկրետ իրավիճակային օրինակներ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i>			

	1. Դրսևորում է կառավարման տեսությունների, գործառնությունների և դրանց դասակարգման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն: 2. Դրսևորում է առաջնորդման, իշխանության և շահադրդման երևույթների և դրանց առնչվող տեսությունների գիտելիք և իմացություն: 3. Ցուցաբերում է ռազմավարական կառավարման տեսությունների, ռազմավարական պլանավորման գործընթացի, խնդիրների, պլանավորումն ուղեկցող գործողությունների և դրանց կազմակերպման առանձնահատկությունների իմացություն: 4. Ցուցաբերում է ֆինանսական և կառավարչական հաշվառման հիմունքների իմացություն: 5. Ցուցաբերում է սպառողների կամ սոցիալական այլ խմբերի կարիքները վեր հանելու տեսական մեթոդաբանական հիմնական մոտեցումների իմացություն: 6. Դրսևորում է վերահսկողության տեսական մեթոդաբանական հիմքերի և կազմակերպական գործընթացների արդյունավետության գնահատման հիմնական գործիքակազմի վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն: 7. Դրսևորում է մակրո- և միկրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների, օրենքների և սկզբունքների իմացություն: 8. Ցուցաբերում է տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն: Ցուցաբերում է արժեքի ձևավորման և փոխանցման գործընթացների կառավարման սկզբունքների իմացություն: <i>Հմտություն</i> 9. Կարող է գնահատել միկրո- և մակրոմիջավայրի ազդեցությունը կառավարման համակարգերի գործունեության վրա: 10. Կարող է մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով արդյունավետ բանակցություններ վարել և մարդկանց ղեկավարել: 11. Կարող է մշակել կառավարման գործընթացին առնչվող տարբեր ծրագրեր և մասնակցել դրանց իրագործման միջոցառումներին: 12. Կարող է նախագծել կազմակերպական կառուցվածքներ, իրականացնել լիազորությունների և պատասխանատվության բաշխում, ձևակերպել խնդիրներ և պատվիրակել ենթականերին: 13. Կարող է իրականացնել ֆինանսական վերլուծություններ կառավարչական խնդիրների լուծման նպատակով, արդյունավետորեն պլանավորել, կազմակերպել և վերահսկել կազմակերպության ֆինանսական գործունեությունը: 14. Կարող է իրականացնել սպառողների, մրցակիցների և շուկայի վերլուծություններ, արդյունավետորեն պլանավորել, կազմակերպել և վերահսկել կազմակերպության մարքեթինգային գործունեությունը: 15. Կարող է ընդունել կառավարչական որոշումներ
--	--

	խնդիրները համակարգի մեջ դիտարկելով և համակարգային մոտեցման համապատասխան գործիքակազմ կիրառելով: 16. Կարող է մշակել տարբեր մակարդակի ռազմավարություններ: 17. Կարող է գնահատել և կառավարել կազմակերպության գործունեությանն առնչվող ռիսկերը և կատարել համապատասխան կանխատեսումային հաշվարկներ: 18. Կարող է կատարել տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման աշխատանքներ, ինչպես նաև մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով օգտվել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից: 19. Կարող է իրականացնել հետազոտություններ կառավարչական զանազան խնդիրներ լուծելու նպատակով, ինչպես նաև վերլուծել դրանց արդյունքները: 20. Կարող է պատրաստել զեկուցումներ և ներկայացնել հետազոտությունների արդյունքներ 21. Ունակ է լուծելու մասնագիտական խնդիրները վերլուծության և համադրության հիման վրա: 22. Տիրապետում է մաթեմատիկական և վիճակագրության մեթոդներին, ինչպես նաև մաթեմատիկական մոդելավորման եղանակներին: 23. Ունակ է մասնագիտական վերլուծություններ իրականացնելիս կիրառել որակական և քանակական մեթոդներ: 24. Ունակ է թիմում աշխատելու և թիմի անդամների հետ արդյունավետ համագործակցելու: 25. Ունակ է օգտվելու նորմատիվ իրավական փաստաթղթերից: <i>Կարողություններ</i> • Կարող է բացահայտել, հաղթահարել և լուծումներ տալ անձանոթ պայմաններում առաջացած խնդիրներին: • Ունակ է ինքնուրույն որոշումներ ընդունելու: • Ունակ է հաշվի առնելու կառավարչական որոշումների հետևանքները սոցիալական պատասխանատվության տեսանկյունից:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Նախագծերի կառավարման գործընթացը, • Նախագծերի սահմանումը, և տարբերությունները ընթացիկ գործունեությունից • Նախագծերի կառավարման գործընթացը • Նախագծերի նպատակները Թեմա 2 Պատվիրատուի նախագծի մասնագրերը • Մասնագրի էությունը և կազմման անհրաժեշտությունը • Ստուգացուցակների օգտագործումը • Նախագծեր, որոնք դժվար կամ անհնար է սահմանել Թեմա 3 Նախագծի աշխատանքների կազմակերպում • Նախագծի աշխատանքի կազմակերպման եղանակները • Նախագծային թիմեր • Նախագծերի կազմակերպումը գործառնական խմբի շրջով • Նախագծի դեկավարը Թեմա 4 Աշխատանքի ստորաբաժանում և կողավորում • Աշխատանքների բաժանում և ստորակարգում

	• Աշխատանքների տոհմածառ • Աշխատանքների կողավորման համակարգերը Թեմա 5 Ծախսերի գնահատում • Ծախքերի ձևաչափ • Ծախքերի գնահատման ճշգրտությունը և վստահելիությունը • Գնահատման եղանակները Թեմա 6 Պլանավորում • Շերտագրեր, Գանթի աղյուսակ • Որոշիչ ուղու ցանցեր • Տարբեր ցանցային նշանակման համակարգեր Թեմա 7 Հերթադրում • Պաշարների հերթադրում • Ցանցային վերլուծություն Թեմա 8 Նախագծի իրագործում, հաստատում, • Նախագծի նախնական կազմակերպում. Պլանավորչափորինակներ և ընթացակարգեր • Մանրամասն պլանավորում և աշխատանքային հրահանգներ • Գծագրերի և գնումների վերահսկման հերթացուցակներ Թեմա 9 Գնումների գործընթաց • Ապրանքների ցուցակագրում և մասնագրում • Վաղօրոք պատվիրում • Մատակարարների հետ հարաբերություններ Թեմա 10 Ծախքերի կառավարում • Ծախքերի կառավարման ստուգացուցակներ • Նախահաշիվներ • Ծախսերի ուղենիշների վերլուծություն • Ծախսերի արդյունավետության վերլուծություն Թեմա 11 Նախագծի փոփոխություններ • Փոփոխությունների էությունը և դասակարգումը • Փոփոխությունների իրականացման ընթացակարգերը • Վթարային ձևափոխություններ Թեմա 12 Առաջընթացի կառավարում • Նախագծի առաջընթացը, դրա վերահսկումը • հերթացուցակի թարմացումը Նախագծի փակումը
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդներին և չափորոշիչներն ուղղորդված են կրթության վերջնարդյունքներին • Դասընթացն ավարտվում է 6-րդ կիսամյակում՝ քննությամբ: • Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում • <u>Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում</u> - Անցած թեմաների ուսումնասիրության և վերլուծության համակարգված գնահատում • <u>Հաճախելիություն</u> Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը • Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	1. Յու. Սուվարյան «Մենեջմենթե, 2009թ. 2. Դենիս Լոկ <<Նախագծի ղեկավարում>> 2004թ. 3. Управление проектами. Корпоративная система - шаг за шагом <u>Вадим Богданов</u>, 2012

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-022 -Տնտեսության և արտադրության կազմակերպում			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	64	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	32
			Գործնական աշխատանք	8
	Ինքնուրույն	56		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	✓ Ուսանողների մոտ ձևավորել տեսական գիտելիքներ տնտեսության կազմակերպման, կառավարման վերաբերյալ Առարկայի խնդիրն է` ✓ Ծանոթացնել ուսանողներին արտադրության կազմակերպմանը, արտադրական ձեռնարկությունների գործունեությանը ✓ Ծանոթացնել ուսանողներին արտադրական ձեռնարկությունների պլանավորման, նյութատեխնիկական ապահովման, արտադրական ռեսուրսների և այլնի հետ			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք Տնտեսության կազմակերպման ձևերը Արտադրության կազմակերպման ձևերը Տնտեսության ու արտադրության կառավարման համակարգը Չմտություն ✓ Տնտեսության և արտադրության կազմակերպման ձևերին ✓ Արտադրական գործունեության արդյունքում ստացվող շահույթի հաշվարկմանը ✓ Արտադրության մասնագիտացմանը, կոմբինավորմանը ✓ Աշխատանքի նորմավորմանը և վարձատրմանը • Արտադրության պլանավորման էությանը, սկզբունքներին, մեթոդներին Կարողունակություն ✓ Գրագետ ձևով կազմակերպել արտադրության գործոնների միացումը ✓ Ճիշտ հաշվարկել ձեռնարկության արտադրական ռեսուրսները, աշխատանքային ռեսուրսները ✓ Գնահատել ձեռնարկության ունեցած հնարավորությունները ✓ Վերլուծել կատարված ծախսերը և ակնկալվող շահույթը • Ճիշտ կազմակերպել արտադրական ցիկլը			
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 <u>Պետության դերը տնտեսության մեջ</u> Պետության դերը տնտեսական ոլորտում, նրա կողմից իրականացվող քաղաքականությունը:			

	<u>Թեմա 2 Արտադրության Էությունը և խնդիրները</u> Արտադրությունը, արտադրական ձեռնարկության կառուցվածքը: Արտադրական ստորաբաժանումները: <u>Թեմա3 Արտադրության տիպերը, կազմակերպման ձևերը: Արտադրական գործընթացի ձևավորումը: Տեսակները:</u> Արտադրության տիպերը, կազմակերպման ձևերը և մեթոդները: Արտադրական և տեխնոլոգիական գործընթացները: Արտադրական գործընթացի սխեմատիկ, անալիտիկ և ուղղակի տեսակները: <u>Թեմա 4 Արտադրության համակենտրոնացումը, ձևերը, ցուցանիշները</u> Արտադրության համակենտրոնացումը, դրա ձևերը և դրանց բնութագրումները, ցուցանիշները: <u>Թեմա 5 Արտադրության մասնագիտացումը և դրա անհրաժեշտությունը</u> Արտադրության մասնագիտացման Էությունը, ձևերը, մակարդակը բնութագրող ցուցանիշները, տնտեսական արդյունավետությունը ստանդարտությունը և ունիֆիկացումը: <u>Թեմա 6 Արտադրության կոոպերացումը: տեսակները</u> Կոոպերացման Էությունը, տեսակները, մակարդակը, կոոպերացման տնտեսական արդյունավետությունը <u>Թեմա 7 Արտադրության կոմբինավորումը և տիպային ձևերը:</u> Արտադրության կոմբինավորումը, տիպային ձևերը, կոմբինավորման մակարդակի ցուցանիշները և տնտեսական արդյունավետությունը <u>Թեմա 8 Արտադրական ձեռնարկության Էությունը, նպատակը, կազմակերպման անհրաժեշտ պայմաններ, գործունեության վերակառուցումը և յուժարումը</u> Արտադրական ձեռնարկության Էությունը, նպատակը, կարևորագույն խնդիրները, կազմավորման համարժեք պայմանները, ձեռնարկության գործունեության վերակառուցման կամ դադարեցման պատճառները: <u>Թեմա 9 Ձեռնարկության արտադրական կառուցվածքը</u> Ձեռնարկության կառուցվածքը, դրա արտադրական ստորաբաժանումները: <u>Թեմա 10 Ձեռնարկության հիմնական միջոցների կազմը, կառուցվածքը, մաշվածքը, օգտագործման բարելավման ցուցանիշները:</u> Ձեռնարկության արտադրական գործունեությունը կարգավորող գործոնները շուկայում: Բացատրել ձեռնարկության հիմնական միջոցների Էությունը, կազմը, կառուցվածքը, ֆիզիկական և բարոյական մաշվածությունները, ֆոնդահանգույցը, ֆոնդատարությունը: <u>Թեմա 11 Ձեռնարկության շրջանառու միջոցների Էությունը, կազմը, կառուցվածքը, խնայողության աղբյուրներն ու ուղիները, նորմավորումը և շրջանառելիության արագացումը:</u> Շրջանառու միջոցների կազմը, կառուցվածքը, նորմավորումը, շրջանառու միջոցների պտույտի ժամանակը, շրջանառելիության գործակիցը, ծանրաբեռնման գործակիցը, շրջանառելիության արագացման ուղիները: <u>Թեմա 12 Ձեռնարկության արտադրական հզորությունը</u>
--	---

	Ձեռնարկության արտադրական, մուտքի, ելքի, միջին տարեկան հզորությունները և շրջանառու ֆոնդերը: <u>Թեմա 13 Ձեռնարկության անձնակազմը, նրա կառուցվածքը, հիմնական բնութագրումները</u> “Աշխատուժ”, “աշխատանքային ռեսուրսներ”, “անձնակազմ”, “կադրեր”, “մարդկային ռեսուրսներ” հասկացությունները: Բացատրել աշխատողի աշխատանքային պոտենցիալը և դրա գնահատման կարգը: <u>Թեմա 14 Ձեռնարկության նյութատեխնիկական ապահովման կազմակերպումը, պլանավորումը, ռեսուրսների մատակարարման պայմանները: Լոգիստիկա</u> Լոգիստիկայի, խնդիրները, սկզբունքները, ձեռնարկության ՆՏԱ կազմակերպումը, ՆՏԱ համակարգի կազմակերպական կառուցվածքները, ՆՏԱ պլանավորումը, ռեսուրսների մատակարարման պայմանները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<u>Դասընթացն ավարտվում է 6-րդ կիսամյակում ստուգաթուղ:</u> Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում <u>Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում</u> Դասընթացի համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն Ընթացիկ գրավոր ստուգում: իրականացվում է 8-րդ և 15-րդ շաբաթներում՝ անցած նյութի ամփոփմամբ: Հաճախելիություն - Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում - Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Трунин С.К., Экономика труда, учебник, М., 2009. 2. Горелов К.А., Экономика труда, учебник для ВУЗ-ов, М., 2007 3. Дубровин И.А., Экономика труда, учебник, М., 2012 4. Вайсбург В.А. Экономика труда, уч. Пособие, М., 2011 Լրացուցիչ- 1. Остапенко Ю.М., Экономикатруда, М., 2007 2. Рофе А.И. Экономикатруда, М., 2010 3. Бреев Б.Д., Экономикатрудам М., 2007 4. Белокрылова О.С., Теорияпереходнойэкономики, М., 199 5. Кирцнер И. Конкуренция и предпринимательство, М., 20

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-023 -Արտադրության լոգիստիկա			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի,1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	24
			Գործնական աշխատանք	8
	Ինքնուրույն	34		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	ստուգադք			
Դասընթացի նպատակը	✓ Յուրացնելով SS առանձնահատկությունները արտադրության կազմակերպման գործընթացում, կարողանան իրականացնել ծախսերի կրճատման ուղղությամբ ուսումնասիրության միջոցառումներ ✓ Լոգիստիկ գործընթացների վերաբերյալ տեսական գիտելիքներն ու ունակությունները կարողանան կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ, հանձնարարված գրականության հիման վրա կարողանան իրականացնել պրակտիկ վերլուծական:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք — արտադրական լոգիստիկայի կազմակերպման, աշխատանքի արտադրողականության և արդյունավետության բարձրացման, — արտադրության գրագետ կազմակերպման և կառավարման գործունեության ուղղությունների համալիր ուսումնասիրության, — լոգիստիկական միջոցառումների պլանավորման, — արտադրական ծախսերի կրճատմանը ուղղված միջոցառումների կազմակերպման, — իրացման գործողությունների պլանավորման, — ապրանքաշրջանառության կառավարման, — պաշարների պահեստավորման քաղաքականության մշակման մասին: Չմտություն Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը պետք է տիրապետի. -արտադրության լոգիստիկայի արդի հիմնախնդիրներին - նյութատեխնիկական մատակարարման արդի հիմնախնդիրների վերաբերյալ առաջարկի տնտեսագիտորեն հիմնավորված լուծումներ -աշխատանքային գործունեության ընթացքում կիրառի աշխատանքի նորմավորման արդի դրույթներն ու մեթոդները • -տիրապետի պաշարների, հումքի, նյութերի պահեստավորման մեթոդաբանությանը: Կարողունակություն - ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել պրակտիկայում, - կողմնորոշվել տնտեսական (աշխատանքի կազմակերպման) պրոցեսների մեջ, - ներկայացնել երիտասարդ գիտության տեղն ու դերը տնտեսության կառավարման համակարգում			

	- ընդօժի տնտեսական անհրաժեշտությունն ու կարևորությունը:
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմա 1 Արտադրական լոգիստիկայի Էությունը, հայեցակարգը</u> • Արտադրական լոգիստիկայի Էությունը և զարգացման պատմական ակնարկ • Հիմնական հասկացությունները և սահմանումները արտադրության լոգիստիկայում • Արտադրության լոգիստիկայի կառավարման օրենքները • Նյութական հոսքերը և նրանց պարամետրերը • Ֆինանսական հոսքերը արտադրության լոգիստիկայում • Տեղեկատվական հոսքերը արտադրության լոգիստիկայում • Սպասարկման հոսքերը արտադրության լոգիստիկայում: <u>Թեմա 2 Արտադրության լոգիստիկայի գործառույթները</u> • Հիմնական լոգիստիկական գործառույթները • Օժանդակ լոգիստիկական գործառույթները • Ձեռնարկության լոգիստիկական առաքելությունը և նրա միջավայրը • Լոգիստիկայի կառավարման տեղը արտադրական ձեռնարկությունում • Լոգիստիկայի կառավարման փոխազդեցությունը մարքետինգի հետ: <u>Թեմա 3 Լոգիստիկական համակարգի տարրերը և ցիկլը</u> • Լոգիստիկական համակարգերում ռիսկի, հուսալիության և ապահովագրման տեղն ու դերը • «Ապրանքների առքուվաճառքի միջազգային պայմանագրի մասին ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի» կարևորությունը • «Ինկոթերմե պայմանների Էությունը և գործառույթները • Ապրանքի արտադրական բնութագրերը և լոգիստիկական ցիկլը • Լայն սպառման ապրանքների տեսակները • Ապրանքի կենսացիկլը <u>Թեմա 4 Հիմնական լոգիստիկական հայեցակարգերը և համակարգերը</u> • «Ճիշտ ժամանակին» արտադրական լոգիստիկական հայեցակարգի Էությունը • KANBAN միկրոլոգիստիկական համակարգը <u>Թեմա 5 Գնման լոգիստիկա և սպառման լոգիստիկա</u> • Գնման լոգիստիկայի խնդիրները և ֆունկցիաները • Մատակարարի ընտրությունը • Շուկայի ուսումնասիրությունը որպես սպառման լոգիստիկայի կարևոր գործոն • Ապրանքների բաշխման ուղիները • Միջնորդների տեսակները բաշխման ուղիներում:

	<u>Թեմա 6 Պաշարի և պահեստավորման լոգիստիկա</u> • Պաշարի լոգիստիկայի տեղը ձեռնարկության լոգիստիկայի համակարգում • Պաշարների տեսակները • Պահեստավորման լոգիստիկայի տեղը ձեռնարկության լոգիստիկայի համակարգում • Պահեստավորման համակարգը: <u>Թեմա 7 Տրանսպորտային լոգիստիկա</u> • Լոգիստիկայի ազդեցությունը տրանսպորտի վրա • Տրանսպորտային կազմակերպությունների լոգիստիկական քաղաքականությունը • Տրանսպորտային միջոցի տեսակի ընտրությունը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում <u>Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում</u> - արտադրության լոգիստիկայի համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն - SS կիրառմամբ արտադրության լոգիստիկայի կիրառման ալգորիթմի մշակում Ընթացիկ գրավոր ստուգում: - իրականացվում է 8-րդ և 15-րդ շաբաթներում՝ անցած նյութի ամփոփմամբ: Հաճախելիություն - Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում - Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. 'Основы логистики' Миротин Л. Б., Сергеев В. И., Москва 2000 2. 'Логистика' Аникин Б.А., Федоров Л.С., Москва 2000 3. 'Логистика и маркетинг' Чеботаев А.А., Чеботаев Д.А., Москва 2005 4. 'UN Convention on International Sales Contracts' 2002 5. В. Ардашев, В. Канашевский 'Применение ИНКОТЕРМС при 6. заключении и исполнении внешнеторговых контрактов' 7. 'INCOTERMS 2000 8. www.logistpro.ru 9. 'Логистика' Неруш Ю. М., М.: 10. Юнити-Дана, 2000 11. 'Contemporary Logistics' Johnson, James S., М.; Williams 2002 12. 'Транспортная логистика' Миротин Л. Б. и др. Москва-Омск 2008 Լրացուցիչ- 1. Ֆինանսներ և Էկոնոմիկա-Արխիվ #3 (129) / մարտ Երևան: 2011 2. Кирцнер И., Конкуренция и предпринимательство, М., 2001.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/բ-024 -Տնտեսական գործունեության վերլուծություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի,1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	24
			Գործնական աշխատանք	8
	Ինքնուրույն	34		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	1. ստուգաթք			
Դասընթացի նպատակը	Տնտեսական գործունեության վերլուծություն” առարկայի նպատակն է իրականացնել կազմակերպությունների զարգացման ռազմավարությունը և որոշել մարտավարությունը, գնահատել բիզնես-ծրագրի կատարման աստիճանը, բացահայտել արտադրության արդյունավետության բարձրացման ներքին հնարավորությունները:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> - տնտեսական գործունեության վերլուծության տեսական հիմունքների մասին <i>Հմտություն</i> - համագիտական և տնտեսագիտական բոլոր մեթոդներին: <i>Կարողունակություն</i> - իրականացնել տնտեսական երևույթների վերլուծություններ - որոշել կազմակերպության տնտեսական գործունեությունը բնութագրող հիմնական ցուցանիշների փոփոխության վրա տարբեր գործոնների ազդեցությունը - կանխատեսել տնտեսական գործունեության հետագա զարգացման հեռանկարները - ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել պրակտիկայում			
Դասընթացի բովանդակությունը	ԹԵՄԱ 1 <u>ՏԳՎ ընդհանուր բնորոշագիրք*</u> ՏԳՎ ծագումը և զարգացումը: ՏԳՎ` որպես կազմակերպությունների կառավարման գործառույթ: ՏԳՎ առարկան և խնդիրները: ՏԳՎ կազմակերպումը, տեսակները, տեղեկատվական ապահովածությունը: ԹԵՄԱ 2 <u>Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների վերլուծություն*</u> Հիմնական միձոցների վերլուծության նշանակությունը, խնդիրները և տեղեկատվական աղբյուրները: Հիմնական միջոցներով ապահովվածության վերլուծությունը: Հիմնական միջոցների օգտագործման արդյունավետության վերլուծությունը ԹԵՄԱ 3 <u>Ոչ նյութական ակտիվների վերլուծություն</u> Ոչ նյութական ակտիվների վերլուծության նշանակությունը, խնդիրները և տեղեկատվական աղբյուրները: Ոչ նյութական ակտիվների կազմի ու կառուցվածքի վերլուծությունը: Ոչ նյութական ակտիվների օգտագործման արդյունավետության վերլուծությունը:			

	<u>ԹԵՄԱ 4 Ֆինանսական ակտիվների վերլուծություն</u> Ֆինանսական ակտիվների վերլուծության նշանակությունը, խնդիրները և տեղեկատվական աղբյուրները: Ֆինանսական ակտիվների կազմի ու կառուցվածքի վերլուծությունը: Ֆինանսական ակտիվների օգտագործման արդյունավետության վերլուծությունը: <u>ԹԵՄԱ 5 Նյութական պաշարների վերլուծություն</u> Նյութական պաշարների վերլուծության նշանակությունը, խնդիրները և տեղեկատվական աղբյուրները: Նյութական պաշարներով ապահովվածության վերլուծությունը: Նյութական պաշարների օգտագործման արդյունավետության վերլուծությունը: <u>ԹԵՄԱ 6 Ապրանքային պաշարների վերլուծություն</u> Ապրանքային պաշարների վերլուծության նշանակությունը, խնդիրները և տեղեկատվական աղբյուրները: Մարքեթինգային գործունեության վերլուծությունը: Արտադրանքի տեսականու և կառուցվածքի վերլուծությունը: Արտադրանքի որակի վերլուծությունը: Արտադրության համաչափության վերլուծությունը: Արտադրանքի արտադրության ծավալի վրա ազդող գործոնների վերլուծությունը: <u>ԹԵՄԱ 7 Դեբիտորական պարտքերի վերլուծություն</u> Դեբիտորական պարտքերի վերլուծության նշանակությունը, խնդիրները և տեղեկատվական աղբյուրները: Դեբիտորական պարտքերի կազմի ու կառուցվածքի վերլուծությունը: Դեբիտորական պարտքերի ինտենսիվության վերլուծությունը: <u>ԹԵՄԱ 8. Դրամական միջոցների վերլուծություն</u> Դրամական միջոցների վերլուծության նշանակությունը, խնդիրները և տեղեկատվական աղբյուրները: Դրամական միջոցների հոսքերի կազմի ու կառուցվածքի վերլուծությունը: Դրամական միջոցների օգտագործման արդյունավետության վերլուծությունը: <u>ԹԵՄԱ 9. Եկամուտների և ծախսերի վերլուծություն*</u> Եկամուտների և ծախսերի վերլուծության նշանակությունը, խնդիրները և տեղեկատվական աղբյուրները: Եկամուտների և ծախսերի կազմի ու կառուցվածքի վերլուծությունը: Գործառնական եկամուտների վերլուծությունը: Գործառնական ծախսերի վերլուծությունը: Այլ եկամուտների և ծախսերի վերլուծությունը: <u>ԹԵՄԱ 10. Կանոնադրական կապիտալի վերլուծություն</u> Կանոնադրական կապիտալի վերլուծության նշանակությունը, խնդիրները և տեղեկատվական աղբյուրները: Կանոնադրական կապիտալի կազմի ու կառուցվածքի վերլուծությունը: Կանոնադրական կապիտալի օգտագործման արդյունավետության վերլուծությունը: <u>ԹԵՄԱ 11. Ֆինանսական արդյունքների վերլուծություն*</u> Ֆինանսական արդյունքների վերլուծության նշանակությունը, խնդիրները և տեղեկատվական աղբյուրները: Ֆինանսական արդյունքների կազմի ու կառուցվածքի վերլուծությունը: Արտադրանքի իրացումից շահույթի գործոնային վերլուծությունը: «Ծախսեր - ծավալ - շահույթ» հարաբերակցության վերլուծությունը: Այլ եկամուտների և ծախսերի վերլուծությունը: Գործառնական այլ և ոչ գործառնական գործունեության ֆինանսական արդյունքների վերլուծությունը: Շահույթի բաշխման և օգտագործման վերլուծությունը: <u>ԹԵՄԱ 12. Ֆինանսական պարտավորությունների</u>
--	--

	<u>վերլուծություն</u> Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծության նշանակությունը, խնդիրները և տեղեկատվական աղբյուրները: Ֆինանսական պարտավորությունների կազմի ու կառուցվածքի վերլուծությունը: Ֆինանսական պարտավորությունների ինտենսիվության վերլուծությունը: ԹԵՄԱ 13. <u>Կրեդիտորական պարտքերի վերլուծություն</u> Կրեդիտորական պարտքերի վերլուծության նշանակությունը, խնդիրները և տեղեկատվական աղբյուրները: Կրեդիտորական պարտքերի կազմի ու կառուցվածքի վերլուծությունը: Կրեդիտորական պարտքերի ինտենսիվության վերլուծությունը: ԹԵՄԱ 14. <u>Ֆինանսական դրության վերլուծություն*</u> Ֆինանսական դրության վերլուծության նշանակությունը, խնդիրները և տեղեկատվական աղբյուրները: Հաշվապահական հաշվեկշռի կազմի ու կառուցվածքի վերլուծությունը: Ակտիվների իրացվելիության վերլուծությունը: Շահութաբերության վերլուծությունը: Շրջանառության վերլուծությունը: Ֆինանսական կայունության վերլուծությունը: Անվճարունակ կազմակերպության ֆինանսական դրության վերլուծության առանձնահատկությունները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Դասընթացն ավարտվում է 5-րդ կիսամյակում ստուգաթղթով: Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում <u>Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում</u> Դասընթացի համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն Ընթացիկ գրավոր ստուգում: - իրականացվում է 8-րդ և 15-րդ շաբաթներում՝ անցած նյութի ամփոփմամբ: Հաճախելիություն - Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում - Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում
Գրականություն	Պարտադիր- 1. . Ա. Սարգսյան, Կ. Առաքելյան, „Տնտեսական գործունեության վերլուծություն“, Երևան 2005 թ. 2. 'Հաշվապահական հաշվառման մասին' Հայաստանի Հանրապետության օրենքը: Երևան, 2002թ. 3. Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներ: Երևան, Հայ Էդիթ, 2000թ. 4. Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների համառոտ ուղեցույց: Երևան, ՀՀԱԱ, 2001թ. 5. Կազմակերպությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության հաշվապահական հաշվառման հաշվային պլան: Երևան, ՀՀԱԱ, 2001թ. 6. Հրահանգ կազմակերպությունների տարեկան (ամբողջական փաթեթով միջանկյալ) ֆինանսական հաշվետվությունների լրացման մասին: Երևան, 2002թ.

	7. Ֆինանսներ Դրամաշրջանառություն և վարկ Լ. Բադանյան 2010թ. 8. Абрютин М.С., Грачев А. В. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия. М., ДиС, 1998г. 9. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности. Под ред. В. И. Стражева. Мн., ВШ, 1998г. 10. Артеменко В. Г., Беллендир М.В. Финансовый анализ. М., ДиС, 1999г. Առաքելյան Կ. Ա. Կազմակերպության ֆինանսական արդյունքների վերլուծությունը: Երևան, Տնտեսագետ, 2000թ. 11. Առաքելյան Կ. Ա. Արտադրանքի որակի վերլուծություն: Երևան, Չանգակ-97, 2002թ. 12. Առաքելյան Կ. Ա. Տնտեսական գործունեության վերլուծության տեսության ժողովածու: Երևան, Չանգակ-97, 2003թ. 13. Առաքելյան Կ. Ա. Տնտեսական գործունեության վերլուծության խնդիրների ժողովածու: Երևան, Չանգակ-97, 2004թ. 14. Առաքելյան Կ. Ա. Անգլերեն-հայերեն հաշվապահական բառարան: Երևան, Չանգակ-97, 2004թ. 15. Առաքելյան Կ. Ա. Տնտեսական գործունեության վերլուծության հիմունքներ: Երևան, Չանգակ-97, 2005թ.
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-025 -Կարիերայի կառավարում			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի,1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	48	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	24
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	42		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	Ստուգաթք			
Դասընթացի նպատակը	Կարիերայի կառավարում դասընթացի հիմնական նպատակն է ուսանողներին սովորեցնել աշխատանք փնտրելու և գտնելու հմտություններին, ռեզյումեի կազմման ձևերին, տարբեր ոլորտներում տարբեր տեսակի ռեզյումեների, մոտիվացիոն նամակների, ուղեկցող նամակների ներկայացմանը, ինքնաներկայացման և ինքնադրսևորման հմտությունների տիրապետմանը, հարցազրույցների ժամանակ հստակ և ճիշտ պատասխանների պատրաստ լինելուն, սթրեսային իրավիճակների և կոնֆլիկտների հեշտ և արդյունավետ հաղթահարմանը, ինչպես նաև աշխատանքի վայրում հետագա զարգացումների և առաջխաղացումների հմտությունների տիրապետմանը:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> - Ինքնաներկայագման, ռեզյումեի, մոտիվացիոն և			

	ուղեկցող նամակների պատրաստման, - Հարցազրույցի բարեհաջող անցման, - Աշխատանք գտնելու մասին: <u>Հմտություն</u> • Կարիերայի կառավարման մեթոդներին և հմտություններին: <u>Կարողունակություն</u> • Ձեռքբերած գիտելիքները կիրառել պրակտիկայում,
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>ԹԵՄԱ 1 «Կարիերայի կառավարումն առարկայի ներածություն»</u> 4. Կարիերայի կառավարման էությունը 5. Կարիերայի կառավարման սկզբունքները և գործառնությունները <u>ԹԵՄԱ 2 Կարիերայի զարգացման ռազմավարություն</u> 4. Կարիերայի զարգացման ռազմավարությունը 5. Կարիերայի զարգացման ռազմավարություն ծրագիր <u>ԹԵՄԱ 3 Հաջողակ կարիերա, կառուցման քայլերը</u> 4. Կարիերայի կառուցման չորս կարևորագույն քայլերը - ա/ Քայլ առաջին՝ փնտրում - բ/ Քայլ երկրորդ՝ պատկերացում - գ/ Քայլ երրորդ՝ հասկացում - դ/ Քայլ չորրորդ՝ հետևողականություն <u>ԹԵՄԱ 4 Ռեզյումե, մոտիվացիոն և ուղեկցող նամակներ</u> 4. Ռեզյումեի կազմումը, տեսակները 5. Մոտիվացիոն նամակի նպատակը, կազմումը 6. Ուղեկցող նամակի նպատակը, կազմումը <u>ԹԵՄԱ 5 Հարցազրույց</u> 5. Հարցազրույցի ժամանակ տրվող հիմնական հարցերը 6. Սթրեսային հարցազրույցներ 7. Ինչ հարցնել գործատուին 8. Հոգեբանական պատրաստում 9. Հարցազրույց օտար լեզվով <u>ԹԵՄԱ 6 Կարիերայի աճ և զարգացում</u> 5. Ինչպես հաջողակ կարիերա կառուցել 6. Ինչպես վերահսկել կարիերայի զարգացումը <u>ԹԵՄԱ 7 Ինքնավստահություն և բարձր աշխատավարձ</u> 4. Ինքնավստահությունը որպես կարևոր գործոն կարիերայի կառավարման գործում 5. Ինքնավստահության կիրառումը կարիերայի զարգացման մեջ 6. Ինչպես հասնել բարձր աշխատավարձի <u>ԹԵՄԱ 8. Ղեկավար օղակի կարիերայի կառավարում և սեփական բիզնեսի հիմնում</u> 5. Ղեկավար օղակի կարիերայի կառավարում 6. Սեփական բիզնես սկսելու գաղափարների ծագումը և կիրառումը
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Դասընթացի ստուգումը կազմակերպվում է դրա ավարտից հետո ամփոփիչ քննության միջոցով: Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում Հաճախելիություն Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում

	Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները համակարգչային թեստային ստուգումն <u>նախատեսված չէ</u> Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում և ամփոփիչ քննության արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուր միավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Е. Г. Молл «Управление карьерой менеджера» Москва 2012 2. М. Вишнякова «Развитие карьеры» Статья из журнала PM Team Москва 2006 3. Heinz Wehrich «Strategic career management» 2013 4. Michaela Partridge «4 steps to career success» 2013 5. Apex Leadership LTD «Career Ahead» 2013 6. Cynthia Golden, William Hogue, David Dodd «Cultivating Career» 2012 7. Eric Garner «Re-claim your assertive birthright» 2013 8. Patrick Forsyth «How to get a pay-rise» 2012 9. Marjorie Mensink «My Career Guide» 2012 10. Иванов Ю.В. «Управление карьерой менеджера» Статья #51998 11. www.rabota-x.ru

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-026 -Կոմերցիայի հիմունքներ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի,1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	48	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	24
	Ինքնուրույն	42		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	Քննություն, ընթացիկ քննություն, ստուգարք 1. ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Առարկայի ուսումնասիրման նպատակն է՝ ✓ Ուսանողների մոտ ձևավորել տեսական գիտելիքներ առևտրային գործունեության դերի և ժամանակակից պայմաններում վերջինիս խնդիրների վեռաբերյալ Առարկայի խնդիրն է՝ ✓ Ծանոթացնել ուսանողներին առևտրային կառույցների գործառույթների և նրանց վաճաժ տնտեսական գործունեության հետ Ծանոթացնել ուսանողներին առևտրային պայմանագրերի, առևտրային տեղեկատվության, առևտրային գաղտնիքի հետ			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> ✓ Առևտրային գործունեության էության մասին • Առևտրային գործունեության տեսակները, տարրերը <i>Հմտություն</i>			

	✓ Տիրապետի առևտրային տեղեկատվություն, գաղտնիք, պայմանագրեր հասկացություններին • Բանակցություններ վարման, պայմանագրերի կազմման գործընթացին <i>Կարողունակություն</i> ✓ Բացատրել առևտրային տեղեկատվություն, գաղտնիք, պայմանագրեր հասկացությունները • Կարողանա գրագետ ձևով բանակցություններ վարել, պայմանագրեր կազմել
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 <u>Առևտրային գործունեության Էությունը շուկայական տնտեսության պայմաններում</u> Շուկայան տնտեսությունում առևտրային գործունեության Էությունը, խնդիրները Թեմա 2 <u>Առևտրային գործունեության օբյեկտները, սուբյեկտները և հիմնական սկզբունքները</u> Առևտրային գործունեության հիմնական սկզբունքները Առևտրային գործունեության օբյեկտները և սուբյեկտները Թեմա3 <u>Առևտրային գործունեության Էությունը արդյունաբերական կազմակերպություններում</u> Առևտրային գործունեության առանձնահատկությունները և Էությունը արդյունաբերական կազմակերպություններում Թեմա 4 <u>Առևտրային կառույցների տեսակները և դրանց գործառույթները</u> Առևտրային կառույցների տեսակները Առևտրային կառույցների տեսակները Թեմա 5 <u>Առևտրային գործունեության զարգացման դերն ու խնդիրները ժամանակակից պայամներում</u> Առևտրային գործունեության զարգացման դերը Առևտրային գործունեության խնդիրները ժամանակակից պայմաններում Թեմա 6 <u>Կոմերսանտին ներկայացվող անձնային և մասնագիտական պահանջները</u> Կոմերսանտին ներկայացվող անձնային պահանջները Կոմերսանտին ներկայացվող մասնագիտական պահանջները Թեմա 7 <u>Բանակցությունների ձևերը, վարման կարգը և արդյունքների ձևակերպումը</u> Բանակցությունների ձևերը Բանակցությունների վարման կարգը Բանակցությունների արդյունքների ձևակերպումը Թեմա 8 <u>Առևտրային տեղեկատվություն և առևտրային գաղտնիք</u> Առևտրային տեղեկատվություն Էությունը և նշանակությունը Առևտրային գաղտնիք: Էությունը և նշանակությունը Թեմա 9 <u>Ապրանքային նշաններ</u> Ապրանքային նշանների Էությունը և նշանակությունը Թեմա 10 <u>Ապրանքների առքուվաճառքի պայմանագրեր</u> Ապրանքների առքուվաճառքի պայմանագրերը Ապրանքների առքուվաճառքի պայմանագրերի տեսակները Թեմա 11 <u>Ապրանքների մեծածախ գնումների առևտրային գործունեությունը</u> Ապրանքների մեծածախ գնումներ Ապրանքների մեծածախ գնումների գործունեություն
Գնահատման մեթոդները և	Դասընթացն ավարտվում է 6-րդ կիսամյակում ստուգարքով:

Հափանիչները	Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում <u>Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում</u> - Դասընթացի համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն Ընթացիկ գրավոր ստուգում: - իրականացվում է 8-րդ և 15-րդ շաբաթներում՝ անցած նյութի ամփոփմամբ: Հաճախելիություն Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Ս. Բուլանիկյան <Կոմերցիայի հիմունքներ> ռւս. ձեռնարկ, 2003 2. Виноградова С.Н. Коммерческая деятельность: Учебное пособие.- Минск. 2001. 3. Волгин Н.А., Одегов Ю.Г., Волгина О.Н. Кейз-стадии в подготовке экономистов и менеджеров. Учебник для вузов. Изд. «Дашков и Кт М. 2004. 4. Карпова Е.В. Ресурсы торгового предприятия. Учебное пособие. Изд. КНОРУС. М. 2005. Լրացուցիչ- 1. Кондрашов В.М. Менеджмент продаж. Учебное пособие. М. Вузовский учебник. 2007 2. Короткова В.М. Коммерческая деятельность. Учебник. Изд. «Финансы и статистика». М. 2007. 3. Кузьмина Е.Е., Семин О.А., Бурмистров В.Г., Васенева Е.Г., Сайдашева В.А., Кайфоднян А.М. Организация предпринимательской деятельности в розничной торговле. Изд. «Феникс, Ростов на Дону. 2007.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-027 Ֆինանսներ և վարկ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	6 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարին, 1-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	60	Դասախոսություն	32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	28
	Ինքնուրույն	120		
	Ընդամենը	180		
Ստուգման ձևը	քննություն			
Դասընթացի նպատակը	ճանաչագլել ուսակողոնեղոն Ֆինանսկեղո			

	բովանդակությանը, ուսումնասիրել ֆինանսավարկային համակարգի կառուցվածքը, քննարկել հարկաբյուջետային քաղաքականության առանձնահատկությունները
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Գիտելիք - Ցուցաբերում է ֆինանսական և կառավարչական հաշվառման հիմունքների իմացություն: - Պետք է իմանա ֆինանսների բնորոշ գործառույթները, ՀՀ ֆինանսական համակարգի կառուցվածքը և առանձնահատկությունները Հմտություն - Պետք է տիրապետի բյուջետային գործընթացի փուլերի վերլուծության հմտություններին - Տնտեսվարող սուբյեկտների ֆինանսական պլանավորման և ֆինանսական վերահսկողության կազմակերպման հմտություններին Կարողունակություն - Գրագետ ձևով կիրառել տեսական գիտելիքները գործնականում - Կիրառել ֆինանսական վերահսկողության ձևերը և մեթոդները - Վերլուծել ՀՀ բյուջետային համակարգի եկամտային և ծախսային մասերը - Կարող է իրականացնել ֆինանսական վերլուծություններ կառավարչական խնդիրների լուծման նպատակով, արդյունավետորեն պլանավորել, կազմակերպել և վերահսկել կազմակերպության ֆինանսական գործունեությունը:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա I. Հասկացություն ֆինանսների մասին* Ֆինանսների սոցիալ-տնտեսական բովանդակությունը: Ֆինանսների առաջացման նախադրյալները, Էությունը: Ֆինանսներին բնորոշ գործառույթները: ՀՀ ֆինանսները շուկայական հարաբերությունների պայմաններում: Թեմա II. Ֆինանսական համակարգը Ֆինանսական համակարգը որպես դրամական հարաբերությունների առանձին ոլորտ: Ֆինանսական համակարգի բնութագիրը: Ֆինանսական համակարգի օղակները, ֆինանսների կառավարման հիմնախնդիրները: Թեմա III. Ֆինանսական քաղաքականություն Պետության ֆինանսական քաղաքականությունը:ՀՀ ֆինանսական քաղաքականության առանձնահատկությունները: Ֆինանսական քաղաքականության բաղադրիչները: Թեմա IV. Ֆինանսական վերահսկողություն Վերահսկողությունը որպես ֆինանսական կառավարման կարևորագույն գործառույթ: Ֆինանսական վերահսկողության դերը շուկայական հարաբերությունների պայմաններում: Ֆինանսական վերահսկողության ձևերը և անցկացման մեթոդները: Պետական և ոչ պետական ֆինանսական վերահսկողություն:

	Թեմա V. Առևտրային կազմակերպությունների և ձեռնարկությունների ֆինանսները: Արտադրական կազմակերպությունների ֆինանսների էությունը, գործառնությունները և կազմակերպման սկզբունքները: Ձեռնարկությունների կազմակերպման վրա ազդող գործոնները: Թեմա VI. Ձեռնարկության արտադրանքի իրացումից հասույթը և շահույթը: Հասկացություն գործառնական հասույթի մասին: Ձեռնարկատիրական շահույթի բովանդակությունը, պլանավորումը և բաշխումը: Շահույթը՝ որպես ձեռնարկության գործունեության արդյունավետության ցուցանիշ: Թեմա VII. ՀՀ բյուջեն և բյուջետային համակարգը ՀՀ պետական բյուջեի սոցիալ-տնտեսական բովանդակությունը: ՀՀ պետական բյուջեի դերը բյուջետային համակարգում: Բյուջեի կառուցվածքը: ՀՀ բյուջետային գործընթացի կազմակերպման առանձնահատկությունները: Թեմա VIII. Պետական վարկ Պետական վարկի էությունը: Պետական վարկը որպես ֆինանսական համակարգի բաղկացուցիչ տարր: Պետական վարկին բնորոշ վարկավորման հիմնական սկզբունքները: Թեմա IX Վարկը և վարկային համակարգը Վարկը՝ որպես փոխառու կապիտալի շարժման ձև: Վարկային հարաբերությունների զարգացման հիմնական փուլերը: Վարկավորման հիմնական սկզբունքները: Վարկի հիմնական ձևերը և նրանց դասակարգումը: Թեմա X Առևտրային բանկերը և նրանց գործառնությունները: Բանկերի էությունը և դասակարգումը: Առևտրային բանկերի ակտիվային և պասիվային գործառնությունները: ՀՀ առևտրային բանկերի կազմակերպչական կառուցվածքի առանձնահատկությունները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	- տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը երկրորդ ընթացիկ քննություն - Գնահատման մեթոդը - Ֆինանսական համակարգի կառուցվածքի, պետական բյուջեի և բյուջետային համակարգի, վարկային հարաբերությունների և վարկավորման սկզբունքների վերլուծության համակարգված գնահատում - Գնահատման չափանիշները - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը
Գրականություն	Պարտադիր 1. Լ. Յ. Բադալյան, <<Ֆինանսներ և վարկ>>,

	Երևան, 2003 2. Финансы, денежное обращения и кредит”, под. ред. А.А. Дробозниковой, Москва, 2000 3. ՀՀ օրենքը <<Հարկերի մասին>> 4. Общая теория финансов” под. ред. Дробозиной, 1995г. Լրացուցիչ 1. Орехов С. А. и др. – Управление финансами корпорации М. 2004. 2. Асаул А. Н. Менеджмент корпорации и корпоративное управление М. 2006 3. Брейли Р., Майерс С. – Принципы корпоративных финансов. М. 2007 4. Ван Харн Дж К. Основы финансового менеджмента М. 2007 5. Черезов АБ. Корпорации. Корпоративное управлени М. 2006 6. Финансы капиталистических государств, под. ред. А.А. Дробозиной. 7. Финансово-кредитный словарь
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-028 -Ռիսկերի կառավարում և ապահովագրություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-ին տարի,2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	54	Դասախոսություն	32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	22
	Ինքնուրույն	96		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի ուսումնասիրման նպատակն է ձևավորել ուսանողների մոտ տեսական և պրակտիկ գիտելիքներ տնտեսական գործընթացների բնագավառում: Դասընթացը ծանոթացնում է ուսանողներին ռիսկի կատեգորիային և շուկայական տնտեսության պայմաններում ռիսկերի մեղմման ու դիվերսիֆիկացիայի հիմնախնդիրներին: Դասընթացը ուսումնասիրում է նաև տնտեսության տարբեր ճյուղերին բնորոշ ռիսկերի տեսակներին և ընդհանուր օրինաչափություններին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> - առարկայի կարևորությունը հասարակական, քաղաքական և տնտեսական հարաբերություններում - ռիսկերի դերն ու նշանակությունը տնտեսության մեջ - ռիսկերի կառավարման անհրաժեշտությունը և դրանց հաղթահարման ուղիները <i>Չմտություն</i> - Կարող է գնահատել և կառավարել կազմակերպության գործունեությանն առնչվող ռիսկերը և կատարել համապատասխան կանխատեսումային հաշվարկներ:			

	• ռիսկերի կառավարման մեթոդներին • ռիսկի աստիճանի գնահատմանն ու վերլուծությանը • ռիսկերի կառավարման այլընտրանքային վերլուծությանը <i>Կարողունակություն</i> • Դասակարգել ռիսկերն ըստ տնտեսության ճյուղերի • Տարբերակել համապատասխան ռիսկի կառավարման մոդելը • Կատարել ռիսկերի դեվերսիֆիկացիա
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Ռիսկի էությունը, հասարակական և ընդհանուր տեսակետը Ռիսկի կառավարման հիմնական հասկացությունը և բնորոշումը: Ռիսկի կառավարման գործընթացը: «Ռիսկե և «Եկամտաբերությունե հասկացությունները: Ռիսկերի կառավարման հիմնական փուլերը: Ռիսկերի կառավարման բնագավառում խոշոր խնդիրները՝ ռիսկ-մենեջմենթի օգտագործումը ռիսկերի կառավարումը ելնելով սրանց ձևերից ռիսկերի գնահատման ճշտությունը Ռիսկ-մենեջմենթի գործառնությունները: Ռիսկ-մենեջմենթի կազմակերպումը: Ռիսկ-մենեջմենթի կանոնները: Ռիսկի ցուցանիշի հաշվարկը: Ռիսկ-մենեջմենթի գործունեության տեղեկատվական ապահովվածությունը: Փաստաթղթերի ցանկը, որոնք բնութագրում են կազմակերպության ֆինանսական վիճակը: Թեմա 2: Ռիսկի տնտեսագիտական և օրենսդրական տեսակետը Ռիսկերի դասակարգումը ելնելով ֆունկցիոնալ ուղղվածությունից: Մաքուր և սպեկուլյատիվ ռիսկեր: Արտադրական ռիսկ: Առևտրային ռիսկ: Ֆինանսական ռիսկ: Ստեղծման հիմնական պատճառից կախված ռիսկ: Բիրժային ռիսկ: Արտաբժույթային ռիսկ: Դյուղային ռիսկ: Տնտեսական պայմանագրերի չկատարման ռիսկ: Մրցակցության ուժեղացման ռիսկ: Չնախատեսված ծախսերի առաջացման ռիսկեր: Բիզնեսի ունեցվածքի կորստի ռիսկեր: Չպահանջ արտադրանքի ռիսկեր: Թեմա 3: Ռիսկը և անորոշությունը Ռիսկի գնահատման հիմնական ուղղությունները: Որակական վերլուծություն:Քանակական գնահատում: Ռիսկերի վերլուծություն և իդենտիֆիկացման փուլերը: Ռիսկերի կառավարման համակարգի տեղեկատվական ապահովվածության սկզբունքները: Տեղեկատվության օգտակարությունը :Ռիսկի կառավարման արդյունավետությունը: Տեղեկատվության մատչելիությունը և ճշտությունը: Ռիսկերի կառավարման գործընթացը սպասարկող տեղեկատվական համակարգը: Ռիսկային կապիտալ: Ռիսկի աստիճանի գնահատումը: Ռիսկի գնահատման մեթոդները՝ քանակական և որակական: Հավանականությունների նորմալ բաշխումը և ռիսկերի կորը: Ռիսկային արժեքի որոշման չափանիշները: Թեմա 4 Ռիսկ-մենեջմենթի էությունը, ծագման պատմությունը Կազմակերպության ռիսկերի կառավարման

գործընթացը և նրա փուլերը: Ռիսկի վերլուծություն: Ռիսկերի կառավարման այլընտրանքային վերլուծություն: Անբարենպաստ իրավիճակների ազդեցության նվազեցման մեթոդները: Ռիսկերի կառավարման մեթոդների ընտրությունը: Արդյունքների մոնիտորինգը և ռիսկերի կառավարման համակարգի կատարելագործում: Ռիսկերի կառավարման մեթոդների ընտրություն: Ռիսկից խուսափելու մեթոդները: Ռիսկերի կառավարման մեթոդների սխեման: Դիվերսիֆիկացիաների տեսակները: Ձեռնարկչատիրական ռիսկերի իջեցումը: Ռիսկի փոխհատուցման մեթոդները: Տեղեկատվական ռիսկերի կառավարումը: Տեղեկատվական ռիսկերի խմբերը: Ռիսկերի ֆինանսավորման մեթոդները և նրանց դասակարգման սխեման: Կեպտինյան ապահովագրական կազմակերպությունների ստեղծումը:

Թեմա 5: Ռիսկ-մենեջմենթի խնդիրները և փուլերը

Բանկային ռիսկերի կառավարումը: Տեղեկատվական անորոշության աղբյուրները: Ռիսկերի կառավարման Նայթի մոտեցումը, որը հիմնված է քանակական չափման մաթեմատիկայի հիման վրա:

Բանկային ռիսկի բնորոշումը: Բանկային ռիսկերի տեսակները: Բանկի տեղաբաշխված ռեսուրսների չվերադարձելիության ռիսկը: Բանկի փոխատվական ռիսկի գնահատումը: Բանկի ռեսուրսների տեղաբաշխման օբյեկտը: Բանկային ակտիվների գումարային ռիսկը: Լիզինգային ներդրումների ժամանակ ստեղծված ռիսկերի կառավարումը: Լիզինգային գործարքի մասնակիցների ապահովագրական պաշտպանությունը: Ռազմավարական ռիսկի միջոցառումները: Ռիսկ-մենեջմենթը արդյունաբերական արտադրության բնագավառում:

Ֆորվարդային և ֆյուչերային պայմանագրեր: Օպցիոններ

Թեմա 6 Ռիսկ-մենեջմենթի հիմնական սկզբունքները

Ռիսկ-մենեջմենթը ներդրումային ռազմավարության կտրվացքով: Պորտֆելային մենեջմենթի: Ռիսկերի վերլուծությունը ինվեստիցիոն ծրագրերում վարկերի ներգրավման միջոցով: Օպտիմալ ինվեստիցիոն նախագծի ընտրությունը: «Փաթեռնե մեթոդը: Վարկերի մարման ժամանակահատվածի հավանականությունների գրաֆիկ: Երկաստիճանային հավանականությունների ռետինգային նշանակությունը:

Ինվեստիցիաների արդյունավետության գնահատման հիմնական հասկացությունները և սկզբունքները:

Մասնակիցների արդյունավետության գնահատման հիմնական հասկացությունները և սկզբունքները: Մասնակիցների սեփական միջոցների ծավալը: Նախագծի մեջ ներդրված սեփական միջոցների ծավալը: Ընդհանուր առմամբ նախագծի արդյունավետության գնահատումը: Նախագծին մասնակցության արդյունավետության ցուցանիշները: Ներդրումային պորտֆելի ռացիոնալ ընտրությունը: Ռեալ և ֆինանսական ինվեստիցիաներ: Ինվեստիցիաների կառավարման գործընթացի փուլերը: Անտարբերության կորերը: Պորտֆելի ռիսկերի նշանակության վերլուծությունը:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Առարկան ավարտվում է քննությամբ:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Иванов А.А., Олейников С.Я. Риск-менеджмент (метод пособ.) 2006 2. Маламихина Н.Н., Белокрылов О.С. Риск-менеджмент 2004 3. Энциклопедия финансового риска – менеджмента Под ред. А.А. Лобамова 2007 4. Граматуров В.М. Экономический риск: сущность, методы измерения, пути снижения 2002.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-029 -Միջազգային բիզնես			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	44	Դասախոսություն	20
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	24
	Ինքնուրույն	46		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	Ստուգաթք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել միջազգային բիզնեսի հիմնական սկզբունքներին և մեթոդներին, միջազգային առևտրի տեսությունների և միջազգային առևտրի պետական կարգավորման հիմնախնդիրներին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք <u>պետք է իմանա.</u> Միջազգակին կոտրակտների ձևերը և կնքման պայմանները, սակագնային և ոչ սակագնային կարգավորման եղանակները, միջազգային արժույթային հարաբերությունների և ֆինանսավարկային շուկաների էությունը, ազատ տնտեսական գորիների ընհդահնուր բնութագիրը, օֆշորային գոտիներում բիզնեսի կազմակերպման յուրահատկությունները, անդրազգային կոորպորացիաների դերն ու նշանակությունն ազգային երկրների տնտեսության համակարգում			
	Կարողունակություն <u>պետք է կարողանա.</u> - տալ խորացված պատկերացում միջազգային բիզնեսի հարաբերությունների վերաբերյալ - կարողանալ կատարել վիճակագրական			

	վերլուծությունն արժույթային համակարգի, ինչպես նաև արտաքին առևտրի ինստիտուցիաների վերաբերյալ: - կարողանալ ուսումնասիրել միջազգային ֆինանսավարկային շուկաների ծագման ու զարգացման բնորոշ առանձնահատկությունների յուրահատկությունները - կարողանալ ներկայացնել միջազգային գործարարության կապերի տեսակներն ու բնորոշ գծերը, համագործակցության ձևերը: <u>Հմտություն</u> <u>պետք է տիրապետի.</u> - Տիրապետի համաշխարհային տնտեսության և համաշխարհային շուկայի խոր մասնագիտական գիտելիքների - իրականացնել համեմատական վերլուծություններ տարբեր երկրների միջազգային և արտաքին տնտեսական գործունեության մասին - տիրապետի միջազգային բիզնեսի կազմակերպման հիմնական օրենքներին - ունակ լինի ներկայացնել կոմունիկացիաների և կառավարչական որոշումների ընդունման ու իրացման գործընթացի արդյունավետության բարձրացման նպատակով կիրառվող հիմնական մոտեցումները
Դասընթացի բովանդակությունը	ԹԵՄԱ 1. Միջազգային բիզնեսի Էությունը և կազմակերպման առանձնահատկությունները արտաքին առևտրային միջավայրում - Միջազգային բիզնեսի Էությունը և ձևերը - Միջազգային բիզնեսի դասակարգումը և իրականացման մեթոդները - Միջազգային բիզնեսում միջնորդների կազմակերպման ձևերը ԹԵՄԱ 2. Գործընկերային կապեր - Հասկացություն գործարքի մասին - Գործընկերների համագործակցության հիմնական ուղղությունները - Համատեղ գործարարություն - Արտադրական կոոպերացիա - Լիզինգ, ֆրանչայզինգ, բարտեյեր, ֆակտորինգ ԹԵՄԱ 3. Գործարար պայմանագիր - Ընդհանուր հասկացություն գործարար պայմանագրի մասին - Պայմանագրերի դասակարգումը - Պայմանագրի կնքման նախապատրաստումը - Օֆերտան որպես պայմանագրի կնքման ձև - Գործարարի կողմից պայմանագրի պայմանների ձևակերպում ԹԵՄԱ 4. Արտաքին առևտուր - Արտաքին առևտրի Էությունը, ձևերն ու նշանակությունը - Արտաքին առևտրի սակագնային և ոչ սակագնային կարգավորումը

	ԹԵՄԱ 5. Միջազգային մարքեթինգը որպես միջազգային բիզնեսի արդյունավետության պայման • Միջազգային մարքեթինգը որպես շուկայական հարաբերությունների ենթահամակարգ • Միջազգային ընկերությունների շուկայավարության առանձնահատկությունները • Ժամանակակից միջազգային մարքեթինգի խնդիրները ԹԵՄԱ 6. Միջազգային արժույթային հարաբերություններ • Միջազգային արժույթային համակարգի ձևավորումը • Ոսկյա դեմիդային (Բրետոն-Վուդոյան) համակարգ • Լողացող արժույթային համակարգ (ճամայկայի արժույթային համակարգ) • Արժույթային փոխարժեքի Էությունը • Միջազգային արժույթային քաղաքականություն ԹԵՄԱ 7. Աուքսորսինգը միջազգային բիզնեսում • Աուքսորսինգի Էությունը • Գործնական աուքսորսինգի ձևավորումը և զարգացումը • Աուքսորսինգային ծառայությունների համաշխարհային շուկա • Կազմակերպության զարգացման ռազմավարության կողմնորոշումը դեպի աուքսորսինգ ԹԵՄԱ 8. Ազատ տնտեսական գոտիներ • Ազատ տնտեսական գոտիների Էությունը, տեսակները և հիմնական բնութագրական գծերը • Ազատ տնտեսական գոտիների ներդրումային կլիմայի առանձնահատկությունները • Ազատ տնտեսական գոտիները որպես համաշխարհային տնտեսության մեջ ինտեգրման միջոց • Ազատ տնտեսական գոտիների զարգացումն օՖշորային կենտրոնների օրինակով ԹԵՄԱ 9. Չափագրումը՝ ստանդարտացումը և հավաստագրումը՝ սերտիֆիկացումը միջազգային բիզնեսում • Արտադրանքի մրցունակության բարձրացումը որպես միջազգային բիզնեսի զարգացման գրավական • Չափագրման և հավաստագրման բովանդակությունը միջազգային բիզնեսում • Չափագրման, հավաստագրման գործընթացների ապահովումը համաշխարհային տնտեսությունում • ISO չափորոշիչները ժամանակակից միջազգային բիզնեսում
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Դասընթացը ավարտվում է ստուգարքով:
Գրականություն	1. Թ. Թորոսյան «Միջազգային տնտեսագիտություն», Երևան 2000 2. Շահոյան Ա. Գ., Թադևոսյան Ա. Ս Ֆիրմաների արտաքին տնտեսական կապերը և միջազգային արտաարժույթային հարաբերությունները. /Ուս. ձեռնարկ, Երևան, 2002: 3. Օդաբաշյան Վ. և ուրիշ. Միջազգային բիզնեսի հիմունքներ: Ուս. ձեռնարկ, Երևան.: «Ճարտարագետ», 2003: 4. Авдокушин Е.Ф. Маркетинг в международном бизнесе:

	Учебн. пособие.- М.: „Дашков и К,,, 2002.- 328с. 5. Даниельс Д., Радеба Л.Х. Международный бизнес. Внешняя среда и деловые стратегии. М.: Дело, 1994. 6. Котелькин С.В., Тумарова Т. Г. Основы международных валютно-финансовых и кредитных отношений. Учеб. пособие - С-Пб: Изд-во Санкт петербургского УЭФ, 1997. 7. Костюмина Г.М., Ливенцев И.Н. Международная практика регулирования иностранных инвестиций: Учебн. пособие. М.: МГИМО, 2001
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-030 -Աշխատանքի տնտեսագիտություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	48	Դասախոսություն	32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	16
	Ինքնուրույն	72		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	• Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Գիտելիքներ ձեռք բերել աշխատանքի էության, աշխատանքի կազմակերպման և նորմավորման, աշխատանքի վարձատվության, արտադրողականության և արդյունավետության ապահովման, աշխատանքի շուկայի և սոցիալ-աշխատանքային հարաբերությունների մասին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.			
	Գիտելիք			
	պետք է իմանա			
	• աշխատանքի գիտական կազմակերպման, աշխատանքի արտադրողականության և արդյունավետության բարձրացման ուղիների մասին			
	• Աշխատավարձի, դրա ձևերի և տեսակների մասին			
	• Աշխատանքի կազմակերպման, կառավարման և նորմավորման մասին			
	• Աշխատակազմի կարգավորման և պլանավորման մասին			
	• Աշխատաժամանակի ճիշտ հաշվարկման մասին:			
	Չմտություն			
	պետք է տիրապետի.			
- համագիտական և տնտեսագիտական բոլոր մեթոդներին				
- Աշխատանքային գործընթացում առաջացող երևույթների ճիշտ մեկնաբանմանը				
- Աշխատանքի արդյունքների գնահատմանը				
Աշխատանքի ընթացքում սահմանված նորմերի և նորմատիվների ճիշտ կիրառմանը:				
Կարողունակություն				
պետք է կարողանա.				
• ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել պրակտիկայում,				
• կարողանա կողմնորոշվել աշխատանքի կազմակերպման գործընթացի մեջ				

	կատարել ինքնուրույն և ճիշտ եզրահանգումներ:
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>ԹԵՄԱ 1 «Աշխատանքի տնտեսագիտությունն դասընթացի առարկան, մեթոդը, խնդիրները</u> 1. Աշխատանքի տնտեսագիտության առարկան և մեթոդը 2. Աշխատանքի էությունը և դերը հասարակական կյանքում <u>ԹԵՄԱ 2 Աշխատանքի տնտեսագիտության հիմնական կատեգորիաները</u> 1. Աշխատանքի տնտեսագիտության հիմնական կատեգորիաները 2. Աշխատանքի տնտեսագիտության կապը այլ գիտությունների հետ <u>ԹԵՄԱ 3 Աշխատողների թվաքանակի կարգավորումը և պլանավորումը</u> 1. Ձեռնարկության աշխատակազմի կառուցվածքը և կազմը: Կադրերի ներքին շարժը: 2. Աշխատակազմի թվաքանակի որոշումը: 3. Աշխատաժամանակի սահմանումը: 4. Աշխատողների թվաքանակի պլանավորումը <u>ԹԵՄԱ 4 Աշխատանքի կազմակերպումը և նորմավորումը</u> 1. Աշխատանքի բաժանման ձևերը և սահմանները: Աշխատանքի կազմակերպման տարրերը: 2. Աշխատանքի պայմանները 3. Աշխատաժամանակի դասակարգումը 4. Աշխատանքի նորմերի և նորմատիվների դասակարգումը: <u>ԹԵՄԱ 5 Աշխատանքի վարձատրության կազմակերպման էությունը, ձևերը և համակարգերը</u> 1. Աշխատանքի վարձատրության էությունը 2. Աշխատանքի վարձատրության ձևերը և համակարգերը 3. Ժամավարձային և գործարքային վարձատրություն: Հավելավճարներ և լրավճարներ, պրեմիալ վարձատրություն: <u>ԹԵՄԱ 6 Աշխատանքի արտադրողականությունը և արդյունավետությունը</u> 1. Աշխատանքի արտադրողականության էությունը և աճի գործոնները 2. Աշխատանքի արտադրողականության չափման մեթոդները 3. Աշխատանքի արդյունավետության բովանդակությունը և չափման մեթոդները 4. Աշխատանքի որակի գնահատումը: <u>ԹԵՄԱ 7 Ձեռնարկության աշխատանքային ռեսուրսները: Նրանց տեղաբաշխումն ու գնահատումը</u> 1. Ձեռնարկության աշխատանքային ռեսուրսները 2. Աշխատանքային ռեսուրսների տեղաբաշխումն ու գնահատումը <u>ԹԵՄԱ 8 Աշխատանքի շուկան և նրա կարգավորումը</u> 1. Աշխատանքի շուկայի էությունը և հատվածավորումը: 2. Գործազրկություն: Զբաղվածության կարգավորումը և այդ բնագավառում պետության քաղաքականությունը: Սոցիալ աշխատանքային հարաբերություններ:

	3. Աշխատուժի կառուցվածքը
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Առարկան ավարտվում է ամփոփիչ բանավոր քննությամբ
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Գրիգորյան Յ.Ս. - Աշխատանքի ցուցանիշների պլանավորում և վերլուծություն 2. Համբարձումյան Ա.- Մարդկային ռեսուրսներ և աշխատանքի էկոնոմիկա 3. Ղանթարչյան Ռ.Ս.- Աշխատանքի շուկան և զբաղվածության պետական կարգավորումը 4. Մայիլյան Ֆ.Ն.- Աշխատանքի շուկան և աշխատավարձի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում 5. Մելքումյան Ա. - Գործազրկությունը և աշխատավարձի անհավասարությունը ՀՀ-ում 6. Պետրոսյան Մ.Ե.- Աշխատանքի նորմավորում 7. Պողոսյան Սեդրակ - Աշխատանքի կազմակերպում 7. Кокин Ю.П.- Экономика труда 8. Рофе А.И., Экономика труда, М., 2010. 9. Бреев Б.Д., Экономика труда, М., 2007. 10. Трунин С.Н., Экономика труда, учебник, М., 2009. 11. Вайсбург В.А., Экономика труда, уч. пособие, М., 2011.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-031 Ազգային տնտեսություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի,1-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	48	Դասախոսություն	32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	16
	Ինքնուրույն	72		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Քննություն,			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողին զինել ազգային տնտեսության ձևավորման, զարգացման, տնտեսական մոդելների, տնտեսական անվտանգության, մակրոտնտեսական կարգավորման, ինստիտուցիոնալ կոռուպցիայի, ազատ տնտեսական գոտիների, Էկոնոմիկայի ճյուղերի և այլնի մասին գիտելիքներով			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. 1. Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը պետք է <i>գիտելիքներ ունենա</i> . - մակրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների, օրենքների և սկզբունքների վերաբերյալ -ազգային տնտեսության նշանակության, նրա առջև ծառացող խնդիրների, զարգացման օրինաչափությունների մասին			

	- ազգային տնտեսության զարգացմանը խթանող գործոնների ճիշտ համադրման ու տեղաբաշխման մասին: 2. Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը <i>պետք է կարողանա</i> - գնահատել միկրո- և մակրոմիջավայրի ազդեցությունը տնտեսական համակարգերի գործունեության վրա - ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել ազգային տնտեսությունը բնութագրող հիմնական ցուցանիշների հաշվարկման և արդյունքների վերլուծության, եզրահանգումների կատարման աշխատանքներում - բնութագրել ՀՀ ազգային տնտեսության բնութագրիչ կողմերը, առանձնահատկությունները, ներկայացնել ազգային տնտեսության զարգացման հեռանկարները: - կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ ազգային տնտեսության արդյունավետ կառավարման դրույթների վերաբերյալ: 3. Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը - պետք է ունակ է լինի լուծելու մասնագիտական խնդիրները վերլուծության և համադրության, տնտեսագիտական այլ մեթոդների կիրառման հիման վրա: - պետք է ունակ լինի մասնագիտական վերլուծությունների արդյունքները ներկայացնել որակական և քանակական ցուցանիշների միջոցով, կատարել եզրահանգումներ:
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմա 1</u> Ազգային տնտեսության դասընթացի առարկան, խնդիրները, մեթոդը, կապը այլ գիտությունների հետ <u>Թեմա 2</u> Ազգային տնտեսությունները որպես համաշխարհային տնտեսության բաղադրիչներ <u>Թեմա 3</u> Երկրների տիպաբանական դասակարգումը <u>Թեմա 4</u> Ազգային սահմանների և ազգային տնտեսությունների հիմնախնդիրը <u>Թեմա 5</u> Ազգային տնտեսությունների մակրոտնտեսական զարգացման հիմնական մոդելները <u>Թեմա 6</u> Ազգային տնտեսությունների զարգացման ժամանակակից մոդելների բնութագիրը <u>Թեմա 7</u> Ազգային տնտեսությունների մրցակցային հնարավորությունները <u>Թեմա 8</u> Չարգացման գործոնային պայմաններ <u>Թեմա 9</u> Չարգացման ներքին պահանջարկի պայմանները <u>Թեմա 10</u> Հարակից և սպասարկող ճյուղերի առկայությունը <u>Թեմա 11</u> Ֆիրմաների կառուցվածքը և <u>Թեմա 12</u> Մրցակցային բազմանիստի փոփոխականները <u>Թեմա 13</u> Ազգային տնտեսության մրցակցային զարգացման փուլերը <u>Թեմա 14</u> Չարգացման գործոնային փուլի բնութագիրը <u>Թեմա 15</u> Չարգացման ներդրումային փուլի բնութագիրը <u>Թեմա 16</u> Չարգացման ինովացիոն փուլի բնութագիրը <u>Թեմա 17</u> Չարգացման հարստությամբ առաջ մղվող փուլ <u>Թեմա 18</u> Տնտեսության կռուցվածքը
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդներին և չափորոշիչներն ուղղորդված են կրթության վերջնարդյունքներին 1. Առաջին ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - Մակրոտնտեսական զարգացման հիմնական չափորոշիչների գնահատում - տնտեսական իրավիճակի վերլուծություն և գնահատում,

	• տնտեսական համակարգի շահերի համապատասխանության վերլուծություն և գնահատում, - պետական կարգավորման գործիքների կիրառելիության գնահատում: 2. Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը երկրորդ ընթացիկ քննություն Գնահատման մեթոդը - Մակրոտնտեսական ցուցանիշների վերլուծության համակարգված գնահատում Գնահատման չափանիշները - տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը - պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը - շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը - ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը 3. Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում 4. Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում - մակրոտնտեսագիտության հիմնախնդիրների վերաբերյալ վերլուծական աշխատանքների կատարում 5. Հաճախելիություն Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը - ներկայություն - մասնակցություն հարցերի քննարկմանը 6. Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները - համակարգչային թեստային ստուգում նախատեսված է 7. Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր գրականություն 1. Վ. ՀովսեփյանՄ. Եղիարյան „ Ազգային տնտեսություն,, Երևան, 2014թ. 2. Հ. Ղուշյան „Ազգային Էկոնոմիկայի հիմունքներ,, Երևան Տնտեսագետ 2009թ.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄԻ/Բ-082 Բարձրագույն մաթեմատիկա			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5,3,6 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի,1-ին, 2-րդ կիսամյակ 2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	54/44 60	Դասախոսություն	32/24/32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	22/20/28
	Ինքնուրույն	96/46/120		
	Ընդամենը	150/90/180		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Որոշիչների և մատրիցների տեսության բանաձևային ներկայացումը, գծային հավասարումների համակարգի լուծման տարբեր մեթոդներ: Երկրաչափության աքսիոմատիկ և կառուցվածքային ուսումնասիրումը, նրա հիմնական հասկացությունների և հարաբերությունների տիրապետում: Ծանոթանալ տարբեր երկրաչափությունների հետ. Աֆֆինական և Էվկլիդյան տարածություններ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. <i>Գիտելիք</i> Որոշիչների և մատրիցների տեսության հիմնական հասկացությունների իմացություն, գծային հավասարումների համակարգի լուծման տարբեր մեթոդների իմացություն: Անալիտիկ երկրաչափության հիմնական հասկացությունների և հարաբերությունների, սահմանումների և թեորեմների իմացություն: Ուղղի և հարթության հավասարումը, գործողություններ վեկտորների հետ, երկրորդ կարգի կորերի և մակերևույթների հավասարումները: <i>Չմտություն</i> Որոշիչների և մատրիցների տեսական և գործնական խնդիրներ լուծելու հմտություններ, , գծային հավասարումների համակարգ լուծելու հմտություններ վեկտորական հանրահաշվի միջոցով: Տարբեր երկրաչափական ուղիղների, հարթությունների և երկրորդ կարգի մակերևույթներ իբևն ընդհանուր հավասարումների			

	ուսումնասիրություն՝ տրված համապատասխան հարթության կամ տարածության մեջ: <i>Կարողունակություն</i> Մատրիցների, որոշիչների և գծային հավասարումների համակարգերի տեսության մեջ մաթեմատիկական ապարատի կիրառությունը, վեկտորական հանրահաշվի կիրառմամբ բանալիտիկ և աֆֆինական տարածությունների խնդիրների լուծման մեթոդներ:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա1 Վեկտորներ, գումարումը, թվով բազմապատկումը, հատկությունները, վեկտորի կոորդինատները: Սկալյար արտադրյալը, հատկությունները, կիրառությունները: Ուղղի հավասարումը հարթության վրա, ուղիղների փոխադարձ դիրքը, կազմած անկյունը Թեմա2 Էլիպսը, հիպերբոլը, պարաբոլ, նրանց կանոնական հավասարումները Թեմա3 Վեկտորական և խառն արտադրյալները, նրանց երկրաչափական իմաստը և հատկությունները Թեմա4 Ուղիղը և հարթությունը տարածության մեջ: Ուղղի և հարթության փոխադարձ դիրքը, նրանց կազմած անկյունները Թեմա5 Երկրորդ կարգի մակերևույթների կանոնական տեսությունը Թեմա6 Հավասարումների համակարգի լուծման Գաուսի մեթոդը: Թեմա7 Որոշիչներ, նրանց հատկությունները: Միևորներ և հանրահաշվական լրացումներ, որոշիչների հաշվումը: Կրամերի կանոնը Թեմա8 Գծային տարածություններ, բազիս, ենթատարածություններ: Վեկտորների կոորդինատների ձևափոխությունը: Թեմա9 Մատրիցներ, գործողություններ նրանց հետ: Մատրիցի ռանգը, հաշվումը Թեմա10 Գծային հավասարումների համակարգի լուծումը (ընդհանուր դեպք): Համասեռ համակարգի լուծումը: Լուծումների ֆունդամենտալ համակարգ
	Թեմա11 Գծային օպերատորներ, նրանց և մատրիցների կապը: Գծային օպերատորի ինվարիանտ ենթատարածությունները, կորիզը,

	կերպարը, սեփական վեկտորները և թվերը
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Կրթական ծրագրի համար կարելի է ստանալ 100 միավոր, որից մինչև 20 միավոր վերջնական քննությունից 20 միավոր-գործնական աշխատանքից 20 միավոր- ստուգողական աշխատանքից 20 միավոր-ինքնուրույն աշխատանքից 20 միավոր- հաճախելիությունից
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Բարձրագույն մաթեմատիկայի խնդիրների ձեռնարկ, Երևան 2006 2. Д,В,Клетеник,Сборник задач по аналитической геометрии, 1972 Լրացուցիչ- 1. Цубербиллер, О.Н. Задачи и упражнения по аналитической геометрии :учебноепособие / О.Н. Цубербиллер. - 34-еизд.,стер. - Санкт-Петербург :Лань, 2009. - 336 с. - ISBN 978-5-8114-0475-9. - Текст :электронный // Электронно-библиотечнаясистема 'Лань' : 2. Ильин, В.А. Линейнаяалгебра :учебник / В.А. Ильин, Э.Г. Позняк. - 6-еизд., стер. - Москва :ФИЗМАТЛИТ, 2007. - 280 с. - ISBN 978-5-9221-0481-3. - Текст :электронный // Электронно-библиотечнаясистема 'Лань'

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-032 - Ֆիրմայի տնտեսագիտություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 2րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	54	Դասախոսություն	32
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	22
	Ինքնուրույն	96		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	Քննություն,			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել ձեռնարկության բնորոշ գծերին, ձեռնարկությունների կազմակերպարարական տեսակներին, ձեռնարկության միջոցներին, կենսապարբերաշրջանին, ձեռնարկության արտաքին և ներքին միջավայրին , արտադրական կառուցավճիռն և դրա արդյունավետությանը:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք Ուսանողը ձեռք է բերում գիտելիքներ ձեռնարկության բնորոշ գծերից, ձեռնարկությունների կազմակերպարարական տեսակներից, ձեռնարկության միջոցներից,			

	կենսապարբերաշրջանից, ձեռնարկության արտաքին և ներքին միջավայրից, արտադրական կառուցվածքից և դրա արդյունավետությունից: Հմտություն - Ուսանողը ձեռք է ներում կազմակերպության տեսակների տանարջատման հմտություններ, կազմակերպության արտաքին և ներքին միջավայրի գործոնների ազդեցության վերլուծության հմտություններ, կազմակերպության կենսապարբերաշրջանի հետ կապված կառավարչական որոշումների կայացման հմտություններ, ձեռնարկության արդյունավետ կառավարման հմտություններ: Կարողունակություն - Ուսանողը կարողանում է կազմել SWOT վերլուծություն ձեռնարկության արտաքին և ներքին միջավայրի վերլուծության համար, կարողանում է կառավարել ձեռնարկության կենսապարբերաշրջանի մարտահրավերները, ժամանակակից պլանմաններում արդյունավետ կառավարման պլան ներկայացնել:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Ձեռնարկության բնութագիրը, բնորոշ գծերը և հատկանիշները: Ձեռնարկությունը՝ որպես տնտեսական գործունեության ինքնուրույն սուբյեկտ Թեմա 2 Ձեռնարկությունը՝ որպես նյութական արտադրության հիմնական օղակ Ձեռնարկությունների կազմակերպարարական տեսակները Թեմա 3 Ձեռնարկության միջոցները, Ձեռնարկության կենսապարբերաշրջանը (սնանկացում, առողջացում, լուծարում) Թեմա 4. Ձեռնարկության գործունեության արտաքին միջավայրը Ձեռնարկության գործունեության ներքին միջավայրը Արտադրական գործընթացը ձեռնարկությունում Թեմա 5. Ձեռնարկության կազմակերպական կառուցվածքը Ձեռնարկության արտադրական կառուցվածքը և դրա տեսակները Թեմա 6 Ձեռնարկության արտադրական կառուցվածքի կատարելագործումը գիտության ու արտադրության կապը ամրապնդելու նպատակով Թեմա 7 Ձեռնարկության մասնաբաժինը շուկայում, ձեռնարկության արտադրանք թողարկելու իրական հնարավորությունները Թեմա 8. Տնտեսական արդյունավետության հարաբերական ցուցանիշները
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Առարկան ավարտվում է ամփոփիչ բանավոր քննությամբ:
Գրականություն	1. Алексейчева Е. Ю., Магомедов М. Д., Костин И. Б. Экономика организации (предприятия). Учебник. — М.: Дашков и Ко. 2020. 290 с. 2. Баскакова О.В., Мачабели М.Ш. Экономика организации. — М.: Дашков и Ко. 2019. 306 с. 3. Батраева Э. А. Экономика предприятия общественного питания. Учебник и практикум для академического бакалавриата. — М.: Юрайт. 2017. 390 с. 4. Будрина Е. В. Экономика и организация автотранспортного предприятия. Учебник и практикум

	для академического бакалавриата. — М.: Юрайт. 2017. 268 с. 5. Грибов В. Д., Грузинов В. П. Экономика предприятия. Учебник. — М.: Инфра-М, КУРС. 2017. 448 с. 6. Загребельная Н. С., Ефимова Н. В., Шевелева А. В. Основы экономики фирмы. Учебное пособие. — М.: МГИМО (У) МИД России, МГИМО-Университет. 2016. 480 с. 7. Звягин Л. С., Сатдыков А. И., Беспалова-Милек О. В. Системный анализ деятельности предприятий в экономике и финансах. Учебное пособие. — М.: КноРус. 2020. 590 с. 8. Коршунов В. В. Экономика организации. Учебник и практикум для СПО. — М.: Юрайт. 2019. 314 с.
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Արտադրական պրակտիկա		
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	8 կրեդիտ		
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ, 2-րդ կիսամյակ		
Ստուգման ձևը	քննություն		
Դասընթացի նպատակը	«Կառավարում» մասնագիտության արտադրական պրակտիկայի կազմակերպումը և անցկացումը նպատակ է հետապնդում - կառավարչի մասնագիտական պրակտիկ փորձի առաջնային ձեռքբերում «Կառավարում» մասնագիտության ուսումնական պլանում ներառված դասընթացների ընթացքում ձեռքբերված տեսական գիտելիքների պրակտիկ կիրառում, փորձարկում, գիտելիքների ընդլայնում - ուսումնառության ընթացքում ինքնուրույն ուսումնասիրման, վերլուծական, հետազոտական աշխատանքների արդյունքում ձեռքբերված պրակտիկ կարողությունների հիմնավորում և ընդլայնում ձեռնարկությունների կառավարման ոլորտում - բակալավրի կրթական ծրագրով նախատեսված ավարտական աշխատանքների համար անհրաժեշտ նյութերի և տեղեկատվության հավաքում ու մշակում - ստացված տեսական գիտելիքների հիման վրա կառավարչական որոշումների ընդունման և իրականացման արդի մեթոդների յուրացում - կազմակերպության կազմակերպչական և կառավարչական գործունեության սկզբունքների ուսումնասիրման, վերլուծության, ինքնուրույն հետազոտական աշխատանքների անցկացման մեթոդների յուրացում:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման բաղադրիչները	Հատկացվող միավորը	Գնահատում
	1. Հաճախելիություն	0-10	
	2. Կառավարման համակարգի ճանաչում	0-20	
	3. Կատարած աշխատանքների վերլուծություն		
	- կառավարման տնտեսական մեթոդների կիրառում - կառավարման վարչակազմակերպչական մեթոդների կիրառում - կառավարման սոցիալ-հոգեբանական մեթոդների կիրառում	0-5 0-5 0-5	
	4. Մասնագիտական աշխատանք		
	- կառավարչական որոշումների ընդունում - կոնֆլիկտների կառավարում - քննարկումներ կոլեկտիվի հետ	0-5 0-5 0-5	
	5. Ստեղծագործական աշխատանք		
	- օժանդակություն կառավարման նոր մեթոդների հարցում - մասնակցություն նոր նյութերի ձեռք բերմանը - առաջարկությունների ներկայացում	0-5 0-5 0-5	

	կառավարման ոլորտում տեսական գիտելիքների կիրառումը գործնականում	0-5		
	Պաշտպանություն	0-20		
	Ընդհանուր միավոր	100		

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Ուսումնական պրակտիկա															
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ															
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ, 2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ															
Ստուգման ձևը	ստուգարք															
Դասընթացի նպատակը	Կառավարում» մասնագիտության ուսումնական պրակտիկայի կազմակերպումը և անցկացումը նպատակ է հետապնդում ▪ ծանոթացնել արտադրական կազմակերպության կառուցվածքին և առանձնահատկություններին ▪ հանգամանորեն լուսաբանել կառավարման գործառնությունների ու մեթոդների բովանդակությունը և կիրառման մեխանիզմները, ▪ ներկայացնել կառավարչական որոշումների ընդունման ու իրացման գործընթացի արդյունավետության բարձրացման նպատակով կիրառվող հիմնական մոտեցումները, ▪ ուսումնասիրել արտադրության արդյունավետ կառավարման մեխանիզմները, ▪ ծանոթացնել կազմակերպությունների կազմակերպատիրապական ձևերին, ▪ ծանոթացնել ուսանողներին անհրաժեշտ տեղեկատվական բազային հետ,															
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	7. Պրակտիկայի գնահատումը Պրակտիկայի գնահատման բաղադրիչները և հատկացվող միավորները (գնահատականը ըստ 100 միավորանոց սանդղակի) <table><tr><th>Գնահատման բաղադրիչները</th><th>Հատկացվող միավորը</th><th>Գնահատում</th></tr><tr><td>1. Հաճախելիություն</td><td>0-10</td><td></td></tr><tr><td>2. Ֆինանսների կառավարման մեթոդների իմացություն</td><td>0-20</td><td></td></tr><tr><td>3. Կատարած աշխատանքների վերլուծություն ▪ Ֆինանսական միջոցների կառավարման մեթոդների կիրառում ▪ Ֆինանսների կառավարման վարչակազմակերպչական մեթոդների կիրառում ▪ Տեսական գիտելիքների և գործնական ունակությունների ներկայացում </td><td>0-5 0-5 0-5</td><td></td></tr><tr><td>4. Մասնագիտական աշխատանք ▪ Մասնագիտական հարցերի շրջանակներում ընդունելի որոշումների կայացման կարողություն ▪ Այլ անձանց հետ փոխգործակցելու, կոլեկտիվում նրանց հետ հաղորդակցվելու ունակություն </td><td>0-5 0-5 0-5</td><td></td></tr></table>	Գնահատման բաղադրիչները	Հատկացվող միավորը	Գնահատում	1. Հաճախելիություն	0-10		2. Ֆինանսների կառավարման մեթոդների իմացություն	0-20		3. Կատարած աշխատանքների վերլուծություն ▪ Ֆինանսական միջոցների կառավարման մեթոդների կիրառում ▪ Ֆինանսների կառավարման վարչակազմակերպչական մեթոդների կիրառում ▪ Տեսական գիտելիքների և գործնական ունակությունների ներկայացում	0-5 0-5 0-5		4. Մասնագիտական աշխատանք ▪ Մասնագիտական հարցերի շրջանակներում ընդունելի որոշումների կայացման կարողություն ▪ Այլ անձանց հետ փոխգործակցելու, կոլեկտիվում նրանց հետ հաղորդակցվելու ունակություն	0-5 0-5 0-5	
Գնահատման բաղադրիչները	Հատկացվող միավորը	Գնահատում														
1. Հաճախելիություն	0-10															
2. Ֆինանսների կառավարման մեթոդների իմացություն	0-20															
3. Կատարած աշխատանքների վերլուծություն ▪ Ֆինանսական միջոցների կառավարման մեթոդների կիրառում ▪ Ֆինանսների կառավարման վարչակազմակերպչական մեթոդների կիրառում ▪ Տեսական գիտելիքների և գործնական ունակությունների ներկայացում	0-5 0-5 0-5															
4. Մասնագիտական աշխատանք ▪ Մասնագիտական հարցերի շրջանակներում ընդունելի որոշումների կայացման կարողություն ▪ Այլ անձանց հետ փոխգործակցելու, կոլեկտիվում նրանց հետ հաղորդակցվելու ունակություն	0-5 0-5 0-5															

	▪ Ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների օգտագործման հմտություն		
	5. Ստեղծագործական աշխատանք ▪ օժանդակություն ֆինանսների կառավարման նոր մեթոդների հարցում ▪ մասնակցություն նոր կառավարչական մեխանիզմների ձեռք բերմանը ▪ ինքնուրույն առաջարկությունների մշակում և ներկայացում ▪ վերլուծական նյութի կոլեկտիվ պատրաստում և ներկայացում	0-5 0-5 0-5 0-5	
	Պաշտպանություն	0-20	
	Ընդհանուր միավոր	100	

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Կուրսային աշխատանք																																								
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ																																								
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ, 3-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ																																								
Ստուգման ձևը	քննություն																																								
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Կուրսային աշխատանքները գնահատվում են 100-միավորանոց սանդղակով՝ համաձայն աղյուսակ 1-ում ներկայացված չափանիշների <u>Աղյուսակ 1.</u> Կուրսային աշխատանքի բաղադրիչները և հատկացվող միավորները (ըստ 100- միավորանոց սանդղակի) <table border="1"> <thead> <tr> <th>h/h</th><th>Գնահատման բաղադրիչները</th><th>Հատկացվող միավորները</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td><td>Կուրսային աշխատանքի ձևակերպում (0-50)</td><td></td></tr> <tr> <td>1.1.</td><td>Կուրսային աշխատանքի կատարման ինքնուրույնությունը, Ուսանողի կատարած դատողությունների, եզրակացությունների իմնավորումը և փաստարկումը</td><td>0-10</td></tr> <tr> <td>1.2.</td><td>Աշխատանքի թեմային վերաբերող տեսական և գործնական նյութերի օգտագործման և մշակման մակարդակը</td><td>0-10</td></tr> <tr> <td>1.3.</td><td>Ուսանողի կողմից գրականության և այլ փաստական նյութերի կիրառությունը և կիրառման հմտությունը</td><td>0-10</td></tr> <tr> <td>1.4.</td><td>Կուրսային աշխատանքի բովանդակության համապատասխանությունը թեմային</td><td>0-10</td></tr> <tr> <td>1.5.</td><td>Կուրսային աշխատանքի ձևակերպման համապատասխանությունը սույն կարգի VII բաժնում նշված չափանիշներին</td><td>0-10</td></tr> <tr> <td>2.</td><td>Պաշտպանություն (0-50 միավոր)</td><td></td></tr> <tr> <td>2.1.</td><td>Ղեկավարի կարծիքը</td><td>0-10</td></tr> <tr> <td>2.2.</td><td>Աշխատանքի բովանդակության ներկայացման կարողությունը</td><td>0-10</td></tr> <tr> <td>2.3.</td><td>Ուսանողի կողմից սեփական կարողությունը</td><td>0-10</td></tr> <tr> <td>2.4.</td><td>Ուսանողի կողմից աշխատանքը սլայդներ և այլն)</td><td>0-10</td></tr> <tr> <td>2.5.</td><td>Ուսանողի խոսքի կուլտուրան</td><td>0-10</td></tr> </tbody> </table>		h/h	Գնահատման բաղադրիչները	Հատկացվող միավորները	1	Կուրսային աշխատանքի ձևակերպում (0-50)		1.1.	Կուրսային աշխատանքի կատարման ինքնուրույնությունը, Ուսանողի կատարած դատողությունների, եզրակացությունների իմնավորումը և փաստարկումը	0-10	1.2.	Աշխատանքի թեմային վերաբերող տեսական և գործնական նյութերի օգտագործման և մշակման մակարդակը	0-10	1.3.	Ուսանողի կողմից գրականության և այլ փաստական նյութերի կիրառությունը և կիրառման հմտությունը	0-10	1.4.	Կուրսային աշխատանքի բովանդակության համապատասխանությունը թեմային	0-10	1.5.	Կուրսային աշխատանքի ձևակերպման համապատասխանությունը սույն կարգի VII բաժնում նշված չափանիշներին	0-10	2.	Պաշտպանություն (0-50 միավոր)		2.1.	Ղեկավարի կարծիքը	0-10	2.2.	Աշխատանքի բովանդակության ներկայացման կարողությունը	0-10	2.3.	Ուսանողի կողմից սեփական կարողությունը	0-10	2.4.	Ուսանողի կողմից աշխատանքը սլայդներ և այլն)	0-10	2.5.	Ուսանողի խոսքի կուլտուրան	0-10
h/h	Գնահատման բաղադրիչները	Հատկացվող միավորները																																							
1	Կուրսային աշխատանքի ձևակերպում (0-50)																																								
1.1.	Կուրսային աշխատանքի կատարման ինքնուրույնությունը, Ուսանողի կատարած դատողությունների, եզրակացությունների իմնավորումը և փաստարկումը	0-10																																							
1.2.	Աշխատանքի թեմային վերաբերող տեսական և գործնական նյութերի օգտագործման և մշակման մակարդակը	0-10																																							
1.3.	Ուսանողի կողմից գրականության և այլ փաստական նյութերի կիրառությունը և կիրառման հմտությունը	0-10																																							
1.4.	Կուրսային աշխատանքի բովանդակության համապատասխանությունը թեմային	0-10																																							
1.5.	Կուրսային աշխատանքի ձևակերպման համապատասխանությունը սույն կարգի VII բաժնում նշված չափանիշներին	0-10																																							
2.	Պաշտպանություն (0-50 միավոր)																																								
2.1.	Ղեկավարի կարծիքը	0-10																																							
2.2.	Աշխատանքի բովանդակության ներկայացման կարողությունը	0-10																																							
2.3.	Ուսանողի կողմից սեփական կարողությունը	0-10																																							
2.4.	Ուսանողի կողմից աշխատանքը սլայդներ և այլն)	0-10																																							
2.5.	Ուսանողի խոսքի կուլտուրան	0-10																																							

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Ավարտական աշխատանքի նախապատրաստում և պաշտպանություն		
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	7կրեդիտ		
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 7-րդ կիսամյակ 4-րդ տարի, 8-րդ կիսամյակ		
Ստուգման ձևը	Ավարտական աշխատանքի պաշտպանություն		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով՝ հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.		
	Աշխատանքի կատարողականի ցուցանիշները		
	h/h	Ցուցանիշներ	0-5 միավոր
	1.	Ստացված արդյունքների, գիտական, կառուցողական, հետազոտական որոշումների արդիականությունն ու նորարարությունը	
	2.	Ուսանողի ինքնուրույն ստեղծագործական աշխատանքը	
	3.	Հետազոտության մեթոդների օգտագործման ինքնուրույնությունը	
	4.	Ժամանակակից համակարգչային ծրագրերի և տեխնոլոգիաների օգտագործում	
	5.	Շարադրման ճշգրտությունը, հերթականությունը և հիմնավորվածությունը	
	6.	Մասնագիտական հմտություններին և տեխնոլոգիաներին տիրապետելու մակարդակը	
	7.	Աշխատանքի կոմպլեքսայնության աստիճանը: Աշխատանքի մեջ ընդհանուր մասնագիտական և հատուկ առարկաների կիրառումը	
	8.	Համացանցի տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործումը	
	9.	Հրատարակումների առկայությունը, կոնֆերանսներին մասնակցությունը, պարզևներ	
	10.	ԱՌԱ-ի ձևակերպման որակը (գրագիտության ընդհանուր մակարդակը, շարադրման ոճը, լուսաբանումների որակը, աշխատանքի չափանիշներին համապատասխան լինելը)	
	11.	Գրաֆիկական (պատկերագար) նյութի ներկայացման ծավալը և որակը, նրա համապատասխանությունն ԱՌԱ-ի պահանջներին	
	Ամփոփիչ միավոր		